Euroopa Liidu
Teataja

ET
C-seeria

C/2024/5451

10.10.2024

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE JA KONTROLLIKOJALE

Euroopa Arengufondi majandusaasta aruanne 2023

(C/2024/5451)

SISUKORD

Lk

MAJANDUSAASTA ARUANDE KINNITAMINE 2

EAFi VAHENDITE KASUTAMINE JA RAAMATUPIDAMISARVESTUSE PIDAMINE 3

EUROOPA KOMISJONI HALLATAVAD VAHENDID 7

EAFi RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE 9

EAFi KONSOLIDEERITUD ELi USALDUSFONDIDE RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDED 50

ELi BÊKOU USALDUSFONDI RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE 2023 51

ELi AAFRIKA USALDUSFONDI RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE 2023 58

EAFi JA ELi USALDUSFONDIDE KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE 65

EAFi RAHALISE RAKENDAMISE ARUANNE 70

MAJANDUSAASTA ARUANDE KINNITAMINE

Euroopa Arengufondi 2023. aasta majandusaasta aruanne on koostatud kooskõlas 11. Euroopa Arengufondi suhtes kohaldatava finantsmääruse X jaotisega ning raamatupidamise aastaaruande lisades toodud raamatupidamispõhimõtete, -eeskirjade ja -meetoditega.

Olen teadlik oma vastutusest Euroopa Arengufondi majandusaasta aruande koostamise ja esitamise eest kooskõlas 11. Euroopa Arengufondi suhtes kohaldatava finantsmääruse artikliga 18.

Olen saanud eelarvevahendite käsutajalt ja Euroopa Investeerimispangalt (EIP) kogu teabe, mis on vajalik Euroopa Arengufondi varasid ja kohustisi ning eelarve täitmist kajastava aruande koostamiseks. Eelarvevahendite käsutaja ja EIP tagavad selle teabe usaldusväärsuse.

Deklareerin, et kõnealuse teabe ja kontrolli põhjal, mida pidasin vajalikuks teha aruande kinnitamiseks, võin olla piisavalt kindel, et käesolev majandusaasta aruanne annab Euroopa Arengufondide finantsseisundi kõigist olulistest tahkudest õige ja õiglase ülevaate.

Rosa ALDEA BUSQUETS

peaarvepidaja

19. juuni 2024

EAFi VAHENDITE KASUTAMINE JA RAAMATUPIDAMISARVESTUSE PIDAMINE

1. TAUST

Euroopa Liidul (edaspidi „EL“) on koostöösuhted paljude arenguriikidega. Koostöö peamine eesmärk on edendada majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnaalast arengut ning eelkõige vähendada vaesust ja see pikas perspektiivis kaotada, andes vahendeid saavatele riikidele arengu- ja tehnilist abi. Selle eesmärgi saavutamiseks koostab EL koos partnerriikidega koostööstrateegiad ja koondab nende rakendamiseks vajalikud rahalised vahendid. Arengukoostöösse suunatavad ELi vahendid tulevad kolmest allikast:

— ELi eelarvest,

— Euroopa Arengufondilt ja

— Euroopa Investeerimispangalt.

EAFi ei rahastata ELi eelarvest. EAF moodustati nõukogu raames kokkutulnud liikmesriikide esindajate sisekokkuleppega ja seda haldab eraldi komitee. Euroopa Komisjon (edaspidi „komisjon“) vastutab EAFi vahenditest rahastatavate meetmete rahalise rakendamise eest. Euroopa Investeerimispank (edaspidi „EIP“) haldab investeerimisrahastut.

EAF koosneb üksikutest EAFidest. Iga EAF moodustatakse umbes viieaastaseks perioodiks ja igal EAFil on oma finantsmäärus, millega on ette nähtud eraldi raamatupidamise aastaaruande koostamine. Peale selle esitatakse kõnealused raamatupidamise aastaaruanded ka koondaruannete kujul, et anda üldine ülevaade nende vahendite finantsseisundist, mille eest vastutab komisjon.

Kuni 2021. aastani, mil 11. Euroopa Arengufond jõudis aegumisklausli jõustumisega 31. detsembril 2020 oma lõppfaasi, oli Euroopa Arengufond (edaspidi „EAF“) peamine vahend abi andmiseks Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide (edaspidi „AKV riigid“) ning ülemeremaade ja -territooriumidega (edaspidi „ÜMTd“) tehtava arengukoostöö raames. Alates 2021. aastast rahastatakse aga ELi koostööd AKV riikide ja ÜMTdega ELi eelarve kaudu.

Investeerimisrahastu loodi AKV-ELi partnerluslepingu raames, seda haldab EIP ja seda kasutatakse erasektori arengu toetamiseks AKV riikides, rahastades peamiselt, kuid mitte ainult, erainvesteeringuid. Rahastu on loodud uueneva fondina; laenude tagasimaksed saab seega uuesti muudesse meetmetesse investeerida, mis annab tulemuseks iseuueneva ja rahaliselt sõltumatu rahastu. Kuna komisjon investeerimisrahastut ei halda, ei ole see konsolideeritud majandusaasta aruande esimese osaga – EAFi raamatupidamise aastaaruande ja sellega seotud rakendamise aruandega. Tervikliku ülevaate andmiseks EAFi arenguabist on majandusaasta aruandele eraldi osana (II osa) lisatud EIP koostatud investeerimisrahastu raamatupidamise aastaaruanne.

2. KUIDAS TOIMUB EAFi RAHASTAMINE?

2. detsembril 2013 toimunud kohtumisel võttis nõukogu vastu määruse (EL, Euratom) nr 1311/2013, [1] millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020. Sellega seoses otsustati, et geograafilist koostööd AKV riikidega ei integreerita liidu eelarvesse, vaid selle rahastamist jätkatakse olemasoleva valitsustevahelise EAFi kaudu.

Erinevalt ELi eelarvest on EAF mitmeaastasuse põhimõttel toimiv fond. Iga EAF on tavaliselt viieks aastaks moodustatav fond, kuhu on koondatud arengukoostöö vahendid. Kuna vahendeid eraldatakse mitmeaastasuse põhimõttest lähtuvalt, võib eraldatud vahendeid kasutada kogu EAFi programmiperioodi vältel. Eelarve aastasuse puudumine on eraldi ära märgitud eelarve raamatupidamisarvestuse aruandluses, kus hinnatakse EAFi eelarve täitmist võrreldes koguvahenditega.

[1] Nõukogu 2. detsembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 884, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1311/oj).

EAFi vahendid moodustuvad ELi liikmesriikide sihtotstarbelistest osamaksudest. Ligikaudu iga viie aasta järel kohtusid liikmesriikide esindajad valitsustevahelisel tasandil ning otsustasid fondile eraldatava kogusumma ja kontrollisid selle vahendite kasutamist.

Komisjon haldab EAFi kooskõlas liidu arengukoostöö poliitikaga. Kuna lisaks liidu poliitikale on arengu- ja abipoliitika ka liikmesriikidel, peavad liikmesriigid oma poliitika koordineerima ELiga, et tagada vastastikune täiendavus.

Lisaks eelnevalt nimetatud osamaksudele saavad liikmesriigid leppida EAFiga kokku kaasrahastamises või tasuda EAFi vabatahtlikke osamaksusid.

3. **EAFi TEGEVUS PÄRAST 31. DETSEMBRIT 2020**

Kuigi kaheksas EAF suleti ametlikult 2021. aastal, mil kõik lepingud ja rahastamisotsused suleti, ei kajastunud see täielikult 2021. aasta aruandes, sest mitu sissenõudekorraldust, sealhulgas kohtuasjad, olid veel avatud. 31. detsembril 2022 oli EAFi netovara väärtus 180 miljonit eurot. Kapitali ja reserve kasutati kaheksanda EAFi kumulatiivse kahjumi katmiseks, tasumata saldo paigutati ümber üheksandasse EAFi vastavalt üheksanda EAFi suhtes kohaldatava finantsmääruse ([2]) 3. osa sätetele.

Komisjon tegeleb praegu üheksanda EAFi sulgemisega. Praegu on avatud veel kümme lepingut, mis peaksid põhimõtteliselt 2024. aastal lõppema. Need lepingud, mida rahastatakse üheksandast EAFist, on jätkuvalt aktiivsed ja kestavad kindlaksmääratud tähtajani, aidates kaasa üheksanda EAFiga seotud tegevuste ja projektide lõpuleviimisele. Üheksanda EAFi saab täielikult sulgeda alles siis, kui kõik lepingud on lõppenud ning nende hindamised ja auditid on lõpule viidud.

10. EAFi sulgemine edeneb jõudsalt – 96,1 % lepingutest on juba suletud. Ülejäänud lepingute tegevus- ja finantskulude sulgemine võtab siiski aega. Finantskulude sulgemine eeldab kõigi vajalike hindamiste, auditite ja sissenõudmiste alustamist ja lõpuleviimist.

Aegumisklausli jõustumisega 31. detsembril 2020 on 11. EAF jõudnud oma lõppfaasi. Nimetatud klausliga kehtestatakse 11. EAFi kohaste kulukohustuste tähtpäev, mis tähendab seda, et alates 2021. aastast ei saa 11. EAFi alusel enam täiendavaid rahastamislepinguid sõlmida. 11. Euroopa Arengufondist rahastatavate pooleliolevate projektide elluviimine jätkub aga kuni nende lõpetamiseni.

Praeguse mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames integreeritakse ELi koostöö AKV riikidega naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumenti „Globaalne Euroopa“. Samamoodi on koostöö ÜMTdega nüüd hõlmatud ÜMTde assotsieerimise otsusega. See tähendab seda, et kui 2021. aastani rahastati EAFi programme ELi liikmesriikide vabatahtlikest osamaksudest, siis alates 2021. aastast rahastatakse arenguprogramme ELi eelarve kaudu. See tähendab ka seda, et Euroopa Parlament peab arenguprogrammide rahastamise heaks kiitma ja et sarnaselt kõikidele muudele ELi rahastatavatele programmidele peavad tehingud olema kooskõlas ELi finantsmäärustega.

4. **EELARVEAASTA LÕPU ARUANDLUS**

4.1. **MAJANDUSAASTA ARUANNE**

EAFi finantsmääruse artikli 18 lõike 3 kohaselt koostatakse EAFi raamatupidamise aastaaruanne vastavalt tekkepõhise arvestuse eeskirjadele, mis omakorda põhinevad rahvusvahelistel avaliku sektori raamatupidamise standarditel (IPSAS). Need raamatupidamiseeskirjad võtab vastu komisjoni peaarvepidaja ja neid kohaldatakse kõigis ELi institutsioonides ja asutustes, et kehtiksid ühtsed raamatupidamisarvestuse, hindamise ja aastaaruannete esitamise eeskirjad, mille eesmärk on ühtlustada raamatupidamise aastaaruannete koostamise menetlust. Kõnealuseid ELi raamatupidamiseeskirju kohaldab ka EAF, võttes arvesse oma tegevuse eripära.

EAFi majandusaasta aruande koostamine on tehtud ülesandeks komisjoni peaarvepidajale, kes on ka EAFi peaarvepidaja ning kes tagab, et EAFi majandusaasta aruanne annab EAFi finantsseisundist õige ja õiglase ülevaate.

([2]) ELT L 83, 1.4.2003, lk 27.

Majandusaasta aruanne koosneb järgmistest osadest:

I osa. Komisjoni hallatavad vahendid

i) EAFi raamatupidamise aastaaruanne ja selle lisad

ii) EAFi konsolideeritud ELi usaldusfondide raamatupidamise aastaaruanne

iii) EAFi ja ELi usaldusfondide konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne

iv) EAFi rakendamise aruanne

II osa. EIP hallatavate vahendite rakendamise aastaaruanne

i) Investeerimisrahastu raamatupidamise aastaaruanne

Osa „EAFi konsolideeritud Euroopa usaldusfondide raamatupidamise aastaaruanne“ sisaldab kahe EAFi raames loodud usaldusfondi raamatupidamise aastaaruannet: ELi Bêkou usaldusfond (vt punkt „ELi Bêkou usaldusfondi raamatupidamise aastaaruanne“) ja ELi Aafrika usaldusfond (vt punkt „ELi Aafrika usaldusfondi raamatupidamise aastaaruanne“). Kummagi usaldusfondi raamatupidamise aastaaruande koostamise eest vastutab komisjoni peaarvepidaja. Raamatupidamise aastaaruandele teostab välisauditi eraaudiitor. Neis raamatupidamise aastaaruannetes esitatavad usaldusfondide summad on esialgsed.

Komisjon peab EAFi majandusaasta aruande vastu võtma hiljemalt bilansipäevale järgneva aasta 31. juuliks ning esitama selle eelarve täitmisele heakskiidu saamiseks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. AUDITEERIMINE JA EELARVE TÄITMISELE HEAKSKIIDU ANDMINE

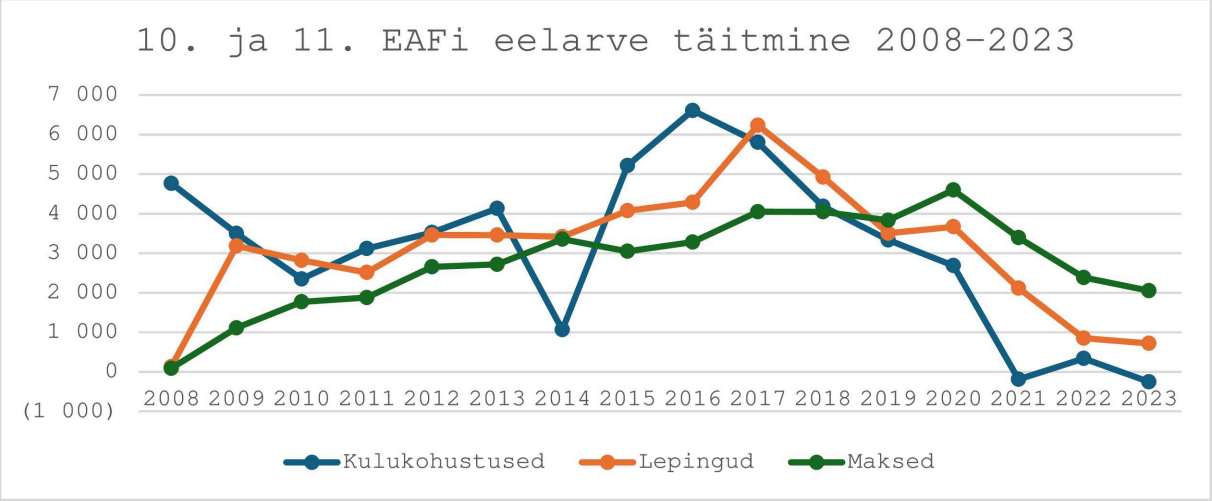
5.1. AUDITEERIMINE

EAFi majandusaasta aruannet auditeerib tema välisaudiitorina tegutsev Euroopa Kontrollikoda (edaspidi „kontrollikoda“), kes koostab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aastaaruande.

5.2. EELARVE TÄITMISELE HEAKSKIIDU ANDMINE

Viimaseks kontrolliks on asjaomase eelarveaasta EAFi eelarve täitmisele heakskiidu andmine. Pärast majandusaasta aruande auditeerimist ja lõplikku viimistlemist tuleb nõukogul soovitada ja seejärel Euroopa Parlamendil otsustada, kas anda heakskiit EAFi eelarve täitmisele komisjoni poolt eelneval eelarveaastal. Kõnealune otsus põhineb aastaaruande läbivaatamisel ja kontrollikoja aastaaruandel (mis sisaldab ametlikku kinnitavat avaldust) ning komisjoni vastustel eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutava institutsiooni küsimustele ja täiendava teabe taotlustele.

KOKKUVÕTE RAHALISEST RAKENDAMISEST 2023. AASTAL

* Netosumma, ainult 10. ja 11. EAF

Eelarve täitmine

2023. aastal tehti 10. ja 11. EAFi raames individuaalseid kulukohustusi 720 miljoni euro ulatuses ja netomakseid 2 053 miljoni euro ulatuses. EAFi brutomaksete kogusumma oli 2 103,48 miljonit eurot, mis moodustab 105,17 % liikmesriikidele teatatud 2 000 miljoni euro suurusest eesmärgist.

2022. aastal otsustas nõukogu ühehäälselt võtta 600 miljoni euro ulatuses 10. ja 11. EAFi raames vabanenud vahendeid uuesti kasutusele, et rahastada AKV riikides meetmeid, mille eesmärk on leevendada toiduga kindlustatuse kriisi ja majandussõkki, mille on põhjustanud Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu. Komisjon oli selle 600 miljonit eurot juba kohustustega sidunud ja maksis 2022. aastal välja 221 miljonit eurot ning seejärel 2023. aastal 87 miljonit eurot.

Tegevuse mõju raamatupidamise aastaaruandes

Raamatupidamise aastaaruandes ilmneb eespool nimetatud tegevuse mõju kõige selgemini järgmises.

— Eelmaksed (vt lisade punkt **2.2**) vähenesid 356 miljoni euro võrra peamiselt ettemaksete vähenemise tõttu. See vähenemine tulenes eeskätt alates 2021. aastast sõlmitud uute lepingute arvu vähenemisest. 2021. aastal oli uusi lepinguid summas 2 118 miljonit eurot, mis vähenes 2022. aastal märgatavalt, st 853 miljoni euroni. Tulenevalt nõukogu otsusest suunata vastusena Venemaa agressioonisõjale Ukrainas 10. ja 11. EAFi kasutamata vahendid ümber AKV riikide abistamiseks, jäid uued lepingud summas 860 miljonit eurot 2023. aastal samale tasemele.

— Raha ja raha ekvivalendid (vt lisade punkt **2.5**) vähenesid 426 miljoni euro võrra peamiselt seetõttu, et rahastajate toetused vähenesid 2 500 miljonilt eurolt 2022. aastal 1 800 miljonile eurole 2023. aastal.

— Viitvõlad (vt lisade punkt **2.8**) vähenesid 147 miljoni euro võrra tulenevalt selliste aasta lõpu seisuga avatud lepingute arvu vähenemisest, mille alusel esitatud kulutaotlusi ei olnud aasta lõpuks kinnitatud.

— Tegevuskulud (vt lisade punkt **3.4**) vähenesid kokku 608 miljoni euro võrra, eeskätt tulenevalt programmikohase abi ja AKV riikide vaheliste projektidega seotud kulude ning usaldusfondide osamaksude vähenemisest. Sellest hoolimata kasvasid hädaabiga seotud kulud, sest 10. ja 11. EAFi raames vabastatud vahendeid kasutati uuesti, et vähendada Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja kahjulikku mõju AKV riikides.

EUROOPA KOMISJONI HALLATAVAD VAHENDID

SISUKORD

Lk

EAFi RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE 9

EAFi BILANSS 10

EAFi TULEMIARUANNE 11

EAFi RAHAVOOGUDE ARUANNE 11

EAFi NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE 13

EAFide BILANSS 13

EAFide TULEMIARUANNE 15

EAFide NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE 16

EAFi RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD 19

EAFi KONSOLIDEERITUD ELi USALDUSFONDIDE RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDED 50

ELi BÊKOU USALDUSFONDI RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE 2023 51

BILANSS 55

TULEMIARUANNE 56

RAHAVOOGUDE ARUANNE 57

ELi AAFRIKA USALDUSFONDI RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE 2023 58

BILANSS 62

TULEMIARUANNE 63

RAHAVOOGUDE ARUANNE 64

EAFi JA ELi USALDUSFONDIDE KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE 65

KONSOLIDEERITUD BILANSS 66

KONSOLIDEERITUD TULEMIARUANNE 67

KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE 67

KONSOLIDEERITUD NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE 69

EAFi RAHALISE RAKENDAMISE ARUANNE 70

EAFi RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE ([3])

([3]) Tuleb märkida, et arvude miljonitesse eurodesse ümardamise tõttu võib mõnes järgnevas tabelis esitatud finantsandmete liitmisel saadav summa erineda tabelis esitatud kogusummast.

EAFi BILANSS

(miljonites eurodes)

	Lisade punkt	31.12.2023	31.12.2022
PÕHIVARA			
Finantsvarad	2.1	*87*	*67*
Eelmaksed	2.2	*574*	*488*
Usaldusfondide osamaksud	2.3	*216*	*254*
Kaubanduslikud nõuded	2.4	*5*	*7*
		883	**816**
KÄIBEVARA			
Finantsvarad	2.1	*3*	*3*
Eelmaksed	2.2	*954*	*1 396*
Kaubanduslikud nõuded ja mittekaubanduslikud sissenõutavad summad	2.4	*24*	*27*
Raha ja raha ekvivalendid	2.5	*601*	*1 027*
		1 583	**2 454**
VARAD KOKKU		**2 466**	**3 270**
PIKAAJALISED KOHUSTISED			
Finantskohustised	2.6	*(5)*	*(7)*
		(5)	**(7)**
LÜHIAJALISED KOHUSTISED			
Võlgnevused	2.7	*(391)*	*(426)*
Viitvõlad	2.8	*(984)*	*(1 131)*
		(1 375)	**(1 558)**
KOHUSTISED KOKKU		**(1 380)**	**(1 565)**
NETOVARA		**1 086**	**1 705**
VAHENDID JA RESERVID			
Sissenõutud fondikapital – toimivad EAFid	2.9	*54 566*	*65 100*
Suletud EAFidest ülekantud sissenõutud fondikapital	2.9	*2 252*	*2 252*
Varasematest aastatest ülekantud tulem		*(53 484)*	*(62 834)*
Eelarveaasta tulem		*(2 249)*	*(2 813)*
NETOVARA		**1 086**	**1 705**

EAFi TULEMIARUANNE

(miljonites eurodes)

	Lisade punkt	2023	2022
TULUD			
Mittekaubanduslikest tehingutest saadud tulud			
Sissenõudmine	3.1	*14*	*18*
		14	**18**
Kaubanduslikest tehingutest saadud tulud			
Finantstulud	3.2	*9*	*2*
Muud tulud	3.2	*43*	*77*
		52	**80**
Tulud kokku		**65**	**98**
KULUD			
Täidetud muude üksuste poolt	3.3	*(3)*	*(1)*
Abimeetmed	3.4	*(2 181)*	*(2 789)*
Kaasrahastamise kulud	3.5	*(8)*	*4*
Finantskulud	3.6	*(7)*	*(6)*
Muud kulud	3.7	*(116)*	*(119)*
Kulud kokku		**(2 315)**	**(2 911)**
EELARVEAASTA TULEM		**(2 249)**	**(2 813)**

EAFi RAHAVOOGUDE ARUANNE

(miljonites eurodes)

	Lisade punkt	2023	2022
Eelarveaasta tulem		*(2 249)*	*(2 813)*
Põhitegevus			
Kapitali suurenemine – osamaksud (neto)		*1 630*	*2 458*
Usaldusfondide osamaksude (suurenemine)/vähenemine		*37*	*128*
Eelmaksete (suurenemine)/vähenemine		*356*	*239*
Kaubanduslikest tehingutest tekkinud nõuete ja mittekaubanduslike tehingute sissenõutavate summade (suurenemine)/vähenemine		*4*	*5*
Eraldiste suurenemine/(vähenemine)		*2*	*1*
Finantskohustiste suurenemine/(vähenemine)		*(3)*	*(1)*
Võlgnevuste suurenemine/(vähenemine)		*(35)*	*(75)*
Viitvõlgade ja ettemakstud tulu suurenemine/(vähenemine)		*(148)*	*123*
Muud mitterahalised muutused		*–*	*–*

(miljonites eurodes)

	Lisade punkt	2023	2022
Investeerimistegevus			
Õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavate finantsvarade (suurenemine)/vähenemine (mitte-tuletisinstrumendid)		*(20)*	*(31)*
NETORAHAVOOD		**(426)**	**34**
Raha ja raha ekvivalentide netosumma suurenemine/(vähenemine)		*(426)*	*34*
Raha ja raha ekvivalendid eelarveaasta alguse seisuga	2.5	*1 027*	*994*
Raha ja raha ekvivalendid eelarveaasta lõpu seisuga	2.5	*601*	*1 027*

EAFi NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE

(miljonites eurodes)

	Fondikapital – toimivad EAFid (A)	Sissenõudmata vahendid – toimivad EAFid (B)	Sissenõutud fondikapital – toimivad EAFid (C) = (A) – (B)	Kumulatiivsed reservid (D)	Suletud EAFidest ülekantud sissenõutud fondikapital (E)	Õiglase väärtuse reserv (F)	Netovarad kokku (C) + (D) + (E) + (F)
SALDO SEISUGA 31.12.2021	**72 998**	**10 355**	**62 643**	**(62 834)**	**2 252**	–	**2 061**
Kapitali suurenemine – osamaksud	*(43)*	*(2 500)*	*2 457*	–	–		*2 457*
Eelarveaasta tulem	–	–	–	*(2 813)*	–		*(2 813)*
SALDO SEISUGA 31.12.2022	**72 955**	**7 855**	**65 100**	**(65 647)**	**2 252**	–	**1 705**
Kapitali suurenemine – osamaksud	*(185)*	*(1 815)*	*1 630*	–	–		*1 630*
Kaheksanda EAFi sulgemine	*(12 164)*		*(12 164)*	*12 164*	–		*(0)*
Eelarveaasta tulem	–	–	–	*(2 249)*	–		*(2 249)*
SALDO SEISUGA 31.12.2023	**60 607**	**6 040**	**54 566**	**(55 732)**	**2 252**	–	**1 086**

EAFide BILANSS

(miljonites eurodes)

	Lisade punkt	31.12.2023					31.12.2022				
		8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kokku	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kokku
PÕHIVARA											
Finantsvarad	2.1	–	–	*14*	*73*	*87*	–	–	*(1)*	*67*	*67*
Eelmaksed	2.2	–	–	*447*	*127*	*574*	–	–	*221*	*267*	*488*
Usaldusfondide osamaksud	2.3	–	*31*	*9*	*176*	*216*	–	*31*	*9*	*213*	*254*
Kaubanduslikud nõuded	2.4	–	–	–	*5*	*5*	–	–	–	*7*	*7*
		–	**31**	**470**	**381**	**883**	–	**31**	**229**	**555**	**816**
KÄIBEVARA											
Finantsvarad	2.1	–	–	–	*3*	*3*	–	–	–	*3*	*3*

(miljonites eurodes)

	Lisade punkt	31.12.2023					31.12.2022				
		8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kokku	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kokku
Eelmaksed	2.2	–	*5*	*113*	*835*	*954*	–	*14*	*427*	*954*	*1 396*
Kaubanduslikud nõuded ja mittekaubanduslikud sissenõutavad summad	2.4	–	–	*10*	*14*	*24*	–	–	*10*	*16*	*27*
EAFide vastastikku sissenõutavad summad		–	*(200)*	*426*	*(226)*	–	*180*	*(369)*	*803*	*(612)*	–
Raha ja raha ekvivalendid	2.5	–	–	–	*601*	*601*	–	–	–	*1 027*	*1 027*
		–	**(195)**	**549**	**1 229**	**1 583**	**180**	**(355)**	**1 240**	**1 389**	**2 454**
VARAD KOKKU		–	**(163)**	**1 020**	**1 610**	**2 466**	**180**	**(324)**	**1 469**	**1 945**	**3 270**
PIKAAJALISED KOHUSTISED											
Finantskohustised	2.6	–	–	–	*(5)*	*(5)*	–	–	*(0)*	*(7)*	*(7)*
		–	–	–	**(5)**	**(5)**	–	–	**(0)**	**(7)**	**(7)**
LÜHIAJALISED KOHUSTISED						–					
Võlgnevused	2.7	–	–	*(63)*	*(328)*	*(391)*	–	*(0)*	*(34)*	*(391)*	*(426)*
Viitvõlad	2.8	–	–	*(129)*	*(855)*	*(984)*	–	*(7)*	*(119)*	*(1 006)*	*(1 131)*
		–	–	**(192)**	**(1 183)**	**(1 375)**	–	**(7)**	**(153)**	**(1 397)**	**(1 558)**
KOHUSTISED KOKKU		–	–	**(192)**	**(1 188)**	**(1 380)**	–	**(7)**	**(153)**	**(1 404)**	**(1 565)**
NETOVARA		–	**(163)**	**827**	**422**	**1 086**	**180**	**(331)**	**1 315**	**541**	**1 705**
Sissenõutud fondikapital – toimivad EAFid	2.9	–	*10 442*	*20 834*	*23 290*	*54 566*	*12 164*	*10 450*	*20 960*	*21 527*	*65 100*
Suletud EAFidest ülekantud sissenõutud fondikapital	2.9	–	*2 252*	–	–	*2 252*	*627*	*1 625*	–	–	*2 252*
Toimivate EAFide vahelised sissenõutud fondikapitali ümberpaigutused	2.9	–	*(509)*	*(120)*	*628*	–	*(2 513)*	*2 010*	*(38)*	*541*	–
Varasematest aastatest ülekantud tulem		–	*(12 350)*	*(19 607)*	*(21 527)*	*(53 484)*	*(10 098)*	*(14 410)*	*(19 325)*	*(19 001)*	*(62 834)*

(miljonites eurodes)

	Lisade punkt	31.12.2023					31.12.2022				
		8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kokku	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kokku
Eelarveaasta tulem		–	*1*	*(280)*	*(1 970)*	*(2 249)*	–	*(6)*	*(282)*	*(2 526)*	*(2 813)*
NETOVARA		–	**(163)**	**827**	**422**	**1 086**	**180**	**(331)**	**1 315**	**541**	**1 705**

EAFide TULEMIARUANNE

(miljonites eurodes)

	Lisade punkt	2023					2022				
		8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kokku	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kokku
TULUD											
Mittekaubanduslikest tehingutest saadud tulud											
Sissenõudmine	3.1	–	–	*2*	*12*	*14*	–	*(1)*	*(8)*	*28*	*18*
		–	–	**2**	**12**	**14**	–	**(1)**	**(8)**	**28**	**18**
Kaubanduslikest tehingutest saadud tulud											
Finantstulud	3.2	–	–	*(1)*	*10*	*9*	–	–	*2*	*1*	*2*
Muud tulud	3.2	–	*2*	*4*	*37*	*43*	–	*3*	*8*	*66*	*77*
		–	**2**	**4**	**46**	**52**	–	**3**	**10**	**67**	**80**
Tulud kokku		–	**2**	**5**	**58**	**65**	–	**1**	**2**	**94**	**98**
KULUD											
Täidetud muude üksuste poolt	3.3	–	–	–	*(3)*	*(3)*	–	–	–	*(1)*	*(1)*
Abimeetmed	3.4	–	*1*	*(276)*	*(1 906)*	*(2 181)*	–	*(5)*	*(295)*	*(2 489)*	*(2 789)*
Kaasrahastamise kulud	3.5	–	–	–	*(8)*	*(8)*	–	–	*22*	*(18)*	*4*
Finantskulud	3.6	–	*1*	*(2)*	*(6)*	*(7)*	*1*	*2*	*(3)*	*(5)*	*(6)*

(miljonites eurodes)

	Lisade punkt	2023					2022				
		8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kokku	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kokku
Muud kulud	3.7	–	*(3)*	*(8)*	*(106)*	*(116)*	–	*(5)*	*(8)*	*(107)*	*(119)*
Kulud kokku		–	**(1)**	**(286)**	**(2 028)**	**(2 315)**	**1**	**(7)**	**(284)**	**(2 620)**	**(2 911)**
EELARVEAASTA TULEM		–	**1**	**(280)**	**(1 970)**	**(2 249)**	**1**	**(6)**	**(282)**	**(2 526)**	**(2 813)**

EAFide NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE

(miljonites eurodes)

8. EAF	Fondikapital – toimivad EAFid (A)	Sissenõudmata vahendid – toimivad EAFid (B)	Sissenõutud fondikapital – toimivad EAFid (C) = (A) – (B)	Kumulatiivsed reservid (D)	Suletud EAFidest ülekantud sissenõutud fondikapital (E)	Toimivate EAFide vahelised sissenõutud fondikapitali ümberpaigutused (F)	Netovarad kokku (C) + (D) + (E) + (F)
SALDO SEISUGA 31.12.2021	**12 164**	–	**12 164**	**(10 098)**	**627**	**(2 512)**	**181**
Ümberpaigutused 10. EAFist ja 10. EAFi			–			*(1)*	*(1)*
SALDO SEISUGA 31.12.2022	**12 164**	–	**12 164**	**(10 098)**	**627**	**(2 513)**	**180**
Kaheksanda EAFi sulgemine	*(12 164)*		*(12 164)*	*10 098*	*(627)*	*2 513*	*(180)*
SALDO SEISUGA 31.12.2023	–	–	–	–	–	–	–

(miljonites eurodes)

9. EAF	Fondikapital – toimivad EAFid (A)	Sissenõudmata vahendid – toimivad EAFid (B)	Sissenõutud fondikapital – toimivad EAFid (C) = (A) – (B)	Kumulatiivsed reservid (D)	Suletud EAFidest ülekantud sissenõutud fondikapital (E)	Toimivate EAFide vahelised sissenõutud fondikapitali ümberpaigutused (F)	Netovarad kokku (C) + (D) + (E) + (F)
SALDO SEISUGA 31.12.2021	**10 507**	**15**	**10 492**	**(14 410)**	**1 625**	**2 018**	**(274)**
Ümberpaigutused 10. EAFist ja 10. EAFi		–	–				–
Ümberpaigutused 10. EAFist ja 10. EAFi			–			*(8)*	*(8)*

(miljonites eurodes)

9. EAF	Fondikapital – toimivad EAFid (A)	Sissenõudmata vahendid – toimivad EAFid (B)	Sissenõutud fondikapital – toimivad EAFid (C) = (A) – (B)	Kumulatiivsed reservid (D)	Suletud EAFidest ülekantud sissenõutud fondikapital (E)	Toimivate EAFide vahelised sissenõutud fondikapitali ümberpaigutused (F)	Netovarad kokku (C) + (D) + (E) + (F)
Tagasimaksed liikmesriikidele	*(43)*		*(43)*				*(43)*
Eelarveaasta tulem			–	*(6)*			*(6)*
SALDO SEISUGA 31.12.2022	**10 464**	**15**	**10 450**	**(14 416)**	**1 625**	**2 010**	**(331)**
Kapitali suurenemine – osamaksud		*(15)*	*15*				*15*
Ümberpaigutused 10. ja 11. EAFist ning 10. ja 11. EAFi			–			*(4)*	*(4)*
Tagasimaksed liikmesriikidele	*(22)*		*(22)*				*(22)*
Kaheksanda EAFi sulgemine				*2 066*	*627*	*(2 514)*	*179*
Eelarveaasta tulem			–	*1*		–	*1*
SALDO SEISUGA 31.12.2023	**10 442**	–	**10 442**	**(12 348)**	**2 252**	**(509)**	**(163)**

(miljonites eurodes)

10. EAF	Fondikapital – toimivad EAFid (A)	Sissenõudmata vahendid – toimivad EAFid (B)	Sissenõutud fondikapital – toimivad EAFid (C) = (A) – (B)	Kumulatiivsed reservid (D)	Suletud EAFidest ülekantud sissenõutud fondikapital (E)	Netovarad kokku (C) + (D) + (E) + (F)
SALDO SEISUGA 31.12.2021	**20 960**	–	**20 960**	**(19 324)**	**101**	**1 737**
Ümberpaigutused kaheksandast ja üheksandast EAFist ning kaheksandasse ja üheksandasse EAFi			–		*9*	*9*
Ümberpaigutused 11. EAFist ja 11. EAFi			–		*(148)*	*(148)*
Eelarveaasta tulem			–	*(282)*		*(282)*
SALDO SEISUGA 31.12.2022	**20 960**	–	**20 960**	**(19 606)**	**(38)**	**1 315**
Ümberpaigutused kaheksandast ja üheksandast EAFist ning kaheksandasse ja üheksandasse EAFi			–		*6*	*6*
Ümberpaigutused 11. EAFist ja 11. EAFi		–	–		*(87)*	*(87)*
Tagasimaksed liikmesriikidele	*(126)*	–	*(126)*		–	*(126)*

(miljonites eurodes)

10. EAF	Fondikapital – toimivad EAFid (A)	Sissenõudmata vahendid – toimivad EAFid (B)	Sissenõutud fondikapital – toimivad EAFid (C) = (A) – (B)	Kumulatiivsed reservid (D)	Suletud EAFidest ülekantud sissenõutud fondikapital (E)	Netovarad kokku (C) + (D) + (E) + (F)
Eelarveaasta tulem		–	–	*(280)*	–	*(280)*
SALDO SEISUGA 31.12.2023	**20 834**	–	**20 834**	**(19 886)**	**(120)**	**827**

(miljonites eurodes)

11. EAF	Fondikapital – toimivad EAFid (A)	Sisse-nõudmata vahendid – toimivad EAFid (B)	Sissenõutud fondikapital – toimivad EAFid (C) = (A) – (B)	Kumulatiivsed reservid (D)	Suletud EAFidest ülekantud sissenõutud fondikapital (E)	Toimivate EAFide vahelised sissenõutud fondikapitali ümberpaigutused (F)	Netovarad kokku (C)+(D)+(E)+(F)+(G)
SALDO SEISUGA 31.12.2021	**29 367**	**10 340**	**19 027**	**(19 002)**	–	**394**	**419**
Kapitali suurenemine – osamaksud		*(2 500)*	*2 500*			*148*	*2 648*
Eelarveaasta tulem			–	*(2 526)*		–	*(2 526)*
SALDO SEISUGA 31.12.2022	**29 367**	**7 840**	**21 527**	**(21 528)**	–	**541**	**541**
Kapitali suurenemine – osamaksud		*(1 800)*	*1 800*			*87*	*1 887*
Tagasimaksed liikmesriikidele	*(36)*		*(36)*				*(36)*
Eelarveaasta tulem			–	*(1 970)*		–	*(1 970)*
SALDO SEISUGA 31.12.2023	**29 331**	**6 040**	**23 290**	**(23 498)**	–	**628**	**422**

EAFi RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD ([4])

([4]) Tuleb märkida, et arvude miljonitesse eurodesse ümardamise tõttu võib mõnes tabelis esitatud finantsandmete liitmisel saadav summa erineda tabelites esitatud kogusummast.

1. PEAMISED ARVESTUSMEETODID

1.1. RAAMATUPIDAMISPÕHIMÕTTED

Raamatupidamise aastaaruande eesmärk on anda üksuse finantsseisundi, tegevustulemuste ja rahavoogude kohta teavet, millest on abi laiale sidusrühmade ringile.

Üldised kaalutlused (raamatupidamispõhimõtted), millest raamatupidamise aastaaruande koostamisel lähtutakse, on sätestatud ELi raamatupidamiseeskirjas nr 1 „Raamatupidamise aastaaruanded“ ning on samad mis IPSAS 1s kirjeldatud põhimõtted: õiglase kajastamise, tekkepõhise arvestuse, tegevuse jätkuvuse, kajastamise järjepidevuse, olulisuse, andmete koondamise, tasaarvestuse ja teabe võrreldavuse põhimõte. Finantsaruannete kvalitatiivsed omadused on asjakohasus, tõesus (usaldusväärsus), arusaadavus, ajakohasus, võrreldavus ja kontrollitavus.

1.2. ARUANDE KOOSTAMISE ALUS

1.2.1. *Aruandeperiood*

Raamatupidamise aastaaruanne esitatakse igal aastal. Majandusaasta algab 1. jaanuaril ja lõpeb 31. detsembril.

1.2.2. *Valuuta ja ümberarvestamise alused*

Majandusaasta aruanded on esitatud eurodes, sest euro on ELi arvestusvaluuta. Välisvaluutatehingud arvestatakse eurodesse ümber tehingupäeval kehtinud vahetuskursi alusel. Vahetuskursierinevustest saadud kasum või kahjum, mis tuleneb välisvaluutas arveldatud tehingutest ning välisvaluutas nomineeritud rahaliste varade ja kohustiste ümberarvestamisest eelarveaasta lõpus kehtinud vahetuskursside alusel, kajastatakse tulemiaruandes. Teistsuguseid ümberarvestamise meetodeid kasutatakse kinnisvara ja seadmete ning immateriaalse vara puhul, mille väärtuseks eurodes on nende väärtus soetamise kuupäeval.

Välisvaluutas nomineeritud rahaliste varade ja kohustiste aasta lõppsaldod arvestatakse eurodesse ümber 31. detsembril kehtinud Euroopa Keskpanga vahetuskursside alusel.

Euro vahetuskursid

Valuuta	31.12.2023	31.12.2022	Valuuta	31.12.2023	31.12.2022
Bulgaaria leev (BGN)	**1,9558**	1,9558	**Poola zlott (PLN)**	**4,3395**	4,6808
Tšehhi kroon (CZK)	**24,724**	24,1160	**Rumeenia leu (RON)**	**4,9756**	4,9495
Taani kroon (DKK)	**7,4529**	7,4365	**Rootsi kroon (SEK)**	**11,096**	11,1218
Naelsterling (GBP)	**0,86905**	0,88693	**Šveitsi frank (CHF)**	**0,926**	0,9847
Norra kroon (NOK)	**11,2405**	10,5138	**Jaapani jeen (JPY)**	**156,33**	140,6600
Ungari forint (HUF)	**382,8**	400,8700	**USA dollar (USD)**	**1,105**	1,0666

1.2.3. *Prognooside kasutamine*

IPSASe ja üldtunnustatud raamatupidamispõhimõtete kohaselt esitatakse raamatupidamise aastaaruandes tingimata summad, mis põhinevad kõige usaldusväärsemale kättesaadavale teabele tuginevatel juhtkonna prognoosidel ja hinnangutel. Oluliste hinnangute hulka kuuluvad muu hulgas töötajahüvitiste kohustiste summad, nõuetest tuleneva finantsriski summad ja finantsinstrumente käsitlevates lisades avaldatud summad, amortiseeritud väärtuses kajastatavate finantsvarade ning finantstagatiste lepingute kohustiste, viitlaekumiste ja -võlgade ja eraldiste väärtuse languse allahindlus, immateriaalse vara ja materiaalse põhivara väärtuse languse määr ning varude ja tingimuslike varade ja kohustiste netorealiseerimisväärtus. Tegelikud tulemused võivad kõnealustest prognoosidest erineda.

Mõistlike hinnangute kasutamine on raamatupidamise aastaaruande koostamise lahutamatu osa ega vähenda selle usaldusväärsust. Hinnangut võib olla vaja muuta, kui muutub olukord, millele hinnang tugines, või kui saadakse uut teavet või kogemusi. Oma olemuselt ei ole hinnangu muutus seotud eelnevate perioodidega ja see ei ole vea parandamine. Kui raamatupidamislik hinnang muutub, kajastatakse selle mõju selle ajavahemiku üle- või puudujäägina, kus muutus on teatavaks saanud.

1.2.4. *Uute ja läbivaadatud Euroopa Liidu raamatupidamiseeskirjade (EAR) kohaldamine*

Uued ELi raamatupidamiseeskirjad, mis kehtivad 1. jaanuaril 2023 või hiljem algavate aruandeaastate suhtes

Uusi ELi raamatupidamiseeskirju, mis kehtivad 1. jaanuaril 2023 või hiljem algavate aruandeperioodide suhtes, ei ole.

Uued vastuvõetud ELi raamatupidamiseeskirjad, mis 31. detsembril 2023 veel ei kehtinud

2023. aastal uusi ELi raamatupidamiseeskirju vastu ei võetud.

1.3. **BILANSS**

1.3.1. *Finantsvarad*

Liigitus esmasel kajastamisel

Finantsinstrumentide liigitus määratakse kindlaks esmasel kajastamisel. Juhtimismudeli ja vara lepingupõhiste rahavoogude tunnuste põhjal saab finantsvarad liigitada kolme kategooriasse: amortiseeritud väärtuses kajastatavad finantsvarad, õiglases väärtuses netovara/omakapitalina kajastatavad finantsvarad või õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavad finantsvarad.

i) *Amortiseeritud väärtuses kajastatavad finantsvarad*

Amortiseeritud väärtuses kajastatavad finantsvarad on mitte-tuletisinstrumentidest finantsvarad, mis vastavad kahele tingimusele: 1) üksus hoiab neid lepingupõhiste rahavoogude kogumiseks ja 2) kindlaksmääratud päevadel esineb lepingupõhiseid rahavooge, mille näol on tegemist üksnes põhiosa ja tasumata põhisosalt nõutava intressi maksetega.

Sellesse kategooriasse kuuluvad:

— raha ja raha ekvivalendid;

— laenud (sealhulgas tähtajalised hoiused, mille algne tähtaeg on üle kolme kuu);

— kaubanduslikud nõuded.

Amortiseeritud väärtuses kajastatavad finantsvarad, välja arvatud sellised finantsvarad, mille tähtaeg on rohkem kui 12 kuud pärast aruandepäeva, kuuluvad käibevara alla.

ii) *Finantsvarad, mida kajastatakse õiglases väärtuses netovara/omakapitalina*

Nende mitte-tuletisinstrumentidest finantsvarade lepingupõhised rahavood kajastavad üksnes põhiosa ja tasumata põhisosalt nõutavat intressi. Peale selle seisneb juhtimismudel finantsvarade hoidmises nii lepingupõhiste rahavoogude kogumiseks kui ka finantsvarade müümiseks.

Sellesse kategooriasse kuuluvad varad liigitatakse käibevaraks, kui nende oodatav realiseerimisaeg on 12 kuu jooksul alates aruandepäevast.

Aasta lõpu seisuga üksusel selliseid varasid ei olnud.

iii) *Õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavad finantsvarad*

Üksus liigitab tuletisinstrumendid ja omakapitaliinvesteeringud õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavateks finantsvaradeks, sest lepingupõhised rahavood ei kajasta üksnes põhiosa ja tasumata põhisosalt nõutavat intressi.

Lisaks liigitab üksus enda hoitavad võlaväärtpaberid õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavateks finantsvaradeks, sest võlaväärtpaberite portfelle hallatakse ja hinnatakse portfelli õiglase väärtuse põhjal.

Sellesse kategooriasse kuuluvad varad liigitatakse käibevaraks, kui nende oodatav realiseerimisaeg on 12 kuu jooksul alates aruandepäevast.

Arvelevõtmine ja väärtuse hindamine arvelevõtmisel

Õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavate finantsvarade ostu kajastatakse kauplemispäeval, see tähendab päeval, mil üksus võtab kohustuse vara ostuks. Raha ekvivalendid ja laenud kajastatakse raha finantseerimisasutuses hoiustamise või laenuvõtjatele ülekandmise hetkel.

Finantsvarasid hinnatakse arvelevõtmisel õiglases väärtuses. Kõikide finantsvarade puhul, mida ei kajastata õiglases väärtuses üle- või puudujäägina, võetakse nende arvelevõtmisel arvesse ka tehingukulusid. Finantsvarade puhul, mis on kajastatud õiglases väärtuses üle- või puudujäägina, kajastatakse tehingukulud kuluna tulemiaruandes.

Finantsvara õiglane väärtus esmasel kajastamisel on tavaliselt tehinguhind, välja arvatud juhul, kui tegemist ei ole mitteseotud poolte vahelise tehinguga, see tähendab, kui tehing tehakse tasuta või ebaolulise tasu eest avaliku poliitika eesmärkidel. Sellisel juhul on finantsinstrumendi õiglase väärtuse ja tehinguhinna vahe näol tegemist mittekaubandusliku komponendiga, mis kajastatakse tulemiaruandes kuluna. Sellisel juhul tuletatakse finantsvara õiglane väärtus otseselt samaväärse instrumendi hetke turutehingute põhjal. Kui instrumendi puhul aktiivne turg puudub, siis tuletatakse õiglane väärtus hindamismeetodi põhjal, milles kasutatakse kättesaadavaid jälgitavaid turuandmeid.

Järgnev väärtuse hindamine

Amortiseeritud väärtuses kajastatavaid finantsvarasid hinnatakse järgnevalt amortiseeritud väärtuses tegeliku intressimäära meetodi kohaselt.

Õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavaid finantsvarasid hinnatakse järgnevalt õiglases väärtuses. Õiglase väärtuse (sealhulgas välisvaluuta ümberarvestamisest ja kõikidest teenitud intressidest tulenevatest) muutustest tekkiv kasum või kahjum kajastatakse tulemiaruandes selle perioodi all, mil see on tekkinud.

Õiglane väärtus järgneval väärtuse hindamisel

Aktiivsetel turgudel noteeritud investeeringute õiglane väärtus põhineb jooksval pakkumishinnal. Kui finantsvara turg ei ole aktiivne (või kui tegemist on noteerimata väärtpaberite ja börsiväliste tuletisinstrumentidega), määrab EL õiglase väärtuse hindamismeetodeid kasutades. Kõnealuste meetodite hulka kuuluvad hiljutiste mitteseotud poolte vaheliste tehingute kasutamine, viitamine teistele põhimõtteliselt samasugustele instrumentidele, diskonteeritud rahavoogude analüüs, optsioonihinna mudelid ja muud turuosaliste üldkasutatavad hindamismeetodid.

Investeeringuid riskikapitalifondidesse, millel ei ole aktiivsel turul noteeritud turuhinda, kajastatakse omistatava vara puhasväärtuse alusel, mida loetakse nende õiglase väärtusega samaväärseks.

Finantsvara väärtuse langus

EL kajastab ja hindab väärtuse langusest tekkinud kahjumit eeldatava krediidikahju puhul seoses finantsvaradega, mida kajastatakse amortiseeritud väärtuses ja õiglases väärtuses netovara/omakapitalina.

Eeldatav krediidikahju on erinevus lepingupõhiste rahavoogude ja nende rahavoogude nüüdisväärtuse vahel, mida EL eeldab saada. Eeldatava krediidikahju puhul võetakse arvesse mõistlikku ja põhjendatavat teavet, mis on liigsete kulude ja jõupingutusteta aruandepäeval kättesaadav.

Amortiseeritud väärtuses kajastatud varade puhul vähendatakse vara bilansilist jääkmaksumust väärtuse langusest tekkinud kahjumi summa võrra, mis kajastatakse tulemiaruandes. Kui väärtuse langusest tekkinud kahjum järgneval perioodil väheneb, siis vähendatakse kajastatud väärtuse langusest tekkinud kahjumit tulemiaruande kaudu.

a) *Nõuded*

Üksus hindab väärtuse langusest tekkinud kahjumit kogu eluea eeldatava krediidikahju summa ulatuses, kasutades praktilisi vahendeid (nt eraldise maatriksit).

b) *Raha ja raha ekvivalendid*

Üksus hoiab raha ja raha ekvivalente arvelduskontodel ja kuni kolmekuuliste tähtajaliste hoiustena. Raha hoitakse väga kõrge krediidireitinguga pankades, seega on kohustuste täitmatajätmise tõenäosus väga väike. Arvestades lühikest kestust ja kohustuste täitmatajätmise väikest tõenäosust on raha ja raha ekvivalentidega seotud eeldatav krediidikahju ebaoluline. Seetõttu ei kajastata raha ekvivalentide puhul väärtuse languse allahindlust.

c) *Antud laenud*

Eeldatavat krediidikahju hinnatakse kolmeetapilise mudeli põhjal, milles võetakse arvesse tõenäosusega kaalutud makseviivituse juhte finantsvara kogu eluea jooksul ja krediidiriski muutumist alates finantsvara väljastamisest. Laenude puhul on väljastamine tagasivõtmatu laenuandmiskohustuse kuupäev.

Kui krediidirisk alates väljastamisest oluliselt ei suurene (1. etapp), siis on väärtuse langusest tekkinud kahjum eeldatav krediidikahju seoses aruandepäevale järgneva 12 kuu jooksul esineda võivate makseviivituse juhtudega (12 kuu eeldatav krediidikahju). Kui krediidirisk alates väljastamisest oluliselt suureneb (2. etapp) või kui on objektiivseid tõendeid väärtuse languse kohta krediidiriski tõttu (3. etapp), siis võrdub väärtuse langusest tekkinud kahjum eeldatava krediidikahjuga seoses finantsvara kogu eluea jooksul esineda võivate makseviivituse juhtudega (kogu eluea eeldatav krediidikahju).

Kajastamise lõpetamine

Finantsinstrumentide kajastamine lõpetatakse, kui investeeringutest rahavoogude saamise õigus on aegunud või kui üksus on sisuliselt kõik omandiõigusega kaasnevad riskid ja hüved üle andnud teisele poolele. Õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavate finantsvarade müük kajastatakse kauplemise kuupäeval.

1.3.2. *Eelmaksed*

Eelmakse on makse, mille eesmärk on pakkuda vahendite saajale rahalist ettemakset, st käibevahendeid. See võib olla jagatud mitmeks makseks, mis tehakse asjaomases lepingus, otsuses, kokkuleppes või alusaktis kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul. Käibevahendeid ja ettemakseid kasutatakse lepingus kindlaksmääratud perioodi jooksul sel eesmärgil, milleks need anti, või need tuleb tagasi maksta. Kui vahendite saajad ei kanna rahastamiskõlblikke kulusid, on neil kohustus eelmakseks olev ettemakse üksusele tagastada. Kuna üksus säilitab eelmakse üle kontrolli ja tal on rahastamiskõlbmatute kulude korral õigus tagasimaksele, kajastatakse summa varana.

Eelmakse kajastatakse bilansis esmaselt vahendite ülekandmisel saajale. Seda hinnatakse antud vahendite summas. Järgnevatel perioodidel hinnatakse eelmakset esmaselt bilansis kajastatud väärtuses, millest on maha arvatud perioodi jooksul tehtud rahastamiskõlblikud kulud (sh vajaduse korral hinnangulised summad).

1.3.3. *Nõuded ja sissenõutavad summad*

ELi raamatupidamiseeskirjade kohaselt tuleb kaubanduslikud ja mittekaubanduslikud tehingud esitada eraldi. Nende kahe kategooria eristamiseks seostatakse terminit „nõuded“ kaubanduslike tehingutega ning terminit „sissenõutavad summad“ kasutatakse mittekaubanduslike tehingute puhul, st kui EL saab väärtuse muult üksuselt, andmata otseselt vastu umbkaudselt võrdset väärtust (nt liikmesriikidelt sissenõutavad omavahenditega seotud summad).

Kaubanduslikest tehingutest tekkinud nõuded vastavad finantsinstrumentide määratlusele. Üksus liigitas need amortiseeritud väärtuses kajastatavateks finantsvaradeks ja hindas nende väärtust vastavalt sellele.

Mittekaubanduslike tehingute sissenõutavate summade puhul kajastatakse õiglane väärtus omandamise kuupäeva seisuga, millest on lahutatud nende väärtuse languse allahindlus. Väärtuse langusest tulenev allahindlus kirjendatakse, kui on objektiivseid tõendeid selle kohta, et üksusel ei ole võimalik kõiki summasid nõuete algsete tingimuste kohaselt sisse nõuda. Allahindluse summa saadakse, lahutades vara bilansilisest jääkmaksumusest sissenõutav summa. Allahindluse summa kajastatakse tulemiaruandes.

1.3.4. *Raha ja raha ekvivalendid*

Raha ja raha ekvivalendid on amortiseeritud väärtuses kajastatavad finantsvarad ning nende hulka kuuluvad sularaha, pankades olevad nõudmiseni ja lühiajalised hoiused ning muud suure likviidsusega lühiajalised, kuni kolmekuulise esialgse tähtajaga investeeringud.

1.3.5. *Võlgnevused*

Kreditoorse võlgnevuse arvestus hõlmab nii kaubanduslike tehingute summasid (näiteks kaupade ja teenuste ost) kui ka mittekaubanduslike tehingute summasid, näiteks vahendite saajate kulutaotlused, toetused ja muud ELi rahalised vahendid või saadud eelmaksed (vt lisade punkt **1.4.1**).

Vahendite saajatele makstava toetuse ja muude maksete kulutaotlused kirjendatakse taotluse saamise ajal võlgnevusena taotletava summa ulatuses. Pärast rahastamiskõlblike kulude kontrollimist ja kinnitamist kajastatakse võlgnevusi kinnitatud ja rahastamiskõlblikus summas.

Kaupade ja teenuste ostmisest tekkivat kreditoorset võlgnevust kajastatakse arve saamisel algse summa ulatuses. Sellele vastavad kulud kirjendatakse raamatupidamisarvestuses siis, kui asjad või teenused on üksusele tarnitud või osutatud ja ta on need vastu võtnud.

1.3.6. *Finantskohustised*

Finantskohustised liigitatakse amortiseeritud väärtuses kajastatavateks finantskohustisteks, õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavateks finantskohustisteks ja finantstagatiste lepingu kohustisteks.

Amortiseeritud väärtuses kajastatud finantskohustisi kajastatakse esmaselt õiglases väärtuses, mis hõlmab kantud tehingukulusid, ja järgnevalt kajastatakse neid amortiseeritud väärtuses, kasutades tegeliku intressimäära meetodit. Nende kajastamine finantsseisundi aruandes lõpetatakse ainult siis, kui kohustus on täidetud, sellest on loobutud või see on tühistatud või aegunud.

Õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatud finantskohustised hõlmavad ka tuletisinstrumente, mille õiglane väärtus on negatiivne. Kui üksus peab tagatislepingust tulenevalt tegema makseid finantsinstrumentide hindade või vahetuskursside muutuste tõttu, siis on tagatisleping tuletisinstrument. Selle üle peetakse samasugust raamatupidamisarvestust nagu õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavate finantsvarade üle.

Üksus kajastab finantstagatiste lepingu, kui ta sõlmib lepingu, mille kohaselt ta peab tegema kindlaksmääratud makseid, et hüvitada tagatise saajale tekkinud kahju, kui kindlaksmääratud võlgnik ei tee vastavalt võlainstrumendi algsetele või muudetud tingimustele tähtaegselt makseid. Finantstagatiste lepingu kohustised kajastatakse arvele võtmisel õiglases väärtuses.

Järgnev väärtuse hindamine sõltub finantstagatisega kaasneva krediidiriski muutumisest. Kui krediidirisk oluliselt ei suurene (1. etapp), siis hinnatakse finantstagatise kohustiste väärtuseks kas 12 kuu eeldatav krediidikahju või esmaselt kajastatud väärtus, millest on lahutatud kogunenud amortisatsioon, kui see on asjakohane, sõltuvalt sellest, kumb on suurem. Kui krediidirisk oluliselt suureneb (2. etapp), siis hinnatakse finantstagatise kohustiste väärtuseks kas eluea eeldatav krediidikahju või esmaselt kajastatud väärtus, millest on lahutatud kogunenud amortisatsioon, kui see on asjakohane, sõltuvalt sellest, kumb on suurem.

Finantskohustised liigitatakse pikaajalisteks kohustisteks, välja arvatud juhul, kui nende tähtaeg on lühem kui 12 kuud bilansipäevast arvates. Finantstagatiste lepingud liigitatakse lühiajalisteks kohustisteks, välja arvatud juhul, kui üksusel on tingimusteta õigus kohustise täitmine alates aruandepäevast vähemalt 12 kuu võrra edasi lükata.

1.3.7. *Viitlaekumised ja ettemakstud tulud ning viitvõlad ja ettemakstud kulud*

Tehinguid ja sündmusi kajastatakse raamatupidamise aastaaruandes sellel perioodil, millega need seonduvad. Kui eelarveaasta lõpu seisuga ei ole arvet veel välja saadetud, kuid teenus on osutatud või asi tarnitud või kui on olemas lepinguline kohustus (nt lepingus sätestatu tulemusena), kajastatakse raamatupidamise aastaaruannetes viitlaekumine. Lisaks sellele, kui eelarveaasta lõpu seisuga on arve välja saadetud, kuid teenust ei ole veel osutatud või tarnitud kaupasid üle antud, loetakse tulu ettemakstuks ja see kajastatakse järgnevas arvestusperioodis.

Ka kulud kajastatakse selles perioodis, millega need on seotud. Arvestusperioodi lõpus kajastatakse viitvõlgasid perioodi ülekandekohustuse prognoositud summa alusel. Viitvõlad arvutatakse peaarvepidaja välja antud üksikasjalike praktiliste tegevusjuhiste kohaselt. Juhiste eesmärk on tagada, et raamatupidamise aastaaruanne annab tõese ülevaate nendest majandus- ja muudest sündmustest, mida see kajastab. Samamoodi, kui enne kaupade või teenuste kättesaamist on tehtud eelmakse, on tegemist ettemakstud kuluga, mis kajastatakse järgneva arvestusperioodi all.

1.4. **TULEMIARUANNE**

1.4.1. *Tulud*

Tulu on saadud ja saada oleva majandusliku kasu või teenusepotentsiaali brutosumma, mille võrra suureneb netovara. See summa ei sisalda aga omanike sissemaksetest tulenevat suurenemist.

Tulu liik sõltub tulemiaruande aluseks olevate tehingute laadist ja jaguneb alljärgnevalt.

Mittekaubanduslikest tehingutest saadud tulud

Mittekaubanduslikest tehingutest saadud tulud on maksud ja ülekanded, kusjuures ülekandja kannab vahendeid saajale, ilma et viimane annaks vahetult vastu ligikaudu võrdses väärtuses vahendeid. Ülekanded on mittekaubanduslikest tehingutest tulevikus saadav majanduslik kasu või teenusepotentsiaal (makse arvesse võtmata). ELi üksuste puhul hõlmavad tehingud peamiselt komisjonilt saadud vahendeid (nt tasakaalustav toetus traditsioonilistele ametitele või tegevustoetus rahalist toetust käsitlevate lepingute korral).

Üksus kajastab ülekantavat vara juhul, kui tal on möödunud sündmuse (ülekande) tulemusel vahendite üle kontroll ja ta loodab tulevikus saada neist vahendeist majanduslikku kasu või teenusepotentsiaali ning kui kõnealuste vahendite õiglast väärtust saab usaldusväärselt hinnata. Ka mittekaubanduslike tehingutega saadavad ja varana kajastatavad vahendid (näiteks raha) kajastatakse tuluna, välja arvatud juhul, kui üksusel lasub ülekande suhtes kohustus (tingimus), mis tuleb täita enne tulu kajastamist. Kuni tingimuse täitmiseni on tegemist ettemakstud tuluga, mis kajastatakse kohustisena.

Kaubanduslikest tehingutest saadud tulud

Kaupade ja teenuste müügist saadud tulu kajastatakse siis, kui olulised kaupade omandiõigusega kaasnevad riskid ja hüved ostjale üle lähevad. Teenuste osutamisega seotud tehingutest saadud tulu kajastamisel võetakse arvesse seda, mis täitmisetapis on tehing aruandekuupäeva seisuga.

a) *Intressitulu ja -kulu*

Intressitulu ja -kulu amortiseeritud väärtuses kajastatud finantsvaradelt ja -kohustistelt kajastatakse tulemiaruandes tegeliku intressimäära meetodi kohaselt. Selle meetodi alusel arvutatakse finantsvara või -kohustise amortiseeritud väärtus ning jaotatakse intressitulu või -kulu asjaomase perioodi peale.

b) *Dividenditulu*

Dividendi- ja samalaadsete väljamaksete tulu kajastatakse makse saamise õiguse kindlakstegemisel.

c) *Tulu ja kulu õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavatest finantsvaradest*

See tähendab nende finantsvarade õiglase väärtuse suurenemist (tulu) ja õiglase väärtuse vähenemist (kulu), sealhulgas välisvaluutaga seotud ümberarvestamise tulemusel. Intressi kandvate finantsvarade puhul hõlmab see ka intressi.

d) *Tulu finantstagatiste lepingutest*

Finantstagatiste lepingutest saadav tulu (garantiipreemia) kajastatakse selle aja jooksul, mil üksus on valmis finantstagatiste lepingu omanikule võimalikku krediidikahju hüvitama.

1.4.2. *Kulud*

Kulud on väljamaksetest või vahendite ärakasutamisest või kohustiste tekkimisest tulenev majandusliku kasu või teenusepotentsiaali vähenemine aruandeperioodil, mille tulemusel netovara väheneb. Kulude hulka kuuluvad kaubanduslike ja mittekaubanduslike tehingute kulud.

Kaupade ostu ja teenuste osutamisega seoses kantud kaubanduslike tehingute kulud kajastatakse siis, kui asi on üksusele tarnitud ja too on selle vastu võtnud. Neid hinnatakse arvel esitatud algses summas. Lisaks sellele kajastatakse tulemiaruandes bilansipäeva seisuga perioodi jooksul osutatud teenusega seotud kulud, mille kohta ei ole veel arvet saadud või vastu võetud.

Mittekaubanduslike tehingute kulud seonduvad vahendite saajatele tehtud ülekannetega ja neid võib olla kolme liiki: nõuded, lepingu kohased ülekanded ning oma äranägemisel makstavad toetused, osamaksud ja annetused. Ülekanne kajastatakse selle perioodi kuluna, mille jooksul toimusid ülekande aluseks olevad sündmused, tingimusel et asjaomast liiki ülekanne on lubatud õigusaktiga või on sõlmitud leping, mille alusel ülekanne on lubatud; vahendite saaja on täitnud kõik rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid ja summa suurust saab realistlikult hinnata.

Kajastamiskriteeriumidele vastava maksenõude või kulutaotluse saamisel kajastatakse see kuluna rahastamiskõlbliku summa ulatuses. Eelarveaasta lõpu seisuga hinnatakse kantud rahastamiskõlblikke kulusid, mis kuuluvad vahendite saajatele tasumisele, kuid millest ei ole veel teatatud, ning kajastatakse need viitvõlgadeta.

1.5. **TINGIMUSLIKUD VARAD JA KOHUSTISED**

1.5.1. *Tingimuslikud varad*

Tingimuslik vara on võimalik vara, mis tuleneb möödunud sündmusest ning mille olemasolu kinnitab ainult ühe või mitme sellise tulevikusündmuse toimumine või mittetoimumine, mis on ebakindlad ja mida (majandus)üksus täielikult ei kontrolli. Tingimuslik vara kajastatakse, kui majanduslik kasu või teenusepotentsiaal on tõenäoline.

1.5.2. *Tingimuslikud kohustised*

Tingimuslik kohustis on võimalik kohustus, mille olemasolu kinnitab ainult ühe või mitme sellise tulevikusündmuse toimumine või mittetoimumine, mis on ebakindlad ja mida üksus täielikult ei kontrolli, või olemasolev kohustus, mille puhul ei ole tõenäoline, et selle täitmiseks on vajalik loovutada ressursse majandusliku kasu või teenusepotentsiaali näol.

Tingimuslik kohustis tekib ka nendel harva esinevatel juhtudel, mil olemasolevat kohustust ei saa piisava usaldusväärsusega hinnata.

Tingimuslikke kohustisi raamatupidamisaruannetes ei kajastata. Need avalikustatakse, välja arvatud juhul, kui majanduslikku kasu või teenusepotentsiaali sisaldavate ressursside vähenemine on vähetõenäoline.

1.6. **FONDIKAPITAL**

EAFi liikmesriigid teevad fondi osamakse EAFi programmide elluviimiseks, nagu on sätestatud iga EAFi sisekokkuleppes. Kapitali sissenõudmise, see tähendab asjaomase aasta N rahastamistaotluste õiguslik alus määratakse kindlaks nõukogu otsusega aastal N–1 ja saadavad vahendid on selgelt määratud täpsustatud tulevasteks perioodideks.

Osamaksud vastavad omanike sissemaksete kriteeriumidele (ELi raamatupidamiseeskiri nr 1) ja seega käsitletakse neid EAFi raamatupidamise aastaaruannetes fondikapitalina. Fondikapital on EAFi liikmesriikidelt saadavate osamaksude kogusumma. Sissenõudmata fondikapital lahutatakse avalikult fondikapitali kogusummast (vt netovara muutuste aruanne), seega kajastatakse bilansis ainult sissenõutud fondikapitali.

Kuna kokkulepitud osamaksud määratakse täpsustatud aruandeperioodideks, nii et EAFil on õiguslik nõue EAFi liikmesriikide vastu ainult nendel perioodidel, ei kajastata mis tahes eelnevalt laekunud summasid mitte sissenõutud kapitalina, vaid ettemakstud kapitalisissemaksetena võlgnevuste all.

1.7. **KAASRAHASTAMINE**

Laekunud kaasrahastamise osamaksud vastavad mittekaubanduslikest tehingutest saadavate tingimuslike tulude kriteeriumile ning neid kajastatakse muu hulgas liikmesriikide, kolmandate riikide ja teiste poolte ees tekkinud võlgnevustena. EAF peab kas kasutama osamaksusid kolmandatele isikutele teenuste osutamiseks või maksma need vahendid (s.o saadud osamaksud) tagasi. Kaasrahastamislepingute alusel tasumisele kuuluv, ent veel tasumata summa kujutab endast saadud kaasrahastamise osamaksusid, millest on maha arvatud projektiga seoses kantud kulud. Mõju netovaradele puudub.

Projektide kaasrahastamisega seotud kulusid kajastatakse vastavalt nende tekkimisele. Neile vastav osamaksude summa kajastatakse tegevustuluna ja see ei mõjuta eelarveaasta tulemit.

2. **BILANSI LISAD**

VARAD

2.1. **FINANTSVARAD**

Finantsvara on igasugune vara, mis on:

a) raha;

b) teise üksuse omakapitaliinstrument;

c) lepingupõhine õigus saada teiselt üksuselt raha või muud finantsvara või vahetada teise üksusega finantsvarasid või finantskohustisi üksusele potentsiaalselt soodsatel tingimustel või

d) leping, mida arveldatakse või mida võidakse arveldada üksuse enda omakapitaliinstrumentidega.

Finantsvarad liigitatakse järgmiselt: amortiseeritud väärtuses kajastatavad finantsvarad, õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavad finantsvarad või õiglases väärtuses netovara/omakapitalina kajastatavad finantsvarad. Finantsinstrumentide liigitus määratakse kindlaks nende esmasel kajastamisel ja see hinnatakse ümber iga bilansipäeva seisuga.

EAFi finantsvarad koosnevad õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavatest finantsvaradest ja antud laenudest ning on järgmised.

(miljonites eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Pikaajalised		
Õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavad finantsvarad	*70*	*61*
Antud laenud	*16*	*5*
	87	**67**
Lühiajalised		
Õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavad finantsvarad	*3*	*3*
	3	**3**
Kokku	**89**	**69**

70 miljoni euro väärtuses õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavaid finantsvarasid on seotud omakapitaliinvesteeringutega järgmistes valdkondades:

— säästev taastuvenergia investeerimisfondi Climate Investor One, rahastu ElectriFI ning ülemaailmse energiatõhususe ja taastuvenergia fondi (GEEREF) kaudu;

— väikepõllumajandustootjatele ja maapiirkondade VKEdele finantsteenuste kättesaadavaks tegemine ABC fondi kaudu;

— rahaline kaasamine Ugandas algatuse aBi Finance kaudu ning

— töökohtade loomine ja kestlik majanduskasv Aafrikas algatuse Boost Africa kaudu.

16 miljoni euro väärtuses pikaajalisi laene on seotud kahe peamise valdkonnaga: kestlik põllumajandus algatuse AgriFI kaudu ning kestlikest energiaallikatest elektrienergia tootmine ja kättesaadavaks tegemine investeerimisrahastu ElectriFI kaudu.

3 miljonit eurot lühiajaliste finantsvarade rubriigis on täielikult seotud omakapitaliinvesteeringuga rahastamisvahendi ElectriFI raames, mille eesmärk on rahastada varajases kasvuetapis ja väikeseid projekte, mis keskenduvad kestlikest energiaallikatest elektrienergia tootmisele ja kättesaadavaks tegemisele tekkivatel turgudel, pöörates eritähelepanu Saharatagusele Aafrikale.

2.2. **EELMAKSED**

Paljudes lepingutes on ette nähtud ettemaksete tegemine enne ehitustööde alustamist, asjade tarnimist või teenuste osutamist. Mõnel juhul on lepingute maksegraafikutes ette nähtud maksete tegemine eduaruannete põhjal. Eelmaksed tehakse üldjuhul selle riigi või territooriumi valuutas, kus projekt ellu viiakse.

See, kas eelmakseid kajastatakse lühiajaliste või pikaajaliste eelmaksetena, oleneb sellest, millal eelmakseid kasutatakse. Kasutustingimused on kindlaks määratud projekti aluseks olevas lepingus. Kui eelmakseid kasutatakse 12 kuu jooksul pärast aruandekuupäeva, kajastatakse neid lühiajaliste eelmaksetena. Kuna paljud EAFi projektidest on oma laadilt pikaajalised, peavad nendega seonduvad ettemaksed olema kasutatavad rohkem kui ühe aasta jooksul. Seetõttu on osa eelmakseid kajastatud pikaajalise varana.

(miljonites eurodes)

	Lisade punkt	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023	31.12.2022
Pikaajalised eelmaksed	2.2.1	–	–	*447*	*127*	*574*	*488*
Lühiajalised eelmaksed	2.2.2	–	*5*	*113*	*836*	*954*	*1 396*
Kokku		–	**5**	**560**	**963**	**1 529**	**1 884**

Eelmaksete kogusumma vähenemine 356 miljoni euro võrra 31. detsembri 2023. aasta seisuga on suuresti selgitatav sellega, et 11. EAFi alusel vahendite saajatele tehtud eelmaksed vähenesid 1 221 miljonilt eurolt 2022. aastal 963 miljonile eurole 2023. aastal. See on kooskõlas EAFi tegevustsükliga ja seotud ka avatud lepingute arvu muutumisega. 2020. aasta lõpus, mil aegumisklausel jõustus, toimis 11. EAF täies mahus. Alates 1. jaanuarist 2021 ei saanud 11. EAFi alusel enam täiendavaid rahastamislepinguid sõlmida, kuigi kehtivate lepingutega seotud konkreetseid kokkuleppeid saab endiselt sõlmida. Selle tagajärjel vähenes uute sõlmitud lepingute maht 2 118 miljonilt eurolt 2021. aastal 853 miljonile eurole 2022. aastal ja 860 miljonile eurole 2023. aastal.

10. EAFi alusel tehtud eelmaksed vähenesid 648 miljonilt eurolt 2022. aastal 560 miljonile eurole 2023. aastal, mis on kooskõlas 2021. aastal täheldatud tavapärase suundumusega ning samuti EAFi tegevustsükliga.

427 miljonit eurot pikaajalisi eelmakseid on seotud ELi Aafrika infrastruktuuri sihtfondi (AITF) raames sõlmitud kahe lepingu avatud eelmaksetega. Selle sihtfondi eesmärk on anda taristuprojektidele rahalist toetust kõrvuti pikaajalise rahastamisega, mis on kättesaadavaks tehtud projekti Financiers raames. Selliste toetuste andmine võimendab pikaajalist rahastamist, mida pakuvad osalevad finantseerimisasutused. Lepingute allkirjastamise ajal leiti, et sihtfondi meetmed olid lepinguga piisavalt hõlmatud (finantsinstrumentide jaoks ei olnud veel vorm kättesaadav, samuti ei olnud määruses seda liiki instrumente nimetatud). Sellest tulenevalt kajastati nende lepingute alusel tehtud makseid eelmaksetena, mitte finantsinstrumendi komponendina. Sihtfondi tegevuse pikaajalise laadi tõttu on AITFi varasemate eelmaksete iga-aastane tasaarvestamine väga piiratud ja jaotub aastate peale. Projekti tingimuste paremaks kajastamiseks liigitati avatud eelmaksed 427 miljoni euro ulatuses ümber pikaajalisteks eelmakseteks (vt lisade punkt **3.4**).

2.2.1. *Pikaajalised eelmaksed iga eelarve täitmise viisi puhul*

(miljonites eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Otsene eelarve täitmine		
Täitja:		
komisjon	*15*	*11*
ELi rakendusametid	*2*	*10*
ELi delegatsioonid	*7*	*7*
	24	**28**

(miljonites eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Kaudne eelarve täitmine		
Täitja:		
EIP ja EIF	*436*	*181*
rahvusvahelised organisatsioonid	*74*	*221*
eraõiguslikud asutused, kes osutavad avalikke teenuseid	*16*	*16*
avalik-õiguslikud asutused	*17*	*25*
kolmandad riigid	*7*	*16*
ELi asutused ning avaliku ja erasektori partnerlus	*–*	*1*
	550	**460**
Kokku	**574**	**488**

2.2.2. *Lühiajalised eelmaksed*

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023	31.12.2022
Eelmaksed (bruto)	*–*	*7*	*749*	*4 150*	*4 906*	*5 616*
Tasaarvestatud (kantud üle järgmisse eelarveaastasse)	*–*	*(2)*	*(636)*	*(3 314)*	*(3 952)*	*(4 220)*
Kokku	**–**	**5**	**113**	**835**	**954**	**1 396**

2.2.3. *Lühiajalised eelmaksed iga eelarve täitmise viisi puhul*

(miljonites eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Otsene eelarve täitmine		
Täitja:		
komisjon	*55*	*85*
ELi rakendusametid	*3*	*10*
ELi delegatsioonid	*82*	*105*
	140	**200**
Kaudne eelarve täitmine		
Täitja:		
EIP ja EIF	*87*	*209*
rahvusvahelised organisatsioonid	*431*	*642*
eraõiguslikud asutused, kes osutavad avalikke teenuseid	*78*	*96*
avalik-õiguslikud asutused	*98*	*116*

(miljonites eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
kolmandad riigid	*119*	*131*
ELi asutused ning avaliku ja erasektori partnerlus	*1*	*2*
	814	**1 196**
Kokku	**954**	**1 396**

2.2.4. *Eelmaksetega seoses saadud tagatised*

Eelmaksete tagamiseks hoitakse tagatisi, mis vabastatakse projekti raames esitatud viimase nõude tasumisel.

(miljonites eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Eelmaksetega seotud tagatised	*32*	*37*

32 miljonit eurot sisaldab tagatisi, mille eesmärk on tagada otsese eelarve täitmise raames tehtud eelmaksed, mille puhul tagatise saaja on EAF. Enamik eelmakseid makstakse aga kaudse eelarve täitmise raames, mille puhul tagatise saaja ei ole EAF, vaid avaliku sektori hankija. Kuigi EAF ei ole vahendite saaja, aitavad need tagatised tema vara tagada. 2023. aastal oli selliste tagatiste koguväärtus 426 miljonit eurot.

2.3. **USALDUSFONDIDE OSAMAKSUD**

Selles rubriigis on kajastatud ELi Aafrika usaldusfondile ja ELi Bêkou usaldusfondile tehtud osamaksude summa. Osamaksud ei sisalda neid usaldusfondide kulusid, mis kaetakse EAFist.

EAF rakendab usaldusfondi osamakse eelarve otsese täitmise raames.

(miljonites eurodes)

	Osamaksude netosumma seisuga 31.12.2022	Fondi tehtud sissemaksed 2023	Usaldusfondide kulude netosumma jaotus 2023	Osamaksude netosumma seisuga 31.12.2023
Aafrika	*243*	*231*	*(287)*	*186*
Bêkou	*11*	*43*	*(24)*	*30*
Kokku	**254**	**274**	**(311)**	**216**

Osamaksude vähenemine 330 miljonilt eurolt 2022. aastal 274 miljonile eurole 2023. aastal on tingitud usaldusfondide kulude vähenemisest mõlema usaldusfondi tegevuse lõpetamise tõttu. 2021. aasta lõpus oli ELi Aafrika usaldusfondi ja ELi Bêkou usaldusfondi tegevuse haripunkt, sest lepinguperiood lõppes. Pärast seda alanud usaldusfondide tegevuse lõpetamise tagajärjel vähenes avatud lepingute arv ja seega vähenesid ka kulud.

2.4. **KAUBANDUSLIKUD NÕUDED JA MITTEKAUBANDUSLIKUD SISSENÕUTAVAD SUMMAD**

Kaubanduslikud tehingud on tehingud, mille puhul üksus saab varasid või teenuseid või kustutatakse tema kohustused ning ta annab teisele poolele vastutasuks ligikaudu võrdses väärtuses vahendeid (peamiselt kaupade, teenuste või vara kasutamise näol). Mittekaubanduslike tehingute puhul saab üksus teiselt üksuselt teatavas väärtuses vahendeid, andmata otseselt vastutasuks ligikaudu võrdses väärtuses vahendeid, või annab teisele üksusele teatavas väärtuses vahendeid, saamata otseselt vastutasuks ligikaudu võrdses väärtuses vahendeid.

2.4.1. *Pikaajalised kaubanduslikud nõuded*

31. detsembri 2023. aasta seisuga moodustasid EAFi pikaajalised kaubanduslikud nõuded 5 miljonit eurot, mis koosneb peamiselt mitmest rahastamisvahendist tehtud ettemakstud kuludest.

2.4.2. *Lühiajalised kaubanduslikud nõuded ja mittekaubanduslikud sissenõutavad summad*

(miljonites eurodes)

	Lisade punkt	31.12.2023	31.12.2022
Mittekaubanduslike tehingute sissenõutavad summad	2.4.2.1	*13*	*15*
Kaubanduslikest tehingutest tekkinud nõuded	2.4.2.2	*12*	*12*
Kokku		**24**	**27**

2.4.2.1. Mittekaubanduslike tehingute sissenõutavad summad

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023	31.12.2022
Kliendid	–	*3*	*44*	*9*	*55*	*56*
Avalik-õiguslikud asutused	–	*4*	*13*	*2*	*19*	*19*
Kolmandad riigid	–	*1*	*4*	*1*	*6*	*7*
Allahindamine	–	*(7)*	*(55)*	*(6)*	*(68)*	*(67)*
Kokku	–	**1**	**7**	**5**	**13**	**15**

2.4.2.2. Kaubanduslikest tehingutest tekkinud nõuded

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023	31.12.2022
Viitlaekumised	–	–	–	*1*	*1*	*1*
EAFide vastastikku sissenõutavad summad	–	*(200)*	*426*	*(225)*	–	*1*
Muu	–	–	*4*	*7*	*11*	*10*
Kokku	–	**(200)**	**430**	**(218)**	**12**	**12**

Tõhususe huvides on kõigi EAFide ühine sularahavaru kajastatud 11. EAFis; sellest tulenevalt on EAFide vahelistest tehingutest tulenevad vastastikku sissenõutavad summad eri EAFide bilanssides tasakaalus.

Rubriik „Muu“ hõlmab peamiselt finantsinstrumentidega seotud nõudeid. 11 miljoni euro suurustest muudest nõuetest on 4 miljoni euro suurune summa seotud nõudega ülemaailmse energiatõhususe ja taastuvenergia fondi (GEEREF) vastu ja 7 miljoni euro suurune summa nõudega rahastamisvahendi Climate Investor One vastu.

2.5. **RAHA JA RAHA EKVIVALENDID** ([5])

Raha ja raha ekvivalendid on amortiseeritud väärtuses kajastatavad finantsinstrumendid ning nende hulka kuuluvad sularaha, pankades olevad nõudmiseni ja lühiajalised hoiused (näiteks arvelduskontod ja säästukontod) ning muud suure likviidsusega lühiajalised, kuni kolmekuulise esialgse tähtajaga investeeringud.

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023	31.12.2022
Erikontod						
Keskpangad	–	–	–	*341*	*341*	*835*
	–	–	–	**341**	**341**	**835**
Arvelduskontod						
Kommertspangad	–	–	–	*193*	*193*	*161*
Finantsinstrumentide raha	–	–	–	*67*	*67*	*31*
	–	–	–	**260**	**260**	**192**
Kokku	–	–	–	**601**	**601**	**1 027**

Raha ja raha ekvivalentide vähenemine 426 miljoni euro võrra on peamiselt tingitud keskpankades hoitavate sularahareservide kahanemisest. Seda kahanemist saab seostada sissenõutud osamaksude vähenemisega 2 500 miljonilt eurolt 2022. aastal 1 800 miljonile eurole 2023. aastal. Lisaks sellele said liikmesriigid 9. EAFist 2023. aasta esimese osamakse eest tagasimakse 43 miljonit eurot, samas kui Ühendkuningriik taotles, et tema 2023. aasta osamaksu teine ja kolmas osamakse summas 154 miljonit eurot tasaarvestataks tema 10. ja 11. EAFi raames tasumata osaga (vt lisade punkt **2.9.1**).

Nagu varasematel aastatel ja eesmärgiga piirata vastaspoole riski, hoitakse rohkem raha pigem keskpankade juures olevatel kontodel kui kommertspankades (vt lisade punkt **5.1**).

KOHUSTISED

2.6. **FINANTSKOHUSTISED**

Finantskohustis on igasugune kohustis, mis on:

a) lepingupõhine kohustus anda teisele üksusele üle raha või muu finantsvara või vahetada teise üksusega finantsvarasid või finantskohustisi üksusele potentsiaalselt ebasoodsatel tingimustel või

b) leping, mida arveldatakse või mida võidakse arveldada üksuse enda omakapitaliinstrumentidega.

Finantskohustisi liigitatakse järgmiselt: õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavad finantskohustised, amortiseeritud väärtuses kajastatavad muud finantskohustised või finantstagatiste lepingu kohustised.

(miljonites eurodes)

	Lisade punkt	31.12.2023	31.12.2022
Pikaajalised			
Finantseraldised	2.2.62.6.1	*3*	*1*
Finantstagatise kohustis	2.6.2	*1*	*1*

([5]) Vastavalt 11. EAFi suhtes kohaldatava finantsmääruse artiklile 53 kajastatakse sularahavaru 11. EAFi bilansis. Erinevate pangakontode laadi on kirjeldatud 5. peatükis „Finantsriskide juhtimine“.

(miljonites eurodes)

	Lisade punkt	31.12.2023	31.12.2022
Muud finantskohustised	2.6.3	*1*	*2*
Kaasrahastamisega seotud võlgnevused	2.6.4	*1*	*3*
Kokku		**5**	**7**

2.6.1. *Finantseraldised*

Need eraldised kajastavad hinnangulist tulevast krediidikahju seoses eri rahastamisvahendite raames antud laenudega.

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023	31.12.2022
Finantseraldised	–	–	–	*3*	*3*	*1*

3 miljoni euro suurune summa kajastab eeldatavat kahju seoses laenudega, mis anti rahastamisvahendite ElectriFI CW, ElectriFI CW II ja AgriFI Regional ACP raames.

2.6.2. *Finantstagatised*

Need eraldised kajastavad hinnangulist tulevast kahjumit seoses mitme rahastamisvahendi raames antud tagatistega, mille puhul on volitatud üksustel õigus anda tagatisi enda äranägemisel, kuid EAFi nimel ja vastutusel. EAFi tagatistega seotud finantsrisk on piiristatud ning finantsvarale on tehtud eraldised tulevaste sissenõuete katteks.

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023	31.12.2022
Finantstagatise kohustis	–	–	–	*1*	*1*	*1*

1 miljoni euro suurune summa kajastab eeldatavat kahju seoses 11 miljoni euro suuruse tagatisega, mis anti Euritzi rahastamisvahendi raames (vt lisade punkt **3.2.1**).

2.6.3. *Muud finantskohustised*

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023	31.12.2022
Finantskohustised õiglases väärtuses üle- ja puudujäägina	–	–	–	*1*	*1*	*2*

1 miljoni euro suurune summa on peamiselt seotud rahastamisvahendist ABI Finance tulenevate võlgnevustega.

2.6.4. *Kaasrahastamisega seotud võlgnevused*

Kaasrahastamisega seotud võlgnevused hõlmavad vahendeid, mille EAF on saanud kaasrahastamislepingute alusel. EAF peab neid osamakse kasutama kokkulepitud teenuste osutamiseks kolmandatele isikutele ja tagastama kasutamata jäänud vahendid rahastajatele. See, kas kaasrahastamisega seotud summad kajastatakse lühi- või pikaajaliste võlgnevustena, sõltub sellest, millal neid summasid kasutatakse.

Majandusaasta lõpus hinnatakse kaasrahastamisega seotud võlgnevusi igal üksikjuhul eraldi ning kõik summad, mida järgneva 12 kuu jooksul tõenäoliselt ei kasutata, loetakse pikaajaliseks võlgnevuseks. Lühiajaliste kohustiste summad on esitatud lisade punktis **2.7.2**.

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023	31.12.2022
Kaasrahastamisega seotud pikaajalised võlgnevused	–	–	–	*1*	*1*	*3*
Kaasrahastamisega seotud lühiajalised võlgnevused	–	–	*18*	*23*	*41*	*46*
Kokku	–	–	**19**	**24**	**42**	**49**

2.7. **VÕLGNEVUSED**

Võlgnevused on kohustised tasuda saadud või tarnitud kaupade ja teenuste eest, mille kohta erinevalt viitvõlgadest on esitatud arve või mille osas on hankijaga ametlikult kokku lepitud. Võlgnevused võivad olla seotud nii kaubanduslike tehingutega (näiteks kaupade ja teenuste ost) kui ka mittekaubanduslike tehingutega (näiteks toetuste, eelmaksete või muude ELi rahaliste vahendite saajate kulutaotlused).

(miljonites eurodes)

	Lisade punkt	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023	31.12.2022
Lühiajalised võlgnevused	2.7.1	–	–	*50*	*210*	*260*	*230*
Mitmesugused võlgnevused	2.7.2	–	*0*	*14*	*118*	*132*	*196*
Kokku		–	**0**	**63**	**328**	**391**	**426**

2.7.1. *Lühiajalised võlgnevused*

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023	31.12.2022
Tarnijad	–	*2*	*7*	*89*	*98*	*63*
Kolmandad riigid	–	–	*3*	*29*	*32*	*126*
Avalik-õiguslikud asutused	–	–	*19*	*110*	*129*	*41*
Muud lühiajalised võlgnevused	–	*(2)*	*20*	*(18)*	–	–
Kokku	–	–	**50**	**210**	**260**	**230**

Võlgnevused hõlmavad peamiselt kuluaruandeid, mis on seoses vahendite saajatele antud toetustega EAFile esitatud. Need kajastatakse kuluaruande saamise ajal kogu kuluaruande summa ulatuses. Pärast rahastamiskõlblikkuse kontrollimist makstakse vahendite saajatele välja ainult rahastamiskõlblikud kulud. Aasta lõpus analüüsitakse täitmata kulutaotlusi ja nendega seotud hinnangulised rahastamiskõlblikud kulud kajastatakse tulemiaruandes. Hinnangulised rahastamiskõlbmatud kulud kajastatakse muude lühiajaliste võlgnevuste all.

Võlgnevuste suurenemine avalik-õiguslike asutuste ja tarnijate puhul on tingitud selliste saadud arvete suuremast arvust, mis ei olnud enne aasta lõppu veel makstud. Võlgnevused kolmandatele riikidele seevastu vähenesid eeskätt seetõttu, et 2023. aastal tühistati Etioopiale antud eelarvetoetuse arve kogusummas 60 miljonit eurot. See arve oli riigis valitseva olukorra tõttu alates 2020. aasta novembrist peatatud.

2.7.2. *Mitmesugused võlgnevused*

(miljonites eurodes)

	Lisade punkt	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023	31.12.2022
Kaasrahastamisega seotud võlgnevused	2.6.4	–	–	*18*	*23*	*41*	*46*
Ettemakstud kapitalisissemaksed	2.7.2.1	–	–	–	*88*	*88*	*147*
Mitmesugused võlgnevused		–	–	*(5)*	*7*	*3*	*2*
Kokku		–	–	**14**	**117**	**132**	**196**

2.7.2.1. Ettemakstud kapitalisissemaksed

7,8 miljonit eurot ettemakstud kapitalisissemakseid on seotud tagasimaksega liikmesriikidele ja Ühendkuningriigile üheksanda EAFi kohaste projektide vabastatud või kasutamata vahenditest (vt lisade punkt **2.9.1**). Liikmesriigid nõustusid tasaarvestama tagasimakse 11. EAFi osamaksudega 2024. aasta esimese osamaksunõude ajal.

Lisaks tagasimaksele on 80 miljoni euro suurune summa seotud 2024. aasta esimese osamaksega, mille Ühendkuningriik ettemaksena tegi. Sellest summast 8 miljonit eurot arvati maha Ühendkuningriigi allesjäänud osast 10. ja 11. EAFi kasutamata vahendites. Väljaastumislepingu artikli 152 kohaselt osaleb Ühendkuningriik EAFis kuni 11. EAFi ja kõigi veel lõpetamata varasemate EAFide tegevuse lõpetamiseni ning täidab sellega seoses samu kohustusi kui liikmesriigid (vt lisade punkt **2.9.1**).

2.8. **VIITVÕLAD**

Viitvõlad on kohustised tasuda saadud või tarnitud kaupade ja teenuste eest, mille kohta erinevalt võlgnevustest ei ole veel arvet esitatud või mille osas ei ole hankijaga ametlikult kokku lepitud. Viitvõlgade arvutamine põhineb eelarveliste kulukohustuste vabadel vahenditel aasta lõpu seisuga. See osa hinnangulistest viitvõlgadest, mille moodustavad väljamakstud eelmaksed, on kajastatud eelmaksete summa vähenemisena.

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023	31.12.2022
Viitvõlad	–	–	*129*	*854*	*983*	*1 130*
Muud kumuleerunud kulud ja edasilükkunud tulud	–	–	–	*1*	*1*	*2*
Kokku	–	–	**129**	**855**	**984**	**1 131**

Viitvõlad hõlmavad nendest täitmisel olevatest ja täidetud lepingutest tulenevaid hinnangulisi tegevuskulusid, mille kulutaotlused ei ole veel kinnitatud ja mille puhul vahendite saajate kantud rahastamiskõlblikke kulusid hinnati parima teabe põhjal, mis oli raamatupidamise aastaaruande koostamise ajal kättesaadav. Teavet suuremahulise igapäevase tegevuse, näiteks lepingute pikendamise kohta pärast aruandekuupäeva ei võeta süstemaatiliselt arvesse ning selle võimalikku mõju viitvõlgadele ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata. See osa hinnangulistest viitvõlgadest, mille moodustavad väljamakstud eelmaksed, on kajastatud eelmaksete summade vähenemisena (vt eespool punkt **2.2**).

Viitvõlgade vähenemine 147 miljoni euro võrra on seletatav selliste lepingute arvu vähenemisega, mille puhul tuli kulud esitada hinnangute põhjal ja viitvõlgnevustena. See vähenemine on kooskõlas EAFi tegevustsükliga ja aluseks olevate avatud lepingute arvuga.

NETOVARA

2.9. **FONDIKAPITAL**

EAFi liikmesriigid teevad fondi osamakse EAFi programmide elluviimiseks, nagu on sätestatud iga EAFi sisekokkuleppes. Kapitali sissenõudmise, see tähendab asjaomase aasta N rahastamistaotluste õiguslik alus määratakse kindlaks nõukogu otsusega aastal N–1 ja saadavad vahendid on selgelt määratud täpsustatud tulevasteks perioodideks.

Osamaksud vastavad omanike sissemaksete kriteeriumidele (ELi raamatupidamiseeskiri nr 1) ja seega käsitletakse neid EAFi raamatupidamise aastaaruannetes fondikapitalina. Fondikapital on EAFi liikmesriikidelt saadavate osamaksude kogusumma. Sissenõudmata fondikapital lahutatakse fondikapitali kogusummast (vt netovara muutuste aruanne), seega kajastatakse bilansis ainult sissenõutud fondikapitali.

Kuna kokkulepitud osamaksud määratakse täpsustatud aruandeperioodideks, nii et EAFil on õiguslik nõue EAFi liikmesriikide vastu ainult nendel perioodidel, ei kajastata mis tahes eelnevalt laekunud summasid mitte sissenõutud kapitalina, vaid ettemakstud kapitalisissemaksetena võlgnevuste all.

2.9.1. *Sissenõutud fondikapital – toimivad EAFid*

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kokku
Fondikapital	*12 164*	*10 464*	*20 960*	*29 367*	*72 955*
Sissenõudmata fondikapital	–	*(15)*	–	*(7 840)*	*(7 855)*
Sissenõutud fondikapital 31.12.2022	**12 164**	**10 450**	**20 960**	**21 527**	**65 100**
Fondikapital	–	*10 442*	*20 834*	*29 331*	*60 607*
Sissenõudmata fondikapital	–	–	–	*(6 040)*	*(6 040)*
Sissenõutud fondikapital 31.12.2023	–	**10 442**	**20 834**	**23 290**	**54 566**

Sissenõudmata fondikapital kujutab endast liikmesriikidelt veel sissenõudmata summasid. Sissenõutud fondikapital koosneb osamaksudest, mille EAF on sisse nõudnud ja mille liikmesriigid on üle kandnud hoiukontodele (vt allpool punkt **2.9.2**).

Vastavalt sellele vähendati nõukogu otsusega (EL) 2023/2586 ([6]) kaheksanda ja üheksanda EAFi sisekokkulepetes sätestatud liikmesriikide osamakse 7,8 miljoni euro suuruse summa võrra üheksanda EAFi raames vabastatud vahendite arvelt. Sellest vähendamisest tulenevad tagasimaksed on hüvitatud 11. EAFi täiendava osamaksude tasumise nõude raames. Tagasimakset kasutatakse 2024. aasta osamaksu esimese osa vähendamiseks (vt lisade punkt **2.7.2.1**).

Kuigi Ühendkuningriik on kuni kõikide programmide sulgemiseni EAFi liige, siis kooskõlas väljaastumislepingu artikliga 153 ei saa tema osa 8., 9. ja 10. EAFi kohustustega sidumata või vabastatud vahendites uuesti kasutada. Ühendkuningriik taotles, et tema 2023. aasta osamaksu teine ja kolmas osamakse hüvitataks, kasutades tema 10. ja 11. EAFi reservis olevat tasumata osa. Lisaks sellele tehti Ühendkuningriigile veel 8 miljoni euro suurune tagasimakse seoses tema 2024. aasta osamaksu esimese osamaksega (vt lisade punkt **2.7.2.1**). Selle tulemusena vähenes 10. ja 11. EAFi fondikapital vastavalt 126 miljoni euro ja 36 miljoni euro võrra.

Kaheksas EAF suleti lõplikult 2021. aastal, mil viidi põhitegevus lõpule ja suleti kõik rahastamisotsused. Sellest hoolimata ei ole kaheksanda EAFi sulgemist 2021. aasta raamatupidamise aastaaruandes täielikult kajastatud. Konsolideeritud netovara muutuste aruandes on kaheksanda EAFi sulgemist kajastatud 2023. aastal toimunud sündmusena. 2023. aastal kanti kaheksanda EAFi netovara summas 180 miljonit eurot üle üheksandasse EAFi, viies sellega lõpule kaheksanda EAFi raamatupidamisarvestuse sulgemise. Sissenõutud kapitali ja reservide jääksaldot kasutati eelmiste aastate majandustulemuste katmiseks, ülejäänud summad paigutati ümber üheksandasse EAFi vastavalt üheksanda EAFi suhtes kohaldatava finantsmääruse 3. osa sätetele.

([6]) Nõukogu 13. novembri 2023. aasta otsus (EL) 2023/2586, mis käsitleb Euroopa Arengufondi liikmete osamaksusid, sealhulgas 2025. aasta ülemmäära, 2024. aasta osamaksu ja 2024. aasta osamaksu esimese osa suurust ning hinnangulist mittesiduvat prognoosi 2026. ja 2027. aasta osamaksu suuruse kohta (ELT L, 2023/2586, 15.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/2586/oj).

2.9.2. *Sissenõutud ja sissenõudmata fondikapital liikmesriikide kaupa ja Ühendkuningriigi puhul*

(miljonites eurodes)

11. EAFi osamaksud	%	Sissenõudmata kapital 31.12.2022 seisuga	2023. aastal sisse nõutud kapital	Sissenõudmata kapital 31.12.2023 seisuga
Austria	*2,40*	*188*	*(43)*	*145*
Belgia	*3,25*	*255*	*(58)*	*196*
Bulgaaria	*0,22*	*17*	*(4)*	*13*
Horvaatia	*0,23*	*18*	*(4)*	*14*
Küpros	*0,11*	*9*	*(2)*	*7*
Tšehhi	*0,80*	*63*	*(14)*	*48*
Taani	*1,98*	*155*	*(36)*	*120*
Eesti	*0,09*	*7*	*(2)*	*5*
Soome	*1,51*	*118*	*(27)*	*91*
Prantsusmaa	*17,81*	*1 397*	*(321)*	*1 076*
Saksamaa	*20,58*	*1 614*	*(370)*	*1 243*
Kreeka	*1,51*	*118*	*(27)*	*91*
Ungari	*0,61*	*48*	*(11)*	*37*
Iirimaa	*0,94*	*74*	*(17)*	*57*
Itaalia	*12,53*	*982*	*(226)*	*757*
Läti	*0,12*	*9*	*(2)*	*7*
Leedu	*0,18*	*14*	*(3)*	*11*
Luksemburg	*0,26*	*20*	*(5)*	*15*
Malta	*0,04*	*3*	*(1)*	*2*
Madalmaad	*4,78*	*375*	*(86)*	*289*
Poola	*2,01*	*157*	*(36)*	*121*
Portugal	*1,20*	*94*	*(22)*	*72*
Rumeenia	*0,72*	*56*	*(13)*	*43*
Slovakkia	*0,38*	*29*	*(7)*	*23*
Sloveenia	*0,22*	*18*	*(4)*	*14*
Hispaania	*7,93*	*622*	*(143)*	*479*
Rootsi	*2,94*	*230*	*(53)*	*178*
Ühendkuningriik	*14,68*	*1 151*	*(264)*	*887*
Kokku	**100,00**	**7 840**	**(1 800)**	**6 040**

Kuna 8., 9. ja 10. EAFi kapital on täielikult sisse nõutud ja laekunud eelnevatel aastatel, nõuti 2023. aastal sisse 1 800 miljoni euro suurune summa, mis on täielikult seotud 11. EAFiga. Sissenõutud kapital vähenes 2 500 miljonilt eurolt 2022. aastal 1 800 miljonile eurole 2023. aastal.

2.9.3. *Toimivate EAFide vahelised sissenõutud fondikapitali ümberpaigutused*

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2021	**(2 512)**	**2 018**	**101**	**394**	–
10. EAFi tulemusreservi ümberpaigutatud eelmiste EAFide summad	*(1)*	*(8)*	*9*	–	–
11. EAFi tulemusreservi ümberpaigutatud eelmiste EAFide summad	–	–	*(148)*	*148*	–
Saldo seisuga 31.12.2022	**(2 513)**	**2 010**	**(38)**	**541**	–
Kaheksanda EAFi tulemusreservi ümberpaigutatud eelmiste EAFide summad	*2 762*	*(2 762)*		–	–
10. EAFi tulemusreservi ümberpaigutatud eelmiste EAFide summad	*427*	*(432)*	*6*	–	–
11. EAFi tulemusreservi ümberpaigutatud eelmiste EAFide summad	*(676)*	*676*	*(87)*	*87*	–
Saldo seisuga 31.12.2023	–	**(509)**	**(120)**	**628**	–

Sellesse rubriiki kuuluvad ühest toimivast EAFist teise ümberpaigutatud vahendid.

Alates Cotonou lepingu jõustumisest paigutatakse kõik toimivate varasemate EAFide kasutamata vahendid pärast vabastamist ümber kõige viimasena käivitatud EAFi. Teistest EAFidest ümberpaigutatud vahendid suurendavad saajafondi assigneeringuid ja vähendavad selle fondi omi, kust ümberpaigutus tehti. 10. ja 11. EAFi tulemusreservi ümberpaigutatud vahendeid saab kohustustega siduda vaid sisekokkuleppes sätestatud tingimustel.

Kuigi kaheksas EAF suleti ametlikult 2021. aastal, ei kajastatud seda 2021. aasta raamatupidamise aastaaruandes. 2023. aastal paigutati kõik eelmiste EAFide reservid ja kahjum ümber üheksandasse EAFi (vt eespool punkt **2.9.1**).

3. TULEMIARUANDE LISAD

TULUD

(miljonites eurodes)

	Lisade punkt	2023	2022
Mittekaubanduslikest tehingutest saadud tulud	3.1	*14*	*18*
Kaubanduslikest tehingutest saadud tulud	3.2	*52*	*80*
Kokku		**65**	**98**

3.1. MITTEKAUBANDUSLIKEST TEHINGUTEST SAADUD TULUD

Mittekaubanduslikest tehingutest saadud tulud on seotud tehingutega, mille puhul ülekandja kannab vahendeid saajale, ilma et viimane annaks vahetult vastu ligikaudu võrdses väärtuses vahendeid. Peamiselt hõlmab see rubriik komisjonilt aasta jooksu saadud summasid ja sissenõutud tegevuskulusid.

(miljonites eurodes)

	Lisade punkt	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	2023	2022
Kulude sissenõudmine		–	–	*1*	*4*	*6*	*17*
Kaasrahastamisest saadud tulu	3.1.1	–	–	–	*8*	*8*	*(4)*
Kokku		–	–	**2**	**12**	**14**	**18**

Mittekaubanduslikest tehingutest saadud tulu jaguneb eelarve täitmise laadi alusel järgmiselt.

(miljonites eurodes)

	2023	2022
Otsene eelarve täitmine		
Täitja:		
komisjon	–	*1*
ELi delegatsioonid	*5*	*(3)*
	5	**(2)**
Kaudne eelarve täitmine		
Täitja:		
kolmandad riigid	*6*	*13*
avalik-õiguslikud asutused	–	*(3)*
rahvusvahelised organisatsioonid	*3*	*7*
eraõiguslikud asutused, kes osutavad avalikke teenuseid	–	*3*
	9	**20**
Kokku	**14**	**18**

3.1.1. *Kaasrahastamisest saadud tulu*

Saadud kaasrahastamise osamaksud vastavad mittekaubanduslikest tehingutest saadavate tingimuslike tulude kriteeriumidele ja seetõttu ei tohiks need laekumisel tulemiaruannet mõjutada. Osamaksud jäävad kohustiste alla (vt lisade punktid **2.6.4** ja **2.7.2**) kuni saadud vahenditega seotud tingimuste täitmiseni, see tähendab kuni rahastamiskõlblike kulude tekkimiseni (vt lisade punkt **3.5**). Seejärel kajastatakse vastav summa tulemiaruandes kaasrahastamisest saadud mittekaubandusliku tuluna. Seega puudub mõju eelarveaasta tulemile.

3.2. **KAUBANDUSLIKEST TEHINGUTEST SAADUD TULUD**

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	2023	2022
Finantstulud	–	–	*(1)*	*10*	*9*	*3*
Muud tulud	–	*2*	*4*	*37*	*43*	*77*
Kokku	–	**2**	**4**	**46**	**52**	**80**

Rubriigis „Finantstulud“ kajastatud 9 miljonit eurot koosneb peamiselt maksmata sissenõudekorraldustelt kogunenud intressist, eelmaksetelt saadud intressidest ja finantsinstrumentidelt saadud tulust.

Muud tulud koosnevad peamiselt kasumist, mis saadakse vahetuskursierinevustest. Vastav vahetuskursierinevustest tulenev kahjum kajastatakse muude kulude all (vt lisade punkt **3.7**).

KULUD

3.3. **MUUDE ÜKSUSTE KANTUD KULUD**

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	2023	2022
Tehnilise abi kulud	–	–	–	*3*	*3*	*1*

3 miljoni euro suurune summa koosneb mitme rahastamisvahendi raames kantud tehnilise abi kuludest.

3.4. **ABIMEETMED**

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	2023	2022
Programmikohane abi	–	–	*33*	*808*	*841*	*1 307*
Makromajanduslik toetus	–	*7*	–	–	*7*	*4*
Valdkondlik poliitika	–	*(1)*	–	–	*(1)*	–
AKV riikide sisesed projektid	–	–	*128*	*651*	*779*	*896*
Hädaabi	–	*(7)*	*113*	*124*	*230*	*118*
Institutsioonidele ettenähtud toetus	–	–	–	*12*	*12*	*6*
Eksporditulude hüvitamine	–	–	*2*	–	*2*	–
Usaldusfondide osamaksud	–	–	–	*311*	*311*	*458*
Kokku	–	**(1)**	**276**	**1 906**	**2 181**	**2 789**

EAFil on sõltuvalt raha väljamaksmise ja haldamise viisist eri tegevuskulusid, mis hõlmavad mitmeid abimeetmeid.

2023. aastal oli tegevuskulude 608 miljoni euro suurune vähenemine tingitud peamiselt 11. EAFi kulude vähenemisest (2 489 miljonilt eurolt 2022. aastal 1 906 miljonile eurole 2023. aastal). See vähenemine on suuresti selgitatav programmikohase abi ja AKV riikide vaheliste projektidega seotud kulude ning usaldusfondide osamaksude vähenemisega (vt lisade punkt **2.3**). Sellest hoolimata suurenesid hädaabiga seotud kulud 105 miljoni euro võrra. See kasv tuleneb nõukogu 12. juuli 2022. aasta otsusest kasutada uuesti 10. ja 11. EAFi vahendeid, et rahastada meetmeid, mille eesmärk on tegeleda AKV riikides toiduga kindlustatuse kriisi ja majandusšokiga, mis on tingitud Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast.

AKV riikide vaheliste projektidega seotud kulude vähenemine on seletatav kahe AITFi projekti viitvõlgade vähenemisega. Kuna nende kahe projekti puhul ei toimu korrapärast rakendamist ja aruannet ei ole esitatud, on avatud eelmaksed ümber liigitatud pikaajalisteks ning 2023. aasta kohta ei ole nende projektide puhul viitvõlgasid arvestatud. AKV riikide vaheliste projektidega seotud kulusid on aga mõjutanud eelmise aasta viitvõlgnevuste tühistamine summas 130 miljonit eurot (vt lisade punkt **2.2**).

9. ja 10. EAFi kulude muutused on kooskõlas EAFi tegevustsükliga ja seotud ka avatud lepingute arvu muutumisega. 2023. aastal viidi lõpule ja suleti paljud nende EAFide alusel sõlmitud lepingud, millest tulenevalt olid nende EAFide raames kantud kulud väiksemad.

Hädaabiprogrammiga seotud negatiivne summa üheksandas EAFis on tingitud 2023. aastal vabastatud lepingu puhul 2022. aasta viitlaekumiste tühistamisest.

3.5. **KAASRAHASTAMISE KULUD**

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	2023	2022
Kaasrahastamine	–	–	–	*8*	*8*	*(4)*

Selles rubriigis on kajastatud 2023. aastal seoses kaasrahastatud projektidega kantud kulud. Tuleb märkida, et tekkinud kulud sisaldavad prognoositavalt järgmisse eelarveaastasse ülekantavaid summasid (ja seega ka prognoositavalt tühistatavaid eelmise aasta summasid).

2023. aastal suurenesid kaasrahastamise kulud 12 miljoni euro võrra eeskätt seetõttu, et 2022. aastal olid kaasrahastamise kulud ebatavaliselt väikesed. Kaasrahastamise kulude vähenemine 2022. aastal oli tingitud kaasrahastamises osalevate rahastajate vahel kulude jaotamise meetodi täiustamisest, mille tulemusena võetakse nüüd arvesse valesti makstud summade sissenõudmist.

Vastavalt kaasrahastamist käsitlevatele raamatupidamiseeskirjadele ei olnud nendel summadel mõju EAFi majandusaasta tulemile, sest need kajastati nii kaasrahastamise kuludes kui ka kaasrahastamisest saadud tulus (vt ka lisade punkt **3.1.1**).

Abimeetmed ja kaasrahastamise kulud eelarve täitmise liikide kaupa

(miljonites eurodes)

	2023	2022
Otsene eelarve täitmine		
Täitja:		
komisjon	*50*	*70*
ELi rakendusametid	*16*	*6*
usaldusfondid	*290*	*431*
ELi delegatsioonid	*235*	*1 121*
	591	**1 628**
Kaudne eelarve täitmine		
Täitja:		
EIP ja EIF	*(45)*	*39*
rahvusvahelised organisatsioonid	*994*	*(544)*
eraõiguslikud asutused, kes osutavad avalikke teenuseid	*201*	*325*
avalik-õiguslikud asutused	*147*	*99*
kolmandad riigid	*297*	*1 234*
ELi asutused koos avaliku ja erasektori partnerlusega	*3*	*4*
	1 597	**1 157**
Kokku	**2 189**	**2 785**

3.6. **FINANTSKULUD**

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	2023	2022
Laenude ja nõuete väärtuse langusest tekkinud netokahjum	–	*(1)*	*1*	*2*	*2*	*2*
Kahjum õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatud finantsvaradest või -kohustistest	–	–	*1*	*2*	*3*	*2*
Tasude toetus	–	–	–	*1*	*1*	*1*
Finantstagatiste väärtuse langusest tekkinud kahjum	–	–	–	–	–	*1*
Kokku	–	**(1)**	**1**	**5**	**7**	**6**

Laenude ja nõuete väärtuse langusest tekkinud netokahjum hõlmab finantsinstrumentide väärtuse langusest tulenenud kahjumit ja aeguvatest sissenõudekorraldustest (üle kahe aasta), pankrottidest ja loobumistest tulenevaid ebatõenäoliselt laekuvaid hinnangulisi summasid.

Õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatud finantsvarade 3 miljoni euro suurused finantskulud on seotud peamiselt vahetuskursierinevuste, intresside ja õiglase väärtuse muutumisega mitme finantsinstrumendi puhul.

1 miljoni euro suurune summa rubriigis „Tasude toetus“ on seotud Kulima rahastamisvahendi raames kantud kuludega.

3.7. **MUUD KULUD**

Selle rubriigi alla kuuluvad sellised halduskulud nagu välisteenused (v.a IT-teenused), kasutusrendi kulud, teavitamine ja väljaanded, koolituskulud jm.

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	2023	2022
Haldus- ja IT-kulud	–	–	*2*	*49*	*51*	*56*
Riski- ja kulueraldised	–	–	–	*2*	*1*	–
Realiseeritud kahjum klientide vastu esitatud nõuetest	–	–	–	–	–	*4*
Kahjum vahetuskursi muutustest	–	*2*	*5*	*55*	*62*	*60*
Finantsinstrumentidega seotud kahjum vahetuskursi muutustest	–	–	–	*1*	*1*	–
Kokku	–	**3**	**7**	**106**	**116**	**119**

Rubriik „Haldus- ja IT-kulud“ hõlmab EAFi ja komisjoni sisekokkuleppel põhinevaid summasid nende halduskulude katmiseks, mida nii peakorter kui ka delegatsioonid on seoses EAFi programmide juhtimisega kandnud.

Vahetuskursside muutustest tekkinud kahjumi suurenemine on peamiselt tingitud aasta lõpu seisuga hoitavate valuutasaldode ümberhindamisest tuleneva realiseerimata kahjumi kasvust.

4. TINGIMUSLIKUD VARAD JA KOHUSTISED NING MUUD OLULISED AVALDATAVAD ANDMED

4.1. TINGIMUSLIKUD VARAD

Tingimuslikud varad on võimalikud varad, mis tulenevad möödunud sündmusest ning mille olemasolu kinnitab ainult ühe või mitme sellise tulevikusündmuse toimumine või mittetoimumine, mis on ebakindlad ja mida üksus täielikult ei kontrolli.

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023	31.12.2022
Eelmaksetagatised	–	–	*2*	*30*	*32*	*37*
Täitmistagatised	–	–	–	–	–	*1*
Kokku	–	–	**2**	**30**	**32**	**38**

Eelmaksetagatisi nõutakse teatavatel juhtudel ettemaksete tegemisel vahendite saajatelt, kes ei ole liikmesriigid.

Selleks et EAFist rahaliste vahendite saajad täidaksid EAFiga sõlmitud lepingutest tulenevaid kohustusi, nõutakse täitmistagatisi.

Eelarve kaudse täitmise raames hallatavate lepingute puhul antakse tagatised avaliku sektori hankijale, mitte EAFile, mistõttu EAF neid ei kajasta.

4.2. TINGIMUSLIKUD KOHUSTISED

Tingimuslikud kohustised on võimalikud kohustused, mis tulenevad minevikus toimunud sündmustest ja mille olemasolu kinnitab ainult üks või mitu tulevikus toimuvat või mittetoimuvat sündmust, mis on ebakindlad ja mida üksus täielikult ei kontrolli, või olemasolevad kohustused, mis tulenevad minevikus toimunud sündmustest, mille puhul vahendite väljavool ei ole tõenäoline või summat ei saa piisava usaldusväärsusega hinnata.

4.2.1. *Antud tagatised*

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023	31.12.2022
Antud tagatised	–	–	–	*28*	*28*	*25*

Eelmises tabelis on esitatud EAFi võimalikud tulevased maksed seoses EIP grupile või muudele finantseerimisasutustele antud tagatistega. Summad on esitatud ilma nende programmide puhul kajastatud finantseraldiste või finantskohustisteta.

28 miljoni euro suurune summa on seotud tagatistega, mis on antud järgmiste rahastamisvahendite raames: 11 miljonit eurot EURITZi rahastamisvahendi, 10 miljonit eurot KULIMA fondi ja veel 7 miljonit eurot põllumajanduse väärtusahela rahastamisvahendi ZAMBIA raames.

4.2.2. *Kohtuasjadega seotud tingimuslikud kohustised*

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023	31.12.2022
Pooleliolevad kohtuasjad	–	–	–	*7*	*7*	*18*

2023. aasta lõpus oli pooleli ainult kaks kohtuasja kogusummas 7 miljonit eurot. Aasta jooksul lõpetati kaks kohtuasja kogusummas 11 miljonit eurot.

4.3. **MUU OLULINE TEAVE**

4.3.1. *Täitmata kulukohustused, millele vastavaid kulusid ei ole veel tekkinud*

Allpool avaldatud summa koosneb eelarvelistest täitmata kulukohustustest, millest on lahutatud sellised seonduvad summad, mis on tulemiaruandes kajastatud kuluna. Eelarvelised täitmata kulukohustused kujutavad endast võetud kulukohustusi, millele vastavaid makseid ei ole veel tehtud ja/või mida ei ole veel vabastatud. Need tekivad alati mitmeaastaste programmidega seoses.

(miljonites eurodes)

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023	31.12.2022
Täitmata kulukohustused, millele vastavaid kulusid ei ole veel tekkinud	–	*16*	*216*	*3 217*	*3 449*	*4 853*

Täitmata kulukohustuste vähenemine tuleneb suuresti eelarveliste täitmata kulukohustuste vähenemisest, mis moodustasid kokku 5 116 miljonit eurot (2022. aastal 6 459 miljonit eurot). See on kooskõlas EAFi tegevustsükliga ja seotud ka avatud lepingute arvu muutumisega (vt lisade punkt **2.2**).

5. **FINANTSRISKIDE JUHTIMINE**

Järgnev teave, mis käsitleb Euroopa Arengufondi finantsriskide juhtimist, on seotud komisjoni poolt Euroopa Arengufondi nimel EAFi vahendite rakendamiseks tehtud rahavoogude juhtimise toimingutega.

5.1. **RISKIJUHTIMISE POLIITIKA JA RISKIDE MAANDAMINE**

EAFi rahavoogude juhtimise toimingute haldamist käsitlevad reeglid ja põhimõtted on sätestatud 11. EAFi suhtes kohaldatavas finantsmääruses ja sisekokkuleppes.

Eespool nimetatud määrusest tulenevalt kohaldatakse järgmisi peamisi põhimõtteid.

a) Liikmesriigid maksavad EAFi osamaksud erikontodele, mis on avatud iga liikmesriigi emissioonipangas või liikmesriigi määratud finantseerimisasutuses. Osamaksude summad jäävad neile erikontodele, kuni on tarvis teha EAFi makseid.

b) Liikmesriigid tasuvad EAFi osamaksusid eurodes, samal ajal kui väljamaksed EAFist on nomineeritud eurodes ja muudes vääringutes.

c) EAFi nimel komisjoni poolt avatud pangakontode jääk ei või olla negatiivne.

Lisaks erikontodele on komisjon avanud finantseerimisasutustes (nii keskpankades kui ka kommertspankades) EAFi nimel ka muid pangakontosid, mida kasutatakse maksete tegemiseks ja muude tulude saamiseks kui eelarvesse tehtavad liikmesriikide osamaksud.

Rahavoogude juhtimise ja maksetoimingud on suures osas automatiseeritud ning tuginevad tänapäevastele infosüsteemidele. Süsteemi turvalisuse ja ametiülesannete lahususe tagamiseks kohaldatakse vastavalt finantsmäärusele, komisjoni sisekontrollistandarditele ja auditeerimispõhimõtetele erimenetlusi.

Rahavoogude juhtimise ja maksetoimingute haldamine on reguleeritud kirjalike suuniste ja menetluskorraga, mis piiravad tegevus- ja finantsriski ning tagavad piisava kontrollitaseme. Neid kohaldatakse erinevates valdkondades tehtavate toimingute suhtes ning suunistele ja menetluskorrale vastavust kontrollitakse regulaarselt.

5.2. **VALUUTARISK**

EAFi valuutariskid aasta lõpu seisuga – netopositsioon

(miljonites eurodes)

	31.12.2023				31.12.2022			
	USA dollar (USD)	EUR	Muu	Kokku	USA dollar (USD)	EUR	Muu	Kokku
Finantsvarad								
Amortiseeritud väärtuses kajastatavad finantsvarad	*7*	*7*	3	*17*	–	6	–	*6*
*Õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatud finantsvarad**	16	49	8	*73*	14	42	9	*65*
*Nõuded***	*7*	*4*	–	*11*	*6*	*4*	–	*10*
Raha ja raha ekvivalendid	*6*	*595*	–	*601*	*7*	*1 015*	*5*	*1 027*
	36	**655**	**11**	**704**	**27**	**1 067**	**14**	**1 108**
Finantskohustised								
Finantstagatise kohustis ja eraldised	–	*2*	*2*	*4*	–	*3*	–	*3*
	–	**2**	**2**	**4**	–	**3**	–	**3**
Kokku	**36**	**657**	**13**	**706**	**27**	**1 069**	–	**1 110**

Kõiki osamakse hoitakse eurodes ja muid vääringuid ostetakse ainult siis, kui see on vajalik maksete tegemiseks. Selle tagajärjel ei kaasne EAFi rahavoogude juhtimise toimingutega valuutariski.

5.3. **INTRESSIRISK**

EAF ei laena raha ning seepärast tal intressiriski suhtes riskipositsioon puudub.

Samas saab ta erinevatel pangakontodel hoitavatelt saldodelt intressi. Komisjon on EAFi nimel seepärast võtnud meetmeid, mis tagavad regulaarselt teenitud intressi vastavuse turuintressimääradele ja nende võimalikule kõikumisele.

Osamaksud EAFi eelarvesse kannab liikmesriik erikontole, mille ta on avanud selleks väljavalitud finantseerimisasutuses. Paar aastat tagasi esinenud negatiivse intressi riski vähendamiseks on kehtestatud likviidsuse juhtimise kord, mille eesmärk on minimeerida asjaomaste kontode saldosid. Vastavalt nõukogu määrusele (EL) 2016/888 ([7]) katab nende kontode negatiivse intressi asjaomane liikmesriik.

Kommertspankade kontodel hoitavatelt üleöösaldodelt teenitakse intressi igapäevaselt. Selliste kontode saldodelt makstav tasu põhineb muutuvatel turuintressimääradel, mille suhtes kohaldatakse lepingulist (positiivset või negatiivset) piirmäära. Enamiku kontode puhul on intressi arvutamine seotud turu viiteintressimääraga ja seda korrigeeritakse vastavalt kõnealuse intressimäära kõikumistele. Selle tulemusena puudub risk, et EAFi saldodelt laekuvad tasud võiksid olla madalamad turuintressimääradest.

5.4. **KREDIIDIRISK (VASTASPOOLE RISK)**

Maksimaalne krediidiriski positsioon

Finantsvarade puhul on esitatud summad bilansilised netojääkmaksumused ja kajastavad EAFi krediidiriski positsiooni aruandeperioodi lõpus.

(miljonites eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Finantsvarad		
Antud laenud	*16*	*6*
Raha ja raha ekvivalendid	*601*	*1 027*
Kaubanduslikud nõuded (*)	*11*	*11*
Antud tagatised		–
Finantstagatiste lepingud	*14*	*12*
Kokku seisuga 31.12.2023	**642**	**1 056**

(*) Välja arvatud ettemakstud kulud.

Rahastamisvahenditega seotud laenud: krediidikvaliteet

(miljonites eurodes)

	31.12.2023				
	1. etapp	2. etapp	3. etapp	Krediidi-riski tõttu langenud väärtusega	Kokku
Krediidireiting					
Kõrgeima ja kõrge kvaliteediga	–	–	–	–	–
Üle keskmise kvaliteediga	–	–	–	–	–

([7]) Nõukogu 6. juuni 2016. aasta määrus (EL) 2016/888, millega muudetakse määrust (EL) 2015/323, mis käsitleb 11. Euroopa Arengufondi suhtes kohaldatavat finantsmäärust (ELT L 149, 7.6.2016, lk 1).

(miljonites eurodes)

31.12.2023					
	1. etapp	2. etapp	3. etapp	Krediidi-riski tõttu langenud väärtusega	Kokku
Alla keskmise kvaliteediga	–	–	–	–	–
Muud kui investeerimiskvaliteediga ja makseviivitusega	*18*	*1*	–	–	*19*
Bilansiline brutojääkmaksumus	**18**	**1**	–	–	**19**
Miinus kahju allahindlus	*2*	*1*	–	–	3
Bilansiline netojääkmaksumus	**16**	–	–	–	**16**

Raha ja raha ekvivalendid: krediidikvaliteet

(miljonites eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Krediidireiting		
Kõrgeima ja kõrge kvaliteediga	*514*	*724*
Üle keskmise kvaliteediga	*77*	*299*
Alla keskmise kvaliteediga	*11*	*4*
Muud kui investeerimiskvaliteediga ja makseviivitusega	–	–
Bilansiline brutojääkmaksumus	**601**	**1 027**
Miinus kahju allahindlus	–	–
Bilansiline netojääkmaksumus	**601**	**1 027**

Nõuded: krediidikvaliteet

(miljonites eurodes)

31.12.2023						
	Tähtaeg ei ole saabunud	Tähtajaks tasumata	Tähtajaks tasumata	Tähtajaks tasumata	Tähtajaks tasumata	Kokku
		0–30 päeva	31–90 päeva	91 päeva kuni 1 aasta	> 1 aasta	
Bilansiline brutojääkmaksumus	11	–	–	–	–	*11*
Miinus kahju allahindlus	–	–	–	–	–	–
Bilansiline netojääkmaksumus	**11**	–	–	–	–	*11*

Õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatud finantsvarad: krediidikvaliteet

2023. aastal on käesolevas raamatupidamise aastaaruandes sisalduvad õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatud finantsvarad seotud omakapitaliinvesteeringutega, mille puhul puudub krediidirisk (vt lisade punkt **2.1**).

5.5. **LIKVIIDSUSRISK**

Finantskohustiste jaotumine lepingulise lõpptähtpäevani jäänud tähtaegade kaupa

Sellesse rubriiki kuuluvad finantskohustised ja võlgnevused on esitatud bilansilises jääkmaksumuses.

(miljonites eurodes)

	< 1 aasta	1–5 aastat	> 5 aasta	Kokku
Finantskohustised seisuga 31.12.2023	*391*	*2*	*–*	*393*
Finantskohustised seisuga 31.12.2022	*426*	*5*	*–*	*431*

EAFi suhtes kohaldatavad eelarvepõhimõtted tagavad, et eelarveperioodi jaoks ette nähtud rahavarude kogusumma on alati piisav maksete tegemiseks. Liikmesriikide osamaksude kogusumma on tegelikult võrdne asjaomase eelarveperioodi maksete assigneeringute summaga.

Siiski makstakse liikmesriikide osamaksud EAFi aasta jooksul tehtava kolme osamaksena, samal ajal kui väljamaksete puhul kehtib hooajalisus.

Selle tagamiseks, et rahalistest vahenditest piisaks alati mis tahes asjaomase kuu jooksul tehtavate maksete katmiseks, vahetavad komisjoni rahavoogude juhtimise üksus ja asjaomased kulude eest vastutavad talitused korrapäraselt teavet kassaseisu kohta.

Lisaks eelnevale tagavad EAFi rahavoogude juhtimise toimingutes kasutatavad automatiseeritud likviidsuse juhtimise töövahendid, et igal EAFi pangakontol oleks iga päev piisavalt likviidseid vahendeid.

6. SEOTUD OSAPOOLI KÄSITLEVAD ANDMED

EAFiga seotud osapooled on ELi Bêkou usaldusfond, ELi Aafrika usaldusfond ja Euroopa Komisjon. Kõnealuste üksuste vahelised tehingud on osa EAFi tavapärasest toimimisest ning seetõttu ei ole ELi raamatupidamiseeskirjade kohaselt nende tehingute puhul vaja kohaldada spetsiaalseid avalikustamisnõudeid.

EAFi juhib Euroopa Komisjon ja sel ei ole eraldi juhtkonda. Kõrgematel juhtivatel ametikohtadel, sealhulgas komisjonis töötavate ELi ametnike rahalised õigused on avaldatud Euroopa Liidu konsolideeritud majandusaasta aruande rubriigis 7.2 „Juhtivtöötajate peamised rahalised õigused“.

7. BILANSIPÄEVAJÄRGSED SÜNDMUSED

Käesolevale majandusaasta aruandele allakirjutamise kuupäeva seisuga ei olnud EAFi peaarvepidaja teadlik ega olnud talle teada antud ühestki olulisest sündmusest, mille avaldamine oleks käesoleva punkti all nõutav. Majandusaasta aruanne koos lisadega on koostatud kõige hiljutisema kättesaadava teabe alusel ja see kajastub eespool esitatud teabes.

8. EELARVEAASTA TULEMI JA EELARVE TÄITMISE TULEMUSE VÕRDLUS

Eelarveaasta tulem arvutatakse tekkepõhise arvestuse põhimõtte, eelarve täitmise tulemus aga kassapõhise arvestuse reeglite kohaselt. Kuna nii eelarveaasta tulem kui ka eelarve täitmise tulemus on saadud samade raamatupidamisarvestuse aluseks olevate tehingute tulemusel, on nende õigsuse kontrollimiseks otstarbekas neid omavahel võrrelda. Kõnealune võrdlus on esitatud allpool tabelis, kus on välja toodud peamised võrreldavad summad, jaotatuna tulu- ja kuluartiklite lõikes. Täpsem teave peamiste võrreldavate artiklite laadi kohta on esitatud tabelite lisades.

(miljonites eurodes)

	2023	2022
EELARVEAASTA TULEM	**(2 249)**	**(2 813)**
Tulud		
Nõuded, mis ei mõjuta eelarve täitmise tulemust	*(11)*	*(5)*

(miljonites eurodes)

	2023	2022
Aruandeaasta jooksul kindlaks määratud, kuid veel sisse nõudmata nõuded	*(2)*	*(3)*
Eelnevatel eelarveaastatel kindlaks määratud ja aruandeaastal sisse nõutud nõuded	*12*	*19*
Eelmaksete netomõju	*36*	*37*
Viitlaekumised (neto)	*(54)*	*(82)*
Kulud		
Aruandeaasta maksmata kulud	*(55)*	*16*
Aruandeaastal makstud varasemate aastate kulud	*(349)*	*(408)*
Eelmaksete netomõju	*556*	*244*
Viitvõlad (neto)	*59*	*607*
EELARVE TÄITMISE TULEMUS	**(2 056)**	**(2 387)**

8.1. **VÕRRELDAVAD TULUARTIKLID**

Eelarveaasta eelarvetulud vastavad eelarveaasta jooksul kindlaks määratud nõuetega seoses sissenõutud tuludele ja seoses eelnevatel eelarveaastatel kindlaks määratud nõuetega sissenõutud summadele.

Eelarve täitmise tulemust mitte mõjutavaid nõudeid kajastatakse eelarveaasta tulemis, kuid eelarve seisukohast ei saa neid lugeda tuludeks, sest sissenõutav summa paigutatakse ümber reservidesse ja seda ei saa ilma nõukogu otsuseta uuesti kulukohustustega siduda.

Aruandeaasta jooksul kindlaks määratud, kuid veel sisse nõudmata nõuded tuleb võrdlemise eesmärgil eelarveaasta tulemist maha arvata, sest need ei kuulu eelarve tulude hulka. Samal ajal tuleb võrdlemise eesmärgil eelarveaasta tulemile liita **eelnevatel eelarveaastatel kindlaks määratud ja aruandeaastal sisse nõutud nõuded**.

Eelmaksete netomõju **rida viitab eelmaksete** tasaarvestamisele vahendite saajatelt sissenõutud summadega. Nende laekumiste puhul on tegemist eelarve tuludega, kuid neil ei ole mõju tulemile, mistõttu tuleb need võrdlemise eesmärgil juurde arvata.

Viitlaekumiste netosumma koosneb peamiselt saldode järgmisse eelarveaastasse ülekandmise eesmärgil kirjendatud viitlaekumistest. Arvesse võetakse ainult netomõju, st aruandeaasta viitlaekumisi, millest on maha arvatud eelneva eelarveaasta tühistatud viitlaekumised.

8.2. **VÕRRELDAVAD KULUARTIKLID**

Aruandeaasta maksmata kulud tuleb võrdlemise eesmärgil juurde arvata, sest need sisalduvad eelarveaasta tulemis, kuid ei kuulu eelarve kulude hulka. Seevastu **aruandeaastal makstud varasemate aastate kulud** tuleb võrdlemise eesmärgil eelarveaasta tulemist maha arvata, sest need on osa aruandeaasta eelarvekuludest, ent need kas ei avalda mõju eelarveaasta tulemile või korrektsioonide korral vähendavad kulusid.

Tühistatud maksetest tekkivad laekumised ei mõjuta eelarveaasta tulemit, kuid neil on mõju eelarve täitmise tulemusele.

Eelmaksete netomõju koosneb aruandeaastal makstud uute eelmaksete summadest (mis on kajastatud aruandeaasta eelarve kuluna) ja aruandeaastal või eelnevatel eelarveaastatel makstud eelmaksete tasaarvestamisest rahastamiskõlblike kulude heakskiitmise teel. Neist viimane on käsitletav kuluna tekkepõhises arvestuses, kuid mitte eelarve raamatupidamisarvestuses, kus algset eelmakset hakatakse käsitama eelarve kuluna juba makse tegemisel.

Viitvõlgade netosumma koosneb peamiselt saldode järgmisse eelarveaastasse ülekandmise eesmärgil kirjendatud kumuleerunud kuludest, st EAFi vahendite saajate kantud rahastamiskõlblikest kuludest, mille kohta vahendite saajad ei olnud EAFile veel aruandeid esitanud. Arvesse võetakse ainult viitvõlgade netomõju, st aruandeaasta viitvõlgasid, millest on maha arvatud eelnevate eelarveaastate tühistatud viitvõlad.

EAFi KONSOLIDEERITUD ELi USALDUSFONDIDE RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDED

ELi BÊKOU USALDUSFONDI RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE 2023 ([8])

([8]) Tuleb märkida, et arvude tuhandetesse eurodesse ümardamise tõttu võib mõnes tabelis esitatud finantsandmete liitmisel saadav summa erineda tabelites esitatud kogusummast.

TAUSTTEAVE

Liidu usaldusfondide üldine taust

Asutamine

Kooskõlas liidu üldeelarve suhtes kohaldatava finantsmääruse (edaspidi „finantsmäärus“) ([9]) artiklitega 234 ja 235 ning 11. EAFi suhtes kohaldatava finantsmääruse ([10]) artikliga 35 on Euroopa Komisjonil õigus luua liidu välistegevuse usaldusfonde (edaspidi „liidu usaldusfondid“). Liidu usaldusfondid luuakse teiste rahastajatega sõlmitud kokkulepete alusel hädaolukorra ajal ja pärast hädaolukorda võetavate, kriisidele reageerimiseks vajalike meetmete jaoks või temaatiliste meetmete jaoks.

Liidu usaldusfondi loob oma otsusega Euroopa Komisjon pärast Euroopa Parlamendi ja nõukoguga konsulteerimist või neilt heakskiidu saamist. Otsus sisaldab ka teiste rahastajatega sõlmitavat moodustamise kokkulepet.

Liidu usaldusfond moodustatakse ja seda rakendatakse järgmistel tingimustel:

— liidu sekkumine loob lisaväärtust: liidu usaldusfondi eesmärgid on eelkõige nende ulatuse või potentsiaalse mõju tõttu paremini saavutatavad pigem liidu kui riigi tasandil ja kui olemasolevate rahastamisvahendite kasutamine ei oleks piisav liidu poliitikaeesmärkide saavutamiseks;

— liidu usaldusfondiga kaasneb selge liidu poliitiline nähtavus, samuti toob see kaasa juhtimiseelised ning tagab parema liidu kontrolli riskide ning liidu rahalise toetuse ja muude rahastajate rahalise osaluse väljamaksete üle;

— liidu usaldusfond ei dubleeri muid olemasolevaid rahastamiskanaleid või sarnaseid rahastamisvahendeid ilma neid täiendamata;

— liidu usaldusfondi eesmärgid on kooskõlas selle liidu vahendi või eelarvepunkti eesmärgiga, millest seda rahastatakse.

Olemasolevad ELi usaldusfondid

Praeguseks on komisjon loonud neli ELi usaldusfondi.

— ELi BÊKOU USALDUSFOND – usaldusfond eesmärgiga toetada Kesk-Aafrika Vabariigi kriisist väljumise ja ülesehitamise kõiki aspekte. Loodi 15. juulil 2014.

— ELi MADADI USALDUSFOND – ELi piirkondlik usaldusfond Süüria kriisile reageerimiseks. Loodi 15. detsembril 2014.

— ELi AAFRIKA USALDUSFOND – Euroopa Liidu Aafrikas stabiilsuse tagamiseks ning ebaseadusliku rände algpõhjuste ja põgenikega tegelemiseks mõeldud hädaolukorra usaldusfond. Loodi 12. novembril 2015.

— ELi COLOMBIA USALDUSFOND – usaldusfond, millega toetatakse varajast konfliktijärgset taastamist ja stabiliseerimist rahukokkuleppe rakendamiseks. Loodi 12. detsembril 2016.

Missioon

ELi Bêkou usaldusfond loodi eesmärgiga edendada Kesk-Aafrika Vabariigi stabiliseerimist ja ülesehitamist. Usaldusfondi moodustamise kokkuleppe kohaselt on selle peamine eesmärk „anda järjepidevat ja sihipärast abi haavatavate elanikkonnarühmade vastupanuvõime suurendamiseks ja toetada kõiki Kesk-Aafrika kriisist väljumise ja ülesehitamisega seotud aspekte, koordineerida tööd lühikese, keskmise pikkusega ja pika aja jooksul ning aidata naaberriikidel kriisi tagajärgedega toime tulla“.

([9]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj).

([10]) Nõukogu 26. novembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1877, mis käsitleb 11. Euroopa Arengufondi suhtes kohaldatavat finantsmäärust ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2015/323 (ELT L 307, 3.12.2018, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1877/oj).

Põhitegevus

Liidu usaldusfondi on koondatud eri rahastajatelt saadud vahendid, et rahastada programme vastavalt kokkulepitud eesmärkidele. Alates ELi Bêkou usaldusfondi loomisest 2014. aasta juulis on usaldusfond vastu võtnud 22 programmi ja jõudnud enam kui 2,5 miljoni vahendite saajani. Programmid on loodud selleks, et aidata Kesk-Aafrika Vabariigil ja selle elanikkonnal toime tulla 2013. aasta kriisi tagajärgedega. Konkreetsemalt on ELi Bêkou usaldusfondi eesmärk tagada juurdepääs põhiteenustele (peamiselt tervishoid, veevarustus ja kanalisatsioon), elavdada majandust, soodustada töökohtade loomist ning edendada sotsiaalset ühtekuuluvust ja leppimist.

Juhtimine

ELi Bêkou usaldusfondi juhtimise tagab Euroopa Komisjon, kes tegutseb ka usaldusfondi kahe juhtorgani – nõukogu ja tegevjuhtkonna – sekretariaadina. ELi Bêkou usaldusfondi nõukogusse ja tegevjuhtkonda kuuluvad rahastajate, komisjoni ja Euroopa Parlamendi esindajad, Kesk-Aafrika Vabariigi ametiasutuste esindaja ning vaatlejad. Usaldusfondi nõukogu koosseisu käsitlevad reeglid ja selle kodukord on sätestatud liidu usaldusfondi moodustamise kokkuleppes.

Nõukogu põhiülesanne on usaldusfondi üldise strateegia koostamine ja läbivaatamine. Tegevjuhtkond vastutab fondist rahastatavate meetmete väljavalimise eest ja teeb järelevalvet nende rakendamise üle. Lisaks kiidab ta heaks usaldusfondi rahastatud meetmete majandusaasta aastaaruanded ja iga-aastased tegevusaruanded.

Rahastamisallikad

ELi Bêkou usaldusfondi rahastatakse rahastajate toetustest.

Majandusaasta aruanne

Aruande koostamise alus

Majandusaasta aruannete koostamise õigusraamistik ja tähtpäevad on sätestatud lepingus, millega asutatakse Euroopa Liidu Kesk-Aafrika Vabariigi usaldusfond (ELi Bêkou usaldusfond) ja kehtestatakse selle kodukord (edaspidi „usaldusfondi moodustamise kokkulepe“). Usaldusfondi moodustamise kokkuleppe kohaselt tuleb majandusaasta aruanne koostada vastavalt eeskirjadele, mille võtab vastu komisjoni peaarvepidaja (ELi raamatupidamiseeskirjad) ja mis põhinevad rahvusvahelistel avaliku sektori raamatupidamise standarditel (IPSAS).

Peaarvepidaja

Komisjoni peaarvepidaja on ühtlasi liidu usaldusfondide peaarvepidaja. Peaarvepidaja vastutab kõikidele liidu usaldusfondidele ühise raamatupidamisarvestuse korra ja kontoplaani kehtestamise eest. Komisjoni siseaudiitoril, OLAFil ja kontrollikojal on liidu usaldusfondi suhtes samasugused volitused, nagu neil on komisjoni muu tegevuse suhtes. Liidu usaldusfondidele tehakse igal aastal sõltumatu välisaudit.

Majandusaasta aruande sisu

Majandusaasta aruandes käsitletakse ajavahemikku 1. jaanuarist 31. detsembrini ning see sisaldab raamatupidamise aastaaruannet ja eelarve täitmise aruandeid. Kui raamatupidamise aastaaruanne ja seda täiendavad lisad koostatakse tekkepõhise arvestuse alusel, siis eelarve täitmise aruanded põhinevad eeskätt rahaliste vahendite liikumisel.

Esialgsetest aruannetest eelarve täitmisele heakskiidu andmiseni jõudmise protsess

Majandusaasta aruannet auditeerib sõltumatu välisaudiitor. Peaarvepidaja koostatud esialgne majandusaasta aruanne edastatakse järgmise aasta 15. veebruariks tegevjuhtkonnale, kes seejärel edastab selle audiitorühingule, mille üksus on valinud pakkumismenetluse teel. Pärast auditit koostab peaarvepidaja lõpliku majandusaasta aruande ja esitab selle heakskiitmiseks tegevjuhtkonnale (artikli 8 lõike 3 punkti 4 alapunkt c).

ELi Bêkou usaldusfondi majandusaasta aruanne on konsolideeritud Euroopa Arengufondi majandusaasta aruandesse.

Tähtsaimad sündmused tegevustasandil

Eelarveaastal saavutatud tulemused

EL käivitas oma esimese usaldusfondi (ELi usaldusfond) – Bêkou (sango keeles „lootus“) usaldusfondi – 2014. aasta juulis, et aidata Kesk-Aafrika Vabariiki ja selle elanikkonda pärast 2013. aasta kriisi. ELi Bêkou usaldusfondi eesmärk on tagada juurdepääs põhiteenustele (peamiselt tervishoid ning veevarustus ja kanalisatsioon), toetada maaelu arengut ja majanduse taastumist ning edendada leppimist. Alates loomisest on ELi Bêkou usaldusfond rahastanud 22 programmi ja jõudnud enam kui pooleni riigi elanikkonnast.

2023. aastal iseloomustas Kesk-Aafrika Vabariigi julgeolekuolukorda Kesk-Aafrika relvajõudude (FACA) ja Kesk-Aafrika Vabariigi Patriootide Koalitsiooni (CPC) vaheliste kokkupõrgete arvu kasv, kuid relvastatud vägivallaga seotud surmajuhtumite arv on vähemas. Lisaks sellele toimub valdav osa kokkupõrgetest riigi äärealadel ja tsiviilisikute vastu suunatud vägivald on märkimisväärselt vähenenud.

Poliitilisel tasandil võeti augustis vastu uus põhiseadus ning president TOUADERA toetatavas võitluses karistamata jäämise vastu on tehtud edusamme. Näiteks vahistas kriminaalasjade erikohus Kesk-Aafrika Vabariigi sõjapealiku ja poliitiku Abdoulaye HISSENE ning mõistis ta sõjakuritegude toimepanekus süüdi.

2023. aastal suurendas Kesk-Aafrika Vabariigis poliitilisi ja julgeolekualaseid pingeid olukorra destabiliseerumine naaberriikides. Sudaanis tekkinud konflikti tõttu toimus põgenike massiline sissevool VAKAGA prefektuuri. Kahe uue Tšaadi relvastatud rühmituse loomine Kesk-Aafrika Vabariigi põhjaosas pingestab nende kahe riigi vahelisi suhteid ja põhjustab elanikkonna sundrännet.

Selles püsivalt ebastabiilses olukorras vajas 2023. aasta augustis humanitaarabi 3,4 miljonit inimest (56 % Kesk-Aafrika Vabariigi elanikkonnast). See olukord on murettekitav, ent 2022. aastaga võrreldes siiski stabiilne. 2023. aastal oli abi vajavate inimeste arv suurim vee-, kanalisatsiooni- ja hügieenisektoris ning toiduohutuse, tervishoiu ja kaitse valdkonnas. Sisepõgenike arv Kesk-Aafrika Vabariigis väheneb kolmandat aastat järjest, kuna konfliktid liiguvad riigi peamistest linnapiirkondadest eemale. 31. augusti 2023. aasta seisuga oli riigis 489 000 sisepõgenikku (2022. aastal 515 700), mis on madalaim tase alates 2016. aastast.

Peamised saavutused konkreetsetes sihtvaldkondades

Allpool kirjeldatud peamised saavutused 2023. aastal kajastavad usaldusfondi põhilisi erieesmärke/sekkumisvaldkondi.

Teenuste kättesaadavuse valdkonnas jätkas Bêkou usaldusfond tervishoiu- ning vee-, kanalisatsiooni- ja hügieenisektorite toetamist.

2023. aastal sai täiendavalt 44 566 inimest parema juurdepääsu vee-, hügieeni- ja kanalisatsiooniteenustele (EHA – näitaja 1.1), mis tähendab, et alates fondi loomisest on toetusesaajaid kokku 1 068 695.

2023. aastal korraldati 55 289 meditsiinilist konsultatsiooni ja tervisealast sekkumist (näitaja 1.2), mida on eelmiste aastatega võrreldes oluliselt vähem, sest 2022. aasta lõpus lõpetati programmi „EL tervise heaks“ kolmanda tegevussuunaga seotud projektid. Meditsiinilised konsultatsioonid moodustasid 63 % ja psühhosotsiaalne tugi moodustas 24 % tervisealastest sekkumistest. Tuleb märkida, et 2023. aastal vähenes järsult emade ja laste tervise ning vaktsineerimisega seotud konsultatsioonide ja sekkumiste arv, kuigi alates programmi „EL tervise heaks“ projektide algusest oli nende osakaal aastate lõikes muutumatu.

Sotsiaalse ühtekuuluvuse valdkonnas oli enamiku ELi Bêkou usaldusfondi toetusel võetud meetmete eesmärk võimestada naisi ja võidelda soolise vägivalla vastu, samuti tugevdada riigis meediat. 2023. aastal sai riigi 20 prefektuurist 13s sotsiaal-majandusliku võimestamise meetmetest kasu (näitaja 2.1) 32 529 tütarlast või naist, kellest enam kui pooled (58 %) said majanduslikku toetust, 30 % sai sotsiaal-majanduslikku toetust ja 12 % sotsiaaltoetust. 4 092 soolise vägivalla ohvriks langenud isikut sai Bêkou (näitaja 2.2) vahenditest psühhosotsiaalset tuge, arstiabi, õigusabi, hügieenitarvete komplekte jmt.

Riiklikul tasandil aitab naiste-, perekonna- ja lastekaitseministeeriumile (MPFFPE) ning asjaomastele valdkondlikele ministeeriumidele antav tehniline abi kaasa soolise vägivalla alase teadlikkuse tõstmise jõupingutuste ametlikuks muutmisele, tugevdamisele ja ühtlustamisele.

Majanduse ja tootmissektorite taastumise toetamise valdkonnas aitas ELi Bêkou usaldusfond kaasa nii tootvale kui ka elatust tagavale põllumajandusele, toetades põllumajandusrühmi ja väikepõllumajandustootjaid, soodustades töökohtade loomist (nii tööjõumahukat tööd kui ka kutseõpet ja sissetulekut tagava tegevuse arendamist) ning hõlbustades väikeettevõtjate ja üksikisikute juurdepääsu finantsteenustele. 2023. aastal sai sissetulekut tagava tegevuse alustamiseks toetust 28 093 inimest (näitaja 3.4), mis moodustab alates fondi loomisest 30 % kogunäitajast. Lisaks toetati 2023. aastal projektidega RELSUDE ACTED ja PAPEUR Rural 5 551 väikepõllumajandustootjat, et nad suurendaksid oma tootmist kestlikul viisil (näitaja 3.3). Projekti PAPEUR Rural raames jätkati varasematel aastatel loodud 35 ühistu toetamist ja sellega seoses seati koostöö sisse 5 498 täiendava isikuga, kes said eri liiki abi. Aasta jooksul osales kutseõppes 3 469 inimest (näitaja 3.6), mis on 40 % rohkem kui eelmisel aastal. Projekti DEVRUR II raames koolituskeskuste ja koolitajate koolitamise keskuste taastamise järkjärguline lõpuleviimine võimaldas 2023. aastal toetusesaajate jaoks koolitustegevust kiirendada.

Eelarve ja eelarve täitmine

2023. aasta lõpus moodustasid osamaksud ELi Bêkou usaldusfondi üle 310 miljoni euro. 31. detsembril 2021 viis usaldusfond lõpule kõigi saadud osamaksude suhtes kulukohustuste võtmise ja lepingute sõlmimise, välja arvatud seire, hindamise, auditeerimise ja teavitamise jaoks broneeritud vahendid, mille puhul võib lepinguid sõlmida ka pärast seda kuupäeva.

2023. aastal sõlmiti viis uut lepingut kogusummas 128 303 eurot. Need lepingud olid seotud auditeerimis- ja teavitamistegevusega.

2023. aastal maksti välja üle 19 miljoni euro; alates ELi Bêkou usaldusfondi loomisest on välja makstud kokku üle 283 miljoni euro.

Tegevuse mõju raamatupidamise aastaaruandes

Raamatupidamise aastaaruandes ilmneb eespool nimetatud tegevuse mõju kõige selgemini järgmises.

— Eelmaksed vähenesid 7 420 000 euro võrra tulenevalt usaldusfondi tegevuse lõpetamisest ja sellest tingitud uute lepingute arvu vähenemisest: 2023. aastal sõlmiti ainult neli auditeerimist, hindamist ja teavitamistegevust käsitlevat lepingut summas 111 000 eurot.

— Finantskohustised kasvasid 18 449 000 euro võrra peamiselt seetõttu, et rahastajate sissemakstud osamaksud olid suuremad kui rahastajate vahel jaotatud netokulud.

— Tegevuskulud suurenesid 4 027 000 euro võrra, kuna kolme programmi – ülesehitusabi ja taastamine, põhilised tervishoiuteenused ja linnade areng – hinnangulised kulud suurenesid.

BILANSS

(tuhandetes eurodes)

		31.12.2023	31.12.2022
PÕHIVARA			
Eelmaksed		–	*336*
		–	**336**
KÄIBEVARA			
Eelmaksed		*3 745*	*10 829*
Kaubanduslikud nõuded ja mittekaubanduslikud sissenõutavad summad		*3 462*	*3 595*

(tuhandetes eurodes)

		31.12.2023	31.12.2022
Raha ja raha ekvivalendid		*28 420*	*4 316*
		35 627	**18 740**
VARAD KOKKU		**35 627**	**19 076**
PIKAAJALISED KOHUSTISED			
Finantskohustised		*(31 001)*	*(12 552)*
		(31 001)	**(12 552)**
LÜHIAJALISED KOHUSTISED			
Võlgnevused		*–*	*(4 563)*
Viitvõlad		*(4 626)*	*(1 961)*
		(4 626)	**(6 524)**
KOHUSTISED KOKKU		**(35 627)**	**(19 076)**
NETOVARA		*–*	*–*

TULEMIARUANNE

(tuhandetes eurodes)

		2023	2022
TULUD			
Mittekaubanduslikest tehingutest saadud tulud			
Tulu annetustest		*24 550*	*21 504*
Kulude sissenõudmine		*717*	*42*
		25 268	**21 546**
Kaubanduslikest tehingutest saadud tulud			
Finantstulud		*636*	*40*
		636	**40**
Tulud kokku		**25 904**	**21 586**
KULUD			
Tegevuskulud		*(24 278)*	*(20 251)*
Finantskulud		*–*	*(12)*
Muud kulud		*(1 626)*	*(1 323)*
Kulud kokku		**(25 904)**	**(21 586)**
EELARVEAASTA TULEM		*–*	*–*

RAHAVOOGUDE ARUANNE

(tuhandetes eurodes)

	2023	2022
Eelarveaasta tulem	–	–
Eelmaksete (suurenemine)/vähenemine	*7 420*	*811*
Kaubanduslikest tehingutest tekkinud nõuete ja mittekaubanduslike tehingute sissenõutavate summade (suurenemine)/vähenemine	*132*	*851*
Finantskohustiste suurenemine/(vähenemine)	*18 450*	*9 385*
Võlgnevuste suurenemine/(vähenemine)	*(4 563)*	*1 716*
Viitvõlgade suurenemine/(vähenemine)	*2 665*	*(12 240)*
NETORAHAVOOD	**24 104**	**524**
Raha ja raha ekvivalentide netosumma suurenemine/(vähenemine)	*24 104*	*524*
Raha ja raha ekvivalendid eelarveaasta alguse seisuga	*4 316*	*3 792*
Raha ja raha ekvivalendid eelarveaasta lõpu seisuga	*28 420*	*4 316*

ELi AAFRIKA USALDUSFONDI RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE 2023 ([11])

([11]) Tuleb märkida, et arvude tuhandetesse eurodesse ümardamise tõttu võib mõnes tabelis esitatud finantsandmete liitmisel saadav summa erineda tabelites esitatud kogusummast.

TAUSTTEAVE ELi AAFRIKA USALDUSFONDI KOHTA

Liidu usaldusfondide üldine taust

Asutamine

Kooskõlas liidu üldeelarve suhtes kohaldatava finantsmääruse ([12]) (edaspidi „finantsmäärus“) artiklitega 234 ja 235 ning 11. EAFi suhtes kohaldatava finantsmääruse ([13]) artikliga 35 on Euroopa Komisjonil õigus luua liidu välistegevuse usaldusfonde (edaspidi „liidu usaldusfondid“). Liidu usaldusfondid luuakse teiste rahastajatega sõlmitud kokkulepete alusel hädaolukorra ajal ja pärast hädaolukorda võetavate, kriisidele reageerimiseks vajalike meetmete jaoks või temaatiliste meetmete jaoks.

Liidu usaldusfondi loob oma otsusega Euroopa Komisjon pärast Euroopa Parlamendi ja nõukoguga konsulteerimist või neilt heakskiidu saamist. Otsus sisaldab ka teiste rahastajatega sõlmitavat moodustamise kokkulepet.

Liidu usaldusfond moodustatakse ja seda rakendatakse järgmistel tingimustel:

— liidu sekkumine loob lisaväärtust: liidu usaldusfondi eesmärgid on eelkõige nende ulatuse või potentsiaalse mõju tõttu paremini saavutatavad pigem liidu kui riigi tasandil ja kui olemasolevate rahastamisvahendite kasutamine ei oleks piisav liidu poliitikaeesmärkide saavutamiseks;

— liidu usaldusfondiga kaasneb selge liidu poliitiline nähtavus, samuti toob see kaasa juhtimiseelised ning tagab parema liidu kontrolli riskide ning liidu rahalise toetuse ja muude rahastajate rahalise osaluse väljamaksete üle;

— liidu usaldusfond ei dubleeri muid olemasolevaid rahastamiskanaleid või sarnaseid rahastamisvahendeid ilma neid täiendamata;

— liidu usaldusfondi eesmärgid on kooskõlas selle liidu vahendi või eelarvepunkti eesmärgiga, millest seda rahastatakse.

Olemasolevad ELi usaldusfondid

Praeguseks on komisjon loonud neli ELi usaldusfondi.

— ELi BÊKOU USALDUSFOND – usaldusfond eesmärgiga toetada Kesk-Aafrika Vabariigi kriisist väljumise ja ülesehitamise kõiki aspekte. Loodi 15. juulil 2014.

— ELi MADADI USALDUSFOND – ELi piirkondlik usaldusfond Süüria kriisile reageerimiseks. Loodi 15. detsembril 2014.

— ELI AAFRIKA USALDUSFOND – Euroopa Liidu Aafrikas stabiilsuse tagamiseks ning ebaseadusliku rände algpõhjuste ja põgenikega tegelemiseks mõeldud hädaolukorra usaldusfond. Loodi 12. novembril 2015.

— ELi COLOMBIA USALDUSFOND – usaldusfond, millega toetatakse varajast konfliktijärgset taastamist ja stabiliseerimist rahukokkuleppe rakendamiseks. Loodi 12. detsembril 2016.

Missioon

ELi Aafrika usaldusfondi põhieesmärgid on toetada stabiilsuse kõiki aspekte ja anda panus rände paremasse haldamisse ning tegeleda ebastabiilsuse, sundrände ja ebaseadusliku rände algpõhjustega, eelkõige edendades vastupanuvõimet, majanduslikke ja võrdseid võimalusi, julgeolekut ja arengut ning võideldes inimõiguste rikkumiste vastu.

([12]) Määrus (EL, Euratom) 2018/1046.
([13]) Määrus (EL) 2018/1877.

Põhitegevus

Liidu usaldusfondi on koondatud eri rahastajatelt saadud vahendid, et rahastada meetmeid vastavalt kokkulepitud eesmärkidele. ELi Aafrika usaldusfond tegutseb kolmes peamises geograafilises piirkonnas – Saheli ja Tšaadi järve piirkond, Aafrika Sarve piirkond ning Põhja-Aafrika piirkond. Usaldusfondi projektides võivad üksikjuhtumipõhiselt osaleda ka abikõlblike riikide naaberriigid. Usaldusfond on loodud piiratud ajaks, et võtta nende piirkondade probleemide lahendamiseks lühiajalisi ja keskpika perioodi meetmeid.

Juhtimine

ELi Aafrika usaldusfondi juhtimise tagab Euroopa Komisjon, kes tegutseb ka usaldusfondi kahe juhtorgani – nõukogu ja tegevjuhtkonna – sekretariaadina. ELi Aafrika usaldusfondi nõukogusse ja tegevjuhtkonda kuuluvad rahastajate ja komisjoni esindajad; rahastamises mitteosalevate ELi liikmesriikide, abikõlblike riikide ametiasutuste ja piirkondlike organisatsioonide esindajad kuuluvad neisse vaatlejatena. Usaldusfondi nõukogu koosseisu käsitlevad reeglid ja selle kodukord on sätestatud liidu usaldusfondi moodustamise kokkuleppes.

Nõukogu põhiülesanne on usaldusfondi üldise strateegia koostamine ja läbivaatamine. Tegevjuhtkond vastutab fondist rahastatavate meetmete väljavalimise eest ja teeb järelevalvet nende rakendamise üle. Lisaks kiidab ta heaks usaldusfondi rahastatud meetmete majandusaasta aastaaruanded ja iga-aastased tegevusaruanded.

Rahastamisallikad

ELi Aafrika usaldusfondi rahastatakse rahastajate toetustest.

Aruande koostamise alus

Majandusaasta aruannete koostamise õigusraamistik ja tähtpäevad on sätestatud lepingus, millega asutatakse Euroopa Liidu Aafrikas stabiilsuse tagamiseks ning ebaseadusliku rände algpõhjuste ja põgenikega tegelemiseks mõeldud hädaolukorra usaldusfond ja kehtestatakse selle kodukord (edaspidi „usaldusfondi moodustamise kokkulepe“). Usaldusfondi moodustamise kokkuleppe kohaselt tuleb majandusaasta aruanne koostada vastavalt eeskirjadele, mille võtab vastu komisjoni peaarvepidaja (ELi raamatupidamiseeskirjad) ja mis põhinevad rahvusvahelistel avaliku sektori raamatupidamise standarditel (IPSAS).

Peaarvepidaja

Usaldusfondi moodustamise kokkuleppe kohaselt on komisjoni peaarvepidaja ühtlasi usaldusfondi peaarvepidaja.

Majandusaasta aruande sisu

Majandusaasta aruandes käsitletakse ajavahemikku 1. jaanuarist 31. detsembrini ning see sisaldab raamatupidamise aastaaruannet ja eelarve täitmise aruandeid. Kui raamatupidamise aastaaruanne ja seda täiendavad lisad koostatakse tekkepõhise arvestuse alusel, siis eelarve täitmise aruanded põhinevad eeskätt rahaliste vahendite liikumisel.

Esialgsetest aruannetest eelarve täitmisele heakskiidu andmiseni jõudmise protsess

Majandusaasta aruannet auditeerib sõltumatu välisaudiitor. Peaarvepidaja koostatud esialgne majandusaasta aruanne edastatakse järgmise aasta 15. veebruariks tegevjuhtkonnale, kes seejärel edastab selle audiitorühingule, mille üksus on valinud pakkumismenetluse teel. Pärast auditit koostab peaarvepidaja lõpliku majandusaasta aruande ja esitab selle heakskiitmiseks tegevjuhtkonnale.

ELi Aafrika usaldusfondi majandusaasta aruanne on konsolideeritud Euroopa Arengufondi majandusaasta aruandesse.

Tähtsaimad sündmused tegevustasandil

Eelarveaastal saavutatud tulemused

Kooskõlas lepinguperioodi lõppemisega 31. detsembril 2021 ei ole alates 2022. aasta jaanuarist rahastatud ELi Aafrika usaldusfondist uusi finantskohustusi ega eelarvelisi lisatoetusi. Lepinguid saab sõlmida üksnes finantskohustuste kohta, mis on seotud sellise haldustegevusega nagu auditeerimine, hindamine, seire ja teavitustegevus. ELi Aafrika usaldusfondi programmide rakendamine jätkub kuni 2025. aasta lõpuni.

2023. aasta jooksul tõendas ELi Aafrika usaldusfond järjekordselt, et tegemist on kiire ja tõhusa rakendusvahendiga, mis hõlbustab poliitikadialoogi Aafrika partnerriikidega, järgides innovaatilisi lähenemisviise ja andes käegakatsutavaid tulemusi kõigis kolmes piirkonnas (Saheli ja Tšaadi järve piirkond, Aafrika Sarve piirkond ja Põhja-Aafrika piirkond).

Aafrika Sarve piirkonnas avaldasid 2023. aastal endiselt mõju kliimamuutuste tagajärjed. Tõsised üleujutused Somaalias, Keenias, Etioopias ja Lõuna-Sudaanis põhjustasid kümnete inimeste hukkumise ja üle kahe miljoni inimese sundrände, samal ajal kui kogu piirkonnas süvenes toiduga kindlustamatuse kriis. Majanduslikud, sotsiaalsed ja julgeolekuprobleemid on suured ja lahendamata ning kogu piirkonda on mõjutanud 2023. aasta aprillis Sudaanis puhkenud relvakonflikt. Selle tulemusena on Sudaanist saanud riik, kus on maailma suurim põgenike arv ja suurim laste sundümberasustamise kriis, nagu on märkinud ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet. Sellegipoolest näib julgeolekuolukord Somaalias olevat veidi paranenud ning Keenia ja Djibout jätkavad praegustest probleemidest hoolimata liikumist stabiilsuse suunas.

ELi usaldusfondi teatel oli selles keerulises olukorras 2023. aasta esimesel poolaastal antud toitumisalane abi suurim alates ELi usaldusfondi tegevuse algusest Aafrika Sarve piirkonnas. Esimese kuue kuu jooksul on ELi usaldusfondist toitumisalast abi saanud 433 728 inimest, st 15 % kõigist seni abi saanud inimestest (2 833 594 inimest). See tulemus saavutati Sudaanis eelkõige mikrotoitaineid sisaldava pulbri jagamisega alla viieaastastele lastele ja koolitoidu kaudu.

Samuti on ELi usaldusfondi teatel suurim nende rändajate, pagulaste, tagasipöördujate ja sisepõgenike arv, keda on sel poolaastal abistatud või kaitstud (peamiselt Sudaani puhul): 103 436 inimest seni toetatud 198 826 inimesest.

ELi usaldusfond on toetanud ka piirkonna stabiliseerimis- ja rahutagamispüüdlusi: 2023. aasta esimesel poolaastal sai suutlikkuse suurendamise tegevustest rahu, julgeoleku ja juhtimisega seotud oskuste vallas kasu kokku 65 369 riiklike ja muude osalejate töötajat, sealhulgas 2 392 uut toetusesaajat. Selle aasta enamik edusamme on tehtud Etioopia Gambella piirkonnas ja Lõuna-Sudaanis.

Saheli ja Tšaadi järve piirkonnas esines 2023. aastal arvukalt majandus- ja humanitaarprobleeme, nagu inflatsioon, aeglustunud majanduskasv, võlaprobleemid, toidukriis, sundümberasustamine, ränne, julgeolekukriis ja vägivald.

Et toetada töökohtade loomist piirkonnas, kasutas ELi usaldusfond peamise lähenemisviisina investeerimist inimkapitali. 2023. aasta esimeses pooles loodi või toetati ELi usaldusfondi rahastatud programmidega 11 087 töökohta, enamik neist Nigeris, Guineas ja Senegalis. Tööviljakuse suurendamise oluline tegur on tehniline ning kutseharidus ja -õpe ja oskuste arendamine, millest sai kasu 23 266 inimest.

2023. aasta esimesel poolaastal rahastati ELi usaldusfondist ka tegevusi, mille eesmärk oli suurendada teadlikkust ebaseadusliku rändega seotud riskidest ning millega jõuti 2 943 412 inimeseni. ELi usaldusfondist toetati 420 vabatahtlikku tagasipöördumist ja 509 tagasipöörduva rändaja taasintegreerimist. Alates ELi usaldusfondi käivitamisest on Saheli ja Tšaadi järve piirkonnas 73 215 tagasipöörduvat rändajat saanud vabatahtliku tagasipöördumise abi ja 91 642 taasintegreerimisabi.

2023. aasta esimeses pooles, kui olukord oli väga pingeline ja julgeolekukriis piirkonnas süvenes, toetati kogu Saheli ja Tšaadi järve piirkonnas ELi usaldusfondi rahastatud programmide raames 11 520 inimest juhtimise, konfliktide ennetamise ja inimõiguste alase koolitusega. Poolaasta üks märkimisväärseid saavutusi oli 8 823 inimese koolitamine Malis, et toetada referendumiprotsessi, mille tulemusel võeti juunis vastu uus põhiseadus. Lisaks osales 1 397 417 inimest konfliktide ennetamise ja inimõigustega seotud tegevustes. Samuti anti juhtimise ja julgeoleku tugevdamiseks ELi usaldusfondi rahastatud programmide raames tsiviilinstitutsioonidele ja julgeolekujõududele 10 034 ühikut varustust.

2023. aastal avaldasid endiselt mõju Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja tagajärjed, ent samal ajal tekkis mitu Põhja-Aafrika riike ja nende naabreid, sealhulgas Sudaani, Nigerit ja viimati Palestiina alasid mõjutavat ettenägematut kriisi, mis tõid piirkonnas kaasa jätkuva poliitilise ja majandusliku surutise ning täiendavad pinged ja rändevood. 2023. aastal suurenes ebaseaduslike piiriületuste arv Vahemere keskosa rändeteel Tuneesiast ja Liibüast Itaaliasse ja Maltasse 50 % võrreldes 2022. aastaga (kokku saabus 157 951 inimest). 2023. aastal oli peamine lähteriik, kust Itaaliasse (ja ELi) tuldi, endiselt Tuneesia, millele järgneb Liibüa. 2023. aastal moodustasid Itaaliasse saabunutest arvukaima rühma Guineast ja Tuneesiast pärit rändajad (kummastki riigist saabus üle 17 000 inimese), järgmisel kohal olid Côte d'Ivoire'ist ja Bangladeshist pärit rändajad. Samamoodi on surve Vahemere lääneosa ja Atlandi rändeteedele eelmise aasta sama perioodiga võrreldes olulisel määral suurenenud: kokku saabus 56 039 inimest (95 % kasv võrreldes 2022. aastaga).

Eelarve ja eelarve täitmine

Kooskõlas lepinguperioodi lõppemisega 31. detsembril 2021 ei viidud 2023. aastal üheski ELi Aafrika usaldusfondiga hõlmatud kolmes piirkonnas läbi uusi programme ega antud uusi eelarvelisi lisatoetusi. Alates ELi Aafrika usaldusfondi tegevuse alustamisest on tegevus- ja halduskuludeks võetud kulukohustusi kokku 5 053,27 miljoni euro ulatuses. Alates ELi Aafrika usaldusfondi loomisest on heakskiidetud rakenduskavadega seoses antud Aafrika Sarve piirkonnale 1 810 miljonit eurot, Saheli ja Tšaadi järve piirkonnale 2 217,8 miljonit eurot ning Põhja-Aafrika piirkonnale 907,3 miljonit eurot.

2023. aastal sõlmiti 28 uut lepingut kogusummas 5,08 miljonit eurot. Need lepingud olid seotud ainult haldustegevusega (auditeerimine, hindamine, teabevahetus, seire), sest alates 2021. aasta 31. detsembrist ei saa rakenduskavasid ega põhitegevust enam rahastada.

2023. aastal moodustasid maksed 332,4 miljonit eurot, mis on 110 miljoni euro võrra vähem kui 2022. aastal (442 miljonit eurot). 2023. aastal on maksed väiksemad, sest mitme projekti rakendamisperiood jõuab lõpule.

Tegevuse mõju raamatupidamise aastaaruandes

Raamatupidamise aastaaruandes ilmneb eespool nimetatud tegevuse mõju kõige selgemini järgmises.

— **Eelmaksed** vähenesid 122 362 000 euro võrra tulenevalt usaldusfondi tegevuse lõpetamisest ja sellest tingitud uute lepingute arvu vähenemisest: 2023. aastal sõlmiti ainult 28 lepingut, mis olid seotud haldustegevusega – auditeerimise, hindamise, teavitamise ja seirega – ning mille väärtus oli 5,08 miljonit eurot.

— **Finantskohustised** vähenesid 70 236 000 euro võrra, peamiselt tulenevalt asjaolust, et aasta jooksul sissemakstud osamaksud olid väiksemad kui rahastajate vahel jaotatud netokulud.

— **Tegevuskulud** vähenesid 203 251 000 euro võrra tulenevalt usaldusfondi tegevuse lõpetamisest, mille tõttu vähenes avatud lepingute arv ja seega vähenesid ka kulud.

BILANSS

(tuhandetes eurodes)

		31.12.2023	31.12.2022
PÕHIVARA			
Finantsvarad		*3 949*	*1 943*
Eelmaksed		*18 254*	*14 927*
		22 204	**16 870**
KÄIBEVARA			
Eelmaksed		*178 366*	*304 055*

(tuhandetes eurodes)

		31.12.2023	31.12.2022
Kaubanduslikud nõuded ja mittekaubanduslikud sissenõutavad summad		*22 396*	*35 914*
Raha ja raha ekvivalendid		*177 553*	*157 587*
		378 315	**497 556**
VARAD KOKKU		**400 519**	**514 426**
PIKAAJALISED KOHUSTISED			
Finantskohustised		*(264 555)*	*(334 791)*
		(264 555)	**(334 791)**
LÜHIAJALISED KOHUSTISED			
Võlgnevused		*(14 261)*	*(30 975)*
Viitvõlad		*(121 704)*	*(148 660)*
		(135 965)	**(179 635)**
KOHUSTISED KOKKU		**(400 519)**	**(514 426)**
NETOVARA		–	–

TULEMIARUANNE

(tuhandetes eurodes)

		2023	2022
TULUD			
Mittekaubanduslikest tehingutest saadud tulud			
Tulu annetustest		*408 274*	*605 739*
Kulude sissenõudmine		*179*	*754*
		408 453	**606 493**
Kaubanduslikest tehingutest saadud tulud			
Finantstulud		*4 865*	*251*
Muu kaubanduslik tulu		*13 446*	*18 902*
		18 311	**19 152**
Tulud kokku		**426 764**	**625 645**
KULUD			
Tegevuskulud		*(387 294)*	*(590 545)*
Finantskulud		*(434)*	*(643)*
Muud kulud		*(39 036)*	*(34 457)*
Kulud kokku		**(426 764)**	**(625 645)**
EELARVEAASTA TULEM		–	–

RAHAVOOGUDE ARUANNE

(tuhandetes eurodes)

	2023	2022
Eelarveaasta tulem	–	–
Põhitegevus		
Eelmaksete (suurenemine)/vähenemine	*122 362*	*173 980*
Kaubanduslikest tehingutest tekkinud nõuete ja mittekaubanduslike tehingute sissenõutavate summade (suurenemine)/vähenemine	*13 517*	*9 425*
Finantskohustiste suurenemine/(vähenemine)	*(70 236)*	*(190 739)*
Võlgnevuste suurenemine/(vähenemine)	*(16 715)*	*(22 168)*
Viitvõlgade suurenemine/(vähenemine)	*(26 956)*	*9 272*
Investeerimistegevus		
Õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavate finantsvarade (suurenemine)/vähenemine (mitte-tuletisinstrumendid	*(2 007)*	*(1 943)*
NETORAHAVOOD	**19 966**	**(22 172)**
Raha ja raha ekvivalentide netosumma suurenemine/(vähenemine)	*19 966*	*(22 172)*
Raha ja raha ekvivalendid eelarveaasta alguse seisuga	*157 587*	*179 759*
Raha ja raha ekvivalendid eelarveaasta lõpu seisuga	*177 553*	*157 587*

EAFi JA ELi USALDUSFONDIDE KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE ([14])

([14]) Tuleb märkida, et arvude miljonitesse eurodesse ümardamise tõttu võib mõnes tabelis esitatud finantsandmete liitmisel saadav summa erineda tabelites esitatud kogusummast.

KONSOLIDEERITUD BILANSS

(miljonites eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
PÕHIVARA		
Finantsvarad	*91*	*69*
Eelmaksed	*592*	*503*
Kaubanduslikud nõuded	*5*	*7*
	689	**580**
KÄIBEVARA		
Finantsvarad	*3*	*3*
Eelmaksed	*1 137*	*1 711*
Kaubanduslikud nõuded ja mittekaubanduslikud sissenõutavad summad	*50*	*66*
Raha ja raha ekvivalendid	*807*	*1 189*
	1 997	**2 970**
VARAD KOKKU	**2 686**	**3 550**
PIKAAJALISED KOHUSTISED		
Finantskohustised	*(85)*	*(101)*
	(85)	**(101)**
LÜHIAJALISED KOHUSTISED		
Võlgnevused	*(406)*	*(462)*
Viitvõlad ja ettemakstud tulu	*(1 110)*	*(1 282)*
	(1 516)	**(1 744)**
KOHUSTISED KOKKU	**(1 600)**	**(1 845)**
NETOVARA	**1 086**	**1 705**
VAHENDID JA RESERVID		
Sissenõutud fondikapital – toimivad EAFid	*54 566*	*65 100*
Suletud EAFidest ülekantud sissenõutud fondikapital	*2 252*	*2 252*
Varasematest aastatest ülekantud tulem	*(53 484)*	*(62 834)*
Eelarveaasta tulem	*(2 249)*	*(2 813)*
NETOVARA	**1 086**	**1 705**

KONSOLIDEERITUD TULEMIARUANNE

(miljonites eurodes)

	2023	2022
TULUD		
Mittekaubanduslikest tehingutest saadud tulud		
Sissenõudmine	*15*	*19*
Tulu usaldusfondide annetustest	*122*	*169*
	136	**188**
Kaubanduslikest tehingutest saadud tulud		
Finantstulud	*14*	*3*
Muud tulud	*56*	*96*
	70	**99**
Tulud kokku	**207**	**287**
KULUD		
Abimeetmed	*(1 870)*	*(2 331)*
Muude üksuste kantud kulud	*(3)*	*(1)*
Usaldusfondide rakenduskulud	*(412)*	*(611)*
Kaasrahastamise kulud	*(8)*	*4*
Finantskulud	*(7)*	*(7)*
Muud kulud	*(157)*	*(155)*
Kulud kokku	**(2 456)**	**(3 100)**
EELARVEAASTA TULEM	**(2 249)**	**(2 813)**

KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE

(miljonites eurodes)

	2023	2022
Eelarveaasta tulem	*(2 249)*	*(2 813)*
Põhitegevus		
Kapitali suurenemine – osamaksud	*1 630*	*2 458*
Usaldusfondide osamaksude (suurenemine)/vähenemine	*–*	*–*
Eelmaksete (suurenemine)/vähenemine	*486*	*414*
Kaubanduslikest tehingutest tekkinud nõuete ja mittekaubanduslike tehingute sissenõutavate summade (suurenemine)/vähenemine	*18*	*16*
Eraldiste suurenemine/(vähenemine)	*2*	*1*
Finantskohustiste suurenemine/(vähenemine)	*(18)*	*(54)*
Võlgnevuste suurenemine/(vähenemine)	*(56)*	*(96)*
Viitvõlgade ja ettemakstud tulu suurenemine/(vähenemine)	*(172)*	*120*

(miljonites eurodes)

	2023	2022
Muud mitterahalised muutused	–	–
Investeerimistegevus		
Müügivalmis finantsvarade (suurenemine)/vähenemine	*(22)*	*(33)*
NETORAHAVOOD	**(382)**	**12**
Raha ja raha ekvivalentide netosumma suurenemine/(vähenemine)	(382)	12
Raha ja raha ekvivalendid eelarveaasta alguse seisuga	1 189	1 177
Raha ja raha ekvivalendid eelarveaasta lõpu seisuga	807	1 189

KONSOLIDEERITUD NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE

(miljonites eurodes)

	Fondikapital – toimivad EAFid (A)	Sissenõudmata vahendid – toimivad EAFid (B)	Sissenõutud fondikapital – toimivad EAFid (C) = (A) – (B)	Kumulatiivsed reservid (D)	Suletud EAFidest ülekantud sissenõutud fondikapital (E)	Netovarad kokku (C) + (D) + (E) + (F)
SALDO SEISUGA 31.12.2021	**72 998**	**10 355**	**62 643**	**(62 834)**	**2 252**	**2 061**
Kapitali suurenemine – osamaksud	*(43)*	*(2 500)*	*2 457*	–	–	*2 457*
Eelarveaasta tulem	–	–	–	*(2 813)*	–	*(2 813)*
SALDO SEISUGA 31.12.2022	**72 955**	**7 855**	**65 100**	**(65 647)**	**2 252**	**1 705**
Kapitali suurenemine – osamaksud	*(185)*	*(1 815)*	*1 630*			*1 630*
Kaheksanda EAFi sulgemine	*(12 164)*		*(12 164)*	*12 164*		–
Eelarveaasta tulem			–	*(2 249)*		*(2 249)*
SALDO SEISUGA 31.12.2023	**60 607**	**6 040**	**54 566**	**(55 733)**	**2 252**	**1 086**

EAFi RAHALISE RAKENDAMISE ARUANNE

SISUKORD

Lk

1. TAUST 72
   1.1. Varasemad EAFid 72
   1.2. 10. ja 11. EAF 73
2. RAHALINE RAKENDAMINE 74
   2.1. Tulem 74
   2.2. Tuluallikad 79
   2.3. Tegevuskulud ja eriprogrammid 79
3. SÕNASTIK 90

1. **TAUST**

1959. aastal käivitatud Euroopa Arengufond on peamine vahend, mille kaudu EL annab arengukoostöö valdkonnas abi Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikidele ning ülemeremaadele ja -territooriumidele (ÜMTd). Fondi põhieesmärk on vaesust vähendada ja see lõppkokkuvõttes kaotada.

EAF on moodustatud liikmesriikide esindajate sisekokkuleppega ja seda haldab eraldi komitee. EAFi vahendid moodustuvad ELi liikmesriikide sihtotstarbelistest osamaksudest; liikmesriigid määravad kindlaks fondile (viie aasta jooksul) eraldatava kogusumma. Lisaks nendele osamaksudele saavad liikmesriigid leppida EAFiga kokku kaasrahastamises või tasuda EAFi vabatahtlikke osamakse. EAFi vahenditest rahastatavate meetmete rahalise rakendamise eest vastutab Euroopa Komisjon. Investeerimisrahastut haldab Euroopa Investeerimispank.

EAFi toimimispõhimõte on mitmeaastane. Iga EAF moodustatakse umbes viieaastaseks perioodiks ja sellel on oma finantsmäärus. Sisekokkulepe, millega luuakse viimane, 11. EAF (2014–2020), jõustus 1. märtsil 2015. Alates 2021. aastast on koostöö AKV riikidega hõlmatud naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendiga (NDICI). EAFist rahastatavate pooleliolevate projektide rahastamine jätkub aga EAFi vastavatel õiguslikel alustel.

Käesolev aruanne on koostatud vastavalt 11. EAFi finantsmääruse ([15]) artiklile 39. Selles esitatakse teavet EAFi tulu- ja kulutoimingute kohta, keskendudes olulistele sündmustele, mis aasta rahalist rakendamist märkimisväärselt mõjutasid.

Kuna varasemate EAFide raames pooleliolev tegevus puudub, ([16]) siis on käesolevas aruandes esitatud andmed ainult 10. ja 11. EAFi kohta.

1.1. **Varasemad EAFid**

KUUES JA SEITSMES EAF

Kuues EAF suleti 2006. aastal ja seitsmes EAF 2008. aastal.

Üheksanda EAFi suhtes kohaldatava sisekokkuleppe artikli 1 lõike 2 punkti b kohaselt on varasemate EAFide vahendite saldod ja vabastatud vahendid paigutatud ümber üheksandasse EAFi.

KAHEKSAS JA ÜHEKSAS EAF

2021. aastal suleti kaheksanda EAFi finants- ja tegevuskulud kogusummas 10 374 miljonit eurot. Komisjon teavitas liikmesriike kaheksanda EAFi sulgemisest teatisega, mis esitati nõukogule 2021. aasta oktoobris.

Kõik kaheksanda EAFi meetmed on lõpetatud, kõik kontrollid on läbi viidud ning kõik lepingud ja finantsotsused on EAFi raamatupidamisaruannetes suletud. Kõik tegevuse lõpetamise ajal veel avatud olnud sissenõudekorraldused nõuti sisse või neist loobuti (v.a kümme sissenõudekorraldust, millest kuue puhul on tegemist kohtuasjadega, mida õigustalitus jälgib). Kooskõlas komisjoni otsusega C(2003) 19044 kanti need sissenõudekorraldused üle üheksanda EAFi alla.

Üheksanda EAFi sulgemine edeneb jõudsalt. Avatud on veel kümme lepingut, millest kuus on seotud meetmetega Lõuna-Sudaanis (nõukogu otsus 2011/315/EL ([17])). Nende kohta tehti otsused pärast üheksanda EAFi aegumisklausli tähtpäeva ja põhimõtteliselt tuleks need sulgeda 2024. aastaks.

([15]) Määrus (EL) 2018/1877.
([16]) Välja arvatud tegevus Lõuna-Sudaanis.
([17]) Nõukogu 23. mai 2011. aasta otsus 2011/315/EL, mis käsitleb üheksandast ja varasematest Euroopa Arengufondidest rahastatavatest projektidest vabanevate rahaliste vahendite eraldamist arengukoostööks Lõuna-Sudaanis (ELT L 142, 28.5.2011, lk 61, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2011/315/oj).

Aastatel 2015–2023 tegi komisjon viis kaheksanda ja üheksanda EAFi assigneeringute tagasimakset kogusummas 1 911,1 miljonit eurot ([18]). 2024. aasta jaanuaris ([19]) maksti liikmesriikide 2024. aasta EAFi osamaksude esimese osa maksmise raames tagasi 7,8 miljoni euro suurune saldo.

1.2. **10. ja 11. EAF**

Euroopa Ühenduse liikmesriigid ning Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riigid (AKV riigid) allkirjastasid AKV-EÜ partnerluslepingu 23. juunil 2000 Cotonous. Leping jõustus 1. aprillil 2003 (sellega loodi üheksas EAF). Cotonou lepingut on muudetud kahel korral: 25. juunil 2005 Luxembourgis allakirjutatud lepinguga (millega loodi 10. EAF) ja 22. juunil 2010 Ouagadougous allakirjutatud lepinguga (millega loodi 11. EAF).

27. novembril 2001 vastu võetud nõukogu otsus 2001/822/EÜ ülemeremaade ja -territooriumide (ÜMTd) assotsieerimise kohta Euroopa Ühendusega (ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus) ([20]) jõustus 2. detsembril 2001. Kõnealust otsust on muudetud 19. märtsil 2007 (nõukogu otsus 2007/249/EÜ ([21])).

2015. aasta märtsis jõustus Euroopa Ühenduse liikmesriikide valitsuste esindajate poolt 2013. aasta augustis vastu võetud sisekokkulepe, mis käsitleb ühenduse abi rahastamist vastavalt mitmeaastasele finantsraamistikule (2014–2020) läbivaadatud Cotonou lepingu alusel.

Cotonou lepingu kohaselt oli 10. EAFi kogueelarve teisel perioodil (2008–2013) 22 682 miljonit eurot. Sellest summast eraldati

— 21 966 miljonit eurot AKV riikidele,

— 286 miljonit eurot ÜMTdele ja

— 430 miljonit eurot komisjonile EAFi programmitöö ja rakendamise kulude toetamiseks.

AKV riikidele ette nähtud summa jaguneb järgmiselt:

— 17 766 miljonit eurot riiklikele ja piirkondlikele sihtprogrammidele,

— 2 700 miljonit eurot AKV riikide siseseks ja piirkondlikuks koostööks ning

— 1 500 miljonit eurot investeerimisrahastutele.

Eelkõige on piirkondlike programmide jaoks ette nähtud suurem osa eelarvest, rõhutades piirkondliku majandusintegratsiooni kui riikliku ja kohaliku arengu peamise raamistiku tähtsust. 10. EAFi raames kehtestati uuendusena iga riigi jaoks nn stiimulsummad.

Cotonou lepingu kohaselt rahastatakse AKV riikidele ja ÜMTdele kolmandal perioodil (2014–2020) antavat ühenduse abi 11. EAFist 30 506 miljoni euroga, millest:

— 29 089 miljonit eurot on eraldatud vastavalt sisekokkuleppe artikli 1 lõike 2 punktile a ja artikli 2 punktile d AKV riikidele; sellest 27 955 miljonit eurot haldab Euroopa Komisjon;

— 364,5 miljonit eurot on eraldatud ÜMTdele vastavalt sisekokkuleppe artikli 1 lõike 2 punktile a ja artikli 3 lõikele 1; sellest 359,5 miljonit eurot haldab Euroopa Komisjon; ning

— 1 052,5 miljonit eurot on eraldatud komisjonile, et rahastada 11. EAFi programmitöö ja vahendite rakendamisega seonduvaid kulusid kooskõlas sisekokkuleppe artikli 1 lõike 2 punktiga a.

([18]) 1 402,57 miljonit eurot üleminekurahastu alusel (nõukogu otsus 2015/0246), 200 miljonit eurot nõukogu otsuse (EL) 2017/1206 alusel, 223 miljonit eurot nõukogu otsuse (EL) 2020/1708 alusel, 43 miljonit eurot nõukogu otsuse (EL) 2021/1941 alusel ja 42,5 miljonit eurot nõukogu otsuse (EL) 2022/2242 alusel.
([19]) Otsus (EL) 2023/2586.
([20]) EÜT L 314, 30.11.2001, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2001/822(1)/oj.
([21]) ELT L 109, 26.4.2007, lk 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2007/249/oj.

2. **RAHALINE RAKENDAMINE**

2.1. **TULEM**

MUUTUSED 10. EAFi ASSIGNEERINGUTES

10. EAF

MUUTUSED ASSIGNEERINGUTES: 31. detsember 2023

ASSIGNEERINGUTE ANALÜÜS MEETMETE LÕIKES

(miljonites eurodes)

MEEDE		ESIALGNE ASSIGNEERING	VAHENDITE KUMULATIIVSE SUMMA SUURENEMINE/ VÄHENEMINE SEISUGA 31. DETSEMBER 2022	VAHENDITE SUURENEMINE VÕI VÄHENEMINE 2023. AASTAL	Lisade punkt	JOOKSVAD ASSIGNEERINGUD
AKV RIIGID	***Kaasrahastamine***	***0***	***202***			***202***
	Liikmesriikide korrapärased osamaksud	***21 326***	***(526)***	***(95)***		***20 705***
	AKV RIIGID KOKKU	**21 326**	**(324)**	**(95)**		**20 907**
ÜMTd	***Liikmesriikide korrapärased osamaksud***	***0***	***240***	***(0)***		***239***
	ÜMTd KOKKU	**0**	**240**	**(0)**		**239**
	10. EAF KOKKU	**21 326**	**(84)**	**(96)**		**21 146**

MUUTUSED 11. EAFi ASSIGNEERINGUTES

11. EAF

MUUTUSED ASSIGNEERINGUTES: 31. detsember 2023

ASSIGNEERINGUTE ANALÜÜS MEETMETE LÕIKES

(miljonites eurodes)

MEEDE		**ESIALGNE ASSIGNEERING**	**VAHENDITE KUMULATIIVSE SUMMA SUURENEMINE/ VÄHENEMINE SEISUGA 31. DETSEMBER 2022**	**VAHENDITE SUURENEMINE VÕI VÄHENEMINE 2023. AASTAL**	**Lisade punkt**	**JOOKSVAD ASSIGNEERINGUD**
AKV RIIGID	***Kaasrahastamine***	***0***	***89***	***0***		***89***
	Komisjonisisene teenustaseme kokkulepe	***0***	***1***			***1***
	Liikmesriikide korrapärased osamaksud	***30 060***	***(822)***	***(74)***		***29 164***
	AKV RIIGID KOKKU	**30 060**	**(732)**			**29 255**
ÜMTd	***Kaasrahastamine***	***0***	***0***			***0***
	Komisjonisisene teenustaseme kokkulepe	***0***	***0***			***0***
	Liikmesriikide korrapärased osamaksud	***0***	***355***	***(4)***		***351***
	ÜMTd KOKKU	**0**	**355**			**351**
	11. EAF KOKKU	30 060	(526)	71		29 605

MUUTUSED 10. EAFi KULUKOHUSTUSTES, ERALDATUD VAHENDITES JA MAKSETES

EAFi KOONDARUANNE SEISUGA 31. DETSEMBER 2023

ABI LIIK

AKV RIIGID + ÜMTd – 10. EAF

(miljonites eurodes)

		ASSIG-NEERIN-GUD	OTSUSED			ERALDATUD VAHENDID			MAKSED		
			KOGU-SUMMA	AAS-TANE	%	KOGU-SUMMA	AAS-TANE	%	KOGU-SUMMA	AAS-TANE	%
		(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
AKV RII-GID	**Liikmesriikide korrapärased osamaksud**										
	Assigneeringud										
	VAHESUMMA: RIIKIDE A-ASSIGNEERINGUD	**12 297**	**12 288**	**(36)**	**100**	**12 264**	**(19)**	**100**	**12 199**	**37**	**99**
	VAHESUMMA: RIIKIDE B-ASSIGNEERINGUD	**1 965**	**1 962**	**(4)**	**100**	**1 961**	**(0)**	**100**	**1 960**	**1**	**100**
	VAHESUMMA: TOIDUGA KINDLUSTATUS	**343**	**484**	0	**141**	**482**	**166**	**100**	**306**	**74**	**64**
	VAHESUMMA: RAKENDUSKULUD JA INTRESSITULUD	**527**	**526**	**(0)**	**100**	**526**	0	**100**	**522**		**99**
	VAHESUMMA: AKV RIIKIDE VAHELISE KOOSTÖÖ ASSIGNEERINGUD	**3 612**	**3 596**	**(22)**	**100**	**3 572**	**23**	**99**	**3 384**	**60**	**95**
	VAHESUMMA: PIIRKONDLIKUD ASSIGNEERINGUD	**1 948**	**1 792**	**(18)**	**92**	**1 768**	**(10)**	**99**	**1 692**	**(2)**	**96**
	Kaasrahastamine										
	Assigneeringud										
	VAHESUMMA: RIIKIDE A-ASSIGNEERINGUD	**185**	**175**	**(3)**	**95**	**175**	**(0)**	**100**	**173**	**1**	**99**
	VAHESUMMA: RAKENDUSKULUD JA INTRESSITULUD	**5**	**5**	**(0)**	**110**	**5**	**(0)**	**100**	**5**	**1**	**100**
	VAHESUMMA: AKV RIIKIDE VAHELISE KOOSTÖÖ ASSIGNEERINGUD	**12**	**11**		**91**	**11**		**100**	**11**		**100**

(miljonites eurodes)

		ASSIG-NEERIN-GUD	OTSUSED			ERALDATUD VAHENDID			MAKSED		
			KOGU-SUMMA	AAS-TANE	%	KOGU-SUMMA	AAS-TANE	%	KOGU-SUMMA	AAS-TANE	%
		(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
	Mittekasutatav reserv										
	VAHESUMMA: KAHEKSANDA JA ÜHEKSANDA EAFi MITTEKASUTATAV RESERV	**14**									
	Liikmesriikide korrapärased osamaksud										
	Assigneeringud										
	VAHESUMMA: RIIKIDE A-ASSIGNEERINGUD	**186**	**186**	0	**100**	**182**	**(1)**	**98**	**172**	**2**	**95**
	VAHESUMMA: RIIKIDE B-ASSIGNEERINGUD	**14**	**14**	0	**100**	**14**		**100**	**14**		**100**
ÜMTd	**VAHESUMMA: RAKENDUSKULUD JA INTRESSITULUD**	**5**	**5**		**100**	**5**		**100**	**5**		**100**
	VAHESUMMA: PIIRKONDLIKUD ASSIGNEERINGUD	**34**	**34**	0	**100**	**34**	**(0)**	**99**	**34**	**(0)**	**100**
	KOKKU: AKV RIIGID + ÜMTd (sh RESERVID) (A+B)	**21 146**	**21 078**	**(84)**	**100**	**20 999**	**158**	**100**	**20 477**	**175**	**98**

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5451/oj

MUUTUSED 11. EAFi KULUKOHUSTUSTES, ERALDATUD VAHENDITES JA MAKSETES

EAFi KOONDARUANNE SEISUGA 31. DETSEMBER 2023

ABI LIIK

AKV RIIGID + ÜMTd – 11. EAF

(miljonites eurodes)

		ASSIG-NEERIN-GUD	OTSUSED			ERALDATUD VAHENDID			MAKSED		
			KOGU-SUMMA	AAS-TANE	%	KOGU-SUMMA	AAS-TANE	%	KOGU-SUMMA	AAS-TANE	%
		(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
AKV RII-GID	**Liikmesriikide korrapärased osamaksud**										
	Assigneeringud										
	VAHESUMMA: RIIKIDE A-ASSIGNEERINGUD	**15 369**	**15 329**	**(92)**	**100**	**14 723**	**311**	**96**	**12 124**	**1 061**	**82**
	VAHESUMMA: RIIKIDE B-ASSIGNEERINGUD	**1 060**	**1 059**	**(0)**	**100**	**1 053**	**13**	**99%**	**1 007**	**27**	**96**
	VAHESUMMA: TOIDUGA KINDLUSTATUS	**112**	**112**	0	**100**	**112**	**91**	**100**	**41**	**37**	**36**
	VAHESUMMA: RAKENDUSKULUD JA INTRESSITULUD	**1 072**	**1 066**	**(1)**	**99**	**1 062**	**(0)**	**100**	**958**	**48**	**90**
	VAHESUMMA: AKV RIIKIDE VAHELISE KOOSTÖÖ ASSIGNEERINGUD	**4 004**	**3 894**	**(13)**	**97**	**3 926**	**104**	**101**	**3 340**	**155**	**85**
	VAHESUMMA: PIIRKONDLIKUD ASSIGNEERINGUD	**7 253**	**7 227**	**(59)**	**100**	**7 090**	**44**	**98**	**5 964**	**512**	**84**
	Kaasrahastamine										
	Assigneeringud										
	VAHESUMMA: RIIKIDE A-ASSIGNEERINGUD	**46**	**45**	**(1)**	**99**	**45**	0	**100**	**40**	**14**	**89**
	VAHESUMMA: RAKENDUSKULUD JA INTRESSITULUD	**4**	**4**		**100**	**4**	0	**100**	**4**	**3**	**100**
	VAHESUMMA: AKV RIIKIDE VAHELISE KOOSTÖÖ ASSIGNEERINGUD	**33**	**33**	0	**100**	**33**	**(0)**	**100**	**28**	**0**	**85**
	VAHESUMMA: PIIRKONDLIKUD ASSIGNEERINGUD	**8**	**6**	0	**75**	**6**	0	**100**	**6**	**2**	**100**
	Mittekasutatav reserv										
	Reservid										

(miljonites eurodes)

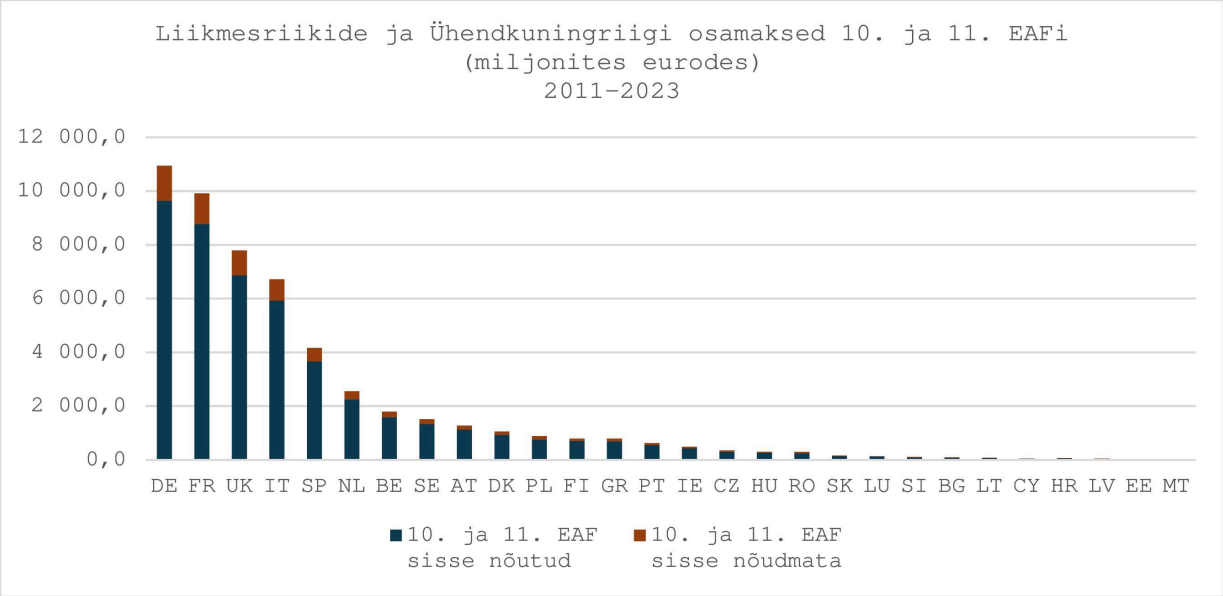
		ASSIG-NEERIN-GUD	OTSUSED			ERALDATUD VAHENDID			MAKSED		
			KOGU-SUMMA	AAS-TANE	%	KOGU-SUMMA	AAS-TANE	%	KOGU-SUMMA	AAS-TANE	%
		(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
	VAHESUMMA: 10. EAFi MITTEKASUTATAV RESERV	**128**									
	VAHESUMMA: 11. EAFi MITTEKASUTATAV RESERV	**167**									
	Komisjonisisene teenustaseme kokkulepe										
	Reservid										
	VAHESUMMA: RIIKIDE A-ASSIGNEERINGUD	**1**	**1**		**52**	**1**		**100**	**1**		**100**
ÜMTd	**Liikmesriikide korrapärased osamaksud**										
	Assigneeringud										
	VAHESUMMA: RIIKIDE A-ASSIGNEERINGUD	**211**	**211**	**(0)**	**100**	**194**	**0**	**92**	**193**	**1**	**100**
	VAHESUMMA: RIIKIDE B-ASSIGNEERINGUD	**12**	**12**	0	**100**	**12**	0	**100**	**12**	**0**	**99**
	VAHESUMMA: ÜLEMINEKURAHASTU	**0**									
	VAHESUMMA: RAKENDUSKULUD JA INTRESSITULUD	**8**	7	**(2)**	**79**	**6**	**(0)**	**96**	**6**	**1**	**94**
	VAHESUMMA: PIIRKONDLIKUD ASSIGNEERINGUD	**102**	**102**	0	**100**	**102**	0	**100**	**69**	**17**	**67**
	Mittekasutatav reserv										
	Reservid										
	VAHESUMMA: 10. EAFi MITTEKASUTATAV RESERV	**15**									
	VAHESUMMA: 11. EAFi MITTEKASUTATAV RESERV	**1**									
	KOKKU: AKV RIIGID + ÜMTd (sh RESERVID) (A+B)	**29 605**	**29 106**	**(168)**	**98**	**28 368**	**562**	**97**	**23 791**	**1 878**	**84**

2.2. TULUALLIKAD

Tuluallikate laad

EAFi peamine tuluallikas on liikmesriikide osamaksud. Kolm korda aastas paluvad Euroopa Komisjon ja Euroopa Investeerimispank liikmesriikidel teha osamaksud EAFi. Igal aastal nõutavate osamaksude summa kajastab aasta jooksul kaetavate maksete summat.

Ülevaade osamaksudest liikmesriikide kaupa

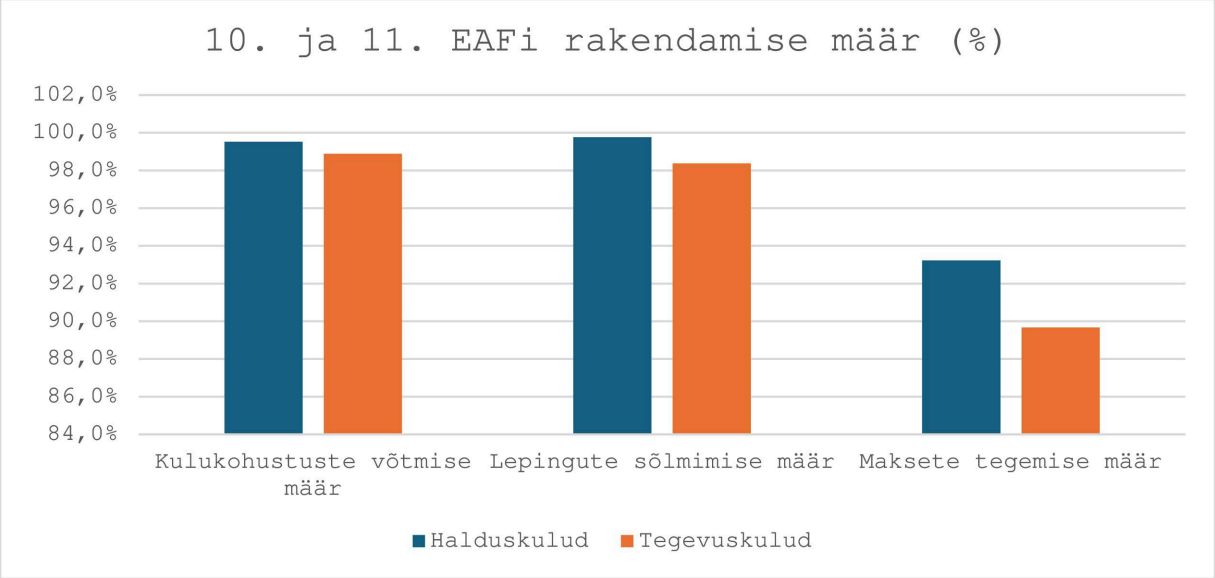
2.3. TEGEVUSKULUD JA ERIPROGRAMMID

Kulude laad

Mitmeaastase finantsraamistiku alusel kasutatavast summast on 3 % eraldatud komisjonile kulude toetamiseks ja 97 % on eraldatud EAFi projektide rakendamiseks. Summad kehtestatakse igas sisekokkuleppes ning neid saab suurendada vabatahtlike osamaksude ja tegevusest saadud tuluga.

Kulukohustuste ja lepingutega seotud ning makstud summade jagunemine kulude laadi kaupa

	ASSIG-NEERIN-GUD	OTSUSED			ERALDATUD VAHENDID			MAKSED		
		KOGU-SUMMA	AAS-TANE	%	KOGU-SUMMA	AAS-TANE	%	KOGU-SUMMA	AAS-TANE	%
	(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
RAKENDUSKULUD JA INTRESSITULUD (10. JA 11. EAF)	**1 620**	**1 612**	**(3)**	**99,5**	**1 608**	(1)	**99,8**	**1 499**	**53**	**93,2**
TEGEVUSE RAKENDAMINE (A + B) (10. JA 11. EAF)	**50 751**	**50 184**	**(252)**	**98,9**	**49 367**	720	**98,4**	**44 268**	**2 053**	**89,7**

10. ja 11. EAFi rakendamise määr (%)
102,0%
100,0%
98,0%
96,0%
94,0%
92,0%
90,0%
88,0%
86,0%
84,0%
Kulukohustuste võtmise määr
Lepingute sõlmimise määr
Maksete tegemise määr
Halduskulud
Tegevuskulud

Kulukohustuste ja lepingutega seotud ning makstud summade jagunemine piirkondade ja riikide kaupa

EAFi KOONDARUANNE 31. DETSEMBRI 2023. AASTA SEISUGA RIIKIDE KAUPA (% ASSIGNEERINGUTEST)								
10. + 11. EAF		10. ja 11. EAF KOKKU (miljonites eurodes)						
2023. aasta kokku		Assigneeringud	Otsused	% assigneeringutest	Eraldatud vahendid	% assigneeringutest	Maksed	% assigneeringutest
	Üld-/haldusassigneeringud/intressid	**1 624**	1 614	99	1 615	99	1 494	92
	Reserv / ei jaotata riikide kaupa	**2 862**	2 553	89	2 553	89	2 553	89
	Kõik AKV riigid	**4 486**	**4 167**	**93**	**4 168**	**93**	**4 047**	**90**
	Angola	**346**	346	100	344	99	300	87
	Benin	**735**	732	100	720	98	679	92
	Botswana	**129**	127	98	126	97	126	97
	Burkina Faso	**1 302**	1 302	100	1 297	100	1 261	97
	Burundi	**569**	567	100	564	99	541	95
	Kamerun	**521**	520	100	519	100	482	93
	Cabo Verde	**145**	145	100	144	100	144	100
AKV RIIGID	**Komoorid**	**78**	77	99	76	98	72	92
	Kongo (Brazzaville)	**163**	163	100	159	98	139	85
	Kongo Demokraatlik Vabariik	**1 409**	1 407	100	1 371	97	1 219	87
	Côte d'Ivoire	**705**	705	100	701	100	676	96
	Djibouti	**181**	181	100	178	98	156	86
	Eritrea	**215**	215	100	215	100	75	35
	Etioopia	**1 604**	1 603	100	1 594	99	1 400	87
	Gabon	**33**	33	99	32	97	30	91
	Gambia	**314**	303	96	301	96	277	88
	Ghana	**787**	786	100	782	99	726	92
	Guinea-Bissau	**186**	186	100	185	100	175	94

EAFi KOONDARUANNE 31. DETSEMBRI 2023. AASTA SEISUGA RIIKIDE KAUPA (% ASSIGNEERINGUTEST)

10. + 11. EAF		10. ja 11. EAF KOKKU (miljonites eurodes)						
2023. aasta kokku		Assigneeringud	Otsused	% assigneeringutest	Eraldatud vahendid	% assigneeringutest	Maksed	% assigneeringutest
	Guinea (Conakry)	**502**	502	100	494	98	434	86
	Mauritius	**82**	82	100	82	100	82	100
	Keenia	**863**	863	100	855	99	753	87
	Lesotho	**250**	249	100	248	99	197	79
	Libeeria	**488**	487	100	443	91	436	89
	Madagaskar	**782**	782	100	730	93	591	76
	Malawi	**1 020**	1 020	100	970	95	883	87
	Mali	**1 423**	1 421	100	1 414	99	1 230	86
	Mauritaania	**344**	344	100	341	99	321	93
	Mosambiik	**1 455**	1 448	100	1 391	96	1 124	77
	Namiibia	**188**	188	100	178	95	169	90
	Niger	**1 275**	1 275	100	1 259	99	1 247	98
	Nigeeria	**1 101**	1 100	100	1 097	100	1 025	93
	Uganda	**989**	989	100	983	99	834	84
	Kesk-Aafrika Vabariik	**610**	610	100	609	100	584	96
	Rwanda	**840**	840	100	831	99	816	97
	São Tomé ja Príncipe	**56**	56	100	54	96	49	88
	Senegal	**663**	663	100	659	99	620	94
	Seišellid	**23**	23	100	23	100	22	98
	Sierra Leone	**662**	659	99	646	98	597	90
	Somaalia	**900**	898	100	895	99	889	99
	Sudaan	**298**	298	100	298	100	298	100

EAFi KOONDARUANNE 31. DETSEMBRI 2023. AASTA SEISUGA RIIKIDE KAUPA (% ASSIGNEERINGUTEST)

10. + 11. EAF		10. ja 11. EAF KOKKU (miljonites eurodes)						
2023. aasta kokku		Assigneeringud	Otsused	% assigneeringutest	Eraldatud vahendid	% assigneeringutest	Maksed	% assigneeringutest
	Lõuna-Sudaan	**91**	91	100	91	100	91	100
	Eswatini (Svaasimaa)	**125**	124	99	122	97	108	86
	Tansaania	**1 172**	1 171	100	1 161	99	1 060	90
	Tšaad	**936**	936	100	902	96	794	85
	Togo	**377**	377	100	375	99	355	94
	Sambia	**830**	830	100	784	94	648	78
	Zimbabwe	**469**	462	99	460	98	453	97
	*** Aafrika kokku**	**28 235**	28 185	100	27 703	98	25 192	89
	Antigua ja Barbuda	**15**	15	100	15	100	15	95
	Barbados	**22**	22	99	22	99	21	94
	Belize	**42**	42	100	41	96	35	83
	Dominica	**41**	41	100	40	98	40	98
	Grenada	**21**	21	100	21	100	20	98
	Guyana	**79**	79	100	77	97	77	97
	Haiti	**1 009**	1 002	99	876	87	773	77
	Jamaica	**236**	236	100	233	99	222	94
	Dominikaani Vabariik	**283**	281	99	280	99	278	98
	Saint Lucia	**32**	32	100	32	100	31	96
	Saint Kitts ja Nevis	**8**	8	100	6	72	6	72
	Saint Vincent ja Grenadiinid	**26**	26	100	26	99	22	84
	Suriname	**27**	27	100	27	99	26	96

EAFi KOONDARUANNE 31. DETSEMBRI 2023. AASTA SEISUGA RIIKIDE KAUPA (% ASSIGNEERINGUTEST)

10. + 11. EAF	10. ja 11. EAF KOKKU (miljonites eurodes)						
2023. aasta kokku	Assigneeringud	Otsused	% assigneeringutest	Eraldatud vahendid	% assigneeringutest	Maksed	% assigneeringutest
Trinidad ja Tobago	**29**	28	99	28	99	24	85
*** Kariibi mere riigid kokku**	**1 870**	1 861	100	1 724	92	1 590	85
Fidži	**48**	48	100	48	99	48	98
Cooki saared	**5**	5	100	5	100	5	100
Saalomoni Saared	**68**	68	100	68	100	61	90
Kiribati	**42**	42	100	41	98	37	87
Marshalli Saared	**17**	17	100	17	100	16	98
Mikroneesia	**23**	23	100	22	97	16	68
Nauru	**4**	4	98	4	98	4	98
Niue	**3**	3	100	3	100	3	100
Belau	**5**	5	100	4	70	4	68
Paapua Uus-Guinea	**239**	239	100	233	97	202	84
Lääne-Samoa	**67**	67	100	67	99	67	99
Ida-Timor	**174**	171	98	169	97	157	90
Tonga	**28**	28	100	28	100	28	100
Tuvalu	**13**	13	100	13	99	13	97
Vanuatu	**55**	55	100	54	99	49	90
*** Vaikse ookeani riigid kokku**	**793**	789	100	776	98	709	89
AKV riikide vahelise koostöö assigneeringud	**8 097**	7 970	98	7 973	98	6 988	86
Portugalikeelsed Aafrika riigid (PALOP)	**60**	60	100	60	99	55	91
Lõuna-Aafrika piirkond (11. EAF)	**137**	135	99	135	99	132	96
Kesk-Aafrika piirkond	**558**	554	99	546	98	422	76

EAFi KOONDARUANNE 31. DETSEMBRI 2023. AASTA SEISUGA RIIKIDE KAUPA (% ASSIGNEERINGUTEST)

10. + 11. EAF		10. ja 11. EAF KOKKU (miljonites eurodes)						
2023. aasta kokku		Assigneeringud	Otsused	% assigneeringutest	Eraldatud vahendid	% assigneeringutest	Maksed	% assigneeringutest
	Ida- ja Lõuna-Aafrika piirkond	**3 092**	3 066	99	2 973	96	2 383	77
	Lääne-Aafrika piirkond	**1 946**	1 943	100	1 917	99	1 613	83
	Kariibi mere piirkond	**539**	538	100	526	98	397	74
AKV RIIGID	**Vaikse ookeani piirkond**	**323**	321	99	299	93	224	69
	Reserv / ei jaotata piirkondade kaupa	**0**	0	0	0	0	0	0
	*** AKV riikide piirkondlik koostöö kokku**	**14 752**	14 587	99	14 429	98	12 213	83
	AKV RIIGID	**50 137**	49 589	99	48 801	97	43 750	87
	Reserv / ei jaotata riikide/territooriumide kaupa	**30**	12	39	11	38	11	36
	Kõik ÜMTd	**30**	12	39	11	38	11	36
	Anguilla	**28**	27	99	27	99	27	99
	Falklandi saared	**10**	10	100	10	100	10	100
	Pitcairn	**5**	5	100	5	100	5	100
ÜMTd	**Turksi ja Caicose saared**	**32**	32	100	32	100	32	100
	Briti Neitsisaared	**2**	2	100	2	98	2	93
	Montserrat	**33**	33	100	33	100	33	100
	Saint Helena	**38**	38	100	38	100	38	100
	*** Briti ÜMTd kokku**	**147**	146	100	146	100	146	100
	Hollandi Antillid	**40**	40	100	23	56	20	51
	Hollandi Antillid – Bonaire	**4**	4	100	4	98	2	56
	Hollandi Antillid – Saba	**3**	3	100	3	100	3	100

EAFi KOONDARUANNE 31. DETSEMBRI 2023. AASTA SEISUGA RIIKIDE KAUPA (% ASSIGNEERINGUTEST)								
10. + 11. EAF		10. ja 11. EAF KOKKU (miljonites eurodes)						
2023. aasta kokku		Assigneerin-gud	Otsused	% assigneeringu-test	Eraldatud vahendid	% assigneeringu-test	Maksed	% assigneeringutest
	Hollandi Antillid – Sint-Eustatius	**2**	2	100	2	100	2	100
	Aruba	**21**	21	100	21	99	21	96
	Sint-Maarten	**14**	14	100	8	55	5	33
	*** Madalmaade ÜMTd kokku**	**85**	85	100	61	72	54	63
	Wallis ja Futuna	**39**	39	100	37	95	29	75
	Mayotte	**29**	29	100	29	100	29	100
	Uus-Kaledoonia	**50**	50	100	50	100	50	100
	Prantsuse Polüneesia	**51**	51	100	49	97	49	97
	Saint-Pierre ja Miquelon	**47**	47	100	47	100	47	100
	*** Prantsusmaa ÜMTd kokku**	**215**	215	100	212	98	204	95
	Piirkond	**137**	137	100	136	99	103	75
	*** ÜMTde piirkondlik koostöö kokku**	**137**	137	100	136	99	103	75
	ÜMTd	**614**	595	97	566	92	517	84
KOKKU: AKV RIIGID + ÜMTd		**50 751**	50 184	99	49 367	97	44 268	87

11. EAFi kulukohustuste ja lepingutega seotud ning makstud summade jagunemine kuluvaldkondade kaupa

11. EAFi kulukohustuste ja lepingutega seotud ning makstud summade jagunemine kuluvaldkondade kaupa (OECD arenguabi komitee sektorikoodid) [1]

(miljonites eurodes)

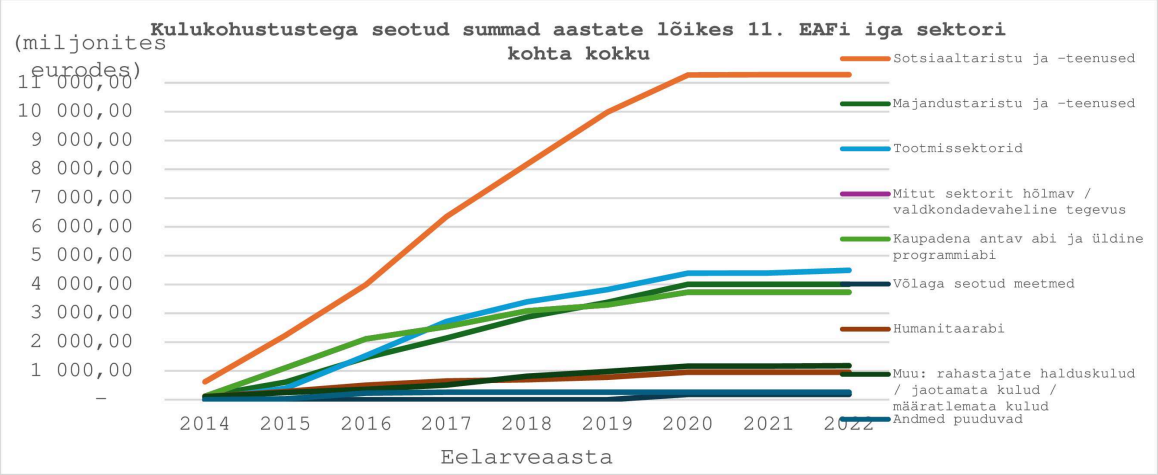
Sektor	Kulukohustustega seotud	Lepingutega seotud	Makstud
Sotsiaaltaristu ja -teenused			
110 – Haridus	1 192,46	1 132,83	995,48
120 – Tervishoid	2 131,40	2 510,72	2 263,73
130 – Rahvastikupoliitika ja -programmid ning reproduktiivtervis	352,44	50,31	35,95
140 – Vesi ja kanalisatsioon	788,50	848,83	547,53
150 – Valitsus ja kodanikuühiskond	5 826,37	6 047,02	5 540,34
160 – Muu sotsiaaltaristu ja -teenused	996,71	1 385,46	1 611,09
Sotsiaaltaristu ja -teenused KOKKU	11 287,88	11 975,17	10 994,13
Majandustaristu ja -teenused			
210 – Veondus ja ladustamine	1 425,48	2 055,09	1 083,29
220 – Side	140,96	146,96	114,64
230 – Energeetika	2 015,13	1 943,06	1 220,76
240 – Pangandus- ja finantsteenused	82,03	129,29	83,97
250 – Ettevõtlus- ja muud teenused	343,43	324,93	223,51
Majandustaristu ja -teenused KOKKU	4 007,01	4 599,33	2 726,17
Tootmissektorid			
310 – Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	3 344,16	3 105,92	2 351,62
320 – Tööstus, maavarad ja kaevandamine, ehitus	641,59	492,66	297,21
330 – Kaubandus ja turism	507,49	436,11	272,06
Tootmissektorid KOKKU	4 493,24	4 034,69	2 920,88
Mitut sektorit hõlmav / valdkondadevaheline tegevus			
410 – Üldine keskkonnakaitse	989,82	841,85	658,36
430 – Muu mitut sektorit hõlmav tegevus	3 886,22	2 610,66	1 685,71
Mitut sektorit hõlmav / valdkondadevaheline tegevus KOKKU	4 876,04	3 452,51	2 344,07
Kaupadena antav abi ja üldine programmiabi			
510 – Üldine eelarvetoetus	3 116,32	3 165,05	2 480,30
520 – Toiduabi arenguabi raames	617,50	391,67	367,06
Kaupadena antav abi ja üldine programmiabi KOKKU	3 733,82	3 556,73	2 847,36

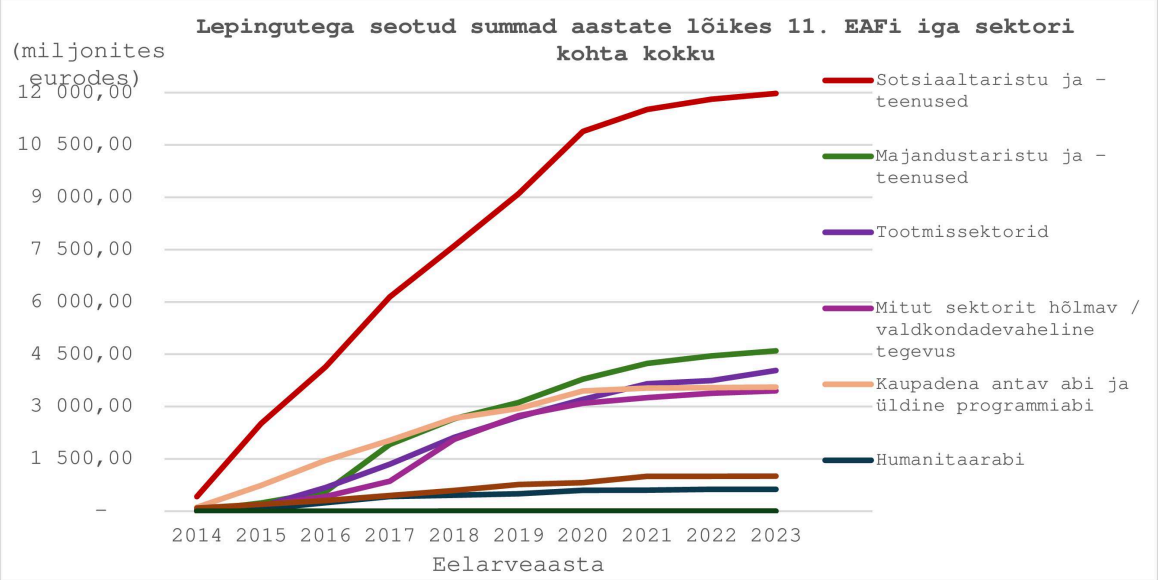
(miljonites eurodes)

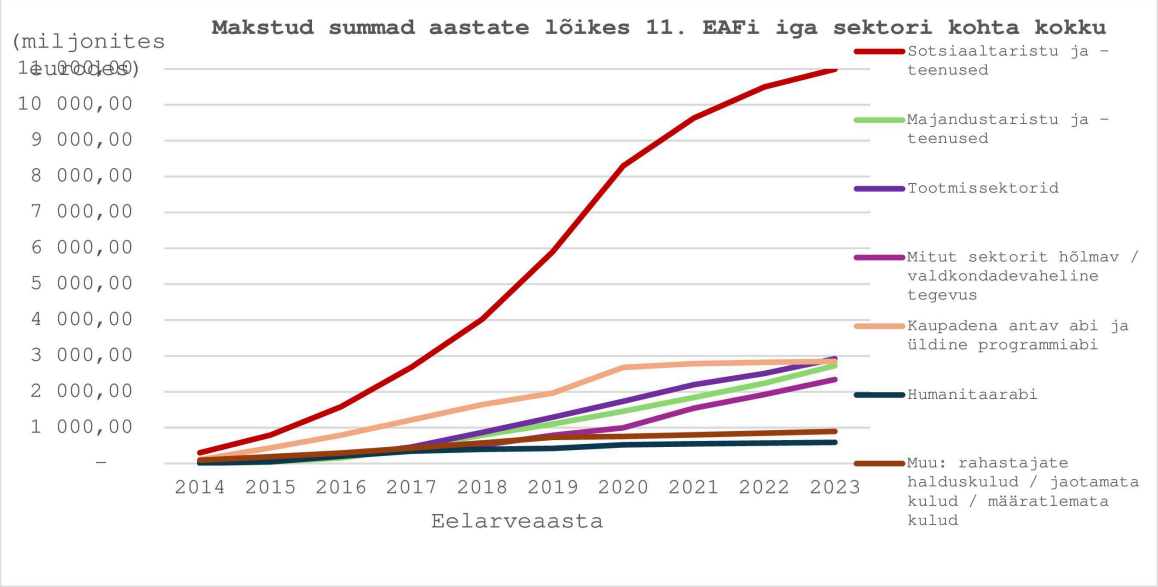
Sektor	Kulukohustustega seotud	Lepingutega seotud	Makstud
Võlaga seotud meetmed			
600 – Võlaga seotud meetmed	183,00	183,00	183,00
Võlaga seotud meetmed KOKKU	183,00	183,00	183,00
Humanitaarabi			
720 – Hädaolukordadele reageerimine	746,19	452,54	451,93
730 – Ülesehitusabi ja taastamine	137,83	65,05	42,29
740 – Katastroofideks valmisolek	72,79	110,05	93,41
Humanitaarabi KOKKU	956,81	627,64	587,63
Rahastajate halduskulud / jaotamata kulud / määratlemata kulud			
910 – Rahastajate halduskulud	995,52	948,63	857,45
998 – Jaotamata kulud / määratlemata kulud	183,74	56,05	38,45
Andmed puuduvad	260,50	1,64	1,21
Rahastajate halduskulud / jaotamata kulud / määratlemata kulud KOKKU	1 439,76	1 006,32	897,11
11. EAF KOKKU	**30 977,56**	**29 435,38**	**23 500,34**

([1]) Brutosummad (st summad ei hõlma vabastatud vahendeid ega sissenõudekorraldusi).
Veergude „Kulukohustustega seotud“, „Lepingutega seotud“ ja „Makstud“ summad on esitatud värvikoodidega kaalutuna.

Muutused 11. EAFi kulukohustuste ja lepingutega seotud ning makstud summades kuluvaldkondade kaupa

3. SÕNASTIK

Assigneeringud

Eelarve rahastamine.

Assigneeringute tühistamine

Assigneeringud, mida ei ole eelarveaasta lõpuks kasutatud ja mida ei saa üle kanda, tühistatakse.

Assigneeringute ülekandmine

Erand aastasuse põhimõttest, kui assigneeringud, mida asjaomasel eelarveaastal kasutada ei saanud, kantakse erandkorras üle kasutamiseks järgmisel aastal.

Eelarve täitmine

Eelarvevahendite kasutamine kulu- ja tulutoimingute kaudu.

Eelarve täitmise tulemus

Saadud tulude ja väljamakstud summade vahe, sh ülekandmistest, tühistamistest ja vahetuskursierinevustest tulenevad korrigeerimised.

Ametite puhul tuleb sellele vahele vastav summa rahastamisasutusele tagasi maksta.

Eelarveaasta tulem

Kulude ja tulude mõju bilansile vastavalt tekkepõhise arvestuse põhimõtetele.

Eelarveline kulukohustus

Toiming, millega vastutav eelarvevahendite käsutaja broneerib juriidiliste kohustuste täitmiseks tehtavate edaspidiste maksete jaoks vajalikud eelarveassigneeringud.

Eelarvepunkt/eelarverida/eelarveposition

Tulud ja kulud on eelarve struktuuris kajastatud eelarvepädevate institutsioonide kehtestatud kohustusliku liigenduse kohaselt, mis kajastab iga punkti sisu ja otstarvet. Eelarverea nimetuses (jaotis, peatükk, artikkel või rida) sisaldub liigendusühiku formaalne kirjeldus.

Haldusassigneeringud

Assigneeringud, millest kaetakse üksuste jooksvad kulud (isikkoosseisule, hoonetele, bürooseadmetele).

Juriidiline kohustus

Toiming, millega eelarvevahendite käsutaja võtab kolmandate isikute ees kohustuse, mille tulemuseks on kulu liidu eelarvele.

Juriidiliste kohustuste levinud vormid on hankelepingud, toetuslepingud ja toetusotsused.

Kindlaksmääratud nõuded

Õigus koguda võlgnikult tulu, mida tunnistatakse sissenõudekorralduse väljastamise teel.

Kulud

Eelarvevahendite kasutamine eri liiki rahastamisallikatest.

Kulukohustusest vabastamine

Toiming, millega vastutav eelarvevahendite käsutaja tühistab täielikult või osaliselt assigneeringute broneeringu, mis on varem eelarvelise kulukohustusega tehtud.

Kulukohustuste assigneeringud

Kulukohustuste assigneeringutest kaetakse jooksval eelarveaastal võetavate juriidiliste kohustuste (lepingud, toetuslepingud või otsused) koguväärtus.

Liigendamata assigneeringud

Assigneeringud, millega täidetakse aastaseid vajadusi ja mille suhtes tuleb seega võtta kulukohustusi eelarveaasta jooksul. Järgmisel aastal saab välja maksta ainult selliseid summasid, mille puhul kehtib automaatne ülekandmine. Kasutamata liigendamata assigneeringud, see tähendab assigneeringud, mille suhtes ei ole aasta jooksul kulukohustusi võetud, tühistatakse (välja arvatud juhul, kui komisjoni otsusega antakse erandkorras luba mitteautomaatseks ülekandmiseks). Liigendamata assigneeringud on halduskulude assigneeringud ning kulukohustuste assigneeringud võrduvad maksete assigneeringutega.

Liigendatud assigneeringud

Liigendatud assigneeringuid kasutatakse mitmeaastaste meetmete rahastamiseks; nendest kaetakse jooksval eelarveaastal rohkem kui ühte eelarveaastat hõlmavate meetmete jaoks võetud juriidiliste kohustuste koguväärtust.

Maksete assigneeringud

Maksete assigneeringutega kaetakse kulud, mis tulenevad jooksval eelarveaastal ja/või eelnevatel eelarveaastatel võetud juriidilistest kohustustest.

Paranduseelarve

Eelarveaasta kestel vastu võetud otsus muuta (suurendada, vähendada, ümber paigutada) jooksva aasta vastuvõetud eelarve erinevaid aspekte.

Eelarves esitatakse nii kulukohustuste (õiguslikult siduvad lubadused anda rahalisi vahendeid) kui ka maksete (vahendite saajatele sularaha maksmine või pangaülekannete tegemine) prognoos. Kulukohustuste ja maksete assigneeringud on sageli erinevad (liigendatud assigneeringud), sest mitmeaastased programmid ja projektid seotakse tavaliselt täielikult kulukohustustega nende kinnitamise aastal, makseid aga tehakse nende rakendamisaja jooksul vastavalt programmide ja projektide edenemisele.

RAL (*Reste à liquider*)

Summa, mis on eelarvelise kulukohustusega seoses teataval hetkel veel maksmata. Vt täitmata kulukohustused.

Sihtotstarbeline tulu

Konkreetsete kuluartiklite rahastamiseks ette nähtud tulu.

Tegevusassigneering

Tegevusassigneeringutega rahastatakse eri poliitikavaldkondi, peamiselt toetuste või hankemenetluste kaudu.

Toetused

Eelarvest antavad rahalised otsetoetused kolmandatest isikutest vahendite saajatele, kes on kaasatud tegevusse, millega aidatakse kaasa liidu poliitika elluviimisele.

Täitmata kulukohustused

Täitmata kulukohustused (pr k „Reste à Liquider“, RAL) on kulukohustuste assigneeringud, mille alusel makseid ei ole veel tehtud. Need tulenevad otseselt mitmeaastaste programmide olemasolust ning kulukohustuste ja maksete assigneeringute lahususest.

Tühistatavad assigneeringud

Kasutamata assigneeringud, mis eelarveaasta lõpus tühistatakse. See tähendab assigneeringust tulenevate kulutamise ja/või kohustiste võtmise volituste täielikku või osalist tühistamist.

Ühisettevõtete (ja EIT) puhul võib nende suhtes kohaldatavate finantseeskirjade kohaselt lisada kõik kasutamata assigneeringud kuni kolme järgmise eelarveaasta tulude ja kulude eelarvestusse (nn „N+3“ reegel). Seega saab ühisettevõtete tühistatavad assigneeringud uuesti kättesaadavaks teha kuni eelarveaastani „N+3“.

Vahetuskursierinevus

Erinevus, mis tekib väljaspool euroala asuvate riikidega tehtavatele tehingutele vahetuskursside kohaldamise või välisvaluutas varade ja kohustiste aruande kuupäeva seisuga ümberhindamise tulemusena.

Vastuvõetud eelarve

Eelarveprojekt võetakse vastu siis, kui eelarvepädevad institutsioonid selle kinnitavad.

Õiguslik alus / alusakt

Seadusandja (tavaliselt nõukogu ja Euroopa Parlamendi) vastuvõetud õigusakt, milles on täpsustatud liidu rahastamisprogrammi eesmärk, assigneeringute eesmärgid, sekkumist käsitlevad eeskirjad, aegumiskuupäev ja asjaomased finantsreeglid ning mis toimib rahastamisprogrammi rakendamise õigusliku alusena.

Ülejääk

Summa, mille võrra tulud ületavad kulusid ja mis tuleb rahastamisasutusele tagastada. Vt eelarve täitmise tulemus.

Ümberpaigutused eelarveridade vahel

Ümberpaigutused eelarveridade vahel on assigneeringute viimine ühelt eelarverealt teisele eelarveaasta jooksul, moodustades erandi eelarve sihtotstarbelisuse põhimõttest.

EUROOPA INVESTEERIMISPANGA HALLATAVATE VAHENDITE RAKENDAMISE AASTAARUANNE

EUROOPA INVESTEERIMISPANK

DIREKTORITE NÕUKOGU

INVESTEERIMISRAHASTU

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

SEISUGA 31. DETSEMBER 2023

1) Sõltumatu audiitori aruanne
2) Finantsseisundi aruanne
3) Kasumi- ja muu koondkasumi aruanne
4) Omakapitali muutuste aruanne
5) Rahavoogude aruanne
6) Raamatupidamise aastaaruande lisad

ORI: EN KONFIDENTSIAALNE

FINANTSSEISUNDI ARUANNE SEISUGA 31. DETSEMBER 2023

(tuhandetes eurodes)

	Lisade punkt	31.12.2023	31.12.2022
VARAD			
Raha ja raha ekvivalendid	5	1 376 824	1 451 970
Nõuded rahastajate vastu	9/16	85 321	85 321
Likviidsed finantsvarad	10	–	73 003
Tuletisfinantsinstrumendid	6	55 765	75 852
Laenud ja ettemaksed	7	1 683 312	1 849 786
Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid	8	820 713	797 341
Muud varad	11	616	950
Varad kokku		**4 022 551**	**4 334 223**
KOHUSTISED JA RAHASTU OMAKAPITAL			
KOHUSTISED			
Ettemakstud tulu	12	48 515	52 417
Siduvate laenuandmiskohustuste eraldised	13	19 038	16 583
Võlad kolmandatele isikutele	14	427 828	190 927
Muud kohustised	15	3 338	2 419
Kohustised kokku		**498 719**	**262 346**
Rahastu omakapital	16/17	**3 523 832**	**4 071 877**
Kohustised ja rahastu omakapital kokku		**4 022 551**	**4 334 223**

KASUMI- JA MUU KOONDKASUMI ARUANNE

31. DETSEMBRIL 2023 LÕPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA

(tuhandetes eurodes)

	Lisade punkt	Alates 1.1.2023 kuni 31.12.2023	Alates 1.1.2022 kuni 31.12.2022
Intressid ja samalaadsed tulud (*)	19	148 336	93 786
Intressid ja samalaadsed kulud	19	–	– 5 479
Intressid ja samalaadsed tulud (neto)		**148 336**	**88 307**
Tulud teenus- ja vahendustasudest	20	25	511
Kulud teenus- ja vahendustasudest	20	– 62	– 761
Tulud teenus- ja vahendustasudest (neto)		**– 37**	**– 250**

(tuhandetes eurodes)

	Lisade punkt	Alates 1.1.2023 kuni 31.12.2023	Alates 1.1.2022 kuni 31.12.2022
Tuletisfinantsinstrumentide õiglase väärtuse muutumine	6	– 20 087	94 680
Netotulu aktsiatelt ja muudelt muutuvtuluga väärtpaberitelt	21	– 8 457	24 432
Netotulu laenudelt ja ettemaksetelt (mida kajastatakse õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande)	7	– 8 932	– 3 080
Valuutakursside muutustest tulenev netotulu	22	– 67 885	– 140 104
Netotulu finantstehingutest		**– 105 361**	**– 24 072**
Laenude ja ettemaksete väärtuse languse muutus pärast tühistamiste mahaarvamist	7.2	9 055	8 562
Siduvate laenuandmiskohustuste eraldiste muutus pärast tühistamiste mahaarvamist	13	– 2 470	20
Üldhalduskulud	23	– 29 655	– 33 628
Majandusaasta kasum		**19 868**	**38 939**
Majandusaasta koondkasum kokku		**19 868**	**38 939**

(*) 31. detsembril 2023 lõppenud majandusaasta puhul hõlmavad intressid ja samalaadsed tulud 118,5 miljonit eurot (2022. aastal 85,8 miljonit eurot), mis on arvutatud tegeliku intressimäära meetodi kohaselt amortiseeritud väärtuses hoitavatelt varadelt.

OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE

31. DETSEMBRIL 2023 LÕPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA

(tuhandetes eurodes)

	Lisade punkt	Sissenõutud osamaksud	Väljamakstud osamaksud	Jaotamata kasum	Kokku
Seisuga 1. jaanuar 2023		**3 701 695**	–	**370 182**	**4 071 877**
Majandusaasta jooksul sissenõutud liikmesriikide osamaksud	16	20 000	–	–	**20 000**
Majandusaasta jooksul välja makstud liikmesriikide osamaksud	17	–	– 587 913	–	**– 587 913**
2023. majandusaasta kasum		–	–	19 868	**19 868**
Rahastu omakapitali muutused		**20 000**	**– 587 913**	**19 868**	**– 548 045**
Seisuga 31. detsember 2023		**3 721 695**	**– 587 913**	**390 050**	**3 523 832**

		Sissenõutud osamaksud	Väljamakstud osamaksud	Jaotamata kasum	Kokku
Seisuga 1. jaanuar 2022		**3 471 695**	–	**331 243**	**3 802 938**
Majandusaasta jooksul sissenõutud liikmesriikide osamaksud		230 000	–	–	**230 000**
2022. majandusaasta kasum		–	–	38 939	**38 939**
Rahastu omakapitali muutused		**230 000**	–	**38 939**	**268 939**
Seisuga 31. detsember 2022		**3 701 695**	–	**370 182**	**4 071 877**

RAHAVOOGUDE ARUANNE

31. DETSEMBRIL 2023 LÕPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA

(tuhandetes eurodes)

	Lisade punkt	Alates 1.1.2023 kuni 31.12.2023	Alates 1.1.2022 kuni 31.12.2022
PÕHITEGEVUS			
Majandusaasta kasum		**19 868**	**38 939**
Korrigeerimised:			
Netotulu aktsiatelt ja muudelt muutuvtuluga väärtpaberitelt	8	15 142	– 9 271
Laenude ja ettemaksete väärtuse languse muutus pärast tühistamiste mahaarvamist	7,2	– 9 055	– 8 562
Netotulu laenudelt ja ettemaksetelt (mida kajastatakse õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande)	7	8 932	3 080
Laenudelt ja ettemaksetelt kogunenud intressitulu ja amortiseeritud väärtuse muutus		708	2 291
Siduvate laenuandmiskohustuste eraldiste netomuutus pärast tühistamiste mahaarvamist		2 455	– 19
Tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutumine		20 087	– 94 680
Likviidsetelt finantsvaradelt kogunenud intressitulu ja amortiseeritud väärtuse muutus	10	– 248	321
Ettemakstud tulu muutus		– 3 902	3 985
Vahetuskursi muutuste mõju laenudele	7,1	86 765	– 53 747
Vahetuskursi muutuste mõju aktsiatele ja muudele muutuvtuluga väärtpaberitele	8	30 026	– 25 463
Vahetuskursi muutuste mõju hoitavale rahale		– 8 031	– 12 006
Kasum/(kahjum) põhitegevusest enne põhitegevusega seotud varades ja kohustistes toimunud muutuste arvestamist		**162 747**	**– 155 132**
Laenude väljamaksed	7	– 207 237	– 260 493
Laenude tagastamine	7	288 155	458 381

(tuhandetes eurodes)

	Lisade punkt	Alates 1.1.2023 kuni 31.12.2023	Alates 1.1.2022 kuni 31.12.2022
Rahalt ja raha ekvivalentidelt kogunenud intressitulu muutus	5	4 039	1 822
Likviidsete finantsvarade omandamine	10	– 348 523	– 920 290
Likviidsed finantsvarad lõpptähtaegade kaupa	10	421 278	847 608
Aktsiate ja muude muutuvtuluga väärtpaberite väärtuse suurenemine	8	– 101 100	– 139 935
Puhastulu aktsiatelt ja muudelt muutuvtuluga väärtpaberitelt		39 246	90 219
Muude varade väärtuse vähenemine		334	136
Muude kohustiste suurenemine		919	86
Euroopa Investeerimispangale tasutavate summade suurenemine/(vähenemine)		33 951	– 58 093
Netorahavood, (mida kasutatakse) / mis tulenevad põhitegevusest		**293 809**	**– 135 691**
FINANTSEERIMISTEGEVUS			
Liikmesriikidelt saadud osamaksud		79 710	238 450
Seoses intressitoetuste ja tehnilise abiga liikmesriikidelt saadud summad		220 290	61 450
Seoses intressitoetuste ja tehnilise abiga liikmesriikide eest makstud summad		– 77 050	– 60 619
Liikmesriikide nimel välja makstud osamaksud	17	– 587 913	–
Rahavood finantseerimistegevusest (neto)		**– 364 963**	**239 281**
Raha ja raha ekvivalentide netosumma suurenemine		**– 71 154**	**103 590**
Rahavoogude koondaruanne:			
Raha ja raha ekvivalendid eelarveaasta alguse seisuga		**1 450 589**	**1 359 005**
Netorahavood, (mida kasutatakse) / mis tulenevad			
põhitegevusest		293 809	– 135 691
finantseerimistegevusest		– 364 963	239 281
vahetuskursi muutuste mõjust rahale ja raha ekvivalentidele		– 8 031	– 12 006
Raha ja raha ekvivalendid eelarveaasta lõpu seisuga		**1 371 404**	**1 450 589**
Raha ja raha ekvivalendid jagunevad:			
Sularaha	5	146 494	328 079
Tähtajalised hoiused (kogunenud intressideta)	5	625 403	963 004
Kommertsväärtpaberid	5	599 507	159 506
		1 371 404	**1 450 589**

Raamatupidamise aastaaruande lisad 31. detsembri 2023. aasta seisuga

1. Üldine teave

Investeerimisrahastu (edaspidi „rahastu“) on loodud Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani riikide (edaspidi „AKV riigid“) rühma ja Euroopa Liidu ja tema liikmesriikide vahelist koostööd ja arenguabi käsitleva Cotonou lepingu (edaspidi „leping“) raames, mis sõlmiti 23. juunil 2000 ning vaadati läbi 25. juunil 2005 ja 22. juunil 2010.

Rahastu ei ole juriidiline isik. Euroopa Investeerimispank (edaspidi „EIP“ ja „pank“) haldab liikmesriikide („rahastajad“) nimel osamaksusid vastavalt lepingu tingimustele ja korraldab rahastu tegevust.

Lepingu kohane rahastamine toimub ELi liikmesriikide eelarvetest. Rahastu rahastamiseks ja intressitoetuste maksmiseks vajaliku toetuse summad saadakse ELi liikmesriikide osamaksudest mitmeaastase finantsraamistiku raames (esimene finantsprotokoll aastateks 2000–2007 (edaspidi „9. Euroopa Arengufond (EAF)“), teine finantsprotokoll aastateks 2008–2013 (edaspidi „10. EAF“) ja kolmas finantsprotokoll aastateks 2014–2020 (edaspidi „11. EAF“)). EIP-le on tehtud ülesandeks järgmise haldamine:

i) *rahastu, s.o riske kandev käibefond, mille eesmärk on erasektori investeeringute edendamine AKV riikides ning mille maht on 3 685,5 miljonit eurot, millest 48,5 miljonit eurot on eraldatud ülemeremaadele ja -territooriumidele (edaspidi „ÜMTd“);*

ii) intressitoetuste rahastamiseks ettenähtud toetused AKV riikidele summas kuni 1 220,85 miljonit eurot ja ÜMTdele kuni 8,5 miljonit eurot. Neid toetusi saab kuni 15 % ulatuses kasutada projektidega seonduva tehnilise abi rahastamiseks.

23. detsembril 2020 otsustas nõukogu pikendada investeerimisrahastu kulukohustuste võtmise perioodi vähemalt kuue kuu võrra. Pärast seda pikendamist kiitis pank kooskõlas oma volitustega tegevuse heaks kuni 30. juunini 2021 (nõukogu 23. detsembri 2020. aasta otsus (EL) 2020/2233, mis käsitleb AKV riikide investeerimisrahastu raames 9., 10. ja 11. Euroopa Arengufondi rahastamistoimingutest tagasisaadavate vahendite sidumist kulukohustustega ([22])).

EL ja AKV riigid on kokku leppinud üleminekumeetmeid käsitleva otsuse muutmises, et pikendada AKV-ELi partnerluslepingu sätete kohaldamist 31. detsembrini 2023 või kuni uue lepingu jõustumiseni või kuni liidu ja AKV riikide vahelise uue lepingu ajutise kohaldamiseni, olenevalt sellest, mis saabub varem (AKV-ELi suursaadikute komitee otsus nr 2/2019 võtta vastu AKV-ELi partnerluslepingu artikli 95 lõike 4 kohased üleminekumeetmed, mida on järgnevalt muudetud AKV-ELi suursaadikute komitee 26. novembri 2021. aasta otsusega nr 3/2021, AKV-ELi suursaadikute komitee 16. juuni 2022. aasta otsusega nr 970/2022 ja AKV-ELi suursaadikute komitee 25. oktoobri 2023. aasta otsusega nr 2/2023).

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel lähtuti tegevuse jätkuvuse põhimõttest, mille puhul eeldatakse, et rahastust suudetakse lähitulevikus maksta välja kõik mis tahes tegevuse raames tasumisele kuuluvad summad. Rahastu toimimise kestust ei ole kindlaks määratud. 11. EAFi sisekokkulepe kehtib kõnealuse kokkuleppe artikli 14 lõike 3 kohaselt seni, kuni see on vajalik kõikide AKV-ELi partnerluslepingu, ÜMTde assotsieerimise otsuse ja mitmeaastase finantsraamistiku alusel rahastatavate toimingute täielikuks elluviimiseks.

14. juunil 2021 jõustunud naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumenti „Globaalne Euroopa“ käsitleva määrusega (Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/947 ([23])) luuakse peamine õiguslik alus ELi abi andmiseks väljaspool ELi aastatel 2021–2027 ning panga uute institutsiooniliste volituste juhtimine seoses tegevusega väljaspool Euroopa Liitu, sealhulgas AKV piirkonnas. Muu hulgas integreeritakse sellega ELi eelarvesse EAF, mida praegu rahastatakse väljaspool eelarvet. Naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi määrusega tagatakse komisjonile õiguslik alus, et delegeerida EIP-le edaspidi ELi volitusi väljaspool ELi toimuvaks tegevuseks. Samuti tagatakse sellega välisinvesteeringute raamistik liidu koostööks partnerasutustega ELi eelarvest rahastatavate toetuste või tagatiste kaudu.

([22]) ELT L 437, 28.12.2020, lk 188, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/2233/oj.

([23]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/947, millega luuakse naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“, muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsust nr 466/2014/EL ja tunnistatakse see kehtetuks ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2017/1601 ja nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 480/2009 (ELT L 209, 14.6.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj).

Edaspidi võetakse naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi raames kasutusele investeerimisrahastust tagasisaadavad vahendid, ühendades Euroopa Kestliku Arengu Fondi (EFSD+) AKV riikide erasektorile pühendatud komponendi ja usaldusfondi. 15. veebruaril 2023 allkirjastati EIP ja Euroopa Komisjoni vaheline ülekandmisleping (edaspidi „ülekandmisleping"). Selle lepingu eesmärk on rahastu raames tagasisaadavate vahendite ülekandmine nende kättesaadavaks muutumisel kooskõlas otsusega (EL) 2020/2233 (edaspidi „AKV riikide investeerimisrahastu tagasimaksed") ja nõukogu otsusega (EL) 2021/1764 ([24]) (edaspidi „ÜMTde investeerimisrahastu tagasimaksed" ning koos AKV riikide investeerimisrahastu tagasimaksetega „tagasimaksed"). Üksikasjalikum teave on esitatud lisade punktides 2.4.6 ja 17.

Käesolev raamatupidamise aastaaruanne hõlmab ajavahemikku 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini 2023.

Halduskomitee ettepanekul võttis direktorite nõukogu 21. märtsil 2024 raamatupidamise aastaaruande vastu ja andis loa esitada see juhatajate nõukogule, et viimane saaks selle 26. aprilliks 2024 heaks kiita.

2. **Peamised arvestusmeetodid**

2.1. ***Koostamise alus – nõuetele vastavuse kinnitus***

Rahastu raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Euroopa Liidu vastuvõetud rahvusvaheliste finantsaruandlusstandarditega (IFRS). Raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembri 2023. aasta seisuga koosneb finantsseisundi aruandest, kasumi- ja muu koondkasumi aruandest, omakapitali muutuste aruandest, rahavoogude aruandest ja lisadest.

2.2. ***Olulised raamatupidamisalased otsused, eeldused ja hinnangud***

Raamatupidamise aastaaruande koostamiseks tuleb koostada hinnangud ja eeldused, mis mõjutavad aruandes kajastatud tulusid, kulusid, varasid ja kohustisi ning tingimuslike varade ja kohustiste avalikustamist. Hinnangute koostamise lahutamatuks osaks on olemasoleva teabe kasutamine ja kutsealase otsustuse tegemine. Edaspidised tegelikud tulemused võivad sellistest hinnangutest erineda ja erinevused võivad olla raamatupidamise aastaaruande seisukohast olulised. Hinnanguid ja nende aluseks olevaid eeldusi vaadatakse pidevalt läbi. Hinnangulisi korrektsioone kajastatakse edasiulatuvalt.

Otsuseid ja hinnanguid on kõige enam kasutatud järgmistes valdkondades:

— **Finantsinstrumentide õiglane väärtus**

Kui bilansis kajastatud finantsinstrumentide õiglast väärtust ei ole võimalik leida aktiivsete turgude alusel, määratakse see kindlaks, kasutades mitmesuguseid hindamismeetodeid, sh matemaatilisi mudeleid. Mudelites kasutatavad väärtused võetakse võimaluse korral jälgitavatelt turgudelt; kui see aga ei ole teostatav, tuleb õiglase väärtuse kindlaksmääramisel teatavas ulatuses kasutada oma äranägemisel tehtavaid otsuseid. Hinnangud liigitatakse vastavalt nende tasemele õiglase väärtuse hierarhias, mis sõltub hindamismeetodis kasutatud sisenditest. Hindamismeetodid on avaldatud ja neid on kirjeldatud lisade punktides 2.4.2 ja 4.

— **Laenude ja ettemaksete väärtuse langusest tulenev kahjum**

Eeldatava krediidikahju hindamiseks tuleb juhtkonnal teha olulisi otsuseid, eelkõige hinnata väärtuse langusest tuleneva kahjumi kindlaksmääramisel, kui oluliselt on suurenenud krediidirisk alates esmasest kajastamisest, võtta arvesse tulevikku suunatud teavet ning prognoosida tulevaste rahavoogude suurust ja ajastust ning tagatise väärtust. Nende prognooside aluseks on hulk tegureid, mis võivad oluliselt muuta kajastatava krediidikahju allahindluse ajastust ja summat (lisade punkt 2.4.2). Asjakohaseid eeldusi väärtuse languse mõju kohta, mis tuleneb üldisest ebakindlast olukorrast ning 2022. aasta tormilistest sündmustest, mis kandusid edasi 2023. aastasse, on üksikasjalikult kirjeldatud lisade punktides 2.4.2.2 ja 3.2.3.7.

([24]) Nõukogu 5. oktoobri 2021. aasta otsus (EL) 2021/1764 ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta, sealhulgas ühelt poolt Euroopa Liidu ning teiselt poolt Gröönimaa ja Taani Kuningriigi vahelised suhted (otsus ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise kohta) (ELT L 355, 7.10.2021, lk 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/1764/oj).

— **Noteerimata omakapitaliinvesteeringute väärtuse hindamine**

Noteerimata omakapitaliinvesteeringute väärtust hinnatakse tavaliselt ühel järgmistest alustest:

— hiljutised ametlikud turutehingud;

— põhimõtteliselt samasuguse muu instrumendi jooksev õiglane väärtus;

— oodatavad rahavood diskonteerituna jooksvate määrade alusel, mida kohaldatakse sarnaste tingimuste ja riskinäitajatega instrumentide puhul;

— korrigeeritud netovarade meetod või

— muud hindamismudelid.

Rahavoogude ja diskonteerimisel kasutatavate tegurite kindlaksmääramine noteerimata omakapitaliinvesteeringute puhul nõuab olulisi hinnanguid. Rahastu kohandab hindamismeetodeid perioodiliselt ja testib nende asjakohasust, kasutades selleks kas sama instrumendiga tehtud turutehingute jälgitavaid jooksvaid hindasid või muid jälgitavaid turuandmeid.

— **Rahastu osalusega üksuste konsolideerimine**

EIP tegi otsuse, et ükski üksustest, milles tal on osalus, ei ole rahastu kontrolli all. See on tingitud sellest, et kõikides sellistes üksustes kuulub vastutus haldamise, tegevuse juhtimise ja partnerlusasjade eest täisosanikule, fondijuhile või haldusnõukogule, kellel on õigus ja pädevus teha kõik vajalikud toimingud partnerluse ülesannete ja eesmärkide täitmiseks kooskõlas investeerimis- ja tegevuspõhimõtetega.

2.3. ***Muutused arvestusmeetodites***

Kui järgmised muudatused kõrvale jätta, siis on rahastu kõigi käesoleva raamatupidamise aastaaruandega hõlmatud arvestusperioodide suhtes järjepidevalt kohaldanud lisade punktis 2.4 kirjeldatud arvestuspõhimõtteid. Rahastu võttis aasta jooksul vastu järgmised standardimuudatused ja uued standardid.

Rahastu kasutuselevõetud uued ja muudetud standardid

Rahastu raamatupidamise aastaaruande suhtes jõustusid alates 1. jaanuarist 2023 järgmised uued standardid ja kehtivate standardite alljärgnevad muudatused:

— IAS 1 „Finantsaruannete esitamine“ ja IFRSi rakendusjuhendi nr 2 muudatused: „Arvestusmeetodite avalikustamine“;

— IAS 8 „Arvestusmeetodid, arvestushinnangute muutused ja vead“ muudatused: „Arvestushinnangute mõiste“.

Eespool loetletud muudatused ei mõjutanud varasematel perioodide kajastatud summasid ja eelduste kohaselt ei mõjuta need oluliselt praegust perioodi ega tulevasi perioode.

Uued standardid, muudatused ja tõlgendused, mida rahastu ei ole veel kasutusele võtnud

31. detsembri 2023. aasta seisuga olid avaldatud järgmised kehtivate standardite muudatused, mis ei olnud aga 31. detsembril 2023 lõppevate iga-aastaste aruandeperioodide puhul kohustuslikud.

ELi heakskiidetud kehtivate standardite muudatused, mida kohaldatakse 1. jaanuaril 2024 või hiljem algavate aruandeperioodide suhtes:

IAS 1 „Finantsaruannete esitamine“ muudatused: Kohustiste liigitamine lühiajalisteks või pikaajalisteks ja eritingimustega pikaajalised kohustised.

Kehtivate standardite muudatused, mida EL ei ole veel heaks kiitnud:

— IAS 7 „Rahavoogude aruannete esitamine“ ja IFRS 7 „Finantsinstrumendid“ muudatused: rahastamiskokkulepped tarnijatega;

— IAS 21 „Valuutakursside muutuste mõjud“ muudatused: vahetatavuse puudumine;

— IFRS 10 „Konsolideeritud finantsaruanded“ ja IAS 28 „Investeeringud sidus- ja ühisettevõtetesse“ muudatused: varade müügi ja üleandmise tehingud investori ja tema sidus- või ühisettevõtete vahel.

Käesoleva raamatupidamise aastaaruande heakskiitmise kuupäeva seisuga ei olnud rahastu ühtki eespool loetletud standardit ega kehtivate standardite muudatust varakult kasutusele võtnud ning avaldatud ei olnud ühtki kohaldatavat tõlgendust, mida rahastu peaks kummalgi aruandekuupäeval arvesse võtma. Juhtkond eeldab, et kõik asjakohased seisukohad võetakse vastu esimeseks perioodiks, mis algab seisukoha jõustumise kuupäeval või pärast seda, ning et see ei mõjuta oluliselt rahastu raamatupidamise aastaaruandeid.

2.4. ***Kokkuvõte olulistest arvestusmeetoditest***

Finantsseisundi aruandes on varad ja kohustised esitatud likviidsuse järgi kahanevas järjekorras ning käibe- ja põhivaral ei ole vahet tehtud.

2.4.1. Välisvaluuta ümberarvestamine

Rahastu raamatupidamise aastaaruanne esitatakse eurodes, mis on ühtlasi rahastu arvestus- ja aruandlusvaluuta. Kui ei ole teisiti märgitud, on finantsteave esitatud eurodes ja ümardatud lähima tuhandeni.

Välisvaluutatehingud arvestatakse eurodesse ümber tehingu päeval kehtinud vahetuskursi alusel.

Rahalised varad ja kohustised, mis on nomineeritud muudes valuutades kui eurodes, arvestatakse eurodesse ümber finantsseisundi aruande kuupäeval kehtinud vahetuskursi alusel. Ümberarvestamisest tulenevat kasumit või kahjumit kajastatakse kasumi- ja muu koondkasumi aruandes.

Mitterahalised kirjed, mida hinnatakse välisvaluutas soetusmaksumuses, arvestatakse ümber algse tehingu kuupäeval kehtinud vahetuskursi alusel. Mitterahalised kirjed, mida hinnatakse välisvaluutas õiglases väärtuses, arvestatakse ümber õiglase väärtuse kindlaksmääramise kuupäeval kehtinud vahetuskursi alusel.

Vahetuskursierinevused, mis tulenevad tehingute teostamisest vahetuskursi alusel, mis erineb tehingu kuupäeval kehtinud vahetuskursist, ja realiseerimata vahetuskursierinevused, mis tulenevad välisvaluutas nomineeritud tasumata rahalistest varadest ja kohustistest, kajastatakse kasumi- ja muu koondkasumi aruandes.

2.4.2. Finantsvarad (välja arvatud tuletisinstrumendid)

Finantsinstrumendid, mis ei ole tuletisinstrumendid, kajastatakse esmaselt arvelduspäeva seisuga.

Liigitus ja hindamine

Finantsvarad

Esmasel kajastamisel liigitatakse finantsvara amortiseeritud väärtuses või õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks finantsvaraks ja finantskohustis liigitatakse amortiseeritud väärtuses või õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks finantskohustiseks.

IFRS 9 kohaselt algab liigitamine sellest, et otsustatakse, kas finantsvara käsitatakse võla- või omakapitaliinstrumendina. IFRS 9s on osutatud standardile IAS 32 „Finantsinstrumendid: esitamine“.

Võlainstrumendid on instrumendid, mis on vastaspoole seisukohast finantskohustised – laenud ja võlaväärtpaberid, sh struktureeritud (majandus)üksuste, valitsuse või äriühingute emiteeritud võlakirjad, väärtpaberid või sertifikaadid.

Võlainstrument on amortiseeritud väärtuses kajastatav instrument, kui see vastab järgmistele kriteeriumitele ja seda ei liigitata õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks varaks:

— vara hoitakse ärimudelis, mille puhul hoitakse varasid lepingupõhiste rahavoogude kogumiseks, ning

— finantsvara lepingutingimustest tulenevad kindlaksmääratud kuupäevadel rahavood, mis on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed.

Eespool nimetatud kriteeriume tuleks kohaldada finantsvara suhtes tervikuna, ka juhul, kui tegemist on varjatud tuletisinstrumendiga.

Omakapitaliinstrumendid on instrumendid, mis on emitendi seisukohast omakapital, st sellised instrumendid, mis ei sisalda lepingulist maksekohustust ja mis tõendavad jääkosalust emitendi netovaras. Omakapitaliinstrumente hinnatakse õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande.

Sellise omakapitaliinstrumendi, mida ei hoita kauplemise eesmärgil, esmasel kajastamisel võib rahastu otsustada esitada hilisemad muutused ainult muu koondkasumi hulgas. Selline otsus tehakse iga investeeringu kohta eraldi.

Kõik muud finantsvarad liigitatakse õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks varaks.

Ärimudeli hindamine

Rahastut haldav Euroopa Investeerimispank analüüsib sellise ärimudeli eesmärki, kus võlainstrumenti hoitakse portfelli tasandil, sest see kajastab kõige paremini ärijuhtimise ja juhtkonnale teabe esitamise viisi. Arvesse võetakse järgmist teavet:

— portfelli moodustamise põhimõtted ja eesmärgid ning nende põhimõtete rakendamine praktikas. Eelkõige uuritakse, kas juhtimisstrateegia eesmärk on teenida lepingulist intressitulu, säilitades teatava intressimäära profiili, mille puhul finantsvarade tähtaeg vastab nende varade rahastamiseks võetud kohustiste tähtajale, või müües varasid rahavoogude realiseerimiseks;

— kuidas analüüsitakse portfelli tootlust ja antakse sellest aru rahastu juhtkonnale;

— millised on riskid, mis mõjutavad ärimudeli edukust (ja selle ärimudeli raames hoitavate finantsvarade tulemuslikkust) ja kuidas neid riske hallatakse, ning

— eelmistel perioodidel toimunud müügi sagedus, maht ja ajastus, müügi põhjused ning tuleviku müügitegevuse prognoos.

Teavet müügitegevuse kohta ei vaadelda aga eraldi, vaid üldise hindamise käigus, analüüsides seda, kuidas täidetakse rahastu eesmärki hallata finantsvara ja kuidas realiseeritakse rahavoogusid.

Tulemusliku rahastamise vahendi otselaenutehingute ärimudelit on kirjeldatud ja see on avalikustatud lisade punktis 25.

Rahavood, mille moodustavad ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed

Käesolevas analüüsis on põhisumma määratletud kui võlainstrumendi õiglane väärtus esmasel kajastamisel. Intress on määratletud kui tasu raha ajaväärtuse eest, konkreetsel ajavahemikul tasumata põhisummaga seonduva krediidiriski eest ja muude elementaarsete laenamisega seotud riskide ja kulude (nt likviidsusrisk ja halduskulud) eest ning see sisaldab ka kasumimarginaali.

Instrumendi lepingutingimustest lähtudes analüüsitakse, kas lepingupõhised rahavood on ainult põhiosa ja intressi maksed. Selle käigus analüüsitakse, kas finantsvaraga on seotud lepingutingimus, mille tulemusel võib muutuda lepingupõhiste rahavoogude ajastus ja summa, nii et see ei vasta enam osutatud tingimusele.

Kajastamise lõpetamine

Rahastu lõpetab finantsvara kajastamise, kui lepingujärgsed õigused finantsvarast tulenevatele rahavoogudele lõpevad või kui rahastu loovutab lepingujärgsete rahavoogude saamise õigused sellise tehingu tulemusena, mille raames rahastu kas kannab finantsvara omandiga seonduvad riskid ja hüved üle või säilitab sisuliselt kõik omandiga seonduvad riskid ja hüved, kuid ei säilita kontrolli finantsvara üle.

Finantsvara või -kohustise kajastamise lõpetamisel (lisade punkt 2.4.4) kajastatakse kasumiaruandes järgmiste summade vahe: ühelt poolt vara või kohustise bilansiline jääkmaksumus (või selle vara või kohustise osale omistatud bilansiline jääkmaksumus, mille kajastamine lõpetatakse) ja teiselt poolt i) saadud või makstud tasu ja ii) muu koondkasumi hulgas kajastatud kumulatiivne kasum või kahjum. Seejuures ei võeta arvesse õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi kajastatavatelt omakapitaliinvesteeringutelt saadavat kumulatiivset kasumit või kahjumit, mida ei kanta võõrandamisest saadud kasumisse või kahjumisse, vaid reservfondi.

IBORi reformi kontekstis hindab rahastu seda, kas amortiseeritud väärtuses kajastatava finantsinstrumendi muutus on oluline, pärast IBORi reformi 2. etapiga kehtestatud praktilise vahendi kohaldamist. Rahvusvaheliste Raamatupidamisstandardite Nõukogu välja antud muudatuste kohaselt ei lõpeta rahastu sellise finantsinstrumendi kajastamist, mille lepingupõhised rahavood muutuvad reformi otsesel tagajärjel ja mille puhul muudatus on majanduslikult samaväärne eelmisele lepingupõhiste rahavoogude kindlaksmääramise alusele (see tähendab vahetult enne muudatust kasutatud alusele).

Ümberliigitamine

Pärast esmast kajastamist finantsvara enam ümber ei liigitata, välja arvatud pärast seda, kui rahastu on muutnud ärimudelit, mille alusel ta haldab oma finantsvarasid.

Muutmine

Amortiseeritud väärtuses kajastatav finantsvara loetakse muudetuks siis, kui selle lepingupõhised rahavood räägitakse uuesti läbi või neid muudetakse muul viisil. Uuesti läbirääkimine või muutmine võib, kuid ei pruugi tähendada endise finantsinstrumendi kajastamise lõpetamist ja uue finantsinstrumendi kajastamist.

Pärast amortiseeritud väärtuses kajastatava finantsvara rahavoogude märkimisväärset lepingupõhist muutmist, mille tagajärjel finantsvara kajastamine lõpetatakse, kajastatakse uut finantsvara õiglases väärtuses ning muudatusest tuleneva kasumi või kahjumi kajastamine avaldab konsolideeritud kasumiaruandes mõju finantstehingutest laekuva tulu rubriigis.

Lepingupõhist muutmist käsitatakse märkimisväärsena siis, kui läbivaadatud tingimuste kohaselt erineb rahavoogude diskonteeritud nüüdisväärtus (kasutades diskonteerimisel algset tegelikku intressimäära) vähemalt 10 % võrra algse finantsvara ülejäänud rahavoogude diskonteeritud nüüdisväärtusest. Arvesse võetakse ka selliseid kvalitatiivseid tegureid nagu selle vääringu muutumist, milles finantsvara on nomineeritud, ja konverteerimise tingimusi.

IBORi reformi kontekstis hindab rahastu seda, kas amortiseeritud väärtuses kajastatava finantsinstrumendi muutus on oluline, pärast IBORi reformi 2. etapiga kehtestatud praktilise vahendi kohaldamist. Rahastu ajakohastab tegelikku intressimäära ilma finantsinstrumendi bilansilist jääkmaksumust muutmata, kui finantsinstrumendi amortiseeritud väärtuses hinnatavate lepingupõhiste rahavoogude kindlaksmääramise alus muutub reformi otsesel tagajärjel ja kui muudatus on majanduslikult samaväärne eelmisele alusele (see tähendab vahetult enne muudatust kasutatud alusele).

Finantsinstrumentide õiglase väärtuse hindamine

Õiglane väärtus on hind, mis saadakse vara müügil või makstakse kohustise üleandmisel hindamiskuupäeval turuosaliste vahelises tavapärases tehingus peamisel turul, selle puudumisel aga kõige soodsamal turul, millele rahastul on sel kuupäeval juurdepääs.

Asjakohasel juhul hindab EIP rahastu nimel instrumendi õiglast väärtust, kasutades instrumendi noteeritud hinda aktiivsel turul. Aktiivse turuna käsitatakse turgu, kus vara või kohustusega seotud tehingud toimuvad piisava sagedusega ja piisavas mahus, et anda pidevalt teavet hinnakujunduse kohta.

Kui finantsseisundi aruandes kajastatud finantsvarade ja -kohustiste õiglast väärtust ei ole võimalik leida aktiivsete turgude alusel, määratakse see kindlaks, kasutades mitmesuguseid hindamismeetodeid, sh matemaatilisi mudeleid. Mudelites kasutatavad väärtused võetakse võimaluse korral jälgitavatelt turgudelt; kui see aga ei ole teostatav, tuleb õiglase väärtuse kindlaksmääramisel teatavas ulatuses kasutada oma äranägemisel tehtavaid otsuseid. Valitud hindamismeetod hõlmab kõiki tegureid, mida turul osalejad tavatsevad arvesse võtta tehinguhinna kindlaksmääramisel.

Hindamismeetodid võivad hõlmata võrdlust jälgitava turuhinnaga samalaadsete instrumentidega, netonüüdispuhasväärtuse mudelit, diskonteeritud rahavoogude mudelit, Black-Scholesi mudelit, polünoomilise optsioonihinna mudelit ja muid hindamismudeleid. Hindamismeetodites kasutatavate eelduste ja sisendite hulka kuuluvad riskivabad intressimäärad ja võrdlusintressimäärad, diskontomäära arvutamiseks kasutatavad krediidiriski marginaalid, võlakirja- ja aktsiahinnad, valuutavahetuskursid, aktsiahinnad, aktsiaindeksid ning prognoositav hinnavolatiilsus ja korrelatsioon.

Hindamismeetodite eesmärk on leida õiglane väärtus ehk hind, mille eest toimuks hindamiskuupäeval turuosaliste vahel tavapärane tehing vara müügiks või kohustise üleandmiseks.

Pank kasutab levinumate ja lihtsamate finantsinstrumentide õiglase väärtuse määramiseks üldtunnustatud hindamismudeleid. See kehtib näiteks intressimäära ja valuuta vahetuslepingute kohta, mille puhul kasutatakse ainult jälgitavaid turuandmeid, ning juhtimishinnanguid ja prognoose ei ole eriti vaja. Jälgitavaid hindu ja mudelite sisendeid võib tavaliselt saada noteeritud võla- ja kapitaliväärtpaberite, börsil kaubeldavate tuletisinstrumentide ja lihtsate börsiväliste tuletisinstrumentide (näiteks intressimäära vahetuslepingud) turult. Jälgitavate turuhindade ja mudelite sisendite kättesaadavus vähendab vajadust juhtkonna hinnangute ja prognooside järele ning õiglase väärtuse määramisega seotud ebakindlust. Jälgitavate turuhindade ja sisendite kättesaadavus on eri toodete ja turgude puhul erinev ning see võib muutuda konkreetsete sündmuste mõjul ja vastavalt finantsturgudel valitsevate tingimuste muutumisele.

Keerukamate instrumentide puhul kasutab pank enda väljatöötatud meetodeid, mis põhinevad tunnustatud hindamismudelitel. Mõned või kõik nende mudelite sisendid ei ole turul jälgitavad, vaid tuletatakse turuhindadest ja -määradest või oletustel põhinevatest hinnangutest. Oluliste mittejälgitavate sisenditega instrumentide hulka kuuluvad näiteks teatavad laenud ja tagatised, millel puudub aktiivne turg. Kui õiglane väärtus määratakse kindlaks hindamismudelitega, kus kasutatakse olulisi mittejälgitavaid sisendeid, on suurem roll juhtkonna hinnangutel ja prognoosidel. Juhtkonna hinnanguid ja prognoose on tavaliselt vaja selleks, et valida välja sobiv hindamismudel, prognoosida hinnatava instrumendi poolt tulevikus tekitatava rahavoo suurust, määrata kindlaks vastaspoole makseviivituse tõenäosus ja ettemakserisk ning valida sobivad diskontomäärad.

Rahastu hindab õiglast väärtust õiglase väärtuse hierarhia abil, mis kajastab hindamisel kasutatud sisendite olulisust. Hierarhia on järgmine.

— 1. tase: sisenditeks on instrumentide noteeritud (korrigeerimata) hinnad sellistel aktiivsetel turgudel, millele rahastul on juurdepääs ja kus kaubeldakse samasuguste instrumentidega.

— 2. tase: muud sisendid kui 1. taseme noteeritud hinnad, mis on jälgitavad kas otseselt (s.o hindadena) või kaudselt (hindadest tuletatud). See kategooria hõlmab instrumente, mille hindamiseks kasutatakse sarnaste instrumentide noteeritud hinda aktiivsel turul, samasuguste või sarnaste instrumentide noteeritud hinda turul, mis ei ole täiesti aktiivne, või muid hindamismeetodeid, mille puhul olulised sisendid on turuandmete alusel jälgitavad.

— 3. tase: mittejälgitavad sisendid. See kategooria hõlmab instrumente, mille hindamismeetod ei sisalda jälgitavatel andmetel põhinevaid sisendeid ja mille väärtuse kindlakstegemisel on oluline roll mittejälgitavatel sisenditel. Siia kuuluvad ka instrumendid, mille väärtus põhineb sarnaste instrumentide noteeritud hindadel ja mille puhul instrumentidevaheliste erinevuste kajastamiseks tuleb teha olulisi mittejälgitavaid korrigeerimisi või lähtuda eeldustest.

Rahastu kajastab üleviimist ühelt õiglase väärtuse hierarhia tasemelt teisele selle aruandeperioodi lõpul, mil muutus aset leidis.

Finantsvara väärtuse langus

IFRS 9 põhineb tulevikku suunatud eeldatava krediidikahju mudelil. EIP on kehtestanud raamistiku eeldatava krediidikahju arvutamiseks sõltuvalt makromajanduslikust olukorrast. See hõlmab kindlal ajahetkel kehtivate krediidiriski parameetrite (makseviivituse tõenäosus ja makseviivitusest tingitud kahjumäär) kindlaksmääramist, lähtudes süsteemsest tegurist (krediiditsükkel), mis tuleneb makromajandusest ja mida prognoositakse makromajanduslike prognooside või stsenaariumide kaudu. Lõplik eeldatav krediidikahju on asjaomase makromajandusliku stsenaariumi eeldatava krediidikahju tõenäosusega kaalutud keskmine. Seda tulevikku suunatud kahjumudelit kohaldatakse nii amortiseeritud väärtuses kajastatavate finantsvarade, finantstagatislepingute kui ka bilansiväliste kohustuste puhul.

IFRS 9 kohaselt lähtutakse kahju allahindluse hindamisel ühest järgmisest alusest:

— 12 kuu eeldatav krediidikahju: see on eeldatav krediidikahju, mis tekib juhul, kui makseviivitusi esineb 12 kuu jooksul pärast aruandekuupäeva, ning

— kogu eluea eeldatav krediidikahju: see on eeldatav krediidikahju kõigist makseviivitustest, mis tekivad finantsinstrumendi oodatava tähtaja jooksul.

Standardiga IFRS 9 on ette nähtud kolmeastmeline väärtuse languse mudel, mis põhineb krediidikvaliteedi muutumisel pärast esmast kajastamist. Finantsinstrumendid liigitatakse 1. etapis, välja arvatud instrumendid, mille puhul täheldatakse krediidiriski märkimisväärset suurenemist pärast nende esmast kajastamist. See hõlmab nii kvantitatiivset kui ka kvalitatiivset teavet ja analüüsi, mis põhineb panga oskusteabel, sealhulgas tulevikku suunatud teabel.

Krediidiriski tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud varad on finantsvarad, mis liigitatakse alates esmase kajastamise hetkest 3. etapis olevaks. Krediidiriski tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud finantsvarade puhul kajastatakse pärast esmast kajastamist eluea jooksul eeldatava krediidikahju kumulatiivsed muutused kasumiaruandes.

Pank valib IFRS 9 etapi vastavalt järjestikusele lähenemisviisile, milles kasutatakse sisesuuniste ja -menetlustega kooskõlas olevat konkreetseid vastaspooli ja rahastamisvahendeid käsitlevat teavet, mis hõlmab eeskätt varajasi hoiatussignaale, sisereitinguid (varasema sisereitinguga võrreldes langus kolme astme võrra või rohkem vastaspoolte puhul, kelle praegune sisereiting jääb allapoole investeerimiskvaliteeti) ja makseviivitusi (tähtaeg on ületatud rohkem kui 30 päeva).

EIP leiab, et väärtuse languse mõju, mis tuleneb üldisest ebakindlast olukorrast ja mitmesugustest kasvavatest riskidest, mille on põhjustanud Venemaa sissetung Ukrainasse, on kajastatud olemasolevas tulevikku suunatud eeldatava krediidikahju mudelis, mida peetakse piisavalt usaldusväärseks, et selliseid äärmuslikke sündmusi arvesse võtta. Eelkõige on asjaomast mõju vastavalt arvesse võetud makromajanduslikes prognoosides ja makseviivituste tõenäosust käsitlevate tingimuste ülesehituses.

EIP on seisukohal, et olemasolev tulevikku suunatud eeldatava krediidikahju mudel on piisavalt usaldusväärne, et võtta arvesse äärmuslikke majandussündmusi, mida on otseselt kajastatud makromajanduslikes prognoosides ja makseviivituste tõenäosust käsitlevate tingimuste ülesehituses. Nagu on avalikustatud lisade punktis 3.2.3.8, kohaldab EIP selliste vastaspoolte krediidiriski hindamisel eksperdihinnanguid.

Kui krediidirisk on märkimisväärselt suurenenud, viiakse instrument üle 2. etappi, kuid seda ei käsitata veel krediidiriski tõttu langenud väärtusega instrumendina. Kui rahastamisvahendi väärtus on krediidiriski tõttu langenud, viiakse instrument üle 3. etappi.

3. etapi riskipositsiooni kindlaksmääramiseks selgitab pank välja, kas on objektiivseid tõendeid viivisnõuete olemasolu kohta. Finantsvara makseviivitusega on tegemist siis, kui laenuvõtja ei tasu tõenäoliselt tema vastu olevaid krediidi iseloomuga nõudeid täielikult, ilma et rahastu sekkuks, või laenuvõtja on jätnud tema vastu oleva mis tahes olulise krediidi iseloomuga nõude rahastule üle 90 päeva tasumata.

Sellega seoses käsitatakse finantsvara vähenenud väärtusega finantsvarana, kui on kindlaks tehtud, et rahastul tõenäoliselt ei õnnestu kõiki summasid algsete lepingutingimuste kohaselt või samaväärse väärtusega sisse nõuda. Üksikute krediidiriski positsioonide analüüsimisel lähtutakse laenuvõtja laadist ja üldisest finantsseisundist, tema vahenditest ja senisest maksekohustuste täitmisest, sellest, kas tal on lootust saada tuge rahalist vastutust kandvalt tagatiseandjatelt, ja asjakohasel juhul ka tagatise realiseerimisväärtusest.

Vähenenud väärtusega nõudeid vaadatakse läbi ja analüüsitakse vähemalt kaks korda aastas. Kui tulevikus oodatavate rahavoogude summad ja ajastus muutuvad võrreldes varasemate prognoosidega, siis muudetakse ka krediidikahju eraldisi ning need debiteeritakse või krediteeritakse kasumiaruandes. Väärtuse languse allahindlus tühistatakse alles siis, kui krediidikvaliteet on sedavõrd paranenud, et võib piisava kindlusega eeldada põhisumma ja intressi õigeaegset tasumist vastavalt krediidilepingu tingimustele. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded ja nõuded, mille sissenõudmisest on loobutud, kantakse maha. Mahakandmised kaetakse kas varem kindlaks tehtud väärtuse languse arvelt või kantakse kasumiaruandes kuludesse ja vastavalt vähendatakse nõude põhisummat. Varem maha kantud summade osalisel või täielikul laekumisel kantakse need kasumiaruandes tuludesse. Mahakantud finantsvarade puhul võidakse siiski võtta täitemeetmeid, et järgida panga saadaolevate summade sissenõudmise menetlusi.

Eeldatava krediidikahju hindamine – sisendid, eeldused ja meetodid

2. ja 3. etapis olevate varade puhul hinnatakse eeldatavat krediidikahju kogu eluea lõikes; 1. etapi varade puhul lähtutakse 12 kuu eeldatavast krediidikahjust.

Eeldatav krediidikahju arvutati järgmiste muutujate alusel:

— krediidireiting ja makseviivituse tõenäosus kindlal ajahetkel,

— makseviivitusest tingitud kahjumäär kindlal ajahetkel,

— makseviivituses olev riskipositsioon.

Vastaspoole krediidirisk määratakse kindlaks teatava kuupäeva seisuga, kasutades hindamislehtedel põhinevaid mudeleid, mida on kohandatud vastaspoolte ja riskipositsioonide eri kategooriatega.

Iga krediidireiting on seotud konkreetse makseviivituse tõenäosusega, mis kajastab tõenäosust, et vastaspoolel tekib makseviivitus järgmise 12 kuu jooksul või kohustuse ülejäänud tähtaja jooksul. Riskipositsioonide puhul on reiting seega põhiteave kindlal ajahetkel esineva riskipositsioonidega seotud makseviivituste tõenäosuse kõvera kindlaksmääramiseks. EIP kogub teavet rahastu krediidiriski positsioonide tulemuste ja makseviivituste kohta. Kogutud andmed rühmitatakse tegevusalade ja piirkonnatüüpide kaupa. Tegevusalasid ja piirkondi, mis käituvad krediiditsüklites ühtemoodi, analüüsitakse koos.

Selleks et analüüsida kogutud andmeid ning koostada prognoose riskipositsioonide järelejäänud tähtaja jooksul makseviivituse tekkimise tõenäosuse ning selle muutumise kohta aja möödumise tõttu ja konkreetsete makromajanduslike stsenaariumide puhul, kasutab EIP statistilisi mudeleid.

Makseviivitusest tingitud kahjumäär kajastab EIP prognoosi selle kohta, milliseks kujuneb vastaspoole makseviivitusest riskipositsioonile tuleneva kahju ja makseviivituse hetkeks tasumata summa suhe. Makseviivitusest tingitud kahjumäära võib määratleda ka kui „1. Sissenõudmismäär“. Makseviivitusest tingitud kahjumäära prognoosimisel lähtutakse peamiselt vastaspoole geograafilisest asukohast ja laadist ning nende viiest peamisest riskipositsiooni klassist: riigid, riigiasutused, finantseerimisasutused, ettevõtted ja projektide rahastamine. Makseviivitusest tingitud kahjumäära väärtusi saab veelgi täpsustada vastavalt riskipositsiooniga seotud toodete ja lepingute eripärale.

EIP kasutab kindlat ajahetke käsitlevat ja tulevikku suunatud teavet nii oma analüüsides, millega tehakse kindlaks, kas instrumendi krediidirisk on pärast esmast kajastamist oluliselt suurenenud, kui ka eeldatava krediidikahju hindamisel.

EIP on eeldatava krediidikahju hindamiseks välja töötanud tingimusliku modelleerimismeetodi – kindlal ajahetkel esineva makseviivituse tõenäosuse mudeli – makseviivituste tõenäosuse kõvera arvutamiseks, mis hõlmab

— krediiditsükli ja makromajanduslike muutujate majanduslikult põhjendatud seose määratlust ning

— SKPd käsitlevat kolme makromajanduslikku stsenaariumit (üks lähtestsenaarium ja kaks stsenaariumit, mis kajastavad majanduse langust ja elavdumist), mis võivad mitme aasta jooksul realiseeruda, ja nende vastavaid tõenäosusi.

Makromajanduslike stsenaariumide koostamiseks kasutab EIP mitut riiki ja mitut võrrandit hõlmavat osaliselt struktureeritud maailmamajanduse mudelit, mis sisaldab konkreetseid riike käsitlevaid osasid. Keskne ehk lähtestsenaarium on kavandatud nii, et see vastaks Euroopa Komisjoni kõige hiljutisematele prognoosidele. Positiivne ja negatiivne stsenaarium on kavandatud keskse stsenaariumi põhjal, kasutades mitut riiki ja mitut võrrandit hõlmavat mudelit. Stsenaariumid on tuletatud SKP muutustest, mis on majandustegevuse peamine hindamisviis. Reaalse SKP muutusi kalibreeritakse, et korrata selle muutuja täheldatud volatiilsust. Vajaduse korral kasutatakse SKP muutuste ulatuse ja püsivuse täpsustamiseks ka eksperdihinnanguid. Selle tulemusel tehakse kindlaks muutused koos võimaliku halvenemisega, et määrata muutuste mõju aja jooksul. Iga stsenaariumi tõenäosus määratakse kindlaks turu (volatiilsuse) näitajate ning siseselt väljatöötatud näitajate/indeksite põhjal, mida ebakindluse määramiseks aja jooksul järjepidevalt kasutatakse.

EIP kindlal ajahetkel esineva makseviivituse tõenäosuse ja kindlal ajahetkel esineva makseviivitusest tingitud kahjumäära mudelites kasutatakse erinevate makromajanduslike stsenaariumide puhul peamise sisendina samu krediiditsükli prognoositud väärtusi. Krediiditsükkel arvutatakse välise reitinguagentuuri esitatavate reitingu alandamise määrade ja reaalse SKP aastaste kasvumäärade prognooside ning pika- ja lühiajaliste intressimäärade vahe põhjal.

Makseviivituses olev riskipositsioon on makseviivitusse sattumise oodatav risk, mis põhineb vastaspoole praegusel riskipositsioonil ja lepingu kohaselt lubataval jooksva summa muutusel, sh amortisatsioon. Finantsvara makseviivituses olev riskipositsioon on vara bilansiline brutojääkmaksumus. Siduvate laenuandmiskohustuste ja finantstagatiste puhul sisaldab makseviivituses olev riskipositsioon väljamakstud summat.

2.4.2.1. *Raha ja raha ekvivalendid*

Rahastu loeb rahaks ja raha ekvivalentideks arvelduskontosid ja lühikese tähtajaga hoiuseid või kommertsväärtpabereid, mille esialgne tähtaeg on kuni kolm kuud. Raha ja raha ekvivalente kajastatakse finantsseisundi aruandes amortiseeritud väärtuses.

2.4.2.2. *Likviidsed finantsvarad*

Likviidsed finantsvarad on noteeritud ja noteerimata võlakirjad, mida hoitakse tähtaja lõpuni, ja kommertsväärtpaberid, mille esialgne tähtaeg on üle kolme kuu ja mis seejärel liigitatakse amortiseeritud väärtuses kajastatavateks väärtpaberiteks.

Need võlakirjad ja kommertsväärtpaberid kajastatakse esmaselt soetusmaksumuses, mille moodustab õiglane väärtus, millele on liidetud otsesed tehingukulud. Ostuhinna ja tagasiostmisväärtuse vahe amortiseeritakse instrumendi järelejäänud tähtaja jooksul tegeliku intressimäära meetodi kohaselt.

2.4.2.3. *Laenud ja ettemaksed*

Laenude ja ettemaksete portfell võib koosneda võlainstrumentidest, näiteks laenud ja võlaväärtpaberid, sealhulgas struktureeritud (majandus)üksuse emiteeritud võlakirjad, väärtpaberid või sertifikaadid, mida hoitakse tähtaja lõpuni eesmärgiga koguda lepingupõhiseid rahavoogusid.

Laenud ja ettemaksed on järgmised:

— laenud ja ettemaksed, mida kajastatakse amortiseeritud väärtuses;

— laenud ja ettemaksed, mida tuleb kajastada õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande.

Rahastust antud laenud kajastatakse rahastu varana alates laenuvõtjatele raha ülekandmise hetkest. Laenude väljamaksmata osad kirjendatakse bilansiväliselt nominaalväärtuses. Laenud, mille rahavoo moodustavad ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed, kajastatakse esmaselt soetusmaksumuses (väljamakse netosummana), mis põhineb laenu õiglasel väärtusel ja sisaldab tehingukulusid. Seejärel kajastatakse laene amortiseeritud väärtuses, kasutades tegeliku intressimäära meetodit.

Võlaväärtpaberid kajastatakse rahastu varana sularaha emitendile ülekandmise hetkel, kusjuures tegemist võib olla lepingupõhiselt seotud või ühe väärtpaberistamise seeriaga võlainstrumendiga. Võlaväärtpaberite väljamaksmata osad kirjendatakse bilansiväliselt nominaalväärtuses. Võlaväärtpaberid kajastatakse esmaselt soetusmaksumuses, mis koosneb õiglasest väärtusest, millele on liidetud otsesed tehingukulud; seejärel kajastatakse neid amortiseeritud väärtuses, mille arvutamiseks kasutatakse tegeliku intressimäära meetodit. Ostuhinna ja tagasiostmisväärtuse vahe amortiseeritakse instrumendi järelejäänud tähtaja jooksul tegeliku intressimäära meetodi kohaselt.

Laenude ja ettemaksete väärtuse languse põhimõtteid on kirjeldatud lisade punktis 2.4.2.

Laene ja ettemakseid, mille rahavoog ei vasta ärimudelile või ei koosne ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksetest, tuleb kajastada õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande. Nende õiglase väärtuse hindamise meetod põhineb diskonteeritud rahavoogude meetodil või likvideerimisväärtusel.

IBORi reformi mõju amortiseeritud väärtuses kajastatavate laenude ja ettemaksete ümberhindamisele on kirjeldatud seda küsimust käsitlevates lõikudes lisade punkti 2.4.2 „Liigitus ja hindamine“ alapunktis „Muutmine“.

2.4.2.4. *Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid*

Rahastu omakapitaliinvesteeringuid on kahte liiki: i) otsesed omakapitaliinstrumendid ja ii) riskikapitalifondid. Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid kajastatakse esmaselt õiglases väärtuses, millele on liidetud tehingukulud. Seejärel kajastatakse õiglase väärtuse muutused, sealhulgas välisvaluuta ümberarvestusest tulenev kasum ja kahjum, kasumi- ja muu koondkasumi aruande kirjes „Netotulu aktsiatelt ja muudelt muutuvtuluga väärtpaberitelt“.

Kõnealuste investeeringute seda osa, mille suhtes on kulukohustused võetud, kuid mida ei ole kasutatud, kajastatakse nominaalväärtuses konsolideeritud bilansiväliste kohustustena.

Finantsinstrumentide õiglase väärtuse hindamine

Õiglase väärtuse kindlaksmääramiseks kohaldatakse vara kogupuhasväärtuse meetodit (eeldades seega, et kuigi turuväärtust ei ole võimalik hõlpsalt kindlaks teha, on vara puhasväärtus parim hinnang õiglase väärtuse kohta). Noteerimata investeeringu puhul, mille õiglast väärtust ei saa kindlaks teha aktiivsel turul, kasutatakse õiglase väärtuse määramiseks tunnustatud hindamismeetodeid (lisade punkt 4.2.1).

Omistatavat vara puhasväärtust korrigeeritakse viimase kättesaadava vara puhasväärtuse kuupäeva ja bilansi kuupäeva vahelisel ajavahemikul toimunud sündmustega, kui halduskomitee sellist korrektsiooni oluliseks peab. Olulisi korrektsioone muudetakse seni, kuni direktorite nõukogu asjaomase aasta raamatupidamise aastaaruande vastu võtab. Arvestades üldist ebakindlat olukorda ja mitmesuguseid kasvavaid riske, mille on põhjustanud Venemaa sissetung Ukrainasse, ning tootluse täheldatud volatiilsust, tõhustas pank oma hindamismeetodeid, et hinnata kõiki omakapitaliinvesteeringute õiglase väärtuse korrektsioone vara puhasväärtuse puhul, millest fondivalitsejad ei ole rahastu raamatupidamise aastaaruannete aruandekuupäeva seisuga teatanud.

Konkreetsete investeeringute puhul, mille kohta vara puhasväärtust ei ole võimalik hõlpsalt kindlaks määrata, võib kasutada muid suuniseid, näiteks rahvusvahelisi era- ja riskikapitali hindamise (*International Private Equity and Venture Capital Valuation* – IPEV) suuniseid, mille on välja andnud IPEVi nõukogu, ning neid investeeringuid tuleb üksikasjalikumalt jälgida ja läbi vaadata. Selle meetodi alusel jagatakse fondid siseselt kolme kategooriasse:

— I kategooria – fondid, mis on kasutusele võtnud IFRS 13 või IPEVi suuniste kohased õiglase väärtuse nõuded, mille puhul viiakse läbi konkreetne kontroll selle tagamiseks, et vara puhasväärtuse näol oleks tegemist õiglase väärtuse usaldusväärse hinnanguga;

— II kategooria – fondid, mis on kasutusele võtnud muud hindamissuunised (näiteks Euroopa Riskikapitali Assotsiatsiooni endised, 2001. aasta suunised) või standardid, mida võib käsitada IFRS 13ga kooskõlas olevatena ja mille korral saab arvutada samaväärse vara puhasväärtuse, ja

— III kategooria – fondid, mis ei ole võtnud kasutusele IFRS 13 kohaseid õiglase väärtuse nõudeid ega muid IFRS 13ga kooskõlas olevaid hindamissuuniseid.

Olulise mõju hindamine

Rahastu omandatud osalused kujutavad endast investeeringuid börsivälistesse ettevõtetesse investeerivatesse või riskikapitalifondidesse. Kooskõlas majandusharu tavadega on sellisteks investeeringuteks üldiselt mitme investori ühiselt märgitud investeeringud, kellest ükski ei ole sellises seisundis, et ta saaks üksinda mõjutada kõnealuse fondi igapäevast tööd ja investeerimistegevust. Selle tulemusena ei anna investori liikmesus sellise fondi juhtorganis talle põhimõtteliselt õigust mõjutada fondi igapäevast tegevust. Lisaks sellele ei määra börsivälistesse ettevõtetesse investeerivate või riskikapitalifondide üksikinvestorid kindlaks fondi tegevuspõhimõtteid, nagu dividendide või muude väljamaksete maksmise poliitikat. Selliseid otsuseid teeb üldjuhul fondi juhatus, tuginedes fondi juhatuse ja kõigi aktsionäride õigusi ja kohustusi reguleerivale aktsionäride kokkuleppele. Aktsionäride kokkuleppes üldiselt välistatakse üksikinvestorite võimalus teha fondiga kahepoolsel alusel olulisi tehinguid, vahetada omavahel juhtivtöötajaid või saada privilegeeritud juurdepääs olulisele tehnilisele teabele. Rahastu investeeringuid tehakse kooskõlas eespool nimetatud majandusharu tavadega, mis tagab, et rahastul ei ole kontrolli ega muud olulist mõju IFRS 10 ja IAS 28 tähenduses ühegi sellise investeeringu üle, sealhulgas selliste investeeringute üle, milles rahastul on üle 20 % hääleõigustest.

2.4.3. Finantstagatised

Finantstagatislepingud on lepingud, mis nõuavad rahastult kindlaksmääratud maksete sooritamist, et hüvitada tagatise saajale tekkinud kahju, kui kindlaksmääratud võlgnik ei tee tähtaegselt makseid vastavalt võlainstrumendi tingimustele.

Finantstagatisi arvestatakse standardi IFRS 9 „Finantsinstrumendid“ järgi kas tuletisinstrumentide või finantstagatistena olenevalt sellest, millistele IFRS 9s loetletud tunnustele ja omadustele need vastavad.

Tuletisinstrumentide arvestusmeetodid on esitatud lisa punktis 2.4.5.

Finantstagatisi kajastatakse algselt finantsseisundi aruande lahtris „Antud tagatiste eraldised“ õiglases väärtuses, millele on liidetud tehingukulud, mis on otseselt seotud finantstagatiste andmisega. Esmasel kajastamisel vastab maksekohustus oodatavate tagatispreemiate või oodatava esialgse kahjumi netonüüdispuhasväärtusele.

Pärast esmast kajastamist hinnatakse finantstagatisi ühel järgmistest viisidest, olenevalt sellest, kumma puhul on tulemus suurem:

— kahju allahindluse summa, mis määratakse kindlaks IFRS 9 kohaselt, ja

— esmaselt kajastatud tagatispreemia, millest on maha arvatud tulu vastavalt IFRS 15 põhimõtetele.

Finantstagatistest (välja arvatud tagatiste realiseerimisest) tulenevat kohustiste netosumma suurenemist või vähenemist kajastatakse IFRS 9 kohaselt kasumi- ja muu koondkasumi aruande rubriigis „Tagatiste eraldiste muutus“.

Vastavalt IFRS 15 kohasele amortisatsioonikavale kajastatakse saadud tagatispreemia kogu finantstagatise tähtaja jooksul kasumi- ja muu koondkasumi aruandes kui „Teenus- ja vahendustasude tulu“.

2.4.4. Finantskohustised (välja arvatud tuletisinstrumendid)

Liigitus ja hindamine

Finantskohustised

Finantskohustisi kajastatakse amortiseeritud soetusmaksumuses, välja arvatud finantskohustised,

— mida tuleb kajastada õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande (nt tuletisinstrumentidest tulenevad kohustised) ja

— mis on liigitatud õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks finantskohustiseks.

Rahastu lõpetab finantskohustise kajastamise, kui ta lepingulised kohustused on täidetud või tühistatud või lõppenud.

2.4.5. Tuletisfinantsinstrumendid

Tuletisfinantsinstrumentide hulka kuuluvad erinevate valuutade intressimäära vahetuslepingud ja lühiajalised valuutavahetuslepingud (välisvaluuta vahetustehingud).

Tuletisfinantsinstrumendid kajastatakse esmaselt kauplemispäeva seisuga.

Rahastu võib oma tavapärase tegevuse raames sõlmida vahetuslepinguid eesmärgiga maandada riske, mis seonduvad konkreetsete laenutehingutega, või valuuta forvardlepinguid eesmärgiga maandada riske, mis seonduvad tema valuutapositsioonidega, mis on nomineeritud muudes laialdaselt kasutatavates vääringutes kui eurodes, et tasakaalustada vahetuskursi muutustest põhjustatud mis tahes tulu või kulu.

Kõiki tuletisinstrumente kajastatakse nende õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande ja esitatakse tuletisfinantsinstrumentidena. Õiglane väärtus leitakse põhiliselt diskonteeritud rahavoogude mudelite, optsioonihinnamudelite ning kolmandate isikute noteeringute kaudu.

Tuletisinstrumente kajastatakse õiglases väärtuses, kirjendades need varana, kui nende õiglane väärtus on positiivne, ja kohustistena, kui nende õiglane väärtus on negatiivne. Tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutused kajastatakse kasumi- ja muu koondkasumi aruandes („Tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutumine“).

IFRS 9 kohaselt on tuletisinstrumendi tunnustega väärtpaberite põhilepingust eraldamise nõue finantsvarade või finantskohustiste puhul elimineeritud ja seega käsitletakse hübriidlepingut finantsvarade või -kohustiste liigitamisel ühe tervikuna.

2.4.6. Osamaksud

Liikmesriikide osamaksusid kajastatakse finantsseisundi aruandes nõuetena selle kuupäeva seisuga, mil nõukogu otsusega kehtestatakse osamaksud, mille liikmesriigid peavad rahastule tasuma.

Liikmesriikide osamaksud liigitatakse omakapitaliks, sest need vastavad järgmistele tingimustele:

— vastavalt osamaksusid käsitlevale lepingule annavad need liikmesriikidele õiguse otsustada rahastu netovarade kasutamise üle rahastu likvideerimise korral;

— need kuuluvad sellisesse instrumentide liiki, mis on allutatud kõikidele muudele instrumentide liikidele;

— kõikidel finantsinstrumentidel selles instrumentide liigis, mis on allutatud kõikidele muudele instrumentide liikidele, on identsed tunnused;

— instrumendil ei ole ühtegi tunnust, mis nõuaks selle liigitamist kohustisteks, ning

— instrumendi kehtivusaja jooksul instrumendiga seoses saadavate oodatavate rahavoogude kogusumma põhineb olulisel määral rahastu kasumil või kahjumil, kajastatud netovara muutusel või kajastatud ja kajastamata netovara õiglase väärtuse muutusel instrumendi kehtivusaja jooksul.

Osamaksusid liigitatakse ja kajastatakse raamatupidamise aastaaruandes amortiseeritud väärtuses.

Liikmesriikide väljamakstud osamaksud kujutavad endast saadaolevaid tagasimakseid, mis makstakse välja Euroopa Komisjonile ja Ühendkuningriigile. Vastavalt ülekandmislepingule teatab EIP alates 2023. aastast kuni 2027. aastani hiljemalt iga aasta 31. märtsiks kirjalikult AKV investeerimisrahastu saadaolevate tagasimaksete summa ja ÜMTde investeerimisrahastu saadaolevate tagasimaksete summa, mis on kogunenud vastavalt eelmise aasta 31. detsembri seisuga (edaspidi „saadaolevate tagasimaksete aruanne“). Saadaolevate tagasimaksete aruandes eristatakse komisjonile ülekantavaid tagasimakseid (AKV riikide ja ÜMTde tagasimaksed) ja Ühendkuningriigile ülekantavaid tagasimakseid. Saadaolevaid tagasimakseid kajastatakse finantsseisundi aruandes, kui rahastule esitatakse vastav maksetaotlus.

2.4.7. Intressid ja samalaadsed tulud

Rahastust antud laenude intresse kajastatakse kasumi- ja muu koondkasumi aruandes („Intressid ja samalaadsed tulud“) ja finantsseisundi aruandes („Laenud ja ettemaksed“) tekkepõhiselt tegeliku intressimäära alusel. See on määr, millega laenu oodatava kestuse jooksul toimuvad prognoositud tulevased maksed ja laekumised diskonteeritakse täpselt laenu bilansilisele netojääkmaksumusele. Pärast laenu kirjendatud väärtuse vähendamist väärtuse languse tõttu jätkatakse intressitulu kajastamist algse tegeliku intressimäära alusel, mida kohaldatakse uue bilansilise jääkmaksumuse suhtes.

Krediidiriski tõttu langenud väärtusega laenude intresse kajastatakse kasumi- ja muu koondkasumi aruandes („Intressid ja samalaadsed tulud“) ja finantsseisundi aruandes („Laenud ja ettemaksed“) tekkepõhiselt ja laenu oodatava kestuse jooksul krediidiga korrigeeritud tegeliku intressimääraga. See on määr, millega laenu oodatava kestuse jooksul toimuvad prognoositud tulevased maksed ja laekumised diskonteeritakse täpselt laenu bilansilisele netoväärtusele.

Rahastu vahenditelt saadud intressitoetuste puhul on tegu ettemakstud tuluga, mida kajastatakse tegeliku intressimäära korrektsioonina ning kirjendatakse kasumiaruande rubriigis „Intressid ja samalaadsed tulud“ perioodi kohta, mis kestab subsideeritud laenu väljamaksmisest kuni selle tagastamiseni.

Siduvate kohustustega seotud teenustasude puhul on tegu ettemakstud tuluga, mida kajastatakse tegeliku intressimäära meetodi alusel, arvutatuna perioodi kohta, mis kestab vastava laenu väljamaksmisest kuni selle tagastamiseni. Neid kajastatakse kasumi- ja muu koondkasumi aruandes („Intressid ja samalaadsed tulud“).

2.4.8. Intressitoetused ja tehniline abi

Oma tegevuse raames haldab rahastu liikmesriikide nimel intressitoetusi ja tehnilist abi.

Intressitoetuste ja tehnilise abi maksmiseks mõeldud osa liikmesriikide osamaksust ei kajastata rahastu omakapitalina, vaid liigitatakse võlgadeks kolmandatele isikutele. Rahastu teeb väljamaksed lõplikele vahendite saajatele ja seejärel vähendab kolmandatele isikutele võlgnetavaid summasid.

Kui intressitoetuste ja tehnilise abiga seoses makstud osamaksude summasid ei maksta täielikult välja, liigitatakse need ümber rahastule tehtud osamaksuks.

2.4.9. Rahalt ja raha ekvivalentidelt saadud intressitulu

Rahalt ja raha ekvivalentidelt saadud intressitulu kajastatakse tekkepõhiselt rahastu kasumi- ja muu koondkasumi aruandes.

2.4.10. Teenus- ja vahendustasud, dividendid

Osutatud teenuste eest saadud tasu kajastatakse selle perioodi tuluna, mille jooksul teenuseid osutatakse, ning olulise toimingu eest teenitud tasu kajastatakse tuluna pärast olulise toimingu lõpuleviimist. Need tasud esitatakse kasumi- ja muu koondkasumi aruandes („Teenus- ja vahendustasude tulu“).

Aktsiatelt ja muudelt muutuvtuluga väärtpaberitelt saadavaid dividende kajastatakse nende deklareerimise ajal ja need esitatakse kasumi- ja muu koondkasumi aruandes aktsiatelt ja muudelt muutuvtuluga väärtpaberitelt saadud realiseeritud netokasumi all.

2.4.11. Maksustamine

Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud Euroopa Liidu privileegide ja immuniteetide protokollis on ette nähtud, et Euroopa Liidu institutsioonide varad, tulud ja muu vara on vabastatud kõigist otsestest maksudest.

3. **Riskijuhtimine**

Käesolevas lisas esitatakse teave rahastu krediidi- ja finantsriskide ning nende juhtimise ja kontrolli kohta, keskendudes eeskätt tema finantsinstrumentide kasutamisega seonduvatele peamistele riskidele. Need on järgmised:

— krediidirisk – kliendi või vastaspoole makseviivituse korral kahju saamise risk, mis tuleneb mis tahes vormis krediidiriski positsioonist, sealhulgas arveldusrisk ([25]);

— likviidsusrisk – risk, et majandusüksus ei suuda rahastada varade soetamist ja õigeaegselt täita oma kohustusi, ilma et sellega kaasneks vastuvõetamatut kahju;

— tururisk – risk, et muutused turuhindades ja -määrades, näiteks intressimäärade, aktsiahindade ja valuutakursside muutused, vähendavad majandusüksuse tulu või talle kuuluvate finantsinstrumentide väärtust.

3.1. ***Riskijuhtimise korralduslik külg***

EIP kohandab investeerimisrahastu riskijuhtimisraamistikku jooksvalt.

EIP riskijuhtimise peadirektoraat määrab kindlaks rahastu riskid, hindab ja jälgib neid ning annab nende kohta aru, tegutsedes sealjuures sõltumatult. Ülesannete lahusust säilitavas raamistikus on riskijuhtimine *front office*'i toimingutest sõltumatu ning selle raames esitatakse teine arvamus kõikide riske hõlmavate *front office*'i ettepanekute kohta.

EIP tasandil annab grupi riskijuht riskide eest vastutava halduskomitee liikme järelevalve all grupi riskide kohta aru EIP halduskomiteele. Grupi riskijuhil on otsene juurdepääs riskipoliitikakomisjonile ning ta võib EIP direktorite nõukogule kõikides tema tegevusvaldkonda kuuluvates küsimustes otse kirjutada ja nõukoguga otse suhelda.

3.2. ***Krediidirisk***

Krediidirisk on potentsiaalne kahju, mis võib tekkida kliendi või vastaspoole makseviivitusest ning tuleneb mis tahes vormis krediidiriski positsioonist, sealhulgas arveldusrisk.

([25]) Arveldusrisk on määratletud potentsiaalse kahjumi riskina, mis tuleneb tähtajaks arveldamata tehingutest ja/või tehingutest, mis arveldatakse kohaldatavast turustandardist hiljem. Rahastu toimingute laadi tõttu on kõige olulisemad instrumendid, mida arveldusrisk mõjutab, need panga sõlmitud tuletislepingud, millega kaasneb välisvaluuta konverteerimine. Arveldusriski juhtimist on tutvustatud finantsriske käsitlevates suunistes.

3.2.1. Krediidiriski põhimõtted

Laenude vastaspoolte kohta krediidianalüüsi tegemisel hindab EIP krediidiriski eesmärgiga see välja arvutada ja seda hinnastada. EIP on välja töötanud sisereitingute metoodika (IRM), et määrata kindlaks oma laenuvõtjate / tagatiseandjate sisereitingud. See metoodika põhineb hindamislehtede süsteemil, mis on töötatud välja iga suurema krediidi vastaspoolte liigi (nt äriühingud, finantseerimisasutused jne) jaoks nende eripärasid arvestades. Võttes arvesse nii EIP suhtes kohaldatavaid parimaid pangandustavasid kui ka Baseli rahvusvahelise kapitalikokkuleppe (Basel II) raames sätestatud põhimõtteid, jagatakse kõik vastaspooled, kes on konkreetse tehingu krediidiprofiili seisukohast olulised, sisereitingu kategooriatesse, kasutades asjaomase vastaspoole suhtes kohaldatavat sisereitingute metoodikat. Igale vastaspoolele määratakse sisereiting, mis kajastab tema makseviivituse tõenäosust, millele järgneb tema äri- ja finantsriskiprofiili ja tegevuse kontekstis asjakohase riigiriski põhjalik analüüs. Vajaduse korral tehakse eksperdihinnangutel põhinevaid korrigeerimisi, võttes arvesse emaettevõtja või valitsuse poolt juriidilisele isikule antavat toetust, ning lõpliku reitingu puhul võib teha muudatusi, et kajastada teavet (nt turuhindu), mida hindamislehe koostamisel ei arvestatud.

Projektipõhise finantseerimise ja muude piiratud kasutusega struktureeritud tehingute kohta tehtavate krediidikvaliteedi hinnangute korral kasutatakse asjaomase majandusharu puhul asjakohaseid krediidiriski töövahendeid, milles peamiselt keskendutakse rahavoogude kättesaadavusele ja võla teenindamise suutlikkusele. Need töövahendid hõlmavad projektide lepingulise raamistiku analüüsi, vastaspoole analüüsi ja rahavoogude modelleerimist. Sarnaselt äriühingute ja finantseerimisasutustega määratakse igale projektile sisemine riskireiting. ELi-välistele riikidele annab majandusosakond reitingu statistilise mudeli põhjal.

Kõiki sisemisi riskireitinguid jälgitakse kogu laenutähtaja jooksul ja neid uuendatakse korrapäraselt.

Kui see on asjakohane, kohaldatakse selliste majandusüksustega, kes ei ole riigid, tehtavate tehingute suhtes tehingulimiite ja vastaspoole suuruse piiranguid. Vastaspoole piiranguid määratakse asjakohasel juhul rühma konsolideeritud riskipositsioonide tasandil. Sellised piirangud kajastavad üldjuhul muu hulgas vastaspoolte omavahendite suurust.

Krediidiriski maandamiseks kasutab EIP vastavalt vajadusele ja lähtudes iga juhtumi eripärast mitmesuguseid krediidikvaliteedi parandamise vahendeid, sealhulgas – sõltuvalt laenuvõtja laadist ja toimingu liigist – vastaspoole või projektiga seonduvaid väärtpabereid, tagatisi ja lepingutingimusi.

Rahastu ei kasuta krediidiriski maandamiseks krediidituletisinstrumente.

3.2.2. Maksimaalne krediidiriski positsioon ilma tagatisi ja muid krediidikvaliteedi parandamise vahendeid arvesse võtmata

Järgmises tabelis on näidatud maksimaalne krediidiriski positsioon finantsseisundi aruande kirjete, sealhulgas tuletisinstrumentide puhul. Maksimaalne riskipositsioon on näidatud brutosummana enne tagatise kasutamise abil toimuva riskimaandamise mõju arvessevõtmist.

(tuhandetes eurodes)

Maksimaalne riskipositsioon	31.12.2023	31.12.2022
VARAD		
Raha ja raha ekvivalendid	1 376 824	1 451 970
Nõuded rahastajate vastu	85 321	85 321
Likviidsed finantsvarad	–	73 003
Tuletisfinantsinstrumendid	55 765	75 852
Laenud ja ettemaksed	1 683 312	1 849 786
Muud varad	616	950
Kokku	**3 201 838**	**3 536 882**
Siduvate laenuandmiskohustuste eraldised	**– 19 038**	**– 16 583**
BILANSIVÄLISED KIRJED		
Tingimuslikud kohustised		
— Antud tagatised	985	–

(tuhandetes eurodes)

Maksimaalne riskipositsioon	31.12.2023	31.12.2022
Kulukohustused		
— Väljamaksmata laenud	883 092	1 671 851
— Allakirjutatud, kuid väljaandmata tagatised	46 764	49 378
Bilansivälised kirjed kokku	**930 841**	**1 721 229**
Krediidiriski positsioon kokku	**4 113 641**	**5 241 528**

3.2.3. Laenude ja ettemaksetega seonduv krediidirisk

3.2.3.1. *Krediidiriski hindamine laenude ja ettemaksete puhul*

Rahastu antavate laenude ja ettemaksete või tagatiste kohta koostatakse põhjalik riskihinnang ja arvutatakse välja oodatava kahju määrade hinnangud, mis kajastuvad laenu reitinguklassis. Lisade punktis 25 kirjeldatud tulemusliku rahastamise vahendi tegevuse (v.a vahendatud laenud) suhtes kohaldatakse EIP krediidi- ja omakapitaliriski suunistega ette nähtud üldvolituste kohaseid riskipõhimõtteid. Laenu reitinguklass määratakse kindlaks üldtunnustatud kriteeriumide põhjal, võttes arvesse laenuvõtja krediidikvaliteeti, laenu lõpptähtaega, tagatist ja vajaduse korral tagatiseandjat.

Laenu reitinguklassidesse määramise süsteem hõlmab metoodikaid, protsesse, andmebaase ja IT-süsteeme, mis toetavad laenuandmistehingute krediidiriski hindamist ja oodatava kahju määra hinnangute arvutamist. Süsteemis võetakse kokku suur hulk teavet, et määrata laenude krediidiriskidele suhteline reiting. Laenu reitinguklassid kajastavad oodatava kahju määra hinnangulise taseme nüüdisväärtust, mis leitakse peamiste võlglaste makseviivituse tõenäosuse, makseviivituses oleva riskipositsiooni ja makseviivituse korral tekkiva kahju suuruse alusel. Laenu reitinguklasse kasutatakse järgmistel eesmärkidel:

— laenuandmise riskide täpsema ja kvantitatiivsema hinnangu koostamise abivahendina;

— krediidiriski muutuste näitajana järelevalvetegevuse prioriseerimise eesmärgil;

— laenuportfelli krediidikvaliteedi kirjeldusena mis tahes kuupäeva seisuga ja

— riskihinnastamisotsuste tegemisel kasutatava teabeallikana.

Laenu reitinguklassi määramisel võetakse arvesse järgmiseid tegureid.

i) Laenuvõtja krediidivõimelisus: riskijuhtimise üksus vaatab laenuvõtjad sõltumatult läbi ja hindab nende krediidivõimelisust sisemiste metoodikate ja välisandmete alusel. Kooskõlas valitud Basel III sisereitingutel põhineva meetodiga on pank töötanud välja sisereitingute metoodika, mille abil ta määrab laenuvõtjatele ja tagatiseandjatele sisereitingud. Sealjuures võetakse aluseks hindamislehtede komplekt, mis sisaldab hindamislehti erinevate kindlaksmääratud vastaspoole liikide jaoks.

ii) Makseviivituse korrelatsioon: arvuliselt väljendatud võimalus, et laenuvõtja ja tagatiseandja satuvad samaaegselt finantsraskustesse. Mida suurem on korrelatsioon laenuvõtja ja tagatise andja makseviivituse tõenäosuse vahel, seda madalam on tagatise väärtus ja seega on halvem (madalam) ka laenu reitinguklass.

iii) Tagatisinstrumentide ja väärtpaberite väärtus: seda hinnatakse emitendi krediidivõimelisuse ja kasutatava instrumendi liigi kombinatsiooni alusel.

iv) Sissenõudmismäär: summa, mis saadakse eeldatavasti tagasi pärast asjaomase vastaspoole makseviivitust. Seda summat väljendatakse protsendina riskipositsioonist.

v) Lepinguline raamistik: usaldusväärne lepinguline raamistik suurendab laenu krediidikvaliteeti ja parandab selle reitinguklassi.

vi) Laenu kestus (või üldisemalt laenu rahavoog): kui kõik muud näitajad on samad, siis mida pikem on laenu kestus, seda suurem on laenu teenindamisel raskustesse sattumise oht.

Laenu oodatava kahju määr arvutatakse viie eespool kirjeldatud elemendi kombineerimise teel. Olenevalt kõnealuse kahjumäära tasemest määratakse laenule üks järgmistest allpool loetletud laenu reitinguklassidest.

„A“ Kõrgeima krediidikvaliteediga laenud. Neil on kolm alaliiki.

„A0“ Laenud, mis on antud ELi liikmesriigile või mille on taganud ELi liikmesriik ja mille oodatava kahju määr on 0 %.

„A+“ Muudele üksustele kui ELi liikmesriigid antud või selliste üksuste poolt tagatud laenud, mille kestuse ajal ei ole oodata laenu krediidikvaliteedi langust.

„A–“ Laenutehingud, mille praeguse seisundi säilimine on mõnevõrra kaheldav, kuid mille puhul negatiivne suundumus peaks olema piiratud.

„B“ Kõrge krediidikvaliteediga laenud. See on varaklass, mida pank peab usaldusväärseks, kuigi selle krediidikvaliteet võib tulevikus mõnevõrra halveneda. Tähiseid B+ ja B– kasutatakse sellise halvenemise asetleidmise suhtelise tõenäosuse tähistamiseks.

„C“ Hea krediidikvaliteediga laenud. Üks näide neist võiks olla heas majanduslikus seisus olevatele pankadele ja äriühingutele antud seitsmeaastase lõpptähtajaga tagatiseta ainumakselaenud või nendega samaväärse amortisatsiooni ja tagasimaksmisel saabuva lõpptähtajaga laenud.

„D“ See reitinguklass on piirialaks aktsepteeritava krediidikvaliteediga laenude ja selliste laenude vahel, millega seoses on esinenud mõningaid raskusi. Selle olulise erinevuse kajastamiseks kasutatakse laenude reitinguklasside määramisel alamliigitusi D+ ja D–. D-reitinguga laenud nõuavad rohkem tähelepanu.

„E“ See laenu reitinguklass hõlmab laenusid, mille riskiprofiil on üldiselt aktsepteeritust suurema riskiga. Siia kuuluvad laenud, millega nende kestuse jooksul on esinenud tõsiseid probleeme ja mille kahjumisseminekut ei saa välistada. Seetõttu jälgitakse neid laene tähelepanelikult ja pingsalt. Alamklassid E+ ja E– tähistavad nimetatud jälgimise intensiivsust, kusjuures E– reitinguga tehingud on olukorras, kus suure tõenäosusega ei suudeta tulevikus laenude teenindamisel tähtaegadest kinni pidada ning seetõttu on nõutav mingisugune võla restruktureerimine, mis võib kaasa tuua väärtuse langusest tingitud kahju.

„F“ F (probleemsed) tähistab laenusid, millega kaasnevad aktsepteerimatud riskid. F– reitinguga laenud võivad tuleneda ainult pooleliolevatest tehingutest, mille puhul on pärast allakirjutamist esinenud ettenägematuid, erakorralisi ja drastilisi negatiivseid asjaolusid. Kõigile tehingutele, millest rahastule tuleneb põhisumma kaotus, määratakse reitinguklassiks F, ja neile tehakse konkreetne eraldis.

Punktis 3.2.3.3 esitatud tabelis on näidatud rahastu laenuportfelli krediidikvaliteedi analüüs, mis põhineb eespool kirjeldatud laenu reitinguklassidel.

3.2.3.2 *Laenude andmisest tuleneva krediidiriski positsiooni analüüs*

Alljärgnevas tabelis on näidatud allakirjutatud (väljamakstud ja väljamaksmata) laenudest ja ettemaksetest tulenev maksimaalne krediidiriski positsioon (bilansiline netojääkmaksumus) laenuvõtjate liikide lõikes, võttes arvesse tagatiseandjate antud tagatisi.

(tuhandetes eurodes)

Seisuga 31.12.2023	Tagatisega	Muud krediidikvaliteedi parandamise vahendid	Tagatiseta	Kokku	Osakaal (%) väljamakstud kogusummast
Finantseerimisasutused	54 290	–	952 740	**1 007 030**	**60**
Äriühingud	155 653	–	293 302	**448 955**	**27**
Avaliku sektori asutused	15 138	–	–	**15 138**	**1**
Riigid	–	–	212 189	**212 189**	**13%**
Kokku välja makstud	**225 081**	–	**1 458 231**	**1 683 312**	**100**
Väljamaksmata	**43 200**	–	**820 854**	**864 054**	
Väljamakstud ja väljamaksmata vahendid kokku	**268 281**	–	**2 279 085**	**2 547 366**	

(tuhandetes eurodes)

Seisuga 31.12.2022	Tagatisega	Muud krediidikvaliteedi parandamise vahendid	Tagatiseta	Kokku	Osakaal (%) väljamakstud kogusummast
Finantseerimisasutused	64 625	–	1 095 467	**1 160 092**	**63**
Äriühingud	182 460	–	285 216	**467 676**	**25**
Avaliku sektori asutused	18 902	–	218	**19 120**	**1**
Riigid	–	311	202 587	**202 898**	**11**
Kokku välja makstud	**265 987**	**311**	**1 583 488**	**1 849 786**	**100**
Väljamaksmata	**149 506**	–	**1 505 762**	**1 655 268**	
Väljamakstud ja väljamaksmata vahendid kokku	**415 493**	**311**	**3 089 250**	**3 505 054**	

Laenuvõtjate ja tagatise andjate jälgimine ning projektidega seonduv finants- ja lepinguline järelevalve on portfelli valitsemise ja seire direktoraadi ülesanne. Seega on rahastu antud laenude, laenuvõtjate ja tagatiseandjate krediidivõimelisus pideva jälgimise all. Neid jälgitakse vähemalt kord aastas, kuid vajaduse korral ka sagedamini, ning krediidisündmuse toimumisel. Eelkõige uurib portfelli valitsemise ja seire direktoraat, kas lepingulistest õigustest on kinni peetud, ja võtab meetmeid krediidireitingu langetamise ja/või lepinguliste kohustuste mittetäitmise heastamiseks. Kui krediidiriski suunised seda nõuavad, võetakse riskimaandamise meetmeid. Kui tuleb uuendada väljaantud laenude eest saadud pangatagatisi, siis tagatakse, et need asendatakse või meetmed võetakse õigeaegselt.

3.2.3.3. *Krediidikvaliteedi analüüs laenuvõtjate liikide lõikes*

Järgmistes tabelites on näidatud rahastu laenuportfelli (31. detsembri 2023. aasta ja 31. detsembri 2022. aasta seisuga) krediidikvaliteedi analüüs, mis on koostatud laenude reitinguklassidesse määramise rakenduste abil, võttes aluseks allakirjutatud (väljamakstud ja väljamaksmata) laenudest tuleneva riskipositsiooni.

(tuhandetes eurodes)

Seisuga 31.12.2023		Kõrge reiting	Standardne reiting	Min aktsepteeritav risk	Kõrge risk	Reiting puudub (*)	Kokku	Osakaal
		A kuni B–	C	D+	D– ja sellest madalam			
Laenuvõtja	Finantseerimis-asutused	270 520	276 133	268 648	508 180	–	**1 323 481**	**52**
	Äriühingud	51 505	53	564	347 992	194 441	**594 555**	**23**
	Avaliku sektori asutused	–	15 138	–	–	–	**15 138**	**1**
	Riigid	50 858	2 164	12 907	548 263	–	**614 192**	**24**
Kokku		**372 883**	**293 488**	**282 119**	**1 404 435**	**194 441**	**2 547 366**	**100**

(*) Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavad laenutehingud.

(tuhandetes eurodes)

Seisuga 31.12.2022		Kõrge reiting	Standardne reiting	Min aktsepteeritav risk	Kõrge risk	Reiting puudub (*)	Kokku	Osakaal
		A kuni B–	C	D+	D– ja sellest madalam			
Laenuvõtja	Finantseerimisasutused	293 458	349 628	103 133	1 030 131	–	**1 776 350**	**50**
	Äriühingud	96 413	52 092	–	703 374	226 750	**1 078 629**	**31**
	Avaliku sektori asutused	–	18 902	–	–	218	**19 120**	**1**
	Riigid	51 976	2 771	8 363	567 845	–	**630 955**	**18**
Kokku		**441 847**	**423 393**	**111 496**	**2 301 350**	**226 968**	**3 505 054**	**100**

(*) Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavad laenutehingud.

3.2.3.4. *Laenude ja ettemaksete riskikontsentratsioonid*

3.2.3.4.1. *Geograafiline analüüs*

Rahastu laenuportfelli kuuluvad laenud jagunevad laenuvõtja riigi põhjal geograafiliselt järgmiselt (tuhandetes eurodes):

Laenuvõtja riik	31.12.2023	31.12.2022
Egiptus	260 529	309 312
Keenia	248 823	338 790
Nigeeria	218 521	266 294
Etioopia	121 126	107 988
Piirkondlik (AKV)	86 505	69 920
Mauritius	84 331	93 509
Togo	80 267	–
Barbados	72 036	82 735
Rwanda	71 525	94 247
Sambia	66 947	56 729
Kamerun	48 616	56 586
Zimbabwe	35 546	23 147
Uganda	33 365	51 388
Kongo (Demokraatlik Vabariik)	29 803	36 772
Senegal	28 729	38 153
Uus-Kaledoonia	26 425	31 684
Tansaania	21 394	33 431
Dominikaani Vabariik	16 768	25 879
Benin	16 742	2 958

Laenuvõtja riik	31.12.2023	31.12.2022
Jamaica	15 138	18 902
Guinea	12 926	15 242
Côte d'Ivoire	9 644	10 976
Mauritaania	9 374	11 029
Madagaskar	9 287	–
Mali	8 158	9 856
Kaimanisaared	6 575	8 521
Malawi	6 476	9 587
Eswatini	6 453	1 515
Cabo Verde	6 254	9 016
Mosambiik	5 142	7 094
Saint Lucia	4 565	4 674
Burkina Faso	4 389	4 767
Ghana	4 074	8 648
Mikroneesia	2 342	2 811
Seišellid	2 037	2 933
Prantsuse Polüneesia	1 838	3 118
Samoa	344	645
Vanuatu	177	525
Haiti	121	332
Kongo	–	73
Kokku	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.4.2. *Majandussektori analüüs*

Järgmises tabelis on analüüsitud rahastu laenuportfelli laenuvõtja majandussektori järgi. Tehinguid, mis jõuavad lõpliku laenuvõtjani läbi finantsvahendajate, kajastatakse „Teenindussektor jm" all.

(tuhandetes eurodes)

Laenuvõtja majandussektor	31.12.2023	31.12.2022
Finantsteenused	1 012 001	1 160 133
Avalik haldus	212 189	202 898
Elektrienergia	187 701	193 597
Kemikaalid	91 786	108 652
Telekommunikatsioon	60 182	62 862
Tervishoid	36 833	36 833

(tuhandetes eurodes)

Laenuvõtja majandussektor	31.12.2023	31.12.2022
Äriteenused, IT ja meedia	33 638	31 127
Ravimid ja meditsiinitooted	18 526	12 388
Õhu- ja meretransporditaristu	15 138	18 902
Metallid ja kaevandamine	7 236	8 415
Kapitalikaubad	4 103	8 853
Jäätmete taaskasutamine ja ringlussevõtt	3 802	4 577
Mitmesugused kommunaalteenused	177	525
Teenindussektor jm	–	24
Kokku	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.5. *Iga sisemise riskireitingu krediidiriski positsioon*

EIP kasutab Basel III põhimõtetel põhineva sisereitingute metoodika kohast sisereitingute metoodikat. Enamikule rahastu vastaspooltele on antud sisereiting selle metoodika alusel. Järgmises tabelis on esitatud rahastu laenuportfelli jaotus vastavalt laenuvõtjate ja tagatiseandjate sisereitingule, kui see on olemas, olenevalt sellest, kumma oma on parem. Juhul kui sisereiting ei ole teada, on esitatud välisreiting.

Tabelis on kajastatud nii allakirjutatud (väljamakstud kui ka väljamaksmata) riskipositsioonid kui ka kaalutud riskipositsioonid. Need on saadud vastavalt sisemetoodikale, mida rahastu kasutab limiidi juhtimiseks.

(tuhandetes eurodes)

	Moody'se ekvivalentreiting	2023				
		12 kuu eeldatav krediidikahju	Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus pole krediidiriski tõttu langenud	Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus on krediidiriski tõttu langenud	Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	Kokku
Laenud ja ettemaksed amortiseeritud väärtuses						
Sisereiting 1 – minimaalne krediidirisk	Aaa	–	47 534	–	–	**47 534**
Sisereiting 2 – väga väike krediidirisk	Aa1–Aa3	72 051	–	–	–	**72 051**
Sisereiting 3 – väike krediidirisk	A1–A3	10 428	–	–	–	**10 428**
Sisereiting 4 – keskmine krediidirisk	Baa1–Baa3	33 439	263 036	3 802	–	**300 277**
Sisereiting 5 – majanduslikult kehvas olukorras olev vastaspool	Ba1–Ba3	75 418	–	–	–	**75 418**
Sisereiting 6 – suur krediidirisk	B1–B3	533 775	206 438	20 349	–	**760 562**
Sisereiting 7 – väga suur krediidirisk	Alla Caa1	77 010	246 682	–	–	**323 692**
Sisereiting 8 – makseviivitusega vastaspool	Alla Caa1, kuid makseviivitusega	–	–	17 860	–	**17 860**
Laenud ja ettemaksed õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande		–	–	–	**182 080**	**182 080**
Kahju allahindluse ja õiglase väärtuse korrigeerimine		**– 10 964**	**– 24 674**	**– 14 976**	**– 55 976**	**– 106 590**
Laenude ja ettemaksete bilansiline jääkmaksumus		**791 157**	**739 016**	**27 035**	**126 104**	**1 683 312**
Siduvad laenuandmiskohustused						
Sisereiting 2 – väga väike krediidirisk	Aa1–Aa3	86 796	–	–	–	**86 796**
Sisereiting 3 – väike krediidirisk	A1–A3	1 687	–	–	–	**1 687**
Sisereiting 4 – keskmine krediidirisk	Baa1–Baa3	10 000	–	–	–	**10 000**
Sisereiting 5 – majanduslikult kehvas olukorras olev vastaspool	Ba1–Ba3	82 770	–	–	–	**82 770**
Sisereiting 6 – suur krediidirisk	B1–B3	327 995	45 990	–	–	**373 985**
Sisereiting 7 – väga suur krediidirisk	Alla Caa1	28 089	30 537	–	–	**58 626**

(tuhandetes eurodes)

	Moody'se ekvivalentreiting	2023				
		12 kuu eeldatav krediidikahju	Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus pole krediidiriski tõttu langenud	Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus on krediidiriski tõttu langenud	Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	Kokku
Sisereiting 8 – makseviivitusega vastaspool	Alla Caa1, kuid makseviivitusega	50 000	111 000	–	–	**161 000**
Sisereitinguta (*)		39 940	–	–	–	**39 940**
Laenud ja ettemaksed õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande		–	–	–	**68 288**	**68 288**
Kahju allahindluse ja õiglase väärtuse korrigeerimine		**– 2 715**	**– 16 323**	–	–	**– 19 038**
Siduvate laenuandmiskohustuste bilansiline jääkmaksumus		**574 562**	**110 204**	**111 000**	**68 288**	**864 054**

(*) Agendilepingud, mille puhul aruandekuupäeva seisuga alusvara ei ole.

(tuhandetes eurodes)

	Moody'se ekvivalentreiting	2022				
		12 kuu eeldatav krediidikahju	Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus pole krediidiriski tõttu langenud	Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus on krediidiriski tõttu langenud	Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	Kokku
Laenud ja ettemaksed amortiseeritud väärtuses						
Sisereiting 1 – minimaalne krediidirisk	Aaa	–	56 320	–	–	**56 320**
Sisereiting 2 – väga väike krediidirisk	Aa1–Aa3	82 745	–	–	–	**82 745**
Sisereiting 3 – väike krediidirisk	A1–A3	421	–	–	–	**421**
Sisereiting 4 – keskmine krediidirisk	Baa1–Baa3	346 538	–	–	–	**346 538**
Sisereiting 5 – majanduslikult kehvas olukorras olev vastaspool	Ba1–Ba3	82 126	–	–	–	**82 126**
Sisereiting 6 – suur krediidirisk	B1–B3	679 725	189 519	–	–	**869 244**
Sisereiting 7 – väga suur krediidirisk	Alla Caa1	41 450	273 167	–	–	**314 617**

(tuhandetes eurodes)

	Moody'se ekvivalentreiting	2022				
		12 kuu eeldatav krediidikahju	Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus pole krediidiriski tõttu langenud	Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus on krediidiriski tõttu langenud	Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	Kokku
Sisereiting 8 – makseviivitusega vastaspool	Alla Caa1, kuid makseviivitusega	–	–	63 474	–	**63 474**
Laenud ja ettemaksed õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande		–	–	–	**142 263**	**142 263**
Kahju allahindluse ja õiglase väärtuse korrigeerimine		**– 11 370**	**– 28 817**	**– 21 303**	**– 46 472**	**– 107 962**
Laenude ja ettemaksete bilansiline jääkmaksumus		**1 221 635**	**490 189**	**42 171**	**95 791**	**1 849 786**
Siduvad laenuandmiskohustused						
Sisereiting 2 – väga väike krediidirisk	Aa1–Aa3	86 796	–	–	–	**86 796**
Sisereiting 3 – väike krediidirisk	A1–A3	316 707	–	–	–	**316 707**
Sisereiting 4 – keskmine krediidirisk	Baa1–Baa3	109 095	–	–	–	**109 095**
Sisereiting 5 – majanduslikult kehvas olukorras olev vastaspool	Ba1–Ba3	175 880	–	–	–	**175 880**
Sisereiting 6 – suur krediidirisk	B1–B3	538 504	50 000	–	–	**588 504**
Sisereiting 7 – väga suur krediidirisk	Alla Caa1	62 966	105 669	–	–	**168 635**
Sisereiting 8 – makseviivitusega vastaspool	Alla Caa1, kuid makseviivitusega	–	–	50 000	–	**50 000**
Sisereitinguta (*)		44 982	–	–	–	**44 982**
Laenud ja ettemaksed õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande		–	–	–	**131 252**	**131 252**
Kahju allahindluse ja õiglase väärtuse korrigeerimine		**– 4 834**	**– 11 749**	–	–	**– 16 583**
Siduvate laenuandmiskohustuste bilansiline jääkmaksumus		**1 330 096**	**143 920**	**50 000**	**131 252**	**1 655 268**

(*) Agendilepingud, mille puhul aruandekuupäeva seisuga alusvara ei ole.

EIP jälgib pidevalt sündmusi, mis mõjutavad tema laenuvõtjaid ja tagatiseandjaid. Kui nende reiting halveneb, hindab EIP igal üksikjuhul eraldi oma lepingukohaseid õigusi ja taotleb leevendusmeetmete võtmist. Ta jälgib ka väljaantud laenude eest saadud pangatagatiste uuendamist, et vajaduse korral tagada nende õigeaegne asendamine või meetmete võtmine.

3.2.3.6. *Maksetähtaja ületanud ja langenud väärtusega laenud*

Laenude hilinenud tagasimaksete summad tehakse kindlaks, neid jälgitakse ja nende kohta antakse aru pangas kehtestatud „Finantsjärelevalve suunistes ja korras“ sätestatud korra kohaselt. See kord on kooskõlas hea pangandustavaga ja seda kohaldatakse kõigi EIP hallatavate laenude suhtes.

Jälgimise käigus tagatakse, et i) tähtajaks tasumata jäänud summad avastatakse ja neist teatatakse vastutavale talitusele lühikese tähtaja jooksul; ii) suure mõjuga juhtumid suunatakse viivitamata edasi asjakohasele tegevus- ja otsustamistasandile; iii) rahastu juhtkonnale antakse korrapäraselt aru üldseisu kohta.

Maksetähtaja ületanud ja langenud väärtusega laenudest ja ettemaksetest tulenevaid võlgnevusi saab analüüsida järgmiselt.

(tuhandetes eurodes)

	Laenud ja ettemaksed	Laenud ja ettemaksed
	31.12.2023	31.12.2022
Bilansiline jääkmaksumus	**1 683 312**	**1 849 786**
Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus on krediidiriski tõttu langenud		
Brutosumma	17 860	63 474
Kahju allahindlus väärtuse languse tõttu	– 14 976	– 21 303
Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindluse bilansiline jääkmaksumus varade puhul, mille väärtus on krediidiriski tõttu langenud	**2 884**	**42 171**
Tähtajaks tasumata, kuid krediidiriski tõttu langemata väärtusega		
Tähtaeg on ületatud:		
0–30 päeva	–	670
30–90 päeva	23	118
90–180 päeva	315	95
üle 180 päeva	–	25
Tähtajaks tasumata, kuid krediidiriski tõttu langemata väärtusega laenude ja nõuete bilansiline jääkmaksumus	**338**	**908**
Tähtajaks tasutud ning krediidiriski tõttu langemata väärtusega laenude ja nõuete bilansiline jääkmaksumus	**1 680 090**	**1 806 707**
Laenude ja nõuete bilansiline jääkmaksumus kokku	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.7. *Eeldatava krediidikahju tundlikkus tulevaste majandustingimuste suhtes (tuhandetes eurodes)*

Eeldatav krediidikahju on tundlik tulevikku suunatud stsenaariumide koostamisel tehtavate hinnangute ja eelduste suhtes. EIP viib läbi oma oluliste varaklasside puhul kajastatud eeldatava krediidikahju tundlikkusanalüüsi.

Tulevaste majandustingimuste prognoose (makromajanduslike stsenaariumide kaudu) kasutatakse prognoosimismudelis, mille põhjal koostatakse tingimuslikud riskiparameetrid, mida omakorda kasutatakse kahju allahindluse arvutamiseks.

Stsenaariumid on tuletatud SKP muutustest, mis on majandustegevuse peamine näitaja. Reaalse SKP muutusi kalibreeritakse, et korrata selle muutuja varasemat volatiilsust. Peale selle kasutatakse SKP muutuste ulatuse ja püsivuse täpsustamiseks vajaduse korral eksperdihinnangud. Selle tulemusel tehakse kindlaks muutused koos võimaliku halvenemisega, et määrata muutuste mõju aja jooksul. Iga stsenaariumi tõenäosus määratakse kindlaks turu (volatiilsuse) näitajate ning siseselt väljatöötatud näitajate/indeksite põhjal, mida ebakindluse määramiseks aja jooksul järjepidevalt kasutatakse. Positiivsete ja negatiivsete muutuste kaalud sõltuvad majanduses esinevate riskide tasakaalust; varem on kvartaliprognoosides kohaldatud negatiivseid ja positiivseid muutusi vastavalt – 7 247 euro (2022. aastal – 9 908 euro) ja 6 007 euro (2022. aastal 8 356 euro) ulatuses.

Alljärgnevas tabelis on esitatud laenude ja ettemaksetega seotud kahju allahindlus 1. ja 2. etapis. Iga tulevikku suunatud stsenaariumit (st lähte-, positiivset ja negatiivset stsenaariumit) kaaluti 100 %, selle asemel et kaaluda kõiki kolme stsenaariumit stsenaariumi tõenäosusega.

(tuhandetes eurodes)

	2023		
	Positiivne stsenaarium	Lähtestsenaarium	Negatiivne stsenaarium
Brutoriskipositsioon	2 258 365	2 258 365	2 258 365
Kahju allahindlus	45 603	51 610	58 857

(tuhandetes eurodes)

	2022		
	Positiivne stsenaarium	Lähtestsenaarium	Negatiivne stsenaarium
Brutoriskipositsioon	3 229 247	3 229 247	3 229 247
Kahju allahindlus	43 821	52 177	62 085

3.2.3.8. *Laenutingimuste läbivaatamine ja laenude restruktureerimine makseraskuste korral*

EIP käsitleb makseraskuste tõttu restruktureeritud laenudena (st laenud, võlavääртpaberid ja siduvad laenuandmiskohustused) selliseid laene, millele on laiendatud makseraskuste tõttu restruktureerimise meetmeid. Makseraskuste tõttu restruktureerimise meetmed hõlmavad soodustingimusi, mida EIP otsustab pakkuda võlgnikule, kelle puhul leitakse, et ta ei suuda oma finantsraskuste tõttu täita lepingujärgseid võla teenindamise tingimusi, eesmärgiga võimaldada võlgnikul võlga teenindada või lepingut täielikult või osaliselt refinantseerida. Riskipositsioone käsitatakse makseraskuste tõttu restruktureerituna siis, kui on pakutud soodustingimusi, olenemata sellest, kas mingid summad on tähtajaks tasumata või kas riskipositsioon liigitatakse makseviivituses olevaks. Riskipositsioone ei käsitata makseraskuste tõttu restruktureerituna juhul, kui võlgnik ei ole finantsraskustes.

Tavapärase äritegevuse käigus oleks kõnealuste laenude halvenemine avastatud panga suuniste sätete ja menetluste abil ning laene oleks enne laenutingimuste läbivaatamist jälgitud. Pärast laenutingimuste läbivaatamist jätkaks EIP selliste laenude tähelepanelikku jälgimist. Kui finantsinstrumendi väärtus krediidiriski tõttu langeks, paigutataks see 3. etappi. Laenu jälgitakse regulaarselt kooskõlas panga raamistikuga.

Oma restruktureerimistegevuse raames rakendas EIP aruandeperioodil muu hulgas, kuid mitte ainult, järgmisi makseraskuste tõttu restruktureerimise meetmeid ja viise: laenude tähtaja pikendamine, ainult põhiosa tagasimaksete edasilükkamine, põhiosa tagasimaksete ja intressimaksete edasilükkamine, oluliste lepingutingimuste rikkumine ning viiviste kapitaliseerimine.

Järgmises tabelis on kajastatud tehingud, mille suhtes rakendatakse makseraskuste tõttu restruktureerimise meetmeid.

(tuhandetes eurodes)

	31.12.2023		31.12.2022	
	Nõuetekohaselt teenindatavad laenud	Viivis-laenud	Nõuetekohaselt teenindatavad laenud	Viivis-laenud
Lepingute arv, mille suhtes kohaldatakse makseraskuste tõttu restruktureerimist	13	6	12	7
Bilansilised väärtused (sh intress ja võlgnevused)	112 554	46 432	144 399	45 497
Kajastatud eeldatava krediidikahju allahindlus	1 654	22 151	16 008	14 323
Intressitulu lepingutest, mille suhtes kohaldatakse makseraskuste tõttu restruktureerimist	8 594	1 776	7 745	2 280

(tuhandetes eurodes)

			Makseraskuste tõttu restruktureerimise meetmed				
	31.12.2022	Tähtaja pikendamine	Põhiosa tagasimaksete ja intressimaksete edasilükkamine	Oluliste lepingutingimuste rikkumine	Muu	Lepingukohased tagasimaksed, lõpetamine ja/või mahakandmine	31.12.2023
Finantseerimisasutused	85 751	–	–	12 275	–	– 29 671	68 355
Äriühingud	104 145	–	–	–	–	– 13 514	90 631
Kokku	**189 896**	–	–	**12 275**	–	**– 43 185**	**158 986**

3.2.4. Rahast ja raha ekvivalentidest tulenev krediidirisk

Kasutada olevaid vahendeid investeeritakse kooskõlas rahastu lepinguliste väljamaksekohustuste ajagraafikuga. 31. detsembri 2023. aasta ja 31. detsembri 2022. aasta seisuga olid investeeringud pangahoiuste, hoiusesertifikaatide ja kommertsväärtpaberite vormis.

Heakskiidetud üksustelt nõutakse samasugust reitingut kui EIP sularahahalduse investeeringute suhtes kohaldatav lühi- ja pikaajaline reiting. Juhul kui krediidireitingu on andnud rohkem kui üks reitinguagentuur ja nende antud reitingud on erinevad, lähtutakse madalaimast reitingust. Iga heakskiidetud panga puhul on maksimaalne lubatud limiit praegu 50 000 000 eurot (viiskümmend miljonit eurot). Erand on tehtud pangale Société Générale S. A., kus rahastul on hoiukontod jooksvate tehingute jaoks. Société Générale S. A. lühiajaline krediidilimiit 31. detsembri 2023. aasta ja 31. detsembri 2022. aasta seisuga oli 110 000 000 eurot (sada kümme miljonit eurot). Suurem limiit on ette nähtud hoiukontodel jooksvate tehingute tegemiseks hoitavatele rahasummadele ning sularahahalduse portfelli kuuluvatele, osutatud vastaspoole välja antud instrumentidele.

Kõik investeeringud on tehtud heakskiidetud majandusüksustesse ja nende lõpptähtaeg on kuni kolm kuud alates väärtuspäevast. Volitajaile on teatatud kõigist krediidiriski positsioonide ülemmäära rikkumistest. 31. detsembri 2023. aasta ja 31. detsembri 2022. aasta seisuga oli rahastu likviidsete varade portfelli kuuluvate tähtajaliste hoiuste, kommertsväärtpaberite ja sularaha reiting arvelduspäeval samaväärne vähemalt reitinguga P-2 (Moody's).

Järgmises tabelis on näidatud raha ja raha ekvivalentide seis koos kogunenud intressidega:

(tuhandetes eurodes)

Minimaalne lühiajaline krediidireiting (Moody's)	Minimaalne pikaajaline krediidireiting (Moody's)	31.12.2023		31.12.2022	
P-1	Aaa	140 592	10 %	200 167	14 %
P-1	Aa2	29 951	2 %	24 955	2 %
P-1	Aa3	89 682	7 %	4 992	0 %
P-1	A1	360 831	26 %	300 627	21 %
P-1	A2	204 179	15 %	340 252	23 %
P-1	A3	346 275	25 %	491 224	34 %
P-2	A3	205 314	15 %	29 956	2 %
P-2	Baa1	–	0 %	59 797	4 %
Kokku		**1 376 824**	**100 %**	**1 451 970**	**100 %**

3.2.5. Tuletisinstrumentidest tulenev krediidirisk

3.2.5.1. *Tuletisinstrumentide krediidiriski põhimõtted*

Tuletisinstrumentide puhul kujutab krediidirisk endast kahjumit, mida üks pool kannaks, kui tehingu vastaspool ei suuda oma lepingulisi kohustusi täita. Tuletisinstrumentidega seonduv krediidirisk erineb sõltuvalt mitmest tegurist (nagu intressimäärad ja valuutakursid) ning üldiselt vastab see vaid väiksele osale nende tinglikust väärtusest.

Rahastu võib oma tavapärase tegevuse raames sõlmida vahetuslepinguid eesmärgiga maandada riske, mis seonduvad konkreetsete laenutehingutega, või valuuta forvardlepinguid eesmärgiga maandada riske, mis seonduvad tema valuutapositsioonidega, mis on nomineeritud muudes aktiivselt kaubeldavates valuutades kui eurodes. EIP teeb kõik vahetustehingud väliste vastaspooltega. Vahetustehingud lähtuvad samadest vahetuslepingute raamlepingutest ja lisadest osaluse kohta krediidiriski kahjude katmisel, millele EIP ja tema välised vastaspooled on alla kirjutanud.

3.2.5.2. *Tuletisinstrumentide krediidiriski hindamine*

Kõiki seoses rahastuga tehtud EIP vahetustehinguid käsitletakse samas lepingulises raamistikus ja sama metoodika kohaselt, mida EIP kasutab enda jaoks tuletisinstrumente omandades. Eeskätt määrab EIP vahetustehingute vastaspoolte aktsepteeritavuse kindlaks samade aktsepteeritavustingimuste põhjal, mida ta kasutab üldiselt oma vahetustehingute puhul.

EIP kasutab vahetustehingute ja tuletisinstrumentidega tehtavate tehingutega seonduva krediidiriski positsiooni hindamiseks lühiajalise tagamata riskipositsiooni ja potentsiaalse tulevase riskipositsiooni aruandluse ja tehingulimiitide kontrolli meetodit. Kõnealustes parameetrites võetakse täielikult arvesse rahastuga seonduvaid tuletisinstrumente.

Rahastu sõlmib lühiajalisi valuutavahetuslepinguid (edaspidi „välisvaluuta vahetustehingud“) muus valuutas kui euro antud laenude tagasimaksete valuutariski maandamiseks. Välisvaluuta vahetustehingud on kuni kolmekuulise lõpptähtajaga ja neid pikendatakse korrapäraselt. Välisvaluuta vahetustehingute tinglik väärtus 31. detsembri 2023. aasta seisuga oli 1 640,0 miljonit eurot (31. detsembri 2022. aasta seisuga 1 790,0 miljonit eurot). Välisvaluuta vahetustehingute õiglane väärtus 31. detsembri 2023. aasta seisuga oli 45,8 miljonit eurot (31. detsembri 2022. aasta seisuga 71,1 miljonit eurot).

Rahastu sõlmib erinevate valuutade intressimäära vahetuslepinguid, et maandada muus valuutas kui euro antud laenude tagasimaksete valuutariski. Erinevate valuutade intressimäära vahetuslepingud on pika lõpptähtajaga. Välisvaluuta vahetustehingute tinglik väärtus 31. detsembri 2023. aasta seisuga oli 43,3 miljonit eurot (31. detsembri 2022. aasta seisuga 47,0 miljonit eurot). Välisvaluuta vahetuslepingute õiglane väärtus 31. detsembri 2023. aasta seisuga oli 10,0 miljonit eurot (31. detsembri 2022. aasta seisuga 4,8 miljoni eurot).

3.2.6 Likviidsete finantsvaradega seotud krediidirisk

Järgmises tabelis on esitatud likviidsete varade portfelli olukord. Sellesse portfelli kuuluvad eranditult riiklike üksuste, pankade ja muude üksuste emiteeritud kommertsväärtpaberid, mille algne tähtaeg on üle kolme kuu. Kõlblikud emitendid on ELi liikmesriigid, nende ametiasutused, pangad ja muud üksused. Iga heakskiidetud emitendi puhul on maksimaalne lubatud limiit 50 000 000 eurot (viiskümmend miljonit eurot). Olenevalt likviidsusvajadustest saaks investeeringuid teha ka keskmise pikkusega ja pikaajalistesse võlakirjadesse.

(tuhandetes eurodes)

Minimaalne lühiajaline krediidireiting (Moody's)	Minimaalne pikaajaline krediidireiting (Moody's)	31.12.2023		31.12.2022	
P-1	Aa2	–	0 %	32 974	45 %
P-1	Aa3	–	0 %	4	0 %
P-1	A3	–	0 %	39 843	55 %
P-2	A3	–	0 %	182	0 %
Kokku		–	**0 %**	**73 003**	**100 %**

3.3. ***Likviidsusrisk***

Likviidsusrisk on risk, et üksus ei suuda rahastada varade soetamist ja õigeaegselt täita oma kohustusi, ilma et sellega kaasneks vastuvõetamatut kahju. Likviidsusriski võib jagada rahastamisriskiks ja turu likviidsusriskiks. Rahastamisrisk on risk, et üksus ei suuda tõhusalt rahuldada oodatavaid ja ootamatuid, praegusi ja tulevasi rahavoovajadusi, ilma et see mõjutaks tema igapäevatoiminguid ja finantsseisundit. Turu likviidsusrisk on risk, et üksusel on ebapiisava turusügavuse või turuhäirete tõttu raske positsiooni turuhinnaga tasaarvestada või likvideerida.

3.3.1. Likviidsusriski juhtimine

Rahastut rahastatakse peamiselt liikmesriikide iga-aastastest osamaksudest ja rahastu tehingutest tulenevatest tagasimaksetest. Oma rahastamisriski juhtimiseks koostab rahastu netolikviidsusvajaduse ja liikmesriikide iga-aastaste osamaksude kavasid.

Liikmesriikide aastaste osamaksude arvutamiseks analüüsitakse ja jälgitakse kogu aasta vältel olemasolevate ja ettevalmistamisel olevate tehingute portfelli väljamaksete struktuuri. Aastase likviidsusvajaduse korrigeerimiseks võetakse arvesse erakorralisi sündmusi, nagu ennetähtaegseid tagasimakseid, aktsiate müüki ja makseviivituse juhtumeid.

Selleks et likviidsusriski veelgi minimeerida, on rahastul likviidsusreserv, mis on igal ajal piisav prognoositavate väljamaksete katmiseks, millest EIP laenude osakond korrapäraselt teatab. Vahendid investeeritakse raha- ja võlakirjaturgudele pankadevaheliste hoiuste ja muude lühiajaliste finantsinstrumentide vormis, võttes arvesse rahastu väljamaksekohustusi. Rahastu likviidseid varasid haldab panga rahavoogude juhtimise osakond, pidades silmas vajadust säilitada rahastu kohustuste täitmiseks vajalik likviidsus. Vastavalt otsusele (EL) 2020/2233 võetakse AKV riikide investeerimisrahastu raames tagasisaadavad vahendid kasutusele naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi raamistikus. Kõnealuste tagasisaadavate vahendite kättesaadavus sõltub aga rahastu piisava likviidsustaseme säilitamisest.

Tasub rõhutada, et kapitali juhitakse üksnes likviidsuse seisukohast, nagu eespool kirjeldatud.

Kooskõlas *front office*'i ja back office'i ülesannete lahususe põhimõttega kuuluvad nende varade investeerimisega seotud arveldustoimingud EIP tehingute planeerimise ja arvelduste osakonna vastutusalasse. Vastaspoolte ja raha investeerimise limiitide heakskiitmine ning nimetatud limiitidest kinnipidamise jälgimine kuulub aga panga riskijuhtimise direktoraadi vastutusalasse.

3.3.2. Likviidsusriskide hindamine

Käesoleva punkti tabelites esitatakse rahastu finantskohustiste jaotus bilansipäeva ja lepingulise lõpptähtpäevani jäänud tähtaegade kaupa (diskonteerimata rahavood).

Rahastule kuulub järgmisi kohustisi muude kui tuletisinstrumentide näol: allakirjutatud laenulepingute alusel antud laenude väljamaksmata summad, kapitali märkimise / investeerimislepingute alusel väljamaksmisele kuuluvate summade väljamaksmata osad, väljamaksmata laenutagatised ning intressitoetuste ja tehnilise abi väljamaksmata summad.

Rahastust antud laenude väljamaksmisele on kehtestatud tähtaeg, kuid väljamaksete aeg ja summa sõltub aluseks olevate investeerimisprojektide edenemisest. Kuna rahastu annab laenusid võrdlemisi kiiresti muutuvas keskkonnas, on väljamaksmise ajakava väga ebakindel.

Kapitaliinvesteeringud tehakse kohe pärast seda, kui fondivalitseja, võttes arvesse investeerimistegevuse edusamme, esitab kehtiva fondikapitali nõude. Krediidi kasutuselevõtu tähtaeg on tavaliselt kolm aastat, mida sageli pikendatakse ühe või kahe aasta võrra. Mõned väljamaksed ületavad kasutuselevõtu tähtaja ja nendega seotud kohustusi ei täideta kuni kõigi fondi aluseks olevate investeeringute tegemiseni, kuna mõnikord ei piisa fondi likviidsusest tasudest ja muudest kuludest tulenevate maksekohustuste täitmiseks.

Tagatiste suhtes konkreetseid väljamaksekohustusi ei ole, välja arvatud juhtudel, kui tagatis välja nõutakse. Tagatiste suurust vähendatakse vastavalt tagatud laenude tagasimaksmise ajakavale.

Intressitoetustega seotud väljamaksed tulenevad panga omavahenditest rahastatavatest subsideeritud laenudest. Seetõttu kajastavad aruandes esitatud väljamaksed neist laenudest tulenevaid kohustusi, mitte aga väljamaksmata intressitoetuste kogusummat. Intressitoetuste väljamaksmise ajakava on sama ebakindel kui laenude puhul.

Tabelis „Muudest kui tuletisinstrumentidest tulenevate finantskohustiste tähtajaline jaotus“ esitatud tehnilise abi väljamaksekohustustega seotud „Väljamaksete nominaalne brutosumma“ kajastab sõlmitud tehnilise abi lepingute väljamaksmata osa. Väljamaksmise ajakava on väga ebakindel. Vahemikku „3 kuud või vähem“ liigitatud väljamaksete näitaja puhul on tegemist aruandepäeva seisuga tasumata arvete summaga.

Muudest kui tuletisinstrumentidest tulenevad finantskohustised, mille lepingulist tähtaega ei ole kindlaks määratud, on kajastatud real „Tähtajatud“. Kulukohustused, mille alusel on aruandepäevaks esitatud väljamaksetaotlus, liigitatakse vastavalt maksetähtajale.

Tuletisinstrumentidest tulenevate finantskohustiste tähtajaline jaotus põhineb vahetuslepingutest tulenevatel lepingulistel diskonteerimata rahavoogudel, sealhulgas erinevate valuutade intressimäära vahetuslepingutel, lühiajalistel valuutavahetuslepingutel ja intressimäära vahetuslepingutel.

(tuhandetes eurodes)

Muudest kui tuletisinstrumentidest tulenevate finantskohustiste tähtajaline jaotus seisuga 31.12.2023	3 kuud või vähem	Üle 3 kuu ja kuni 1 aasta	Üle 1 aasta ja kuni 5 aastat	Üle 5 aasta	Tähtajatud	Väljamaksete nominaalne brutosumma
Väljamaksmata laenudega seotud väljamaksekohustused	49 019	6 000	–	–	828 073	883 092
Investeerimisfondide ja aktsiate märkimisega seotud väljamaksekohustused	–	–	–	–	297 534	297 534
Muud (allakirjutatud, kuid väljaandmata tagatised, antud tagatised)	–	–	–	–	47 749	47 749
Intressitoetustega seotud väljamaksekohustused	4 235	–	–	–	343 282	347 517
Tehnilise abiga seotud väljamaksekohustused	849	–	–	–	25 343	26 192
Kokku	**54 103**	**6 000**	–	–	**1 541 981**	**1 602 084**

(tuhandetes eurodes)

Muudest kui tuletisinstrumentidest tulenevate finantskohustiste tähtajaline jaotus seisuga 31.12.2022	3 kuud või vähem	Üle 3 kuu ja kuni 1 aasta	Üle 1 aasta ja kuni 5 aastat	Üle 5 aasta	Tähtajatud	Väljamaksete nominaalne brutosumma
Väljamaksmata laenudega seotud väljamaksekohustused	87 210	21 208	–	–	1 563 433	1 671 851
Investeerimisfondide ja aktsiate märkimisega seotud väljamaksekohustused	4 676	–	–	–	406 496	411 172
Muud (allakirjutatud, kuid väljaandmata tagatised, antud tagatised)	–	–	–	–	49 378	49 378
Intressitoetustega seotud väljamaksekohustused	–	–	–	–	350 282	350 282
Tehnilise abiga seotud väljamaksekohustused	924	–	–	–	32 149	33 073
Kokku	**92 810**	**21 208**	–	–	**2 401 738**	**2 515 756**

(tuhandetes eurodes)

Tuletisinstrumentidest tulenevate finantskohustiste tähtajaline jaotus seisuga 31.12.2023	3 kuud või vähem	Üle 3 kuu ja kuni 1 aasta	Üle 1 aasta ja kuni 5 aastat	Üle 5 aasta	Laekumiste ja väljamaksete nominaalne brutosumma
Erinevate valuutade intressimäära vahetuslepingud – laekumised	192	10 909	32 186	1 706	44 993
Erinevate valuutade intressimäära vahetuslepingud – väljamaksed	– 90	– 10 212	– 23 783	– 1 828	– 35 913
Lühiajalised valuuta vahetuslepingud – laekumised	1 640 000	–	–	–	1 640 000
Lühiajalised valuuta vahetuslepingud – väljamaksed	– 1 597 068	–	–	–	– 1 597 068
Kokku	**43 034**	**697**	**8 403**	**– 122**	**52 012**

(tuhandetes eurodes)

Tuletisinstrumentidest tulenevate finantskohustiste tähtajaline jaotus seisuga 31.12.2022	3 kuud või vähem	Üle 3 kuu ja kuni 1 aasta	Üle 1 aasta ja kuni 5 aastat	Üle 5 aasta	Laekumiste ja väljamaksete nominaalne brutosumma
Erinevate valuutade intressimäära vahetuslepingud – laekumised	88	9 474	38 431	147	48 140
Erinevate valuutade intressimäära vahetuslepingud – väljamaksed	– 108	– 11 965	– 30 450	– 146	– 42 669
Lühiajalised valuuta vahetuslepingud – laekumised	1 790 000	–	–	–	1 790 000
Lühiajalised valuuta vahetuslepingud – väljamaksed	– 1 724 227	–	–	–	– 1 724 227
Kokku	**65 753**	**– 2 491**	**7 981**	**1**	**71 244**

3.3.3. **Pikaajalised finantsvarad ja -kohustised**

Järgmises tabelis on esitatud need finantsvarad ja -kohustised (välja arvatud tuletisinstrumendid), mis eeldatavalt laekuvad või tasutakse rohkem kui 12 kuud pärast aruandekuupäeva.

(tuhandetes eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Finantsvara		
Laenud ja ettemaksed	1 755 831	1 922 784
Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid	820 713	797 341
Kokku	**2 576 544**	**2 720 125**
Finantskohustised		
Võlad kolmandatele isikutele (*)	389 116	136 867
Siduvate laenuandmiskohustuste eraldised	19 038	16 583
Kokku	**408 154**	**153 450**

(*) Võlad kolmandatele isikutele hõlmavad liikmesriikidele võlgnetavaid veel väljamaksmata intressitoetusi ja tehnilist abi, mis on peamiselt tähtajatud.

3.4. *Tururisk*

Tururisk on risk, et muutused turuhindades ja -määrades, näiteks intressimäärade, aktsiahindade ja valuutakursside muutused, vähendavad majandusüksuse tulu või talle kuuluvate finantsinstrumentide väärtust.

3.4.1. Intressirisk

Intressiriski põhjustab intressitootlike positsioonide majandusliku väärtuse või neist saadava tulu volatiilsus, mis tuleneb vahetuskursside negatiivsetest muutustest.

Rahastut ei mõjuta otseselt selle majandusliku väärtuse kõikumine ega eri varade, kohustiste ja riskimaandusvahendite hindamiserinevused, sest i) tal puuduvad vahetud laenukulud ja kohustised, millelt tuleb maksta intressi, ning ii) ta aktsepteerib intressimäära kõikumise mõju investeeringutelt saadavale tulule.

Oma laenuportfelli ja mikrovahetuslepingute tundlikkust intressimäärade kõikumise suhtes hindab rahastu baaspunkti väärtuse (BPV) alusel.

BPV väljendab asjaomase portfelli nüüdispuhasväärtuse suurenemist või vähenemist sõltuvalt intressimäära suurenemisest 1 baaspunkti (0,01 %) võrra eelnevalt kindlaksmääratud tähtajavahemike (rahaturg – kuni üks aasta, väga lühikese tähtajaga – 2–3 aastat, lühikese tähtajaga – 4–6 aastat, keskmise tähtajaga – 7–11 aastat, pika tähtajaga – 12–20 aastat ja ülipika tähtajaga – üle 21 aasta) kaupa.

Rahastu kasutab eurodes nomineeritud laenudest tulenevate rahavoogude nüüdispuhasväärtuse kindlaksmääramiseks kolmekuulise euro vahetuskursi kõverat. Muus vääringus kui eurodes nomineeritud laenudest tulenevate rahavoogude nüüdispuhasväärtuse kindlaksmääramiseks kasutatakse kolmekuulise eurodes rahastamise vahetuskurssi pluss erinevate valuutade intressimäära vahetuslepingute baasi. Nende muude vääringute kui euro puhul, mille diskontokõver ei ole usaldusväärne ja piisavalt täielik, kasutatakse kas euro või USA dollari diskontokõverat.

Riski maandamiseks sõlmitud mikrovahetuslepingute nüüdispuhasväärtuse arvutamiseks kasutab rahastu euro vahetuskursi kõverat, kui tegemist on eurodes nomineeritud rahavoogudega, ning USA dollari vahetuskursi kõverat, kui tegemist on USA dollarites nomineeritud rahavoogudega.

Nagu nähtub järgmisest tabelist, väheneks laenuportfelli (sh seotud mikrovahetuslepingud) netonüüdispuhasväärtus 31. detsembri 2023. aasta seisuga 491 000 eurot (31. detsembri 2022. aasta seisuga 500 000 eurot), kui kõik asjaomased intressimäärad tõuseksid samaaegselt 1 baaspunkti võrra.

(tuhandetes eurodes)

Baaspunkti väärtus Seisuga 31.12.2023	Rahaturg 1 aasta	Väga lühikese tähtajaga 2–3 aastat	Lühikese tähtajaga 4–6 aastat	Keskmise tähtajaga 7–11 aastat	Pika tähtajaga 12–20 aastat	Ülipika tähtajaga Üle 20 aasta	Kokku
Laenude ja riskide maandamise mikrovahetuslepingute tundlikkus kokku	– 39	– 97	– 153	– 153	– 47	– 2	**– 491**

(tuhandetes eurodes)

Baaspunkti väärtus Seisuga 31.12.2022	Rahaturg 1 aasta	Väga lühikese tähtajaga 2–3 aastat	Lühikese tähtajaga 4–6 aastat	Keskmise tähtajaga 7–11 aastat	Pika tähtajaga 12–20 aastat	Ülipika tähtajaga Üle 20 aasta	Kokku
Laenude ja riskide maandamise mikrovahetuslepingute tundlikkus kokku	– 34	– 98	– 154	– 162	– 50	– 2	**– 500**

3.4.2. Valuutarisk

Rahastu valuutarisk seisneb ohus, et negatiivsete vahetuskursi muutuste tõttu väheneb tulu või majanduslik väärtus.

Kuna rahastu arvestusvääring on euro, esineb tal valuutariski alati, kui tekib ebakõla muus kui arvestusvääringus nomineeritud varade ja kohustiste vahel. Valuutariski põhjustab ka tulevaste muus kui arvestusvääringus sooritatavatest arveldustest tekkivate rahavoogude (näiteks intressi- ja dividendimaksed) väärtuse muutus vahetuskursside muutumise tõttu.

3.4.2.1. *Valuutarisk ja likviidsed varad*

Rahastu likviidsed varad on nomineeritud kas eurodes või USA dollarites.

Valuutariski maandatakse eri valuutade hetke- ja forvardtehingutega, välisvaluuta vahetustehingute või eri valuutade vahetustehingutega. EIP rahavoogude juhtimise osakond võib juhul, kui seda peetakse vajalikuks ja asjakohaseks, kasutada kooskõlas panga poliitikaga ka mis tahes muud instrumenti, mis annab kaitse rahastu finantstegevusega seoses esinevate tururiskide vastu.

3.4.2.2. *Valuutarisk ja rahastu rahastatavad või tagatavad tehingud*

Liikmesriikide osamaksud investeerimisrahastusse laekuvad eurodes. Rahastu rahastatavad või tagatavad tehingud ning intressitoetused võivad olla nomineeritud eurodes, USA dollarites või mis tahes muus aktsepteeritud valuutas.

Valuutariski positsioon (võrdlusvaluuta euro suhtes) tekib, kui muus valuutas kui eurodes nomineeritud tehingute risk on jäetud maandamata. Allpool on esitatud rahastu valuutariski maandamise suunised.

3.4.2.2.1. *USA dollarites nomineeritud tehingute riski maandamine*

Rahastu USA dollarites nomineeritud tehingute valuutarisk kaetakse tervikuna, kasutades EUR/USD välisvaluuta vahetustehinguid, mida pikendatakse ja mille summat korrigeeritakse korrapäraselt. Välisvaluuta vahetustehinguid kasutatakse kahel põhjusel. Esiteks pakub see likviidsust uute väljamaksete tarvis (laenud ja omakapital), teiseks aga maandatakse makrotasandi riskid.

Iga perioodi alguses prognoositakse järgmise perioodi jooksul USA dollarites sissetulevaid või väljaminevaid rahavoogusid, võttes aluseks planeeritud või oodatavad tagasimaksed / väljamaksed. Seejärel pikendatakse neid välisvaluuta vahetustehinguid, mille lõpptähtaeg saabub, korrigeerides nende summat selliselt, et vähemalt prognoositavad järgmise perioodi USA dollari likviidsusvajadused oleksid kaetud.

Kui USA dollarites valuutapositsiooniga seotud risk ületab piirmäära, maandatakse seda igakuiselt hetke- või forvardtehingutega.

Pikendamisperioodi kestel kaetakse ootamatuid USA dollari likviidsuspuudujääke ühekordsete välisvaluuta vahetustehingutega, likviidsuse ülejäägid aga kas investeeritakse likviidsetesse varadesse või vahetatakse eurodeks, kui ülejääk tuleneb valuutapositsiooni suurenemisest.

3.4.2.2.2. *Muus valuutas kui eurodes või USA dollarites nomineeritud tehingute riski maandamine*

Muus valuutas kui eurodes või USA dollarites nomineeritud rahastu tehingute riski maandatakse eri valuutade vahetuslepingutega, mille finantsprofiil on sama mis aluseks oleval laenul, tingimusel et vahetuslepingute turg on toimiv.

Rahastu teeb tehinguid ka vääringutes, millel riskide maandamise võimalused puuduvad või on väga kallid. Neid tehinguid nomineeritakse kohalikes valuutades, kuid arveldamine toimub eurodes või USA dollarites. Rahastu komitees 22. jaanuaril 2015 heakskiidetud investeerimisrahastu finantsriskiraamistik võimaldab USA dollarites nomineeritud tuletisinstrumentide abil sünteetiliselt maandada nende kohalike vääringute valuutariske, mis on USA dollariga märkimisväärses positiivses korrelatsioonis. USA dollarites nomineeritud tuletisinstrumentide abil sünteetiliselt maandatud riskiga kohalikud valuutad on esitatud punkti 3.4.2.2.3 tabelis pealkirja „Kohalikud vääringud (sünteetiline riskimaandus)“ all, USA dollariga sünteetiliselt maandamata riskiga kohalikud vääringud aga samas tabelis pealkirja „Kohalikud vääringud (sünteetilise riskimaanduseta)“ all.

Lisaks võtab investeerimisrahastu laenude puhul, mis on nomineeritud muus valuutas kui eurodes või USA dollarites või valuutades, mille puhul ei saa riski eri valuutade vahetuslepingutega maandada, täiendavat intressikomponenti (nn FX preemia), et maandada kohaliku valuuta võimaliku odavnemise riski.

3.4.2.2.3. *Välisvaluutapositsioon (tuhandetes eurodes)*

Selle lisa tabelites on esitatud rahastu valuutapositsioon.

Valuutapositsioon on tabelites esitatud vastavalt investeerimisfondi riskipoliitikale, mida on kirjeldatud fondi finantsriskiraamistikus. Riskipoliitikaga hõlmatud valuutapositsiooni aluseks on raamatupidamisandmed ning need väljenduvad teatavate varade ja kohustiste vahena. Riskipoliitikaga hõlmatud valuutapositsiooni varad ja kohustised valitakse selliselt, et laekuvaid tulusid saaks konverteerida aruandlusvaluutasse (eurodesse) alles nende laekumisel.

Riskipoliitikaga hõlmatud valuutapositsioonis on kajastatud aktsiate ja muude muutuvtuluga väärtpaberite õiglase väärtuse muutus ning laenude ja ettemaksete väärtuse langus. Riskipoliitikaga hõlmatud valuutapositsioonis sisalduvad tuletisinstrumendid on arvel nominaalväärtuses, mitte õiglases väärtuses, et viia see vastavusse varade säilinud väärtusega, mida samuti väljendatakse nominaalväärtuses, mida on kohandatud vastavalt laenude väärtuse langusele.

Ülejäänud varad ja kohustised (peamiselt laenudelt, tuletisinstrumentidelt ja toetustelt kogunenud intressid) on tabelites esitatud pealkirja „Riskipoliitikaga hõlmamata valuutapositsioon“ all.

Seisuga 31. detsember 2023	Varad ja kohustised			Kulukohustused ja tingimuslikud kohustised
Valuuta	Riskipoliitikaga hõlmatud valuutapositsioon	Riskipoliitikaga hõlmamata valuutapositsioon	Bilansis kajastatud valuutapositsioon	
USA dollar (USD)	– 194 166	– 16 111	– 210 277	306 161
Kohalikud vääringud (sünteetilise riskimaandusega) (*)				
KES	87 829	– 4 832	82 997	–
TZS	1 071	19	1 090	–

Seisuga 31. detsember 2023	Varad ja kohustised			Kulukohustused ja tingimuslikud kohustised
Valuuta	Riskipoliitikaga hõlmatud valuutapositsioon	Riskipoliitikaga hõlmamata valuutapositsioon	Bilansis kajastatud valuutapositsioon	
DOP	16 663	122	16 785	–
UGX	20 283	221	20 504	–
RWF	55 837	367	56 204	–
Kohalikud vääringud (sünteetilise riskimaanduseta) (*)				
HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR	67 992	– 1 136	66 856	–
Kokku muud vääringud peale euro	**55 509**	**– 21 350**	**34 159**	**306 161**
EUR	–	**3 489 673**	**3 489 673**	**1 344 972**
Kokku euro ja muud vääringud	**55 509**	**3 468 323**	**3 523 832**	**1 651 133**

(*) Sünteetilise riskimaandamise selgitusi vt punkt 3.4.2.2.2.

Seisuga 31. detsember 2022	Varad ja kohustised			Kulukohustused ja tingimuslikud kohustised
Valuuta	Riskipoliitikaga hõlmatud valuutapositsioon	Riskipoliitikaga hõlmamata valuutapositsioon	Bilansis kajastatud valuutapositsioon	
USA dollar (USD)	– 318 423	– 11 114	– 329 537	844 247
Kohalikud vääringud (sünteetilise riskimaandusega) (*)				
KES	129 513	36 883	166 396	–
TZS	7 355	123	7 478	–
DOP	24 533	301	24 834	–
UGX	32 632	489	33 121	–
RWF	75 037	698	75 735	–
Kohalikud vääringud (sünteetilise riskimaanduseta)*				
HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR	86 929	– 479	86 450	–
Kokku muud vääringud peale euro	**37 576**	**26 901**	**64 477**	**844 247**
EUR	–	4 009 151	4 009 151	1 726 301
Kokku euro ja muud vääringud	**37 576**	**4 036 052**	**4 073 628**	**2 570 548**

(*) Sünteetilise riskimaandamise selgitusi vt punkt 3.4.2.2.2.

3.4.2.3. *Valuutariski analüüs*

31. detsembri 2023. aasta seisuga põhjustaks euro kümneprotsendiline odavnemine muude vääringute suhtes omakapitali ja kasumi suurenemise 2,9 miljoni euro võrra (31. detsembri 2022. aasta seisuga 7,2 miljonit eurot). Euro kümneprotsendiline kallinemine muude vääringute suhtes põhjustaks omakapitali ja kasumi vähenemise – 2,4 miljoni euro võrra (31. detsembri 2022. aasta seisuga – 5,9 miljonit eurot).

3.4.2.4. *Vahetuskurss*

31. detsembri 2023. aasta ja 31. detsembri 2022. aasta bilansi koostamisel kasutati järgmisi vahetuskursse.

	31. detsember 2023	31. detsember 2022
Kolmandate riikide vääringud		
Botswana pula (BWP)	14,78	13,59
Dominikaani Vabariigi peeso (DOF)	64,08	59,84
Fidži dollar (FJD)	2,39	2,32
Haiti gurd (HTG)	143,68	154,37
Jamaica dollar (JMD)	168,22	161,59
Keenia šilling (KES)	173,20	131,68
Mauritaania ouguiya (MRU)	43,35	39,04
Mauritiuse ruupia (MUR)	48,56	46,83
Mosambiigi metikal (MZN)	69,98	67,54
Nigeeria naira (NGN)	975,04	478,02
Rwanda frank (RWF)	1 385,07	1 132,20
Tansaania šilling (TZS)	2 772,53	2 487,37
Uganda šilling (UGX)	4 178,00	3 965,00
USA dollar (USD)	1,11	1,07
CFA frank (XAF/XOF)	655,96	655,96
Lõuna-Aafrika rand (ZAR)	20,35	18,10
Sambia kvacha (ZMW)	28,45	19,28

3.4.3. Aktsiarisk

Aktsiarisk on risk, et aktsiainvesteeringu õiglane väärtus langeb muutuste tõttu aktsiahindade tasemes ja/või aktsiainvesteeringute väärtuses.

Rahastu jaoks tekib aktsiarisk, kui ta investeerib otse omakapitali ja riskikapitalifondidesse.

Börsil noteerimata aktsiapositsioonide väärtus ei ole järelevalve ja kontrolli teostamiseks pidevalt kättesaadav. Nende positsioonide väärtuse kindlakstegemiseks tuleb kasutada asjakohaseid hindamismeetodeid.

Kui otseste omakapitaliinvesteeringute ja riskikapitaliinvesteeringute väärtus muutub +/–10 %, kuid muud muutujad püsivad muutumatuna, muutub rahastu omakapital omakapitaliinstrumentide portfelli õiglase väärtuse muutuse tulemusel 31. detsembri 2023. aasta seisuga vastavalt 82,1 miljonit eurot ja – 82,1 miljonit eurot (31. detsembri 2022. aasta seisuga vastavalt 79,7 miljonit eurot ja – 79,7 miljonit eurot).

4. Finantsinstrumentide õiglane väärtus

4.1. *Liigitus ja õiglane väärtus*

Järgmistes tabelites on esitatud finantsvara ja -kohustuste bilansiline väärtus ja õiglane väärtus, kusjuures viimane on esitatud tasemete kaupa. Need andmed ei hõlma selliste finantsvarade ja -kohustiste õiglast väärtust, mida mõõdetakse amortiseeritud väärtuses, sest nende bilansiline jääkmaksumus on piisavalt lähedal nende õiglasele väärtusele.

(tuhandetes eurodes)

Seisuga 31. detsember 2023	Bilansiline jääkmaksumus						Õiglane väärtus			
	Tuletisfinant-sinstrumendid	Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid	Raha, laenud ja ettemaksed	Likviidsed finantsva-rad	Muud finantsva-rad/-kohustised	Kokku	1. tase	2. tase	3. tase	Kokku
Finantsvarad, mida tuleb kajastada õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande										
Tuletisfinantsinstrumendid	55 765	–	–	–	–	**55 765**	–	55 765	–	**55 765**
Riskikapitalifondid	–	693 042	–	–	–	**693 042**	–	–	693 042	**693 042**
Otsesed omakapitaliinvesteeringud	–	127 671	–	–	–	**127 671**	–	–	127 671	**127 671**
Laenud ja ettemaksed	–	–	124 323	–	–	**124 323**	–	–	124 323	**124 323**
Finantsvarad, mida tuleb kajastada õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande (kokku)	**55 765**	**820 713**	**124 323**	–	–	**1 000 801**	–	**55 765**	**945 036**	**1 000 801**
Amortiseeritud väärtuses kajastatavad finantsvarad										
Raha ja raha ekvivalendid	–	–	1 376 824	–	–	**1 376 824**				
Laenud ja ettemaksed	–	–	1 558 989	–	–	**1 558 989**				
Nõuded rahastajate vastu	–	–	85 321	–	–	**85 321**				
Likviidsed finantsvarad	–	–	–	–	–	–				
Muud varad	–	–	–	–	616	**616**				
Amortiseeritud väärtuses kajastatavad finantsvarad kokku	–	–	**3 021 134**	–	**616**	**3 021 750**				
Finantsvarad kokku	**55 765**	**820 713**	**3 145 457**	–	**616**	**4 022 551**				
Amortiseeritud väärtuses kajastatavad finantskohustised										
Siduvate laenuandmiskohustuste eraldised	–	–	–	–	– 19 038	**– 19 038**				
Võlad kolmandatele isikutele	–	–	–	–	– 427 828	**– 427 828**				
Muud kohustised	–	–	–	–	– 3 338	**– 3 338**				
Amortiseeritud väärtuses kajastatavad finantskohustised kokku	–	–	–	–	**– 450 204**	**– 450 204**				
Finantskohustised kokku	–	–	–	–	**– 450 204**	**– 450 204**				

(tuhandetes eurodes)

Seisuga 31. detsember 2022	Bilansiline jääkmaksumus						Õiglane väärtus			
	Tuletisfinant-sinstrumendid	Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid	Raha, laenud ja ettemaksed	Likviidsed finantsva-rad	Muud finantsva-rad/-kohustised	Kokku	1. tase	2. tase	3. tase	Kokku
Finantsvarad, mida tuleb kajastada õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande										
Tuletisfinantsinstrumendid	75 852	–	–	–	–	**75 852**	–	75 852	–	**75 852**
Riskikapitalifondid	–	684 564	–	–	–	**684 564**	–	–	684 564	**684 564**
Otsesed omakapitaliinvesteeringud	–	112 777	–	–	–	**112 777**	–	–	112 777	**112 777**
Laenud ja ettemaksed	–	–	95 604	–	–	**95 604**	–	–	95 604	**95 604**
Finantsvarad, mida tuleb kajastada õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande (kokku)	**75 852**	**797 341**	**95 604**	–	–	**968 797**	–	**75 852**	**892 945**	**968 797**
Amortiseeritud väärtuses kajastatavad finantsvarad										
Raha ja raha ekvivalendid	–	–	1 451 970	–	–	**1 451 970**				
Laenud ja ettemaksed	–	–	1 754 182	–	–	**1 754 182**				
Nõuded rahastajate vastu	–	–	85 321	–	–	**85 321**				
Likviidsed finantsvarad	–	–	–	73 003	–	**73 003**				
Muud varad	–	–	–	–	950	**950**				
Amortiseeritud väärtuses kajastatavad finantsvarad kokku	–	–	**3 291 473**	**73 003**	**950**	**3 365 426**				
Finantsvarad kokku	**75 852**	**797 341**	**3 387 077**	**73 003**	**950**	**4 334 223**				
Amortiseeritud väärtuses kajastatavad finantskohustised										
Siduvate laenuandmiskohustuste eraldised	–	–	–	–	– 16 583	**– 16 583**				
Võlad kolmandatele isikutele	–	–	–	–	– 190 927	**– 190 927**				
Muud kohustised	–	–	–	–	– 2 419	**– 2 419**				
Amortiseeritud väärtuses kajastatavad finantskohustised kokku	–	–	–	–	**– 209 929**	**– 209 929**				
Finantskohustised kokku	–	–	–	–	**– 209 929**	**– 209 929**				

4.2. ***Õiglase väärtuse hindamine***

4.2.1. Hindamismeetodid ja olulised mittejälgitavad sisendid

Järgmises tabelis on esitatud teave õiglase väärtuse hierarhias 2. ja 3. tasemele paigutatud finantsinstrumentide väärtuse hindamisel kasutatavate hindamismeetodite ja oluliste mittejälgitavate sisendite kohta.

	Hindamismeetod	Olulised mittejälgitavad sisendid	Mittejälgitavate sisendite ja õiglase väärtuse hindamise vaheline seos
Õiglases väärtuses kajastatud finantsinstrumendid			
Tuletisfinantsinstrumendid	Rahavoogude diskonteerimine. Tulevaste rahavoogude prognoosimisel lähtutakse forvardkurssidest ja -intressimääradest (mille aluseks on jälgitavad forvardkursid ja intressikõverad aruandeperioodi lõpul) ning lepingulisest forvard- ja intressimäärast, mida diskonteeritakse vastavalt vastaspoolte krediidiriski määrale.	Rahavoogude hindamisel ja diskonteerimisel kasutatavad kõverad kalibreeritakse turuandmetega ning portfelli vahetustehingute lõpptähtaeg ei ületa sisendite pikimat kättesaadavat tähtaega. Seetõttu mittejälgitavad sisendid puuduvad.	Ei kohaldata
Riskikapitalifondid	Netovarade korrigeerimise meetod. Õiglane väärtus määratakse, kohaldades kas viimases aruandes kajastatud vara puhasväärtuse suhtes, mida on korrigeeritud rahavoogude alusel, rahastu osaluse protsenti aluseks olevas instrumendis või asjaomase fondijuhi esitatud aktsia sama kuupäeva täpset väärtust, kui see on kättesaadav. Selleks et võtta arvesse viimase kättesaadava vara puhasväärtuse ja majandusaasta lõpu aruande esitamise vahelist ajavahemikku, vaadatakse vahepealsed sündmused läbi ja vajaduse korral korrigeeritakse aruandes esitatud vara puhasväärtust.	Riskikapitalifondi viimase aruande kuupäevast hindamise kuupäevani kulunud aja võrra korrigeerimisel võetakse arvesse tegevuskulusid ja haldustasusid, riskikapitalifondi alusvara õiglase väärtuse muutumist, tekkinud täiendavaid kohustisi ning turul ja majandustingimustes toimunud muutusi.	Mida pikem on ajavahemik riskikapitalifondi viimase aruande kuupäevast õiglase väärtuse hindamise kuupäevani, seda suurem on ajaline korrektsioon.
Otsesed omakapitaliinvesteeringud	Netovarade korrigeerimine.	Investeerimisobjekti viimase aruande kuupäevast hindamise kuupäevani kulunud aja võrra korrigeerimisel võetakse arvesse tegevuskulusid, investeerimisobjekti alusvara õiglase väärtuse muutumist, tekkinud täiendavaid kohustisi, turul ja majandustingimustes toimunud muutusi, kapitali kasvu, müüki ja kontrolliva osaluse muutumist.	Mida suurem on turustatavusest olenev diskonto, seda madalam on õiglane väärtus.

	Hindamismeetod	Olulised mittejälgitavad sisendid	Mittejälgitavate sisendite ja õiglase väärtuse hindamise vaheline seos
		Turu (likviidsuse) puudumisest tuleneva diskonto kindlaksmääramisel võetakse arvesse eelmisi sarnaste aktsiatega samas riigis või piirkonnas tehtud tehingute hindu. Diskontomäär jääb vahemikku 5–30 %.	
Laenud õiglases väärtuses (tulemusliku rahastamise vahend)	Tegevust jätkavad laenuvõtjad: diskonteeritud rahavoogude meetod, kasutades lepingupõhiseid/oodatavaid tulevasi rahavooge, mille suhtes on kohaldatud asjakohast riskiga korrigeeritud ja laenuga kaasnevat riski (sh laenuvõtja krediidirisk) kajastavat diskontomäära. Diskontomäära võrreldakse asjaomase turupõhise võrdlusalusega / hinnatakse asjaomase turupõhise võrdlusaluse põhjal. Tegevust mittejätkavad laenuvõtjad: netovarade meetod (likvideerimisväärtuse meetod).	Diskontomäära komponendid, et kajastada laenuvõtja krediidiriski võrreldes riskivabade turumääradega.	Mida suurem on diskontomäär, seda madalam on õiglane väärtus.

	Hindamismeetod	Olulised mittejälgitavad sisendid	Mittejälgitavate sisendite ja õiglase väärtuse hindamise vaheline seos
Õiglases väärtuses kajastamata finantsinstrumendid			
Laenud ja ettemaksed	Rahavoogude diskonteerimine. Hindamismudel põhineb lepingujärgsetel rahavoogudel, mille eeltingimus on, et võlgnikul ei teki makseviivitusi, ning mille puhul ei võeta arvesse tagatise väärtust ega ennetähtaegsete tagasimaksete võimalusi. Selle mudeli puhul diskonteeritakse laenu nüüdispuhasväärtuse saamiseks selle lepingujärgsed rahavood, kasutades korrigeeritud turu diskontokõverat. Järgnevalt korrigeeritakse iga laenu nüüdispuhasväärtust vastavalt sellest tulenevale oodatava kahju määrale. Lõpuks tulemused liidetakse ning saadakse laenude ja ettemaksete õiglane väärtus.	Ei kohaldata	Ei kohaldata

	Hindamismeetod	Olulised mittejälgitavad sisendid	Mittejälgitavate sisendite ja õiglase väärtuse hindamise vaheline seos
Likviidsed finantsvarad	Rahavoogude diskonteerimine.	Ei kohaldata	Ei kohaldata

Vastavalt standardile IFRS 13 on 31. detsembri 2023. aasta ja 2022. aasta seisuga tuletisinstrumentide õiglase väärtuse kindlaksmääramisel võetud arvesse järgmisi väärtuse korrektsioone:

— krediidiväärtuse korrigeerimine vastavalt vastaspoole krediidiriskile tuletisinstrumentidega tehtavate tehingute puhul; korrektsiooni suurus on – 6 100 eurot 31. detsembri 2023. aasta seisuga ja – 6 100 eurot 31. detsembri 2022. aasta seisuga;

— deebetväärtuse korrigeerimine vastavalt enda krediidiriskile tuletisinstrumentidega tehtavate tehingute puhul; korrektsiooni suurus on + 7 200 eurot 31. detsembri 2023. aasta seisuga ja + 7 200 eurot 31. detsembri 2022. aasta seisuga.

4.2.2. Ümberpaigutused 1. ja 2. taseme vahel

Rahastu kehtestatud korra kohaselt kajastatakse varade ühelt tasemelt teisele ümberpaigutamist selle kuupäeva seisuga, mil toimus ümberpaigutamise põhjustanud sündmus või muutus.

Rahastu ei teinud 2023. ega 2022. aastal õiglase väärtuse hindamisel ümberpaigutusi 1. tasemest 2. tasemesse ega vastupidi.

4.2.3. 3. taseme õiglane väärtus

3. taseme õiglaste väärtuste võrdlus

Järgmises tabelis on esitatud 31. detsembril 2023 ja 31. detsembril 2022 lõppenud majandusaasta jooksul 3. taseme instrumentides ([26]) toimunud muutused.

(tuhandetes eurodes)

	Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid
Saldo seisuga 1. jaanuar 2023	**797 341**
Kasum või kahjum kasumis või kahjumis:	
õiglase väärtuse korrektsiooni kajastamise lõpetamine müügi tõttu	–
aktsiate ja muude muutuvtuluga väärtpaberite õiglase netoväärtuse muutus	– 15 142
Kokku	**– 15 142**
Väljamaksed	101 100
Tagasimaksed	– 32 560
Vahetuskursierinevused	– 30 026
Saldo seisuga 31. detsember 2023	**820 713**

(tuhandetes eurodes)

	Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid
Saldo seisuga 1. jaanuar 2022	**697 631**
Kasum või kahjum kasumis või kahjumis:	
õiglase väärtuse korrektsiooni kajastamise lõpetamine müügi tõttu	99

([26]) Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavad laenud on esitatud lisade punktis 7.

(tuhandetes eurodes)

	Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid
aktsiate ja muude muutuvtuluga väärtpaberite õiglase netoväärtuse muutus	9 172
Kokku	**9 271**
Väljamaksed	139 935
Tagasimaksed	– 74 959
Vahetuskursierinevused	25 463
Saldo seisuga 31. detsember 2022	**797 341**

2023. ja 2022. aastal ei teinud rahastu õiglase väärtuse hindamisel ümberpaigutusi 3. tasemest ega 3. tasemesse.

Tundlikkusanalüüs

Kui otseste omakapitaliinvesteeringute ja riskikapitaliinvesteeringute väärtus muutub +/– 10 %, kuid muud muutujad püsivad muutumatuna, muutuvad rahastu omakapital ning kasumi- ja muu koondkasumi aruanne 31. detsembri 2023. aasta seisuga vastavalt 82,1 miljonit eurot ja – 82,1 miljonit eurot (31. detsembri 2022. aasta seisuga vastavalt 79,7 miljonit eurot ja – 79,7 miljonit eurot).

5. Raha ja raha ekvivalendid

Raha ja raha ekvivalendid jagunevad:

(tuhandetes eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Sularaha	146 494	328 079
Tähtajalised hoiused	625 403	963 004
Kommertsväärtpaberid	599 507	159 506
Raha ja raha ekvivalendid rahavoogude aruandes	**1 371 404**	**1 450 589**
Kogunenud intress	5 420	1 381
Raha ja raha ekvivalendid finantsseisundi aruandes	**1 376 824**	**1 451 970**

6. Tuletisfinantsinstrumendid

Põhilised tuletisfinantsinstrumendid, mida liigitatakse kauplemise eesmärgil hoitavateks, on järgmised:

(tuhandetes eurodes)

Seisuga 31. detsember 2023	Õiglane väärtus		Tinglik väärtus
	Varad	Kohustised	
Erinevate valuutade intressimäära vahetuslepingud	9 983	–	43 250
Välisvaluuta vahetustehingud	45 782	–	1 640 000
Tuletisfinantsinstrumendid kokku	**55 765**	**–**	**1 683 250**

(tuhandetes eurodes)

Seisuga 31. detsember 2022	Õiglane väärtus		Tinglik väärtus
	Varad	Kohustised	
Erinevate valuutade intressimäära vahetuslepingud	4 778	–	47 033
Välisvaluuta vahetustehingud	71 074	–	1 790 000
Tuletisfinantsinstrumendid kokku	**75 852**	–	**1 837 033**

7. Laenud ja ettemaksed

7.1. *Laenud ja ettemaksed*

Alljärgnevas tabelis on esitatud laenude ja ettemaksete alg- ja lõppsaldode võrdlus.

(tuhandetes eurodes)

	Üldised laenud (*)	Kõrgema nõudeõiguse järguga laen	Allutatud laenud	Kokku
Amortiseeritud väärtuses kajastatud laenude nominaalväärtus seisuga 1. jaanuar 2023	**1 236 887**	**563 277**	–	**1 800 164**
Väljamaksed	154 587	11 986	–	**166 573**
Mahakandmised	–	–	–	–
Tagasimaksed	– 219 739	– 67 902	–	**– 287 641**
Kapitaliseeritud intressid	–	–	–	–
Vahetuskursierinevused	– 73 614	– 12 024	–	**– 85 638**
Amortiseeritud väärtuses kajastatud laenude nominaalväärtus seisuga 31. detsember 2023	**1 098 121**	**495 337**	–	**1 593 458**
Kahju allahindlus väärtuse languse tõttu seisuga 1. jaanuar 2023	**– 37 604**	**– 22 798**	–	**– 60 402**
12 kuu eeldatava krediidikahju netomuutus	– 287	– 92	–	**– 379**
Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindluse netomuutus varade puhul, mille väärtus pole krediidiriski tõttu langenud	– 1 060	4 887	–	**3 827**
Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus on krediidiriski tõttu langenud	–	–	–	–
Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindluse tühistamised varade puhul, mille väärtus on krediidiriski tõttu langenud	5 205	402	–	**5 607**
Vahetuskursierinevused	1 348	402	–	**1 750**
Kahju allahindlus väärtuse languse tõttu seisuga 31. detsember 2023	**– 32 398**	**– 17 199**	–	**– 49 597**
Amortiseeritud väärtuses kajastatavad laenud ja ettemaksed seisuga 31. detsember 2023	**1 065 723**	**478 138**	–	**1 543 861**
Laenude nominaalväärtus õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande seisuga 1. jaanuar 2023	**1 080**	**72 923**	**66 833**	**140 836**
Väljamaksed	–	37 092	3 572	**40 664**
Tagasimaksed	–	– 514	–	**– 514**
Vahetuskursierinevused	–	– 2 925	48	**– 2 877**
Laenude nominaalväärtus õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande seisuga 31. detsember 2023	**1 080**	**106 576**	**70 453**	**178 109**
Õiglase väärtuse korrigeerimine seisuga 1. jaanuar 2023	**– 1 080**	**– 26 420**	**– 17 732**	**– 45 232**

(tuhandetes eurodes)

	Üldised laenud (*)	Kõrgema nõudeõiguse järguga laen	Allutatud laenud	Kokku
Õiglase väärtuse netomuutus	–	– 8 941	9	**– 8 932**
Vahetuskursierinevused	–	378	–	**378**
Õiglase väärtuse korrigeerimine seisuga 31. detsember 2023	**– 1 080**	**– 34 983**	**– 17 723**	**– 53 786**
Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavad laenud ja ettemaksed seisuga 31. detsember 2023	–	**71 593**	**52 730**	**124 323**
Amortiseeritud soetusmaksumus	– 3 518	– 4 040	–	**– 7 558**
Intressid	11 560	10 876	250	**22 686**
Laenud ja ettemaksed seisuga 31. detsember 2023	**1 073 765**	**556 567**	**52 980**	**1 683 312**

(*) Sealhulgas agendilepingud.

(tuhandetes eurodes)

	Üldised laenud (*)	Kõrgema nõudeõiguse järguga laen	Allutatud laenud	Kokku
Amortiseeritud väärtuses kajastatud laenude nominaalväärtus seisuga 1. jaanuar 2022	**1 260 960**	**549 115**	–	**1 810 075**
Väljamaksed	186 211	68 638	–	**254 849**
Tagasimaksed	– 246 403	– 74 267	–	**– 320 670**
Vahetuskursierinevused	36 119	19 791	–	**55 910**
Amortiseeritud väärtuses kajastatud laenude nominaalväärtus seisuga 31. detsember 2022	**1 236 887**	**563 277**	–	**1 800 164**
Kahju allahindlus väärtuse languse tõttu seisuga 1. jaanuar 2022	**– 43 723**	**– 22 191**	–	**– 65 914**
12 kuu eeldatava krediidikahju netomuutus	– 7 009	– 750	–	– 7 759
Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindluse netomuutus varade puhul, mille väärtus pole krediidiriski tõttu langenud	4 305	1 176	–	5 481
Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus on krediidiriski tõttu langenud	–	– 393	–	– 393
Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindluse tühistamised varade puhul, mille väärtus on krediidiriski tõttu langenud	11 082	151	–	11 233
Vahetuskursierinevused	– 2 259	– 791	–	– 3 050
Kahju allahindlus väärtuse languse tõttu seisuga 31. detsember 2022	**– 37 604**	**– 22 798**	–	**– 60 402**
Amortiseeritud väärtuses kajastatavad laenud ja ettemaksed seisuga 31. detsember 2022	**1 199 283**	**540 479**	–	**1 739 762**
Laenude nominaalväärtus õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande seisuga 1. jaanuar 2022	**1 080**	**70 936**	**200 000**	**272 016**
Väljamaksed	–	5 644	–	**5 644**
Tagasimaksed	–	– 4 544	– 133 167	**– 137 711**
Vahetuskursierinevused	–	887	–	**887**

(tuhandetes eurodes)

	Üldised laenud (*)	Kõrgema nõudeõiguse järguga laen	Allutatud laenud	Kokku
Laenude nominaalväärtus õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande seisuga 31. detsember 2022	**1 080**	**72 923**	**66 833**	**140 836**
Õiglase väärtuse korrigeerimine seisuga 1. jaanuar 2022	**– 1 080**	**– 24 613**	**– 16 332**	**– 42 025**
Õiglase väärtuse netomuutus	–	– 1 680	– 1 400	**– 3 080**
Vahetuskursierinevused	–	– 127	–	**– 127**
Õiglase väärtuse korrigeerimine seisuga 31. detsember 2022	**– 1 080**	**– 26 420**	**– 17 732**	**– 45 232**
Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavad laenud ja ettemaksed seisuga 31. detsember 2022	–	**46 503**	**49 101**	**95 604**
Amortiseeritud soetusmaksumus	– 3 450	– 3 718	–	**– 7 168**
Intressid	11 809	9 741	38	**21 588**
Laenud ja ettemaksed seisuga 31. detsember 2022	**1 207 642**	**593 005**	**49 139**	**1 849 786**

(*) Sealhulgas agendilepingud.

7.2. ***Laenude ja ettemaksete väärtuse langus – kahju allahindlus***

(tuhandetes eurodes)

	2023 Kogu eluea eeldatav krediidikahju			
	12 kuu eeldatav krediidikahju	Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus pole krediidiriski tõttu langenud	Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus on krediidiriski tõttu langenud	Kokku
Laenud ja ettemaksed amortiseeritud väärtuses				
Saldo seisuga 1. jaanuar 2023	**11 370**	**28 817**	**20 215**	**60 402**
Ümberpaigutus 12 kuu eeldatava krediidikahju alla	869	– 4 217	–	**– 3 348**
Ümberpaigutus kategooriasse „Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus pole krediidiriski tõttu langenud“	– 927	3 593	–	**2 666**
Kahju allahindluse netohindamine	– 993	– 4 333	– 2 873	**– 8 199**
Uued tekkinud või ostetud finantsvarad	1 470	1 188	–	**2 658**
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud	– 41	– 57	– 2 734	**– 2 832**
Vahetuskursierinevused (*)	– 784	– 317	– 649	**– 1 750**
Saldo seisuga 31. detsember 2023	**10 964**	**24 674**	**13 959**	**49 597**

(tuhandetes eurodes)

	2022			
	Kogu eluea eeldatav krediidikahju			
	12 kuu eeldatav krediidikahju	Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus pole krediidiriski tõttu langenud	Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus on krediidiriski tõttu langenud	Kokku
Laenud ja ettemaksed amortiseeritud väärtuses				
Saldo seisuga 1. jaanuar 2022	**3 565**	**33 268**	**29 081**	**65 914**
Ümberpaigutus 12 kuu eeldatava krediidikahju alla	2 293	– 7 061	–	**– 4 768**
Ümberpaigutus kategooriasse „Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus pole krediidiriski tõttu langenud“	– 489	3 160	–	**2 671**
Ümberpaigutus kategooriasse „Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus on krediidiriski tõttu langenud“	–	– 617	393	**– 224**
Kahju allahindluse netohindamine	4 101	– 2 472	– 6 045	**– 4 416**
Uued tekkinud või ostetud finantsvarad	1 878	1 670	–	**3 548**
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud	– 24	– 160	– 5 189	**– 5 373**
Vahetuskursierinevused (*)	46	1 029	1 975	**3 050**
Saldo seisuga 31. detsember 2022	**11 370**	**28 817**	**20 215**	**60 402**

(*) Välisvaluuta liikumised jäetakse kasumi- ja muus koondkasumi aruandes ning omakapitali muutuste aruandes kajastatud summadest välja.

8. **Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid**

Alljärgnevalt on esitatud omakapitaliinvesteeringute alg- ja lõppsaldode võrdluse tabel.

(tuhandetes eurodes)

	Riskikapitali-fondid	Otsesed omakapitaliinves-teeringud	Kokku
Kulud seisuga 1. jaanuar 2023	**580 534**	**81 711**	**662 245**
Väljamaksed	101 100	–	**101 100**
Tagasimaksed/müük	– 32 560	–	**– 32 560**
Vahetuskursierinevused	– 15 727	– 8 256	**– 23 983**
Kulud seisuga 31. detsember 2023	**633 347**	**73 455**	**706 802**
Realiseerimata kasum ja kahjum seisuga 1. jaanuar 2023	**104 030**	**31 066**	**135 096**
Realiseerimata kasumi ja kahjumi netomuutus	– 43 652	28 510	**– 15 142**
Õiglase väärtuse korrektsiooni kajastamise lõpetamine lihtaktsia vahetustehingu tõttu	–	–	–
Vahetuskursierinevused	– 683	– 5 360	**– 6 043**
Realiseerimata kasum ja kahjum seisuga 31. detsember 2023	**59 695**	**54 216**	**113 911**
Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid seisuga 31. detsember 2023	**693 042**	**127 671**	**820 713**

(tuhandetes eurodes)

	Riskikapitali-fondid	Otsesed omakapitaliinves-teeringud	Kokku
Kulud seisuga 1. jaanuar 2022	**493 161**	**77 478**	**570 639**
Väljamaksed	139 935	–	**139 935**
Tagasimaksed/müük	– 74 959	–	**– 74 959**
Lihtaktsia vahetustehing	–	3 598	**3 598**
Vahetuskursierinevused	22 397	635	**23 032**
Kulud seisuga 31. detsember 2022	**580 534**	**81 711**	**662 245**
Realiseerimata kasum ja kahjum seisuga 1. jaanuar 2022	**97 409**	**29 583**	**126 992**
Realiseerimata kasumi ja kahjumi netomuutus	4 149	5 023	**9 172**
Õiglase väärtuse korrektsiooni kajastamise lõpetamine müügi tõttu	–	– 3 499	**– 3 499**
Vahetuskursierinevused	2 472	– 41	**2 431**
Realiseerimata kasum ja kahjum seisuga 31. detsember 2022	**104 030**	**31 066**	**135 096**
Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid seisuga 31. detsember 2022	**684 564**	**112 777**	**797 341**

9. **Nõuded rahastajate vastu**

85,3 miljoni euro suurused nõuded rahastajate vastu (2022. aastal 85,3 miljonit eurot) sisaldasid üksnes liikmesriikidelt sissenõutud, kuid veel tasumata osamakse.

10. **Likviidsed finantsvarad**

Likviidsete varade portfelli kuuluvad noteeritud võlakirjad, mille järelejäänud tähtaeg aruande kuupäeval on vähem kui kolm kuud. Järgmine tabel näitab likviidsete varade portfellis toimunud liikumisi:

(tuhandetes eurodes)

Saldo seisuga 1. jaanuar 2023	**73 003**
Soetamine	348 523
Finantsvara, mille tähtaeg möödub	– 421 278
Amortiseeritud üle-/alakursi muutus	– 248
Kogunenud intressi muutus	–
Saldo seisuga 31. detsember 2023	–

(tuhandetes eurodes)

Saldo seisuga 1. jaanuar 2022	–
Soetamine	920 290
Finantsvara, mille tähtaeg möödub	– 847 608
Amortiseeritud üle-/alakursi muutus	247
Kogunenud intressi muutus	74
Saldo seisuga 31. detsember 2022	**73 003**

11. **Muud varad**

Põhilised muud varad olid järgmised:

(tuhandetes eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Nõuded EIP vastu	616	940
Finantstagatised	–	10
Muud varad kokku	**616**	**950**

12. **Ettemakstud tulu**

Ettemakstud tulu koosneb põhiliselt järgmisest.

(tuhandetes eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Ettemakstud intressitoetused	47 313	51 498
Laenude ja ettemaksetega seotud ettemakstud vahendustasud	1 202	919
Ettemakstud tulu kokku	**48 515**	**52 417**

13. **Siduvate laenuandmiskohustuste eraldised**

Alljärgnevates tabelites on esitatud väljamaksmata laenudest (siduvatest laenuandmiskohustustest) tuleneva kahju allahindluse alg- ja lõppsaldode võrdlus.

(tuhandetes eurodes)

	2023			
	12 kuu eeldatav krediidikahju	Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus pole krediidiriski tõttu langenud	Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus on krediidiriski tõttu langenud	Kokku
Siduvad laenuandmiskohustused				
Saldo 1. jaanuari seisuga	**4 825**	**11 758**	–	**16 583**
Ümberpaigutus kategooriasse „Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus pole krediidiriski tõttu langenud“	– 163	1 955	–	**1 792**
Kahju allahindluse netohindamine	466	8 206	–	**8 672**
Uued tekkinud või ostetud finantsvarad	– 1 295	– 1 461	–	**– 2 756**
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud	– 1 120	– 4 118	–	**– 5 238**
Vahetuskursierinevused	2	– 17	–	**– 15**
Saldo 31. detsembri seisuga	**2 715**	**16 323**	–	**19 038**

(tuhandetes eurodes)

	2022			
	12 kuu eeldatav krediidikahju	Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus pole krediidiriski tõttu langenud	Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus on krediidiriski tõttu langenud	Kokku
Siduvad laenuandmiskohustused				
Saldo 1. jaanuari seisuga	**1 693**	**14 909**	–	**16 602**
Ümberpaigutus kategooriasse „Kogu eluea eeldatava krediidikahju allahindlus varade puhul, mille väärtus pole krediidiriski tõttu langenud“	– 302	4 687	–	**4 385**
Kahju allahindluse netohindamine	3 147	– 6 797	–	**– 3 650**
Uued tekkinud või ostetud finantsvarad	428	354	–	**782**
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud	– 142	– 1 395	–	**– 1 537**
Vahetuskursierinevused	1	–	–	**1**
Saldo 31. detsembri seisuga	**4 825**	**11 758**	–	**16 583**

14. Võlad kolmandatele isikutele

Põhilised võlad kolmandatele isikutele olid järgmised:

(tuhandetes eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
EIP-le tasumisele kuuluvad üldhalduskulud (neto)	29 655	33 628
Muud EIP-le tasumisele kuuluvad summad	39 384	1 460
Liikmesriikidele võlgnetavad veel väljamaksmata intressitoetused ja tehniline abi	358 789	155 839
Võlad kolmandatele isikutele kokku	**427 828**	**190 927**

15. Muud kohustised

Muud kohustised koosnevad põhiliselt järgmisest:

(tuhandetes eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Ennetähtaegsed laenude tagasimaksed	2 727	1 790
Ettemakstud tulu intressitoetustest	611	629
Muud kohustised kokku	**3 338**	**2 419**

16. Liikmesriikidelt sissenõutud osamaksud (tuhandetes eurodes)

Liikmesriigid	Osamaks rahastusse	Intressitoetusteks ja tehniliseks abiks ettenähtud osamaks	Kokku osamaksud	Sissenõutud, kuid veel tasumata (*)
Austria	94 677	20 161	114 838	2 398

Liikmesriigid	Osamaks rahastusse	Intressitoetusteks ja tehniliseks abiks ettenähtud osamaks	Kokku osamaksud	Sissenõutud, kuid veel tasumata (*)
Belgia	138 169	28 441	166 610	3 249
Bulgaaria	2 660	1 361	4 021	219
Horvaatia	1 126	969	2 095	225
Küpros	1 566	750	2 316	112
Tšehh	9 697	4 961	14 658	797
Taani	77 279	16 633	93 912	1 980
Eesti	992	521	1 513	86
Soome	55 115	12 364	67 479	1 509
Prantsusmaa	818 754	159 285	978 039	17 813
Saksamaa	823 467	173 107	996 574	20 580
Kreeka	50 271	12 130	62 401	1 507
Ungari	9 230	4 295	13 525	615
Iirimaa	27 921	7 387	35 308	940
Itaalia	470 233	104 875	575 108	12 530
Läti	1 364	709	2 073	116
Leedu	2 248	1 138	3 386	181
Luksemburg	10 395	2 194	12 589	255
Malta	526	253	779	38
Madalmaad	187 913	40 256	228 169	4 777
Poola	24 591	12 537	37 128	2 007
Portugal	39 250	9 557	48 807	1 197
Rumeenia	7 734	4 200	11 934	718
Slovakkia	4 231	2 248	6 479	376
Sloveenia	3 137	1 507	4 644	225
Hispaania	250 314	63 448	313 762	7 932
Rootsi	102 760	23 561	126 321	2 939
Ühendkuningriik	506 075	120 148	626 223	–
Kokku seisuga 31. detsember 2023	**3 721 695**	**828 996**	**4 550 691**	**85 321**
Kokku seisuga 31. detsember 2022	**3 701 695**	**548 996**	**4 250 691**	**85 321**

(*) 15. novembril 2023 määras nõukogu kindlaks iga liikmesriigi 21. jaanuariks 2024 makstava rahalise osamaksu summa. 31. detsembri 2023. aasta seisuga oli sisse maksmata veel 85,3 miljonit eurot.

17. **Väljamakstud liikmesriikide osamaksud**

(tuhandetes eurodes)

	Euroopa Komisjon			Ühendkuningriik	Kokku
	AKV RIIGID	ÜMTd	Kokku		
Väljamakstud liikmesriikide osamaksud seisuga 1. jaanuar 2023	–	–	–	–	–
Tagasimaksed seoses 2021. aastaga	251 000	7 000	**258 000**	44 386	**302 386**
Tagasimaksed seoses 2022. aastaga	236 883	6 732	**243 615**	41 912	**285 527**
Väljamakstud liikmesriikide osamaksud seisuga 31. detsember 2023	**487 883**	**13 732**	**501 615**	**86 298**	**587 913**

Vastavalt ülekandmislepingule kannab rahastu AKV riikide investeerimisrahastu ja ÜMTde investeerimisrahastu saadaolevate tagasimaksete summa alates 2023. aastast kuni 31. detsembrini 2027 igal aastal üle Euroopa Komisjonile. AKV riikide investeerimisrahastu ja ÜMTde investeerimisrahastu saadaolevate tagasimaksete hinnanguline summa on vastavalt 1 000 miljonit eurot ja 35 miljonit eurot. Lisaks kannab rahastu Ühendkuningriigile üle summad, mis vastavad Ühendkuningriigi osale nendest saadaolevatest tagasimaksetest. Eespool olevas tabelis on esitatud juba väljamakstud tagasimaksed.

18. **Kulukohustused ja tingimuslikud kohustised**

(tuhandetes eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Kulukohustused		
Väljamaksmata laenud	883 092	1 671 851
Aktsiate ja muude muutuvtuluga väärtpaberite väljamaksmata kulukohustused	297 534	411 172
Antud tagatised	985	–
Intressitoetused ja tehniline abi	422 758	441 630
Tingimuslikud kohustised		
Allakirjutatud, kuid väljaandmata tagatised	46 764	49 378
Kulukohustused ja tingimuslikud kohustised kokku	**1 651 133**	**2 574 031**

19. **Intressid ja samalaadsed tulud ja kulud**

Intressid ja samalaadsed tulud koosnevad põhiliselt järgmisest:

(tuhandetes eurodes)

	Alates 1.1.2023 kuni 31.12.2023	Alates 1.1.2022 kuni 31.12.2022
Raha ja raha ekvivalendid	36 668	1 999
Laenud ja ettemaksed	95 137	82 162

(tuhandetes eurodes)

	Alates 1.1.2023 kuni 31.12.2023	Alates 1.1.2022 kuni 31.12.2022
Intressitoetused	10 029	9 625
Likviidsed finantsvarad	3 584	–
Tuletisfinantsinstrumendid	2 918	–
Intressid ja samalaadsed tulud kokku	**148 336**	**93 786**

Intressid ja samalaadsed kulud koosnevad põhiliselt järgnevast:

(tuhandetes eurodes)

	Alates 01.01. 2023 kuni 31.12.2023	Alates 01.01. 2022 kuni 31.12.2022
Tuletisfinantsinstrumendid	–	– 5 080
Likviidsed finantsvarad	–	– 399
Intressid ja samalaadsed kulud kokku	–	**– 5 479**

20. **Tulud ja kulud teenus- ja vahendustasudest**

Teenus- ja vahendustasudest laekuv tulu koosneb põhiliselt järgmisest:

(tuhandetes eurodes)

	Alates 1.1.2023 kuni 31.12.2023	Alates 1.1.2022 kuni 31.12.2022
Laenude ja ettemaksetega seotud teenus- ja vahendustasud	1	42
Finantstagatistega seotud teenus- ja vahendustasud	24	469
Tulu teenus- ja vahendustasudest kokku	**25**	**511**

Teenus- ja vahendustasudega seonduvad kulud koosnevad põhiliselt järgmisest:

(tuhandetes eurodes)

	Alates 1.1.2023 kuni 31.12.2023	Alates 1.1.2022 kuni 31.12.2022
Komisjon maksis kolmandatele isikutele aktsiate ja muude muutuvtuluga väärtpaberite eest	– 62	– 761
Teenus- ja vahendustasudega seonduvad kulud kokku	**– 62**	**– 761**

21. **Netotulu aktsiatelt ja muudelt muutuvtuluga väärtpaberitelt**

Aktsiatelt ja muudelt muutuvtuluga väärtpaberitelt saadud netotulu koosneb põhiliselt järgmisest.

(tuhandetes eurodes)

	Alates 1.1.2023 kuni 31.12.2023	Alates 1.1.2022 kuni 31.12.2022
Netotulu	130	35
Dividenditulu	6 555	15 225
Õiglase väärtuse netomuutus	– 15 142	9 172
Netotulu aktsiatelt ja muudelt muutuvtuluga väärtpaberitelt	**– 8 457**	**24 432**

22. **Valuutakursside muutustest tulenev netotulu**

Valuutakursside muutustest tuleneva netotulu põhilised komponendid on järgmised:

(tuhandetes eurodes)

	Alates 1.1.2023 kuni 31.12.2023	Alates 1.1.2022 kuni 31.12.2022
Valuutapositsioonide ümberhindamine		
Raha ja raha ekvivalendid	– 123	6 687
Tuletisfinantsinstrumendid	86 071	– 194 033
Laenud ja ettemaksed	– 89 458	50 951
Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid	– 30 026	25 464
Muu	3 479	– 934
Valuutapositsioonide ümberhindamine kokku	**– 30 057**	**– 111 865**
Lühiajaliste valuutavahetuslepingute realiseeritud tulemused (riskimaandamise kulud)	**– 37 828**	**– 28 239**
Valuutakursside muutustest tulenev netotulu	**– 67 885**	**– 140 104**

23. **Üldhalduskulud**

Üldhalduskulud on kulud, mida EIP rahastu haldamise käigus tegelikult kannab ja millest on arvatud maha tulud, mida EIP saab otse rahastu klientidelt võetavatest standardsetest hindamistasudest.

31. detsembri 2023. aasta seisuga olid üldhalduskulud kokku – 29,7 miljonit eurot (31. detsembri 2022. aasta seisuga – 33,6 miljonit eurot).

24. **Osalemine konsolideerimata struktureeritud (majandus)üksustes (tuhandetes eurodes)**

Struktureeritud (majandus)üksuse määratlus

Struktureeritud (majandus)üksus on üksus, mille kontrollija määratlemisel ei ole peamiseks teguriks hääleõigus või muud sarnased õigused. IFRS 12s on märgitud, et struktureeritud (majandus)üksusel on mõned või kõik alljärgnevatest tunnustest:

— piiratud tegevus;

— kitsas ja selgelt määratletud eesmärk, näiteks maksutõhusa rendilepingu teostamine, uurimis- ja arendustegevuse teostamine, (majandus)üksusele kapitali- või rahastamisallika tagamine või investoritele investeerimisvõimaluste andmine struktureeritud (majandus)üksuse varadega seotud riskide ja hüvede investoritele edasiandmise kaudu;

— ebapiisav omakapital, mis ei võimalda struktureeritud (majandus)üksusel rahastada oma tegevust ilma allutatud finantstoetuseta;

— rahastamine investoritele emiteeritud mitme lepingupõhiselt seotud instrumendi kaudu, mille tulemusena tekib krediidiriski või muude riskide kontsentratsioon (seeriad).

Konsolideerimata struktureeritud (majandus)üksus

Konsolideerimata struktureeritud (majandus)üksused on kõik struktureeritud (majandus)üksused, mida ei kontrolli rahastu. Siia kuulub ka osalus konsolideerimata struktureeritud (majandus)üksustes.

Osalus struktureeritud (majandus)üksustes – määratlus

IFRS 12 kohaselt on osalus lepingupõhine ja lepinguväline seotus, mille tõttu aruandvat (majandus)üksust mõjutab tema finantstulemusega seotud kasumi muutlikkus. Sellise osaluse näited on omakapitaliosalus ja muud laadi seotus, näiteks rahastamine, likviidsustoetus, krediidikvaliteedi parandamine, teise (majandus)üksuse ees kohustuste võtmine ja talle tagatiste andmine. IFRS 12 kohaselt ei tähenda tavaline kliendi-tarnija suhe seda, et aruandvale (majandus)üksusele peab tingimata kuuluma osalus teises (majandus)üksuses.

Järgmises tabelis on loetletud need struktureeritud (majandus)üksuste liigid, milles rahastamisvahendil on osalus, kuid mis ei ole tema poolt konsolideeritud.

Struktureeritud (majandus)üksuse liik	Laad ja eesmärk	Rahastu osalus
Projektide rahastamine – laenud eriotstarbelistele vahenditele	Projektide rahastamise tehingud on tehingud, mille puhul rahastu usaldab oma võla teenindamise laenuvõtjale, kelle ainus või peamine sissetulekuallikas on üksainus või mõned varad, mida rahastatakse selliste laenude või muude projektiga lepinguliselt seotud olemasolevate varadega. Projektide rahastamise tehinguid rahastatakse sageli eriotstarbeliste vahendite kaudu.	Väljamakse netosumma; intressitulu
Riskikapitalitehingud	Rahastamisvahend rahastab riskikapitali- ja investeerimisfonde. Riskikapitali- ja investeerimisfondid haldavad nendelt investoritelt koondatud raha, kes soovivad osalust börsivälisel kapitalil põhinevates tugeva kasvupotentsiaaliga väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes ning taristuprojektide rahastamises.	Investeeringud riskikapitaliüksuse emiteeritud osadesse või aktsiatesse; dividendituluna saadud dividendid.

Järgmises tabelis on esitatud selliste konsolideerimata struktureeritud üksuste bilansiline jääkmaksumus, milles rahastul on aruandekuupäeva seisuga osalus, ning nimetatud üksustest lähtuv rahastu maksimaalne kahjumirisk. Maksimaalse kahjumiriski moodustavad bilansiline jääkmaksumus ja sellega seotud väljamaksmata kulukohustused.

		31.12.2023		31.12.2022	
Struktureeritud (majandus) üksuse liik	Kirje	Bilansiline jääkmaksu-mus	Maksimaalne kahjumirisk	Bilansiline jääkmaksu-mus	Maksimaalne kahjumirisk
Riskikapitalifondid	Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid	693 042	725 781	684 564	1 091 122
Kokku		**693 042**	**725 781**	**684 564**	**1 091 122**

Peale asjaomase rahastamise ei anta rahastust struktureeritud üksustele muud toetust.

25. **Tulemusliku rahastamise vahend (tuhandetes eurodes)**

2013. aasta juunis kiitis AKV-ELi ministrite ühisnõukogu heaks 11. Euroopa Arengufondi uue finantsprotokolli aastateks 2014–2020.

Lepiti kokku eraldada investeerimisrahastule 500 miljoni euro suurune rahaline kate, nn tulemusliku rahastamise vahend (IFE), mis võimaldab rahastul toetada projekte, mille mõju arengule on eriti tugev, kuid ka kaasnevad riskid on tavapärasest suuremad. Kõnealuse vahendiga avardatakse rahastu võimalusi anda laenu erasektorile, milleks tehakse sellest investeeringuid järgmistesse rahastamisvahenditesse.

Sotsiaalmõju omakapitalifondid – fondid, mida edendab üha suurem hulk uute erakapitali investeerimisfondide fondivalitsejaid, kes seavad fondi investeerimisstrateegia eesmärgiks sotsiaalsete ja keskkonnaprobleemide leevendamise, pidades samas silmas fondi enda ja selle investeerimisobjektiks olevate äriühingute jätkusuutlikkust.

Laenud finantsvahendajatele (näiteks mikrokrediidiasutustele, kohalikele pankadele ja krediidiühistutele) neis AKV riikides, kus EIP ei saa krediidiriski suuniste tõttu rahastamist pakkuda, eriti kohalikus vääringus, näiteks kuna riigi riskitase on kõrge, valuuta volatiilne või hinnakujunduse võrdlusalus puudub. Selliste laenude peamine eesmärk on rahastada projekte, millel on suur mõju arengule, eelkõige pakkudes toetust mikro- ja väikeettevõtjatele ning põllumajandusele, mis muidu ei ole rahastu seisukohalt rahastamiskõlblikud.

Riskijagamist edendavad rahastamisvahendid, mis kujutavad endast tagatist esimese järjekoha kahju (esimese järjekoha kahjust tuleneva riski osa) suhtes, millega edendatakse EIP ja kohalike finantsvahendajate (põhiliselt kommertspankade) vahelisi riskijagamistehinguid, millest saavad kasu muude skeemidega hõlmamata VKEd ja väikesed projektid, mis vastavad mõjupõhistele rahastamiskriteeriumitele ja millel turulünga tõttu puuduvad muud rahastamisvõimalused. Esimese järjekoha kahjust tuleneva riski osa on kujundatud kõrgema nõudeõiguse järguga tagatisele antud edasigarantiina, mida rahastavad EIP (investeerimisrahastu raames) ja muud rahvusvahelised finantseerimisasutused ja arengu rahastajad. Selline garantii võimaldab saavutada märkimisväärse finantsvõimenduse.

Otserahastamine, mida pakutakse võla- (st laenud) ja omakapitaliinstrumentide kaudu usaldusväärsete ja kogenud arendajate projektidele, mis võivad märkimisväärselt edendada arengut, kuid mille puhul valitseb tavapärasest suurem oht kanda kahju ja jääda ilma oma investeeringust (st esineb aktsiariskilaadne risk, mille puhul valitseb tavapärasest suurem oht kanda kahju). Selle vahendi kasutamisel lähtub EIP rangetest projektide valiku ja rahastamiskõlblikkuse kriteeriumitest, olenemata sellest, kui suur on projektide mõju arengule, kuna need projektid ei vasta piisaval määral rahastamiskriteeriumitele (sest ei ole tõenäoline teenida investeering tagasi või katta kahjum intressimääralt või omakapitalilt saadava tuluga).

Tulemusliku rahastamise vahendi abil saab ka tegevust mitmekesistada, hõlmates uusi valdkondi nagu tervishoid ja haridus, põllumajandus ja toiduga kindlustatus, ning töötada välja uusi ja uuenduslikke riskijagamisvahendeid. 2016. aastal suurendati tulemusliku rahastamisvahendi rahastamissuutlikkust 800 miljoni euroni, muutes selle osaliselt uuendatavaks.

Raamatupidamise ja finantsvaatenurgast kuulub tulemusliku rahastamise vahend rahastu portfelli. Selle aruanne esitatakse investeerimisrahastu raamatupidamise aastaaruande osana.

Järgmises tabelis on esitatud bilansilised jääkmaksumused ja kulukohustustega seotud, kuid väljamaksmata summad varaliikide kaupa.

Tulemusliku rahastamise vahendi investeeringu liik	Kirje	Hindamine	Bilansiline brutojääk-maksumus seisuga 31.12.2023	Kahju allahindluse / õiglase väärtuse korrigeeri-mise summa seisuga 31.12.2023	Bilansiline jääkmaksu-mus seisuga 31.12.2023	Väljamaks-mata summa seisuga 31.12.2023	Bilansivälise eeldatava krediidikahju korrigeerimise summa seisuga 31.12.2023
Laenud finantsvahendaja-tele	Laenud ja ettemaksed	Soetusmak-sumuses	73 423	– 1 522	71 901	7 749	– 334
Otselaenutehingud	Laenud ja ettemaksed	Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumia-ruande	152 155	– 58 759	93 396	68 288	–

Tulemusliku rahastamise vahendi investeeringu liik	Kirje	Hindamine	Bilansiline brutojääkmaksumus seisuga 31.12.2023	Kahju allahindluse / õiglase väärtuse korrigeerimise summa seisuga 31.12.2023	Bilansiline jääkmaksumus seisuga 31.12.2023	Väljamaksmata summa seisuga 31.12.2023	Bilansivälise eeldatava krediidikahju korrigeerimise summa seisuga 31.12.2023
Sotsiaalmõju omakapitalifondid	Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid	Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	110 572	9 936	120 508	58 572	–
Otsene osalus omakapitalis	Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid	Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	58 889	41 490	100 379	14	–
Riskijagamisvahendid	Antud tagatised	Meetod, mis annab tulemuseks suurema väärtuse (*)	–	–	–	44 264	–
Kokku			**395 039**	**– 8 855**	**386 184**	**178 887**	**– 334**

(*) Täpsem teave on esitatud lisade punkti 2.4.3 jaos „Hilisem hindamine“.

Tulemusliku rahastamise vahendi investeeringu liik	Kirje	Hindamine	Bilansiline brutojääkmaksumus seisuga 31.12.2022	Kahju allahindluse / õiglase väärtuse korrigeerimise summa seisuga 31.12.2022	Bilansiline jääkmaksumus seisuga 31.12.2022	Väljamaksmata summa seisuga 31.12.2022	Bilansivälise eeldatava krediidikahju korrigeerimise summa seisuga 31.12.2022
Laenud finantsvahendajatele	Laenud ja ettemaksed	Soetusmaksumuses	79 778	– 3 454	76 324	64 345	– 632
Otselaenutehingud	Laenud ja ettemaksed	Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	104 709	– 45 224	59 485	67 215	–
Sotsiaalmõju omakapitalifondid	Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid	Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	94 385	23 802	118 187	79 393	–
Otsene osalus omakapitalis	Aktsiad ja muud muutuvtuluga väärtpaberid	Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	59 429	26 939	86 368	14	–
Riskijagamisvahendid	Antud tagatised	Meetod, mis annab tulemuseks suurema väärtuse (*)	–	–	–	46 878	–
Kokku			**338 301**	**2 063**	**340 364**	**257 845**	**– 632**

(*) Täpsem teave on esitatud lisade punkti 2.4.3 jaos „Hilisem hindamine“.

EIP kohaldab tulemusliku rahastamise vahendi otselaenutehingute (v.a laenud finantsvahendajatele) suhtes üldvolituse kohaseid riskipõhimõtteid, nagu on ette nähtud EIP krediidi- ja aktsiariski suunistes, ning eesmärgiga rakendada tulemusliku rahastamise vahendi otselaenutehingutega seotud riski jälgimiseks ja riskist teatamiseks õiglase väärtuse meetodit. Selle metoodika kohaselt korraldab pank kvalitatiivse riskihindamise, et hinnata nende tehingutega seotud investeerimisloogika usaldusväärsust ja usutavat ärialast elujõulisust.

26. **Seotud osapooli käsitlevad andmed**

Rahastu on IAS 24 kontekstis määratlenud EIP seotud osapoolena, kuna ELi liikmesriigid on volitanud EIPd haldama rahastut kooskõlas kohaldatava õigusraamistiku sätetega, sealhulgas jälgima rahastu tegevust kuni täieliku hüvitamiseni, ning see osutab juhtkonna võtmeisikute teenuseid (EIP halduskomitee ja EIP auditikomitee). Sellega seoses on EIP-l õigus tagasi nõuda oma kulud, mida ta rahastu haldamise käigus tegelikult kannab ja millest on arvatud maha tulud, mida EIP saab otse rahastu klientidelt võetavatest standardsetest hindamistasudest. Üksikasjalikum teave tasu kohta on esitatud lisade punktis 23.

27. **Bilansipäevajärgsed sündmused**

31. detsembri 2023. aasta seisuga ei ole pärast bilansikuupäeva toimunud olulisi sündmusi, mis tingiksid raamatupidamise aastaaruande korrigeerimise või mida peaks aruandes avalikustama.

Venemaa Ukrainasse sissetungi ja selle laiemate majandustagajärgede kontekstis jätkab pank olukorra tähelepanelikku jälgimist, eelkõige osana bilansipäevajärgsete sündmuste läbivaatamisest.